

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΑΡΤΕΜΙΑΔΟΥ

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α. ΑΡΤΕΜΙΑΔΟΥ

**ΜΕΓΑΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ**

**ΑΘΗΝΑΙ
1975**

Ἐξετυπώθη πρὸς ὄφελος τῆς ἐν Νέᾳ Ἰωνίᾳ Ἀθηνῶν
«Ἐνώσεως Σπάρτης Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Περιχώρων».

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Τὴν μελέτην περὶ τοῦ θίου τοῦ μεγίστου τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαιότητος Ἀλεξάνδρου, τὴν ἀνεῦρον εἰς τὴν κρυφὴν βιβλιοθήκην τοῦ πατρός μου ἐν Ἀνατολῇ καὶ τὴν ἀνέγνωσα ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν νεανικὴν μου ἡλικίαν.

Μοῦ ἔκαμε τεραστίαν ἐντύπωσιν καὶ ἔκτοτε, ὅσάκις μοὶ ἐδίδετο ἡ εὐκαιρία, τὴν διεξηρχόμεν μὲ πραγματικὸν θαυμασμὸν καὶ ἀγάπην. Παρῆλθον ἔκτοτε πολλὰ ἔτη. Ἀνέμενον τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀρχίσω τὴν μελέτην μου περὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου βάσει νέων στοιχείων καὶ συγγραμμάτων, τὰ ὅποια κατῴρθωσα ἐν τῷ μεταξύ νὰ συγκεντρώσω.

Ἡ παροῦσα ἐργασία μου ἤρχισε πρὸ δεκαετίας καὶ μόλις τώρα ἐτελείωσε. Ἡ μελέτη νέων κλασσικῶν βιβλίων μὲ ἀπασχόλησε πολὺ. Τὴν παραδίδω ἤδη εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀναγνωστῶν μου.

B.A.A.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Προϊστορία - Ἡ γενεαλογία τῶν Μακεδόνων

Ὁ Ἡρόδοτος πρῶτος ἀναφέρει τὸ ὄνομα «Μακεδονία». Οἱ κάτοικοι τῆς περιοχῆς ἐλέγοντο «ΜΑΚΕΔΝΟΝ ΕΘΝΟΣ» καὶ ἦσαν Δωρικοῦ Γένους, ὅπως καὶ οἱ Σπαρτιάται, οἱ ὅποιοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ Δωριεῖς, μὲ ἐθνάρχην τὸν Ἡρακλέα. Οὕτω τοὺς Μακεδόνας χαρακτηρίζουν ὡς ὀρεσιβίους, πολεμίους, μὲ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ ὡς γενναίους. (Ἡρόδοτος: V, 17, 18, 19, 22).

Κατ' ἄλλην ἐκδοχὴν οἱ Μακεδόνες ἔλκουν τὴν καταγωγὴν των ἐκ τοῦ μυθικοῦ «Αἰόλου», τοῦ Θεοῦ τῶν Ἀνέμων, ἢ τοῦ γενάρχου «Μακεδόνο» υἱοῦ τοῦ Λυκάονος. Ὡς τρίτην ἐκδοχὴν παραδέχονται οἱ ἱστορικοὶ τὸν γενάρχην «Μακεδόνα» ὡς υἱὸν τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θυΐας, κόρης τοῦ Δευκαλίωνος (Θουκυδίδου Β' 99, 100 καὶ σημειώσεις: Ἔκδοσις Παπύρου). Ἐτυμολογεῖται περαιτέρω ἡ περιοχὴ ἀπὸ τὴν μακεδονικὴν ρίζαν «μᾶκος» (μῆκος ἢ ἐπιμήκης). Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς συμφωνοῦν εἰς τὸ ὅτι ἡ λέξις ΜΑΚΕΔΩΝ ἢ ΜΑΚΕΔΝΟΝ ΕΘΝΟΣ εἶναι καθαρῶς Ἑλληνική, εἶναι παγκόσμιον ὀρόσημον.

Ἐκ προσφάτων ἀνασκαφῶν διεπιστώθη ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Δράμας καὶ τῶν χωρίων Σιταγροῦ, Φωτολείθου καὶ Ἀλιστράτῃ ἦλθον εἰς φῶς εὐρήματα ὑψίστης σημασίας. Εἰδικῶς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Τόμπας ἢ Τούμπας τοῦ Φωτολείθου ἀνεκαλύφθησαν οἰκοδομαὶ εἰς διαδοχικὰ στρώματα τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν «ΜΕΣΑΙΩΝΟΛΙΘΙΚΗΝ» ἐποχὴν καὶ τερματίζονται εἰς τὴν «ΧΑΛΚΗΝ» ἐποχὴν (ἀπὸ 4.500 π.Χ. μέχρι 2.500 π.Χ.). Οὕτω ἀποδεικνύεται ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ἀνεπτυγμένος πολιτισμὸς καὶ ὅτι ἡ ἀκτινοβολία αὐτοῦ τοῦ πολιτισμοῦ ἔφθασεν ἕως τὸν Ἰστρον. (Παγκόσμιος Λαογρ. καὶ Γεωγρ. Ἐγκυκλοπαιδεία: ΕΛΛΑΣ, Κ. Ρωμαῖος, Τόμος Α', σελ. 434 καὶ ἐπόμε.).

Εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐγκατεστάθησαν τελικῶς οἱ κάτοικοι, καὶ δὴ εἰς τὴν περιοχὴν τῆς τοποθεσίας «Αἰ-

ΓΑΙ» ἢ ἄλλως «ΕΔΕΣΣΑ» οἱ προϊστορικοὶ Μακεδόνες. Περαιτέρω ὑπάρχει ἡ ἐκδοχή ὅτι οἱ Μακεδόνες καὶ γενικῶς ὅλοι οἱ Βόρειοι Ἕλληνες εἶναι ἀπόγονοι αὐτοχθόνων κατοίκων τῆς Μακεδονίας.

Πιστεύεται ἀκόμη ὅτι οἱ ρίζες τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀνάγονται εἰς παλαιότερας ἐποχάς, ἀπὸ τὰ 4.000 ἕως 6.000 ἔτη π.Χ. (Πλείονα ἀνωτέρω Ἑγκυκλοπαιδεία, σελ. 435, 436 - 448) καὶ J. H. Hamilton, *Alexander the Great*, 1973, «Ο Sir William Tarn δέχεται ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο γνήσιος Ἕλλην «Essencially a Greek gentleman» ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Γερμανὸν Fritz Schachermeyr, ἐπιμένοντα εἰς τὴν Μακεδονικὴν καταγωγὴν του. (σελ. 11, 12)». Ἐπίσης τοῦ ἰδίου συγγραφέως. «Hamilton I 64, Alexander remained a Macedonian; he did not become a Greek - despite his education».

Ἡ ἀρχαία Μακεδονία περιλαμβάνει τὴν περιοχὴν πέρα ἀπὸ τὸν Πηνειὸν ποταμὸν καὶ τὸν Ὀλυμπον. Περαιτέρω οἱ Μακεδόνες βασιλεῖς εἶχον κατὰ τὸν Ἡρόδοτον τὴν καταγωγὴν των ἀπὸ τοῦ Ἀργους τῆς Πελοποννήσου, καὶ οὐχὶ τοῦ Ἀργους Ὀρεστικοῦ, ὡς ἰσχυρίσθησαν διάφοροι ἱστορικοί, ἐν οἷς καὶ ὁ πολὺς Falmeayer. Οὕτω διαδοχικοὶ υἱοὶ τοῦ Διός, οἱ Ἡρακλῆς, Ὑλός, Κλεωδαῖος, Ἀρίσταρχος καὶ Τήμενος θεωροῦνται πρόγονοι τῶν τριῶν ἀδελφῶν ΓΑΥΑΝΑ, ΑΕΡΟΠΟΥ καὶ ΠΕΡΔΙΚΚΑ... οἵτινες ἐκδιωχθέντες ἐκ τῆς πατρίδος των Ἀργους τῆς Πελοποννήσου κατέφυγον εἰς Ἰλλυρίαν» καὶ ἐκεῖθεν κατῆλθον εἰς τὴν ἄνω Μακεδονίαν, τελικῶς δὲ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν πόλιν Λεβαίαν, ὅπου προσελήφθησαν ὡς ποιμένες τοῦ μικροῦ Βασιλέως τῆς περιοχῆς. Ἐκ τούτων ὁ νεώτερος ἦτο ἰσχυρὰς ἰδιοσυγκρασίας. Ἡ σύζυγος τοῦ Βασιλέως, ἐλλείψει προσωπικοῦ, ἐτοίμαζε τὰ φαγητὰ καὶ τῶν τριῶν φυγάδων. Ἀλλ' «ὡς παρετήρησεν ὁ βασιλεύς», ἡ μερὶς τοῦ Περδίκκα ἦτο πάντοτε μεγαλυτέρα ἀπὸ τὴν τῶν ἀδελφῶν του. Ὁ ἄγριος βασιλίσκος ὑπωψιάσθη τὴν ἐντιμότητα τῆς συζύγου του καὶ ἐξεδίωξε τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐκ τοῦ βασιλείου του. Ἀλλ' οἱ πτωχοὶ ἀδελφοὶ ἐζήτησαν τὴν πληρωμὴν τῶν καθυστερημένων μισθῶν των. Τότε ὁ βασιλεύς, διὰ νὰ τοὺς χλευάσῃ, τοὺς παρεχώρησε τὰς ἀκτῖνας αἱ ὁποῖαι εἰσεχώρουν ἀπὸ ἄνοιγμα τοῦ παραπετάσματος. Οἱ δύο πρῶτοι ἐσιώπησαν. Ἀλλ' ὁ Περδίκκας, ἐξυπνότερος ὅλων, ἀπαντᾷ εἰς τὸν βασιλίσκον: «Μάλιστα, τὸ δεχόμεθα», καὶ εὐθὺς ἀμέσως

χαράσσει κύκλον εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἰσερχόμενος ἐντὸς τοῦ κύκλου ἀνακηρύσσει ἑαυτὸν ὡς ἰδιοκτήτην τοῦ τόπου. Ἡ θρασεῖα αὕτη ἀπάντησις ἠρέθισε τὸν βασιλίσκον, ὅστις ἐξεδίωξεν ὀριστικῶς τούτους ἐκ τοῦ μικροῦ βασιλείου του. Οὗτοι ἀπεχώρησαν τῆς πόλεως, ἀλλ' ὁ βασιλίσκος κατεδίωξεν αὐτοὺς μὲ τὸν ἵππικόν του. Ἀλλ' ἕως ὅτου ὁμῶς φθάσουν οἱ ἵππεῖς εἰς τὸν χωρίζοντα τὴν πόλιν ποταμόν, οἱ ἐκδιωχθέντες εἶχον ἤδη διέλθει τοῦτον, μόλις δὲ οἱ ἵππεῖς τοῦ βασιλίσκου ἐπλησίασαν τὸ ὕδωρ, τοῦτο ἀνυψώθη καὶ δὲν ἐπέτρεψε τὴν διάθασιν τῶν ἱππέων. Οὕτω οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἐσώθησαν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐγκατεστάθησαν πλησίον τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ἐκείνῃ κήπων οἱ ὅποιοι ἐθεωροῦντο ὡς ἰδιοκτησία τοῦ ἐκ Φρυγίας Μίδα, υἱοῦ τοῦ Γοργίου, ὅπου ἐφύτρωναν ὠραία ἄνθη, ἐξήκοντα πετάλων, ἐξαισίου ἀρώματος. Ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐξωντώθησαν, ἐνῶ ὁ τρίτος, ὁ Περδίκκας, ἐπιζήσας, ἐξελέγη ἐν συνεχείᾳ ἄρχων τῆς περιοχῆς καὶ καθυπέταξε καὶ τὴν χώραν τοῦ αὐθέντου του (Ἡρόδοτος VIII, 137, 138, 139), (Παπαρηγ. 8η ἔκδοσις, τόμος 2ος, σελ. 3 καὶ ἐπ.).

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκα τοῦ Α' ἐν ἔτει 678 π.Χ. κατέλαβε τὸν θρόνον ὁ Ἀργαῖος, ὅστις ἐβασίλευσεν ἐπὶ 38 ὅλα ἔτη. Τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Φίλιππος ὁ Α' καὶ τοῦτον ὁ Ἀέροπος, ὅστις καθυπέταξε τὰ πέριξ μικρὰ κρατίδια μὲ πρωτεύουσας τὰς Αἰγὰς, τὴν σημερινὴν Ἑδεσσαν. Ἐν συνεχείᾳ τὸν Ἀέροπον διεδέχθη ὁ Ἀλκέτας ὁ Α' καὶ τοῦτον ὁ Ἀμύντας ὁ Α' βασιλεύσας μέχρι τοῦ 498 π.Χ. Τὸν Ἀμύνταν τὸν Α' διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀλέξανδρος ὁ Α', ἀνὴρ ἐξόχων χαρισμάτων, ὀνομασθεὶς ὁ Φιλέλλην ἢ Φιλογενής, διότι, καίτοι εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὡς ὑποτελὴς τοῦ Ξέρξου, ἐν τούτοις τὴν παραμονὴν τῆς μάχης τῶν Πλαταιῶν ἐγκατέλειψε τὸν Πέρσῃν Μεγ. Βασιλέα καὶ προσεχώρησε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Α' συνετέλεσε τὰ μέγιστα διὰ τὴν διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ εἰσήγαγε τὴν ὑποχρεωτικὴν μόρφωσιν. Οὕτω ἤρχισεν ἡ προσπάθεια τῆς ἐξομοιώσεως τῶν Μακεδόνων μὲ τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸν τομέα τῆς πνευματικῆς προόδου (Σωτηριάδου: Μεγ. Ἀλέξανδρος, σελ. 9 καὶ ἐπ.). Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Α' ἐπεσκέφθη τὴν Νότιον Ἑλλάδα καὶ ἠθέλησε νὰ λάβῃ μέρος εἰς τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνας, ἀλλὰ τοῦ ἠρνήθησαν αὐτὴν τὴν τιμὴν. Τελικῶς τοῦ ἐ-

δόθη ἡ ἄδεια ἀφοῦ ἀπέδειξε τὴν Ἑλληνικὴν του καταγωγὴν καὶ ἐνίκησε. Τὸ πρᾶγμα ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν. Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ ἦτο ἀκόμη διάδοχος τοῦ θρόνου ἐπεσκέφθησαν τὴν Μακεδονίαν πρέσβεις τοῦ Πέρσου Μεγ. Βασιλέως. Οὗτοι ἐζήτησαν «γῆν καὶ ὕδωρ», ἦτοι, «ὑποταγὴν εἰς τὸν Μεγ. Βασιλέα». Μετὰ δεῖπνον προσφερθὲν εἰς τὰ ἀνάκτορα οἱ Πέρσαι ἐζήτησαν ἐν συνεχείᾳ νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ αἱ γυναῖκες τῶν Μακεδόνων Βασιλέων. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐν συνεννοήσει καὶ μὲ ἄλλους Μακεδόνας, ἐξώπλισε νέους τοὺς ὁποῖους ἐνέδυσσε μὲ γυναικεῖα φορέματα. Μὲ αὐτὴν τὴν ἀμφίεσιν ἐνεφανίσθησαν οἱ νέοι καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐφόνευσαν τὰ μέλη τῆς Περσικῆς πρεσβείας, ἀλλ' ἡ πρᾶξις αὕτη ἐκρατήθη μυστικὴ καὶ τελικῶς ἐλησμονήθη! Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Α΄ συνετέλεσεν εἰς τὴν κοπὴν χρυσῶν νομισμάτων εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τοῦτον, ἀποθανόντα, διεδέχθη ὁ Ἀλκέτας ὁ Β΄ ἡ Χώνης μετὰ ἀπὸ ἐσωτερικὸς ἀγῶνας. Τὸν Ἀλκέταν διεδέχθη ὁ Περδίκκας ὁ Β΄. ὅστις προήγαγε τὰς φιλικὰς σχέσεις τῆς Μακεδονίας μετὰ τῆς Νοτίου Ἑλλάδος. Τὸν Περδίκκαν Β΄ διεδέχθη ὁ νόθος υἱὸς αὐτοῦ Ἀρχέλαος ὁ Θεσσαλός. Τοῦτον ἐπεσκέφθησαν διάσημοι Ἕλληνες καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἱπποκράτης ὁ Κῶος καὶ ὁ Εὐριπίδης (408 π.Χ.) ὅστις ἔγραψε καὶ δύο πραγματείας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀρχελάου, τοὺς «ΒΑΚΧΟΥΣ» καὶ τὸν «ΑΡΧΕΛΑΟΝ» (Δ. Σαράντη, τόμος α΄. σελ. 86). Ὁ Ἀρχέλαος μετέφερε καὶ τὴν πρωτεύουσαν ἀπὸ Ἐδέσσης εἰς Πέλλαν, διωργάνωσε τὸν στρατὸν του καὶ τὸν ἐξεπαίδευσε καταλλήλως, ἀλλὰ τελικῶς ἐδολοφονήθη ἀπὸ τοὺς Θεσσαλοὺς Κραταίων καὶ Ἑλληνοκράτην, ἐν ἔτει 399. Τὸν θρόνον κατέλαθεν ὁ ἀνήλικος Ὀρέστης, τὸν ὁποῖον, εὐθὺς ἀμέσως, διεδέχθη ὁ Ἀέροπος ὁ Β΄. καὶ τοῦτον ὁ Παυσανίας ὁ Β΄ (393 - 390), ὅστις ἐξώσθη τοῦ θρόνου ὑπὸ Ἀμύντα τοῦ Γ΄. τοῦ Ἀρριδαίου (390 - 369 π.Χ.). Τοῦτον διεδέχθη ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Β΄. ὅστις ἔμεινεν εἰς τὸν θρόνον ἐπὶ ἓν ἔτος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐμεσολάβησαν ἀγῶνες πρὸς κατάληψιν τῆς ἀρχῆς, ἡ ὁποία περιῆλθε τελικῶς εἰς τὸν Περδίκκαν τὸν Γ΄. ὅστις ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἓν ἔτος περίπου. Τὸν Περδίκκαν τὸν Γ΄. διεδέχθη ὁ ἀνήλικος Ἀμύντας ὁ Δ΄ καὶ εὐθὺς ἀμέσως ὡς ἐπίτροπος αὐτοῦ ὁ Φίλιππος ὁ Β΄, πατὴρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, βασιλεύσας ἐν συνεχείᾳ ἰδίῳ ὀνόματι μέχρι τοῦ

336 π.Χ., ὁπότε καὶ ἐδολοφονήθη. (σ. 382 - 336 π.Χ.).

Ὁ Ἀμύντας ὁ Γ'. ἐβασίλευσεν ἐπὶ 21 ἔτη, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Μακεδονίαν ἐπὶ τι διάστημα. Οὗτος, πρὶν ἐγκαταλείψῃ τὸν θρόνον, παρέδωκε τὰ παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον παράλια εἰς τοὺς Ὀλυνθίους, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Πέλλης. Μεταγενεστέρως ὁ Ἀμύντας ὁ Γ'. τῇ συμπράξει τῶν ἐλθόντων εἰς τὴν βοήθειάν του Σπαρτατιῶν ἐπέτυχεν νὰ καταλύσῃ τὴν Ὀλυνθιακὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ ἀνακαταλάβῃ τὰς χώρας τὰς ὁποίας εἶχε παραχωρήσει εἰς τοὺς Ὀλυνθίους.

Ὁ Ἀμύντας ὁ Γ'. ἐδολοφονήθη τὸ ἔτος 369 καὶ τὸν διεδέχθη ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Β' (369 - 368). Τοῦτον διεδέχθη ὁ Πτολεμαῖος (368 - 365). Ἐπηκολούθησαν ἀγῶνες διαδοχῆς διὰ τὸν θρόνον. Τῷ 365 κατέλαβεν τὴν ἐξουσίαν ὁ Περδίκκας ὁ Γ' (365 - 359) καὶ τοῦτον διεδέχθη ὡς εἵπομεν ὁ Φίλιππος ὁ Β'. βασιλεύσας μέχρι τοῦ 336. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ Περδίκκα τοῦ Γ' εἰσῆλθεν εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁ Θηβαῖος στρατηγὸς Πελοπίδας, ὅστις ὑπεχρέωσε τοῦτον νὰ καταγγείλῃ τὴν συμμαχίαν μὲ τὰς Ἀθήνας καὶ νὰ συνάψῃ τοιαύτην μὲ τὰς Θήβας. Διὰ τὴν τήρησιν τῶν ὄρων τῆς συνθήκης ὁ Πελοπίδας ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν τριάκοντα ὁμήρους καὶ μεταξὺ τούτων καὶ τὸν Φίλιππον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Φίλιππος

(382 - 336)

Ὁ Φίλιππος παρέμεινε ἐπὶ τρία περίπου ἔτη εἰς τὰς Θήβας παρὰ τῷ πλουσίῳ Παμμένῃ. Ὁ συγγραφεὺς J. R. HAMILTON ἀναφέρει ὅτι ὁ Φίλιππος ἐφιλεύθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἑπαμεινώνδα χωρὶς νὰ τὸν κατονομάσῃ καὶ ἐσπούδασεν ἐκεῖ τὸν Πυθαγόραν (σελ. 30). Ὁ R. L. FOX τὸν Παμμένην παρουσιάζει ὡς στρατηγόν. (R. L. FOX σελ. 73). Ὁ Φίλιππος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁμηρείας του ἐν Θήβαις ἐμελέτησε τὰ τῆς συνθέσεως τοῦ στρατοῦ των, ἀρίστου τότε εἰς τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον. Ὅταν, ληξάσης τῆς ὁμηρείας του, ἀνεχώρησε διὰ τὴν Πέλλαν ἦτο ἤδη ὥριμος νέος. Ἀλλ' ὑπῆρχον εἰς τὴν Πέλλαν τὰ ἐξ ἄλλου γάμου τέκνα τοῦ Ἀμύντου, οἱ τρεῖς ἑτεροθαλεῖς ἀδελφοὶ τοῦ Φιλίππου, ὁ Ἀρχέλαος, φονευθεὶς κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Φιλίππου, ὁ Ἀρραθαῖος καὶ ὁ Μενέλαος, οἱ ὁποῖοι ἐπέζησαν μὲν διὰ τῆς φυγῆς, ἀλλ' ἐθανατώθησαν ἀργότερον ἐν Ὀλύμπῳ, ἀναμιχθέντες εἰς τὰς διαμάχας τῆς πόλεως.

Οὕτω, ἀπαλλαγείς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας του ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις τῶν οἰκείων του, ἐπεδόθη ὁλοψύχως εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ στρατοῦ του, ἔχων ὡς πρότυπον τὸν στρατὸν τῶν Θηβῶν.

Ἡ σύνθεσις τοῦ στρατοῦ τοῦ Φιλίππου ἦτο διάφορος τῆς τῶν Ἀθηναίων. Ὁ Φίλιππος ὠργάνωσε τὸν στρατὸν του ἐκ πεζικοῦ καὶ ἵππικοῦ μὲ τοὺς πελταστὰς καὶ τοὺς ὀπλίτας. Ὡς κύριον στοιχεῖον, εἶχεν ἀποδεχθῆ τὴν «λοξὴν» λεγομένην παράταξιν, δι' ἧς κατῴρθωνεν ἐν πολέμῳ νὰ συγκεντρώσῃ εἰς τὰς δύο πλευράς τὸν στρατὸν του, ἀφήνων τὸ μέσον κενόν, ὅπου ἐπετίθετο τὸ ἐχθρικὸν πεζικόν. Περαιτέρω εἶχεν εἰσαγάγει ὡς σπουδαῖον ὄπλον τὴν «σάρισσαν», τὴν μακεδονικὴν λόγχην. Τὸ μῆκος τῆς σαρίσσης τοῦ πεζικοῦ ἦτο μακρόν, τοῦ

ἐλαφροῦ ἵππικοῦ ἦτο ὡσαύτως μακρόν, ἀλλὰ τοῦ θαρέως ἵππικοῦ ἦτο βραχύ. Τὸ μῆκος τῆς πεζικῆς φάλαγγος ἀνῆρχετο εἰς 21 πόδας περίπου, ἐνῶ ἡ τῶν ἱππέων σάρισσα εἶχε μῆκος 14 περίπου ποδῶν. Ὁ φαλαγγίτης ἔφερε πρὸς τούτοις ξίφος βραχύ, ἀσπίδα, θώρακα, κνημίδας, πῖλον μὲ εὐρὺ κράσπεδον, καλούμενον «καυσίαν».

Αἱ σάρισσαι ὅμως ἦσαν τὸ κύριον ὄπλον τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ.

Ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι σχηματισμοί. Οἱ σωματοφύλακες, οἱ παῖδες, οἱ θαρέως ὀπλισμένοι ἱππεῖς, κυρίως Μακεδόνες, οἵτινες ὠνομάζοντο «ἐταῖροι» καὶ οἱ ἐλαφρῶς ὀπλισμένοι ἱππεῖς, οἵτινες ἐλέγοντο «σαρισσοφόροι» καὶ ἐχρησίμευον εἰς τὴν κατάληψιν ἰδίως τῶν προφυλάκων. Ὑπῆρχε καὶ τὸ λεγόμενον «ἄγημα», δι' οὗ, προϊσταμένου τοῦ βασιλέως, ἐγένετο ἡ ἑναρξίς τοῦ ἀγῶνος. Τὸ ἄγημα ἐπροχώρει ὡς ἐμπροσθοφυλακὴ εἰς τὰς μάχας. Οἱ «παῖδες», τέκνα ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, εἶχον τὸ προνόμιον νὰ φυλάττουν τὸν βασιλέα καὶ νὰ παρακάθηνται εἰς τὰ βασιλικά γεύματα. Ἐκ τοῦ σώματος τούτου προῆλθον οἱ περίφημοι στρατηγοὶ καὶ τὰ ἀνώτατα στελέχη τοῦ στρατοῦ τοῦ Φιλίππου καὶ μεταγενεστέρως τοῦ Ἀλεξάνδρου (Πλείωνα Παπαρρηγόπουλος, ἔκδοσις 8η, τόμος β' σελ. 16 καὶ ἐπ.).

Ὅπως εἶχον ἐξελιχθῇ τὰ πράγματα, οἱ Σπαρτιάται, οἱ Ἀθηναῖοι καὶ οἱ Θηβαῖοι εἶχον χάσει τὴν ἠθικὴν ὑπεροχὴν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν στρατὸν τοῦ Φιλίππου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκα τοῦ Γ' καὶ τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ ἀνηλίκου ἀνεψιοῦ τοῦ Ἀμύντα τοῦ Α' (359—356), ὁ Φίλιππος ὁ Β' ἀνέλαθεν ἰδίῳ ὀνόματι τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας.

Μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς βασιλείας ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ἡ ἑκτασίς τῆς χώρας ηὐρύνθη, περιελήφθησαν εἰς αὐτὴν ἡ ΠΕΛΑΓΟΝΙΑ, ἡ ΠΑΙΟΝΙΑ, ἡ ΣΙΝΤΙΚΗ, ἡ περιοχὴ τῶν ΣΕΡΡΩΝ καὶ τῆς ΔΡΑΜΑΣ μέχρι τοῦ ΝΕΣΤΟΥ ποταμοῦ, τὸ ΠΑΓΓΑΙΟΝ, ἡ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ καὶ ἡ ΘΑΣΟΣ. Ὁ Φίλιππος ὁ Β' ἤρχισε νὰ διευρύνῃ τὴν ὀργάνωσιν καὶ σύνθεσιν τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ, διδάσκων τὸ νέον ὄπλον, τὴν «σάρισσαν», καθυπέταξε δὲ διὰ τοῦ ἵππικοῦ τοῦ τὴν ἐπαναστατημένην Λυγκιστίδα καὶ τὰ πέριξ. Ὑπῆρχον τότε πολλαὶ παράλιοι πόλεις εἰς τὴν Μακεδονίαν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μεταξὺ τούτων καὶ ἡ Ἀμφίπολις, παρὰ τὸ Παγ-

γαῖον ὄρος, τὴν ὁποίαν καταλαμβάνει ὁ Φίλιππος κατὰ τὸ ἔτος 358 π.Χ. δῆθεν ἐπ' ὀνόματι τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ τελικῶς τὴν κρατεῖ ὀριστικῶς. Περαιτέρω ἐπεκτείνει τὴν κατοχὴν τοῦ εἰς τὰ χρυσωρυχεῖα τοῦ Παγαγίου ὄρους καὶ αὐξάνει τὰ εἰσοδήματα ἐκ τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ μετάλλου εἰς χίλια περίπου τάλαντα ἔτησίως, καὶ ὁρμᾷ πρὸς κατάκτησιν καὶ ἄλλων περιοχῶν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς Θράκης (Droysen — Πολυζοΐδης, σ. 88).

Ἐν τῷ μεταξύ, κατὰ τὸ ἔτος 357 εἰς ἡλικίαν μόλις 25 ἐτῶν ἐπισκέπτεται μετὰ τοῦ Ἀντιπάτρου τὴν Σαμοθράκην ὅπου συναντᾷ τὴν Ὀλυμπιάδα, θυγατέρα τοῦ μόλις ἀποθανόντος βασιλέως τῶν Μολοσσῶν Νεοπτολέμου τοῦ Α', τὴν ὁποίαν καὶ ἐρωτεύεται. Τελικῶς, τῇ συγκαταθέσει τοῦ θείου της Ἀρύμθα, οἱ δύο νέοι συνάπτουν γάμον καὶ ἡ Ὀλυμπιάς μεταβαίνει εἰς Πέλλαν. Οὕτως ἐνοῦνται δύο ἰσχυραὶ δυναστεῖαι, οἱ ΑΡΓΕΑΔΑΙ, ἀπόγονοι τοῦ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ, καὶ οἱ ΑΙΑΚΙΔΑΙ, ἀπόγονοι τοῦ ΑΧΙΛΛΕΩΣ. Ἄλλ' ὁ ἔρως ὕστερα ἀπὸ σύντομον διάρκειαν ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ. Οὕτω ἡ ὑπερήφανος, ἀγέρωχος καὶ δύσθυμος βασίλισσα ἤρχισε νὰ περιφρονῇ τὸν Φίλιππον καὶ νὰ ἀφοσιώνεται εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῶν δύο τέκνων της, τὰ ὁποῖα ἀπέκτησεν ἐκ τοῦ γάμου της μὲ τὸν Φίλιππον τοῦ Ἀλεξάνδρου γεννηθέντος ἐν ἔτει 356 π.Χ. καὶ τῆς Κλεοπάτρας, γεννηθείσης τῷ 354 π.Χ. Ἐν τῷ μεταξύ ἐκρήγνυται ὁ «ἱερὸς ἢ φανατικὸς» λεγόμενος πόλεμος μεταξύ τῶν Φωκέων καὶ τῶν Θηβαίων. Οἱ Φωκεῖς, οἱ ὁποῖοι κατηγοροῦντο ὅτι εἶχον ὀργανώσει στρατὸν ἐκ κακούργων καὶ εἶχον λεηλατήσῃ τοὺς Δελφούς, προεκάλεσαν τὴν ὀργὴν τοῦ Φιλίππου, ὅστις ἀνεμίχθη εἰς τὸν ἀγῶνα. Κατὰ πρῶτον ἀφήρεσε τὴν Μεθώνην κατὰ τὸ ἔτος 354 ἐκ τῶν χειρῶν τῶν Ἀθηναίων καὶ ἐν συνεχείᾳ κατέλαβε τὰς Παγασάς. Ἐπειδὴ ἡ ἀφίξις τῶν Ἀθηναίων ἠργοπόρησεν, ἡ περιοχὴ, δηλ. ὀλόκληρος ἡ Θεσσαλία, περιελήφθη εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Μακεδονίας (Δημοσθένους Α' Φιλιππικός, 351 π.Χ.).

Ὁ Φίλιππος ἐγένετο κύριος καὶ «ταγὸς» τῆς περιοχῆς καταλαβὼν καὶ τὸ περίφημον Θεσσαλικὸν ἵππικόν, ὡς καὶ τὸ ναυτικόν. Μόνον αἱ Θερμοπύλαι ἔμειναν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες κατηγορήθησαν ὡς ὑποστηρικταὶ τῶν Φωκέων καὶ ὡς ἐχθροὶ τοῦ ἱεροῦ τῶν Δελφῶν. Ὁ Φίλιππος διέμεινεν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὴν Θεσ-

σαλίαν, μὴ προχωρήσας νοτιώτερον πρὸς τὰς Ἀθήνας, περιορισθεὶς νὰ λεηλατήσῃ παραλίους πόλεις τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Ἀττικῆς καὶ τελικῶς ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Θράκης. Ἐν τῷ μεταξύ, ἤρχισεν ὁ πόλεμος κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, πόλεως ὑπὸ τὴν «θεωρητικὴν» προστασίαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐβοήθησαν κατὰ τὸ δυνατόν τοὺς Ὀλυνθίους, ἀλλ' ἡ βοήθειά των ἦτο μᾶλλον ἐλλειπής.

Περαιτέρω ἡ Ἐρέτρια τῆς Εὐβοίας ὑπέστη ἐπίθεσιν τοῦ στρατοῦ τοῦ Φιλίππου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Φωκίωνα μὲ ὀλίγον στρατὸν ἀνεπαρκῆ, ὁ δὲ Δημοσθένης προφασισθεὶς τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἰς τὴν πανήγυριν τῶν Διονυσίων καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν Βουλὴν τῶν πεντακοσίων, ἀπεχώρησε τοῦ στρατοῦ καὶ μετέβη εἰς τὰς Ἀθήνας. Λόγῳ τῆς οὐσιαστικῆς ἐγκαταλείψεώς των οἱ Ἐρετρίεις ἔχασαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντισταθοῦν κατὰ τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ. Ὁ Αἰσχύνης (388—314) ἐπολέμησε ὅσον ἦτο δυνατόν, ἀλλὰ τελικῶς ἡ πόλις ὑπέκυψε καὶ κατεστράφη. Ὅλοι αἱ προσπάθειαι τῶν Ἀθηναίων δὲν ἤρκεσαν διὰ νὰ νικήσῃ ὁ Ὀλυνθιακὸς στρατός, ἡττήθησαν καὶ οἱ στρατοὶ τῶν παρακειμένων εἰς τὴν Χαλκιδικὴν πόλεων καὶ ὁλόκληρος ἡ περιοχὴ τῆς Ὀλύνθου κατελήφθη ὑπὸ τῶν Μακεδόνων (348 π.Χ.), προσωπικῶς δὲ ὁ Φίλιππος ἔχασε τὸν ὀφθαλμόν του βληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀλυνθίου τοξότου Ἀστέρος.

Ὀλίγον ἀργότερον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεφάσισαν νὰ συνάψουν εἰρήνην μὲ τὸν Φίλιππον καὶ ἔστειλαν δεκαμελῆ ἐπιτροπὴν εἰς τὴν Πέλλαν (346 π.Χ.), ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἡ ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν περιελαμβάνετο καὶ ὁ Δημοσθένης, παρὰ τὰς ἐξαιρετικὰς περιποιήσεις τοῦ Φιλίππου, οὐδὲν οὐσιαστικῶς ἐπέτυχε. Ὁ Δημοσθένης ἐθεώρει τὸν Φίλιππον ὡς θάρβαρον. Ἐν συνεχείᾳ συνήφθη εἰρήνη τῷ 346 π.Χ. μεταξύ τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, πλὴν τῶν Φωκέων, καὶ τοῦ Φιλίππου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπετράπη ἡ εἴσοδος εἰς τὴν νοτίως τῶν Θερμοπυλῶν Ἑλλάδα. Ὁ στρατηγὸς τῶν Φωκέων Φάλαικος μὲ στρατὸν 10.000 ἀνδρῶν καὶ 10.000 ἱππέων καὶ ὁ τῆς Λακεδαιμόνος βασιλεὺς Ἀρχίδαμος μὲ 1.000 ἄνδρας ἦσαν ἔτοιμοι νὰ πολεμήσουν τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἡ βοήθεια τῶν Ἀθηναίων ἤργησε νὰ ἔλθῃ. Ὡς ἀποτέλεσμα ὁ Φάλαικος παρέδωσε τὴν πόλιν τῶν Φωκέων εἰς τὸν Φίλιππον, ὅστις συνεκάλεσε τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἀφῆρεσε ἀπὸ τοὺς Φωκεῖς τὰς δύο ψήφους, τὰς ὁποίας εἶχον εἰς τὸ Συνέδριον, καὶ τὰς ἔδωκεν εἰς τὸν Φίλιππον, ὅστις ἀπέκτησεν οὕτω τὸ δικαίωμα

νὰ ἡγῆται τῶν Πυθίων, ὁμοῦ μετὰ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Θεσσαλῶν. Περαιτέρω ἀπεφασίσθη νὰ καταβάλουν οἱ Φωκεῖς πεντήκοντα τάλαντα ἑτησίως μέχρι τῆς ἀποπληρωμῆς τοῦ ληστευθέντος ποσοῦ τοῦ Θησαυροῦ τῶν Δελφῶν. Ὁ Φίλιππος, ἐπιρρεπὴς εἰς τὰς σωματικὰς ἀπολαύσεις, συνῆψε καὶ νέον γάμον μετὰ τῆς Κλεοπάτρας, ἀνεψιᾶς τοῦ στρατηγοῦ Ἀττάλου, ὅστις ἠύχθη ν' ἀποδώσῃ ὁ γάμος οὗτος τέκνον γνήσιον ἐκ Μακεδόνων γονέων, ἵνα κυβερνήσῃ τὸ μέγα βασίλειον. Ὁ παρευρισκόμενος εἰς τοὺς γάμους Ἀλέξανδρος ἐξωργίσθη ἀπὸ τὰς εὐχὰς τοῦ Ἀττάλου, τὸν ὁποῖον ἐξύθρισεν, εἰπὼν αὐτῷ τὰ ἑξῆς: «... Ἡμεῖς δέ σοι, κακὴ κεφαλὴ, νόθοι δοκοῦμεν;». Εἰς ἀπάντησιν ὁ Φίλιππος ὀργισθεὶς ὥρμησε κατὰ τοῦ υἱοῦ του ξιφῆρης, ἀλλ' ἐκ τῆς ζάλης του ἔπεσε καὶ οὕτω ἐσώθη ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις, ἰδὼν τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων, ἀνέκραξεν: «Οὗτος μέντοι, ἄνδρες, εἰς Ἀσίαν ἐξ Εὐρώπης παρασκευάζεται διαβαίνειν, ὃς ἐπὶ κλίνης ἀπὸ κλίνης διαβαίνων ἀνατέτραπται».

Κατόπιν τῶν ἀκατονομάστων αὐτῶν γεγονότων, ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεχώρησε τοῦ συμποσίου καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Ἡπειρον παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ θεῷ του Ἀλεξάνδρῳ, παραλαβὼν καὶ τὴν μητέρα του Ὀλυμπιάδα. Ὁ διάδοχος Ἀλέξανδρος ἐν συνεχείᾳ μετέβη εἰς τὴν χώραν τῶν Ἰλλυριῶν, ὁπόθεν, μετ' ὀλίγους μῆνας, ὁ Κορίνθιος Δημάρατος τὸν ἔπεισε νὰ ἐπανέλθῃ μετὰ τῆς μητρὸς του εἰς Πέλλαν. Ὁ Φίλιππος διὰ νὰ δείξῃ τὴν εὐμένειάν του πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἡπείρου ἀπεφάσισε νὰ τῷ δώσῃ εἰς γάμον τὴν κόρην του Κλεοπάτραν.

Ὁ Φίλιππος ἡσχολήθη ἐπὶ πολὺ διὰ νὰ ἐξώσῃ τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τῶν παρακτίων πόλεων τῆς Μακεδονίας καὶ νὰ κατακτήσῃ καὶ τὴν τελευταίαν τοιαύτην τῆς Μεθώνης, ἐντὸς τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου (354—353 π.Χ.). Ἐπὶ πλέον ἐνίκησε τοὺς Φωκεῖς τῷ 352 ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Θεσσαλίας, καὶ κατέλαβε τὰς Φερὰς καὶ τὸν λιμένα τῶν Παγασῶν, οὕτω δὲ ἐγένετο κύριος ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς Θεσσαλίας. Οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως παρέδωσαν εἰς αὐτὸν τὰ ἐκ τῶν λιμένων καὶ τῶν λοιπῶν πόλεων εἰσπραττόμενα τέλη. Ὁ Φίλιππος ἐξεμηδένισε τὴν ναυτικὴν ἀξίαν τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες μόνον διὰ λόγων προσεπάθουν νὰ βοηθήσουν δῆθεν τὰς ἀποικίας των. Οὕτω ἐτελείωσεν ὁ πόλεμος Φιλίππου καὶ Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι κυριολεκτικῶς κατετροπώθησαν.

Ὁ Φίλιππος ἔφυγεν ἐκ Θεσσαλίας καὶ μετέβη εἰς

Θράκην, ὅπου ἐπολιόρκησε τὸ ΗΡΑΙΟΝ ΤΕΙΧΟΣ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνησύχησαν καὶ ἀμέσως ἐξώπλισαν 40 τριήρεις καὶ ἐπέβαλον φόρον 60 ταλάντων. Ἀλλὰ συγχρόνως διεδόθη ὅτι ὁ Φίλιππος εἶχεν ἀρρωστήσει καὶ ἴσως ἀποθάνει καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλειψαν τὸν ἀγῶνα. Οὕτως ἐναυάγησεν ἡ ἐκστρατεία πρὸς κατάληψιν τοῦ Ἡραίου Τείχους, αἱ δὲ 10 τριήρεις καὶ τὰ 5 τάλαντα τὰ ὅποια συνεκεντρώθησαν δὲν ἦτο δυνατόν νὰ χρησιμεύσουν πρὸς ναυμαχίαν, ἡ ὅποια καὶ ἐγκατελείφθη. Οἱ Ὀλυνθιοὶ, ἐξ ἄλλου, ἀναλαθόντες ἐκ τῆς συμφορᾶς τῶν προηγουμένων πολέμων, εἶχον διοργανώσει στρατὸν καὶ ναυτικὴν δύναμιν πρὸς δρᾶσιν, ἀλλ' ὁ Φίλιππος μετὰ τὰς μάχας εἰς τὴν Θεσσαλίαν ἀνέλαθεν ἐπίσης καὶ διωργάνωσε στρατὸν ἱκανὸν καὶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Ἀθηναίων. Οὗτοι ἀρχικῶς ἐβοήθησαν τοὺς Ὀλυνθίους, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον εὐρεθέντες πρὸ ἰσχυροτέρων δυνάμεων τοῦ Φιλίππου, ἐκώφευσαν εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν Ὀλυνθίων καὶ τελικῶς συνετέλεσαν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς Ὀλυνθοῦ καὶ πολλῶν πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου, ὅστις κατέσκαψε τὴν Ὀλυνθον, τὰ δὲ γυναικόπαιδα ἐπώλησεν ὡς δούλους. Ἐκ παραλλήλου ὁ Φίλιππος ἐβοήθησε τοὺς Εὐβοεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν τὸν Φωκίωνα μὲ μικρὸν στρατὸν, ὁ ὁποῖος ἐξηκολούθησε τὸν ἀγῶνα ἐπ' ἀρκετὸν διάστημα, μέχρις ὅτου ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀντικατασταθεὶς ὑπὸ τοῦ Μολοσσοῦ. Ὁ τελευταῖος οὗτος ἠττήθη καὶ ῥημοσώτισθη.

Ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Ὀλυνθοῦ καὶ τῆς Χαλκιδικῆς, ὡς καὶ τῆς Μεθώνης, ὠργάνωσε τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ΟΛΥΜΠΙΟΥ ΔΙΟΣ καὶ ἀπένειμε βραβεῖα εἰς τοὺς δράσαντας ἐν πολέμῳ. Μετὰ τινὰ χρόνον οἱ Ἀθηναῖοι ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸν Φίλιππον, ἵνα πληροφορηθοῦν τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν ὁ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ καὶ ὁ ἀντίπαλός του ΑἰΣΧΙΝΗΣ. Οὗτοι ἀφίχθησαν εἰς Πέλλαν κατὰ τὴν ἑναρξιν τοῦ ἔτους 346 καὶ ἐφιλοξενήθησαν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. Κατὰ τὴν συνέντευξιν τῶν ἐμπολέμων ὠμίλησαν οἱ δέκα πληρεξούσιοι καὶ μετὰ αὐτῶν καὶ ὁ Αἰσχίνης, ὅστις ἐζήτησε τὴν παράδοσιν τῆς Ἀμφιπόλεως, ἀλλ' εἰς μάτην. Ἦλθε καὶ ἡ σειρά τοῦ Δημοσθένους, τελευταίου τῶν ρητόρων, ὁ ὁποῖος εὐ-

ρεθείς πρό τοῦ Φιλίππου καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Μακεδόνων, ἔχασε τὴν ψυχραιμίαν του καὶ ἠναγκάσθη τελικῶς νὰ διακόψῃ τὴν ἀγόρευσίν του πρὸς γενικὴν κατάπληξιν. Οἱ πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ἐγύρισαν καὶ πολὺ συντόμως κατέφθασαν εἰς Ἀθήνας οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Φιλίππου, Ἀντίπατρος, Παρμενίων καὶ Εὐρύλοχος, οἱ ὁποῖοι ἐδήλωσαν ὅτι ἀμφότερα τὰ μέρη θὰ κρατήσουν ὅλα τὰ ἐδάφη τὰ ὁποῖα κατέλαβον καὶ κατέχουν ἤδη. Οἱ Ἀθηναῖοι, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀρνηθοῦν τοὺς ὅρους, ὡς ἡττημένοι, ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τῶν Μακεδόνων πρέσβεων. Ἀλλὰ διὰ νὰ προλάβουν τὴν εἴσοδον τοῦ στρατοῦ τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐδέχθησαν νὰ μεσολαθήσουν εἰς τὴν λῆξιν τοῦ ἱεροῦ πολέμου μεταξὺ Θηβαίων καὶ Φωκέων. Ἀλλ' ἠπατήθησαν. Οἱ Μακεδόνες πρέσβεις δὲν ἐδέχθησαν τὴν εἰσδοχὴν τῶν Φωκέων εἰς τὰς διαπραγματεύσεις καὶ οὕτως ἠναγκάσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ εἰρηνεύσουν μὲ τὸν Φίλιππον, ἄνευ τῶν Φωκέων, κατὰ τὸ πρῶτον τρίμηνον τοῦ ἔτους 346 π.Χ. Ὁ Φίλιππος ἐξηκολούθει νὰ κατακτᾷ πόλεις ἐν Θράκῃ. Ὅτε μετὰ 50 περίπου ἡμέρας ἐπέστρεψεν εἰς Πέλλαν, οἱ Ἀθηναῖοι πρέσβεις εἶχον ἀναχωρήσει πρὸ πολλοῦ, ἐγκαταλείποντες ἔκθετα τὰ συμφέροντα τῆς πόλεως των. Ἡδὴ ἡ Πέλλα εἶχε πολὺν στρατὸν ἑτοιμον διὰ νικηφόρους μάχας, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἦσαν τελείως ἡττημένοι. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Φίλιππος εἰσῆλθε μὲ τὸν στρατὸν του ἐκ νέου εἰς Θεσσαλίαν καὶ ἔφθασεν εἰς Φερὰς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐδέχθησαν τοὺς ὅρους τοῦ Φιλίππου, δηλαδὴ τὴν μὴ συμμετοχὴν τῶν Φωκέων εἰς τὰς διαπραγματεύσεις. Πάντως ἡ Βουλὴ ἐψήφισε νόμον κυροῦντα τὴν συμφωνίαν τῶν Ἀθηναίων μετὰ τοῦ Φιλίππου καὶ ἀποκλείοντα τῆς εἰρήνης τοὺς Φωκεῖς. Ἡ Βουλὴ ἐψήφισε συγχρόνως νόμον περὶ προπαρασκευῆς τριήρων διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον. Ἀλλ' ἡ ψήφισις αὕτη ἦτο ἀτελής ἄνευ τῆς συμφωνοῦ γνώμης τῆς «Ἐκκλησίας τοῦ Δήμου», ἥτις ἐπεκύρωσε τὴν συνθήκην ὡς εἶχε, ἥτοι ἄνευ τῆς ρήτρας περὶ συμμετοχῆς τῶν Φωκέων.

Οὕτως ἔληξεν ὁ «Φωκικὸς πόλεμος», ἀφ' οὗ ὁ Φίλιππος κατέλαβε τὴν πόλιν τούτων, ὑποχρεώσας τοὺς Φωκεῖς νὰ ἐπιστρέψουν ὅσα τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον θ' ἀπεφάσιζε περὶ τῶν ἱερῶν τῆς πόλεως τῶν Δελφῶν. Οὕτω τὸ Συνέδριον, ἀφοῦ ἀφήρесе τὰς δύο ψήφους τῶν Φωκέων εἰς τὸ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΙΚΟΝ, διέταξε τὸν περιορισμὸν τοῦ πληθυσμοῦ ἐκάστης πόλεως εἰς πεντήκοντα κα-

τοίκους καὶ τὴν μεταξὺ δύο πόλεων ἀπόστασιν εἰς ἔλαττον τοῦ σταδίου.

Ἔτι περαιτέρω κατεδικάσθησαν οἱ Φωκεῖς εἰς τὴν πληρωμὴν εἰς τοὺς ΔΕΛΦΟΥΣ τῆς ἀξίας τῶν ληστευθέντων ἀνὰ πεντήκοντα τάλαντα ἑτησίως μέχρις ἀποπληρωμῆς τοῦ ὅλου ποσοῦ. Οἱ ὅροι οὗτοι ἦσαν πράγματι ἐπαχθεῖς. Ὁ Φίλιππος ἐθεωρήθη ὡς ἐξαπατήσας τὴν πόλιν ταύτην. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑτέρου, παρὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης, δὲν ἔπαυσαν νὰ ὀχυρώνουν τὴν πόλιν των καὶ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰς ἄλλας γειτονικὰς χώρας, νὰ μεταφέρουν ἐντὸς τῶν τειχῶν τὰ γυναικόπαιδα κλπ. Ὁ Φίλιππος ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασε πρὸ τῶν Θερμοπυλῶν, τὰς ὁποίας ἐφύλασσαν ὁ στρατὸς τοῦ Φωκέως Φαλαίκου. Οὗτος, κατόπιν πολλῶν ἀγώνων, ὑπεχρεώθη νὰ δεχθῇ τὴν ὑποχώρησιν καὶ οὕτω ὁ Φίλιππος εὗρε τὸν δρόμον ἀνοικτὸν πρὸς τὴν Βοιωτίαν, τῇ ἀνοχῇ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὁποῖοι ἐθεωρήθησαν ὡς ὑπεύθυνοι τῆς καταστροφῆς τῶν Φωκέων. Ὁ Φίλιππος, ἐν τῇ μετριοπαθείᾳ του πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἔστειλε νέαν πρεσβείαν πληροφορῶν αὐτοὺς περὶ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἀμφικτυονίας. Οἱ Ἀθηναῖοι, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Δημοσθένους, καὶ ἐνώπιον τῆς σκληρᾶς πραγματικότητος, ἤναγκάσθησαν νὰ ἀποδεχθοῦν τὰ ἀποφασισθέντα ἐν τῷ Ἀμφικτυονικῷ Συνεδρίῳ, ἀνεγνώρισαν τὸν Φίλιππον ὡς Πρόεδρον τῶν Πυθίων κλπ.

Ὁ Φίλιππος ἐσυνέχισε τὰς περιπετείας του μὲ τὴν Πέρινθον καὶ τὸ Βυζάντιον, δύο πόλεις τὰς ὁποίας ἔσωσεν ἀπὸ τὴν ἄρπάγην τοῦ Φιλίππου ὁ Φωκίων, ὅστις πολιορκήσας τὸ Βυζάντιον ἠνάγκασε τὸν Φίλιππον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐκ τῆς περιοχῆς (341 π.Χ.). Εἰς τοῦτο εἶχε συμφωνήσῃ, ὡς φαίνεται, καὶ ὁ Μέγας Βασιλεὺς τῶν Περσῶν. Ὁ Φίλιππος συνωμολόγησεν εἰρήνην μὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς λοιποὺς φίλους των τῷ 339, καὶ ἤρχισε τὴν συμπλήρωσιν τῶν προπαρασκευῶν διὰ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἀσίας, ὁπότε λαμβάνει εἰδήσεις περὶ τοῦ ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Ἀμφίσσης εἶχον καλλιεργήσει γαίᾳς τινὰς τῶν Δελφῶν. Ὁ Φίλιππος μὲ αὐτὴν τὴν ἀφορμὴν ἐπέρχεται κατὰ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως μὲ σοβαρὸν εἰς ἀριθμὸν στρατόν, πεζικὸν καὶ ἵππικόν, καὶ καταλαμβάνει τὴν Ἀμφίσσαν καὶ τὴν Ἐλάτειαν τῆς Φωκίδος. Τῇ προτροπῇ τοῦ Δημοσθένους λαμβάνουν μέρος καὶ οἱ Θηβαῖοι μὲ τὸν ἱερὸν λόχον καὶ ἄλλοι κάτοικοι τῆς Βοιωτίας, ὡς καὶ Ἀθηναῖοι καὶ καταρτίζεται

στρατός 35.000, έναντι τῶν 30.000 τοῦ Φιλίππου, μὲ 2.000 ἵππεῖς ἐκατέρωθεν. Οἱ στρατοὶ οὗτοι συγκεντρώνονται εἰς τὴν Χαϊρώνειαν, ὅπου συνάπτεται ἡ περίφημος ἐκείνη μάχη μὲ συμμετοχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, παραπλεύρως τοῦ πατρὸς του, ἡ ὁποία κατέληξεν εἰς τὴν ὀριστικὴν ἡτταν τῶν Θηβαίων καὶ Ἀθηναίων καὶ τὴν κάθοδον τοῦ Φιλίππου εἰς τὴν Κόρινθον.

Οὕτως ὁλόκληρος σχεδὸν ἡ Ἑλλὰς καταλαμβάνεται ἀπὸ τὸν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος τιμωρεῖ αὐστηρῶς τοὺς Θηβαίους, ἀλλὰ φέρεται μὲ ἀνοχὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ἀφήσας τοὺς 2.000 αἰχμαλώτους των ἐλευθέρους. Ὁ Φίλιππος συνεκάλεσε συνέδριον τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπου ἀνηγορεύθη ὡς Ἀρχιστράτηγος τοῦ Πανελληνίου ἐκστρατευτικοῦ εἰς Ἀσίαν στρατοῦ. Ὁ Φίλιππος ἀφοῦ ἐτακτοποίησε καὶ ὠρισμένους διενέξεις μεταξὺ τῶν πόλεων τῆς Πελοποννήσου, ἐπέστρεψεν εἰς Πέλλαν. Ἐδῶ, παρὰ τὴν ἐπιρροὴν τῆς συζύγου του Κλεοπάτρας, συνήντησε σφοδρὸν πόλεμον ἐναντίον του ἐκ μέρους τῆς Ὀλυμπιάδος, ἡ ὁποία ἐκ περισσοῦ κατηγορήθη ἐπὶ ἀπιστίᾳ πρὸς τὸν Φίλιππον καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ εἰς ΗΠΕΙΡΟΝ. Ἀλλ' ὁ Φίλιππος ἔχων ὡς σκοπὸν τῆς ζωῆς του τὴν ἐκστρατείαν εἰς ΠΕΡΣΙΑΝ, πρὸ οὐδενὸς ἐπτοήθη, ὠργάνωσεν ἐξαίρετον πράγματι στρατόν, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ, ἐνῶ ἤρχετο εἰς τὸ θέατρον τῶν Αἰγῶν τῆς Μακεδονίας πεζῇ, συνοδεῖα τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, αἰφνης ἐκτυπήθη ὑπὸ τοῦ ἐξ Ὀρεστίδος Παυσανίου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑθρυσθῇ ποτε ἐκ μέρους τοῦ Ἀττάλου. Ὁ Παυσανίας ὥρμησεν ἐναντίον τοῦ Φιλίππου καὶ τὸν ἐτραυματίσεν εἰς τὴν κοιλίαν, ἐκ τῆς πληγῆς δὲ ταύτης ἀπεβίωσεν εἴτα. Ὁ Παυσανίας συλληφθεὶς, ὡς ἐλέχθη, ὑπὸ Λεοννάτου καὶ Περδίκκου, ἐφονεύθη. Οὕτως ἐτελείωσεν ἡ βασιλεία τοῦ Φιλίππου τῷ 336 π.Χ., πλήρης μεγάλων γεγονότων, δι' ὧν ἡ μικρὰ ἀρχικῶς πολιτεία ἐμεγάλωσε καὶ διὰ τῆς συνετῆς ὀργανώσεως ἐγένετο πανίσχυρος εἰς τὴν μείζονα Μακεδονίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἀλέξανδρος

(356 — 323)

Ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Ἀργεάδου Φιλίππου τοῦ Β' μετὰ τῆς Ὀλυμπιάδος, θυγατρὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἡπειροῦ Νεοπτολέμου, τελεσθέντος κατὰ τὸ ἔτος 357 π.Χ., ἐγεννήθη, ὡς ἐλέχθη, τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀρχὰς τοῦ Ἑκατομβαιῶνος (Ἰούνιος - Ἰούλιος) εἰς τὰ ἀνάκτορα τῆς Πέλλης, ὁ Ἀλέξανδρος. Δύο ἔτη θραδύτερον ἐγεννήθη καὶ ἡ κόρη των Κλεοπάτρα. Κατὰ τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπυρπολήθη ἀπὸ τὸν Ἡρόστρατον ὁ ἐν Ἐφέσῳ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος. Τὴν ἀνατροφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν εἶχεν ἡ Ὀλυμπιάς, βοηθουμένη ἀπὸ τὴν τροφὸν Λυανίκην ἢ Ἐλανίκην, ἀδελφὴν τοῦ Κλείτου, τοῦ μετέπειτα στρατηγοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ θύματος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Προσέλαβον οἱ σύζυγοι ὡς παιδαγωγὸν τὸν Λεωνίδα, συγγενὴ τῆς Ὀλυμπιάδος, ἄνδρα αὐστηρὸν τὸ ἦθος καὶ σοβαρὸν, καὶ τὸν Λυσίμαχον, Ἀκαρνανά, ὡσαύτως κατὰλληλον παιδαγωγόν. Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς ἡλικίαν δέκα ἐτῶν καὶ εἰς μίαν δεξίωσιν τῶν Περσῶν ἠρώτησεν αὐτούς, ἂν τι ἄλλων ἀπλουστέρων θεμάτων, ποία ἦτο ἡ ἀπόστασις Σάρδεων — Σούσων, ποία ἡ κατάστασις τῶν μεγάλων ἀρτηριῶν τῆς Μεσοποταμίας καὶ τῆς Περσίας, ποῖος ὁ πληθυσμὸς ὠρισμένων πόλεων κλπ.

Εἰς τὰ ἐρωτήματα αὐτὰ ἐδίδετο ἀνυπόπτως ἡ κατάλληλος ἀπάντησις μὲ θαυμασμὸν διὰ τὴν εὐφυΐαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Εἰς ἡλικίαν δέκα τριῶν ἐτῶν προσελήφθη ὡς παιδαγωγός του ὁ περίφημος σοφὸς Ἀριστοτέλης, υἱὸς τοῦ Νικομάχου, ἱατροῦ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν μόρφωσιν καὶ μύησιν τοῦ ἐφήβου, εἰς τὴν ἠθικὴν, τὴν ρητορικὴν, τὴν μεταφυσικὴν, τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἰατρικὴν, τὴν πολιτικὴν καὶ οἷας ἐπιστήμας ἐγνώριζον οἱ σοφοὶ τῆς ἐπο-

χῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος δσάκις ἡσύχαζε, κατέθειλε τοὺς ἀνθρώπους. Τὸ ἥπιον τοῦ προσώπου, τὸ ἄμυδρον ἐρύθημα τῶν παρειῶν του, ἡ ὑγρότης τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ ἡ ὀλίγον πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐπικλίνουσα κεφαλὴ του ἠὺχαρίστουν τὸ κοινόν! (Droysen — Πανταζίδου, σ. 115). Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ συμμετέχοντες εἰς τὴν σχολὴν του συνομήλικές του, ὁ Ἡφαιστίων, ὁ μέχρι τοῦ θανάτου του φίλος ἔμπιστος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Ἀρπαλος, ὁ Λεοννάτος, ὁ Νικάνωρ κλπ., ἠκολούθουν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἐπιμέλειαν τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους. Ἡ σχολὴ τοῦ Ἀριστοτέλους εἶχεν ἐγκατασταθῇ εἰς τὸ προάστειον Μίεζα τῆς Πέλλης, ἡ δὲ διδασκαλία ἐγίνετο συνήθως θάδην καὶ ἐξ αὐτοῦ ἦτο γνωστὴ ἡ σχολὴ ὡς «Περιπατητικὴ». Ὁ λίθος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀνεπαύετο ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τὸ στάδιον τῆς διδασκαλίας, ἐσώζετο ἀκόμη κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλουτάρχου (Περὶ Ἀλεξάνδρου τύχης Β—2). Ἦτο ὡσαύτως γνωστὴ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὰ ζῶα. Ὅταν ὁ Φιλόνικος, ἔμπορος ἐκ Θεσσαλίας, ἔφερεν ἵππον εἰς τὴν αὐλὴν διὰ νὰ τὸν πωλήσῃ εἰς τὸν Φίλιππον, οὗτος εὗρε τὴν τιμὴν τῶν 13 ταλάντων ὡς μὴ συμφέρουσιν, ὁπότε παρενέβη ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἐχαρακτήρισε τοῦναντίον τὴν πώλησιν ὡς συμφέρουσιν καὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἦτο εὐτυχὴς ἂν εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἀγορὰν τοῦ ἵππου, τοῦ μετέπειτα Βουκεφάλου, τὸν ὁποῖον καὶ ἠγόρασεν ὁ πατήρ του Φίλιππος, ἀφοῦ διεπίστωσεν ὁ ἴδιος τὴν ἱκανότητα τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν ἵππασίαν, ἀπὸ μίαν διαδρομὴν ὀλίγων μιλίων ὅπου ἔκαμεν ὁ υἱὸς του, προξενῶν θαυμασμόν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἐπίσης ἀκούραστος μελετητὴς τῶν φιλοσοφικῶν ἔργων τῶν Ἑλλήνων λογίων. Τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν τοῦ Ὀμήρου, τὴν εἶχε σχεδὸν ἀποστηθίσει καὶ τὴν ἔκρυβε κάτω ἀπὸ τὸ προσκέφαλόν του, μαζὶ μὲ τὸ μικρόν του ξίφος, ὅταν ἀνεπαύετο, καθ' ὅλην τὴν ἐκστρατείαν του εἰς τὰ θάθη τῆς Ἀσίας. Ἐπίσης ἤκουσε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους διὰ τὸν ὕμνον πρὸς τὴν Ἀρετὴν, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐτοιμάσει οὗτος πρὸς τιμὴν τοῦ φίλου του Ἑρμεία, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποθάνει ὡς ἥρως ἐν Μ. Ἀσίᾳ. Αἱ ἀσκήσεις εἰς τοὺς γυμναστικοὺς ἀγῶνας, οἱ ὁποῖοι ἐξετιμῶντο εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἦσαν ἄξιαι θαυμασμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἡλικίας 16 μόλις ἐτῶν. ὅτε ἀνέτεθῃ εἰς αὐτὸν ἡ ἀντιβασιλεία. Οὕτως, ἐκτὸς τῆς τέχνης

τοῦ στρατηγοῦ ἐμάνθανε καὶ τὴν τέχνην τῆς διοικήσεως. Εἰς ἡλικίαν 18 ἐτῶν λαμβάνει μέρος εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, ὅπου, ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἱππικοῦ, ἐθριάμβευσε καὶ κατέστρεψε τὸν ἱερὸν λόχον τῶν Θηβαίων καὶ τοὺς Ἀθηναίους, οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν νὰ φύγουν σωρηδὸν παρὰ τὴν Λεβάδειαν. Ὀλίγον ἀργότερον στέλλεται εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς πρέσβυς φέρων μετ' ἄλλων τὴν τέφραν τῶν ἀποθανόντων ἐν τῷ πολέμῳ τῆς Χαιρωνείας Ἀθηναίων. Ἦτο ἡ μοναδικὴ ἐπίσκεψίς του εἰς τὸ περίφημον ἄστυ. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, (337 π.Χ.), ὡς ἐλέχθη ἤδη, ὁ Φίλιππος ἐτέλεσε τοὺς γάμους του μετὰ τῆς Κλεοπάτρας, ἀνεψιᾶς τοῦ στρατηγοῦ Ἀττάλου. Ἀλλ' ἡ τελετὴ ἦτο μοιραία. Ὁ Ἀτταλος, ἐν μέθῃ διατελὼν, ἠυχήθη νὰ δώσῃ ὁ γάμος οὗτος ἄρρεν τέκνον, ἱκανὸν νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον τοῦ Φιλίππου. Ἀλλ' ὁ παρευρεθεὶς εἰς τὴν τελετὴν Ἀλέξανδρος, μὴ δυνάμενος ν' ἀνεχθῇ τὴν προσβολήν, ἤρπασε ποτήριον πλήρες ποτοῦ καὶ τὸ ἔρριπεν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀττάλου. Ὁ Φίλιππος πλήρης ὀργῆς ἐξιφούλκησε διὰ νὰ τιμωρήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ λόγῳ μέθης ἔπεσε κατὰ γῆς. Ἠκούσθησαν ἑκατέρωθεν φρικτοὶ λόγοι, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφυγεν ἀμέσως μετὰ τῆς μητρὸς του Ὀλυμπιάδος εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ ἐκεῖθεν ὁ ἴδιος εἰς Ἰλλυρίαν. Ἀλλὰ διὰ λόγους σκοπιμότητος, ἡ ἔχθρα μεταξὺ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἡμθλύνη, τῇ μεσολαθήσει κοινῶν φίλων, ὁ δὲ Κορίνθιος Δημάρατος μετέβη εἰς τὴν Ἡπειρον καὶ ἔφερε τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν πρωτεύουσάν, τῇ συγκαταθέσει θεβαίως τοῦ Φιλίππου. Ἀλλὰ καὶ αὕτῃ ἡ πράξις τοῦ Φιλίππου ἦτο μοιραία, διότι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γάμου τοῦ βασιλέως τῆς Ἡπείρου Ἀλεξάνδρου μὲ τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου τῆς Μακεδονίας Κλεοπάτραν, ἐπλήγη ὁ Φίλιππος παρὰ τινος Πausανίου καὶ ἀπεβίωσεν, ὁ δὲ Πausανίας συλληφθεὶς ἐφονεύθη, ὡς ἐλέχθη, παρὰ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Φιλίππου, Λεοννάτου καὶ Περδίκκου, διὰ σταυρώσεως.

Ἡ ἐκκαθάρισις τῆς αὐλῆς ἀπὸ τοὺς μεμνημένους ἐχθροὺς τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ μόλις ἀναλαθόντος τὸν θρόνον Ἀλεξάνδρου ἦτο ἐπιβεβλημένη. Μὲ διαφόρους προφάσεις ἐξωλοθρεύθησαν ὁ Ἀτταλος, θεῖος τῆς Κλεοπάτρας, ὁ Κάρανος, ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πλείστοι ἄλλοι. Ἦδη ὁ δρόμος πρὸς τὴν κυρίως Ἑλλάδα ἀνοίγει. Ὁ Ἀλέξανδρος παρακάμπτει τὰ Τέμπε καὶ ἐφορμᾷ κατὰ τὸ 336 π.Χ. κατὰ τῶν νώτων

τῶν Θεσσαλῶν, οἱ ὅποιοι, θαυμάζοντες τὴν νεανικὴν του τόλμην, τὸν ἀναγνωρίζουν ὡς ἰσόθιον ἄρχοντα καὶ θέτουν τὸν στρατὸν καὶ τὸ ἱππικόν των εἰς τὴν διάθεσίν του. Εἰς τὰς Θερμοπύλας ἐπίσης ἀναγνωρίζεται ὡς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ προχωρεῖ πρὸς τὰς Θήβας, τὰς ὁποίας καταλαμβάνει, δέχεται τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὸν Δημάδην καὶ φθάνει εἰς τὴν Κόρινθον.

Ἐν Θεσσαλίᾳ προσεκάλεσε τοὺς εὐγενεῖς τῆς περιοχῆς εἰς συνέλευσιν καὶ ἐδήλωσε πρὸς αὐτοὺς τὴν καταγωγὴν του ἐκ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Φιλίππου, τοῦ πατρὸς του. Οὐδεμίαν ἄλλην διεκδίκησιν εἶχε, παρὰ τὴν ἀναγνώρισιν ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἀσίας. Ἐπίσης ὑπεσχέθη νὰ σεβασθῇ τὸ προνόμιον τῆς Φθίας, πόλεως εἰς ἣν ἐγεννήθη ὁ κοινὸς πρόγονός των Ἀχιλλεύς, καὶ τὴν ἀπήλλαξε πάσης φορολογίας. Οἱ Θεσσαλοὶ ὑποχάριστῃσαν διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῶν ἀνωτέρω καὶ ὑπεσχέθησαν ὅπως βοηθήσουν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς πᾶσαν περίπτωσιν καθ' ἣν θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν τυχὸν ἀνάκτησιν αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων. Προχωρῶν πρὸς νότον ἐκέρδισε διὰ τοὺς μελλοντικούς ἀγῶνας του ὅλους τοὺς κατοίκους τῶν περιοχῶν καὶ ἰδίως τοὺς Αἰνιάνας, τοὺς Μαλλοὺς, τοὺς Δόλωπας, οἵτινες διέθετον ἀνὰ μίαν ψήφον εἰς τὸ Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον. Ὁ Ἀλέξανδρος διέβη τὰς Θερμοπύλας καὶ ἐπλησίασε τὰς Ἀθήνας, ἐξ ὧν ἀπείχε δύο ἡμέρας πεζοπορίας. Οἱ ἄρχοντες τῶν Ἀθηναίων τρομοκρατηθέντες ἀπεφάσισαν νὰ ἐκκενώσουν τὴν ὑπαιθρον καὶ νὰ μεταφέρουν τὸν πληθυσμὸν ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἀπεφάσισαν ἐπίσης νὰ στείλουν πρεσβείαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ἵνα ζητήσῃ συγγνώμην διὰ τὴν στάσιν τῆς πόλεως ἐναντί του. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη γενναιοφρόνως τοὺς πρέσβεις, συνεχώρησε τὰ λάθη τοῦ παρελθόντος, ἀνενέωσε τὰς συνθήκας τῆς πόλεως μετὰ τοῦ πατρὸς του Φιλίππου, ἐζήτησεν ὅμως ὅπως ἀποστείλωσι πρεσβείαν εἰς τὴν Κόρινθον, ὅπερ καὶ ἔγινε. Συνήφθη νέα συμφωνία μετ' ὅλους τοὺς Ἑλληνας, πλὴν τῶν Λακεδαιμονίων, ἀνεκηρύχθη ὁ Ἀλέξανδρος ὡς ἀνώτατος ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, μετ' ἀπεριόριστον ἐξουσίαν.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, ἀφίχθησαν εἰς τὴν Κόρινθον καλλιτέχναι, φιλόσοφοι, πολιτικοὶ καὶ γενικῶς διανοούμενοι, ἵνα ἴδωσιν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἑνδοξον νεανίαν, μαθητὴν τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὸν θαυμάσουν. Ὁ μόνος δια-

φωνῶν ἦτο ὁ Διογένης, ὁ ὁποῖος εἰς ἐρώτησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἂν ζητῇ τίποτε, τῷ ἀπήντησεν ὅτι θὰ τὸν παρεκάλει «νὰ ἀφήσῃ ἐλεύθερον τὸν ἥλιον διὰ νὰ τὸν ζεστάνῃ, καὶ οὐδέν πλέον». Ὁ Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε τὴν ψυχραιμίαν τοῦ φιλοσόφου καὶ ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἐπεθύμει νὰ εἶναι Διογένης ἂν δὲν ἦτο Ἀλέξανδρος. Ἴσως ἀνάγεται εἰς τὴν περίοδον αὐτὴν τοῦ ταξιδίου τοῦ Ἀλεξάνδρου μέσῳ Δελφῶν τὸ γεγονός ὅτι αὐτός ἐζήτησεν ἀπὸ τὴν Πυθίαν νὰ ἀποφανθῇ περὶ τῆς τύχης του, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο ἡμέρα διὰ προφητείας, τὴν ὠδήγησε διὰ τῆς θίας εἰς τὸν τρίποδα ἵνα ἀποφανθῇ. Ἡ Πυθία τότε τῷ ἀπήντησεν: «ᾠ Παῖ, εἶσαι ἀκαταμάχητος». Αὐτὴ ἡ ἀπάντησις ἦτο ἀρκετὴ διὰ τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος τὴν ἡρμήνευσεν ὡς ἐπιδοκιμασίαν εἰς τὰ σχέδιά του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστρεψε ἐκ Κορίνθου εἰς Πέλλαν καὶ ἤρχισε τὰς προετοιμασίας διὰ τὴν ἐκστρατείαν του εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ὀλυμπιάς προητοιμάζε τὴν καταστροφὴν τῆς Κλεοπάτρας, δευτέρας συζύγου τοῦ Φιλίππου. Ἡ Κλεοπάτρα ἠυτοκτόνησε κρεμασθεῖσα μὲ τὴν ζώνην της. Τὰ θλιβερά αὐτὰ γεγονότα προεκάλεσαν τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἐκαυτηρίασε δριμύτατα τὴν μητέρα του διὰ τὰς πράξεις της. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ κάτοικοι τῆς Θράκης, οἱ Ἰλλυριοὶ καὶ οἱ Τριβαλλοί, τοὺς ὁποῖους εἶχε καθυποτάξει ὁ Φίλιππος, ἐνόμισαν ὅτι διὰ τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου ἦτο εὐκολος ἡ ἀποτίναξις τοῦ Μακεδονικοῦ ζυγοῦ. Ἀλλ' ἠπατήθησαν!

Οἱ Ἰλλυριοὶ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ βασιλέως των Κλείτου, οἱ Ταυλάντιοι ὑπὸ τὸν πρίγκηπα Γλαυκίαν, οἱ Ἀνταριάται, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ δύο γενεάς κατεῖχον τὰς πεδιάδας τοῦ Βρόνζου καὶ τοῦ Ἀνγρου, ὅλοι ἠτοιμάσθησαν νὰ ἀποτινάξουν τὸν μακεδονικὸν ζυγόν. Οἱ Τριβαλλοί, οἱ ὁποῖοι ἔζων εἰς τὰς ὀροσειράς τοῦ Αἴμου καὶ κατὰ μῆκος τοῦ Ἰστρου, ἦσαν οἱ ἀσπονδώτεροι ἐχθροὶ τῶν Μακεδόνων. Οἱ Μαῖδοι, οἱ Βέσσοι, οἱ Κορνιάλοι, ἦσαν σύμμαχοι τῶν Τριβαλλῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας των. Παρὰ τὰς συμβουλὰς τῶν φίλων του περὶ συμβιβασμοῦ ὁ Ἀλέξανδρος, γνωρίζων καλλίτερον τὰς συνεπείας τῆς ἐπεικειάς καὶ τῶν ἡμιμέτρων, ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ κατ' αὐτῶν.

Ὁ Ἀντίπατρος ἔμεινεν εἰς τὴν Πέλλαν διὰ νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ Κράτους. Φεύγων ἐξ Ἀμφιπόλεως ὁ Βασιλεὺς κατηυθύνθη πρὸς τὴν χώραν

τῶν ἐλευθέρων Θρακῶν. Μεθ' ὃ ἀνέβη τὴν πεδιάδα τοῦ Νέστου κατηυθύνθη πρὸς τὸ ὄροπέδιον τῆς Ροδόπης, ὅπου ἔφθασεν ὕστερα ἀπὸ πορείαν δέκα ἡμερῶν. Ὁ δρόμος ἦτο στενὸς καὶ ἀπόκρημνος καὶ κατείχετο ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο ὅτι εἶχε τὴν ἀπόφασιν νὰ τὸν κρατήσῃ πάσῃ θυσίᾳ. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ ἐχθρὸς ἐμηχανεύθη τρόπον χρησιμοποίησεως τῶν ἁμαξωμάτων ἐκ τοῦ στενοῦ τοῦ δρόμου. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε προνοήσῃ νὰ ἐξουδετερώσῃ αὐτὸ τὸ περιστατικόν!.. Διέταξε νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμον διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν διάθασιν ἐκ τοῦ στενοῦ, ἀλλ' εἶχε συγχρόνως δώσῃ τὴν ἐντολὴν νὰ διαχωρισθῇ ὁ στρατὸς εἰς τὰ πλάγια διὰ νὰ διέλθουν αἱ ἁμαξαι ἀπὸ τὰ στενὰ καὶ ἀπὸ τὰ ὕψη πρὸς τὰ κάτω. Συγχρόνως εἶχον λάβῃ τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Βασιλέα νὰ σκάψουν καὶ νὰ πέσουν κατὰ γῆς, νὰ τοποθετήσουν τὰς ἀσπίδας των κοντὰ καὶ κολλητὰ τὴν μίαν μὲ τὴν ἄλλην, νὰ διέλθουν αἱ ἁμαξαι κρημνιζόμεναι χωρὶς νὰ προξενήσουν σοβαρὰν θλάβην εἰς τοὺς στρατιώτας. Οὕτω καὶ ἔγινε καὶ οὐδεὶς ἐφονεύθη.

Οἱ Μακεδόνες ἀπαλλαγέντες κατ' αὐτὸν τὸν εὐφυᾶ τρόπον ἀπὸ μίαν δύσκολον κατάστασιν, ἤρχισαν τὰς ἐπιθέσεις των ἐναντίον τῶν Θρακῶν, τοὺς ὁποῖους ἐξεδίωξαν ἀπὸ τὰς θέσεις των καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἦσαν καὶ κακῶς ὠπλισμένοι ἐγκατέλειψαν τὸν ἀγῶνα καὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Οὕτω ἐφονεύθησαν ἀπὸ τοὺς Θράκας χίλιοι πεντακόσιοι, συνελήφθησαν δὲ καὶ ὀλίγοι ἄνδρες ὥς αἰχμάλωτοι. Ἐπίσης συνελήφθησαν ὥς αἰχμάλωτοι τὰ γυναικόπαιδα καὶ ὅλοι μαζὶ ἐστάλησαν εἰς τὰς παραλιακὰς πόλεις διὰ νὰ πωληθοῦν ὥς δοῦλοι, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Φιλῶτα καὶ τοῦ Λυσανίου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐπέρασε τὴν κορυφὴν τοῦ Αἷμου ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Τριβαλλῶν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν ὁποίων εἶχε διατάξει πρὸ τῆς μάχης νὰ μεταφερθοῦν αἱ γυναῖκες των εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως νῆσον «Πεύκην», ὅπου προηγουμένως εἶχον μεταφερθῇ καὶ οἱ ἁμαχοὶ τῶν Θρακῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν του, ὥρμησε κατὰ τῶν Τριβαλλῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχον αἰχμαλωτισθῇ καὶ ἐνώπιον τοῦ κινδύνου νὰ ἐξολοθρευθοῦν ἐδήλωσαν ὑποταγὴν. Ἐκ τούτων ἐφονεύθησαν τρεῖς χιλιάδες, συνελήφθησαν δὲ ὀλίγοι ὥς ὄμηροι. Ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἐφονεύθησαν μόνον ἔνδεκα ἵππεῖς καὶ τεσσαράκοντα πεζοί. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔφθασεν εἰς τὸν Ἰστρον (Δούναβιν) ὀλίγας ἡμέρας μετὰ

τὴν μάχην τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Ἐδῶ ἦσαν ἐγκατεστημένοι Κέλται, ἐκ τῆς χώρας τῶν ὁποίων πηγάζει ὁ Ἰστρος. Ἐπίσης κατῴκουν εἰς τὰ μέρη αὐτὰ οἱ Κινάδοι, οἱ Μαρκομάνοι, οἱ Σαυρομάται, ἄλλως Ἰαζύγαι καλούμενοι, ὡς καὶ οἱ Γέται καὶ τελευταῖοι οἱ Σκύθαι.

Ὁ Ἀλέξανδρος εὗρεν εἰς τὸν ποταμὸν ὠρισμένα πλοῖα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἔλθει ἀπὸ τὸ Βυζάντιον. Τὰ πλοῖα αὐτὰ τὰ ἐπήνδρωσε μὲ τοξότας καὶ ὀπλίτας καὶ ὥρμησε κατὰ τῆς νήσου «Πεύκης», τὴν ὁποίαν εἶχον ἤδη καταλάβει οἱ Τριβαλλοὶ καὶ οἱ Θρᾶκες. Τὰ παράλια τῆς νήσου ἦσαν ἀπόκρημνα καὶ ἀκατάλληλα διὰ προσβολήν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροτίμησε νὰ ἀφήσῃ τὴν νῆσον καὶ νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ Ἰστροῦ. Οἱ Γέται ἐπανικοβλήθησαν μὲ τὸν ὄγκον τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι κατῴκθωσεν οὗτος εἰς μίαν καὶ μόνην νύκτα νὰ διέλθῃ τὸν ποταμὸν, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ παραδοθοῦν. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξεν ὅπως ὁ Φίλιππος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντα, καὶ ὁ Μελέαγρος φροντίσουν νὰ κυριεύσουν τὰ λάφυρα καὶ νὰ τὰ μεταφέρουν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐδῶ προσέφερε θυσίας εἰς τὸν Σωτῆρα Δία, τὸν Ἡρακλῆ καὶ εἰς τὸν Ἰστρον, διότι τὸν διηυκόλυναν εἰς τὴν διάθασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον, φέρων σώους καὶ τοὺς στρατιώτας του. Εἰς τὸ στρατόπεδον προσῆλθον καὶ οἱ πρέσβεις διαφόρων ἐδαφῶν, οἱ ὁποῖοι ἐζήτουν τὴν φιλίαν του, τὴν ὁποίαν καὶ δὲν ἠρνήθη οὗτος. Μεταξὺ τῶν πρέσβεων ἦσαν καὶ Κέλται, στρατὸς ἀπὸ μεγαλοσώμους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐδήλωσαν εἰς αὐτὸν ὅτι προσέρχονται ὡς φίλοι. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη καὶ τὴν πρεσβείαν αὐτῶν εὐμενῶς, παρεχώρησε δὲ ὅ,τι τῷ ἐζήτουν. Ἐντεῦθεν ἐπροχώρησεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Παιόνων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἐστασίασεν ὁ Κλεῖτος, υἱὸς τοῦ Βαρδουλέως καὶ ὁ Γλαυκίας, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ταυλαντίων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπροτίμησε νὰ προχωρήσῃ πρὸς συνάντησιν τοῦ Λαγγάρου, βασιλέως τῶν Ἀγριάνων, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐπὶ τοῦ πατρὸς του Φιλίππου ἦσαν φίλοι τῶν Μακεδόνων.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκτιμῶν τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνδρός, ἀπεφάσισε νὰ τὸν ὑπανδρεύσῃ μὲ τὴν ἑτεροθαλῆ ἀδελφήν του Κύναν, ἀλλ' ὁ Λάγγαρος δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Πέλλαν καὶ ἀπεβίωσεν. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε κατερχόμενος πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Πηλίου τῆς Ἰλλυρίας,

τὸ ὁποῖον εἶχε καταλάβει ὁ Κλεῖτος, ὁ ὁποῖος, συμφώνως μὲ ἔθιμον τοῦ τόπου, εἶχε σφάζει ὡς θυσίαν τρεῖς παρθένους, τρία παιδιά καὶ τρεῖς μαύρους κριούς, πράγματα τὰ ὁποῖα ἐξηρέθισαν πολὺ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασεν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ ὁ Γλαῦκος, ὁ βασιλεὺς τῶν Ταυλαντίων, ὁ ὁποῖος ἔνωθεις μετὰ τοῦ Κλεΐτου ἐνόμισεν ὅτι ἦτο δυνατὴ ἡ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος παρέταξε τὴν φάλαγγα μὲ ἑκατὸν εἴκοσιν ἄνδρας, καὶ εἰς τὰς δύο πτέρυγας ἐτοποθέτησεν ἀπὸ διακοσίους ἵππεις. Εἰς αὐτὴν τὴν περιοχὴν ἐγίνε μεγάλη μάχη. Ὁ Κλεῖτος ὑπεχώρησε πρὸς τὴν πόλιν Πήλιον, τὴν κατέκαυσε καὶ ἔφυγε πρὸς τὴν χώραν τοῦ Γλαύκου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη συμφωνίαν μὲ τοὺς δύο αὐτοὺς βασιλίσκους ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ παραμείνουν ἐφεξῆς ἡσυχοί, ἀναγνωρίζοντες τὴν ὑπερτέραν δύναμιν τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ. Οὕτως ἐτερματίσθη ὁ πρὸς βορρᾶν τῆς Μακεδονίας πόλεμος τοῦ Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Πόλεμος κατὰ τῶν Θηβαίων

Ἐνῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἡσχολεῖτο μὲ τοὺς βορείους βαρβάρους λαοὺς, ἐξερράγη νέα ἐπανάστασις τῶν Θηβαίων, καίτοι αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς κυρίως Ἑλλάδος, καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ αἱ Θῆβαι, εἶχον ἀναγνωρίσει τὴν δύναμιν τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ καὶ ἐδέχθησαν τὸν ὄρκον εἰς τὴν δευτέραν σύνοδον τῆς Κορίνθου. Ἀλλ' οἱ Θηβαῖοι παρ' ὅλην τὴν καταστροφὴν τὴν ὁποίαν ὑπέστησαν κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, δὲν εἶχον συνετισθῇ, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀρχίσει νὰ λοξοδρομοῦν, καίτοι ὁ Μέγας Βασιλεὺς εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ἔχουν χρήματα ἀπὸ τὴν Περσίαν μὲ κανένα τρόπον, λόγῳ τῆς ἀμφιρρόπου στάσεώς των πρὸς τὴν Περσίαν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἡσύχαζε. Τὸ κράτος του ἐμεγάλωνε ὁ δὲ στρατός του συνεχῶς ἐνισχύετο. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς Ἑλληνικὰς πόλεις, ὁ Ἀλέξανδρος ἐξήτασε καὶ τὴν περίπτωσιν τῆς χρηματοδοτήσεως μερικῶν ἐξ αὐτῶν, ἵνα ἔχῃ τὴν φιλίαν των.

Ὁ Μέγας Βασιλεὺς διώρισεν ἀρχηγὸν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ τὸν Ρόδιον Μέμωνα, ἀπὸ Ἑλληνα πατέρα καὶ Περσίδα μητέρα, παραχωρήσας εἰς αὐτὸν πέντε χιλιάδας Ἑλλήνας μισθοφόρους μὲ ἐντολὴν νὰ ὁρμήσουν ἐναντίον τοῦ Πόντου, ὅπου εἶχον ἀποβιβάσθῃ τὰ στρατεύματα τῶν Μακεδόνων καὶ νὰ ἀπασχολήσῃ οὕτω τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ τελευταῖος ὅμως ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ παραχωρήσῃ ὠρισμένα χρηματικὰ ποσὰ εἰς τοὺς ἰσχυροὺς τῶν διαφόρων πόλεων τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ τοὺς καθησυχάσῃ, ἢ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τοὺς ὑποχρεώσῃ νὰ σιωπήσουν. Οὕτως ἀπηύθυνεν ὁ Μέμων μῆνυμα πρὸς τοὺς Ἑλλήνας διὰ νὰ τοὺς προσκαλέσῃ εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀπέστειλε δὲ 300 τάλαντα εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ διατεθοῦν ὅπου δεῖ. Οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐδέχθησαν τὰ χρήματα. Ὁ Δημοσθένης ὅμως τὰ ἐδέχθη διὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήσῃ ἐν καιρῷ συμφώνως πρὸς τὰς ὑπο-

δείξεις τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, μὲ τοὺς σατράπας τοῦ ὁποίου εἶχε συχνὴν ἀλληλογραφίαν. Ἐν ὅσῳ ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἀκόμη εἰς τὰς χώρας τοῦ Αἴμου, ὁ Δημοσθένης, διάσημος ἐν Ἀθήναις ρήτωρ, διέδιδεν ὅτι οὗτος εἶχεν ἀποθάνει εἰς πόλεμον ἐναντίον τῶν Τριβαλλῶν, ἡ δὲ διάδοσις αὕτη εἶχεν ἐνισχύσει τὴν ἀδιαλλαξίαν τῶν προσφύγων εἰς Ἀθήνας καὶ ἀλλαχοῦ Θηβαίων. Ὁ Δημοσθένης εἶχεν εὖρει πρόσωπον ἐκ τῶν συμπολεμιστῶν δῆθεν τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ ὁποῖον ἐνεφάνισεν ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἀθηναίων. Οὗτος ἐδήλωσεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐχάθη εἰς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Τριβαλλῶν. Τῇ προτροπῇ ὅθεν αὐτοῦ καὶ μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν περσικῶν χρημάτων, τὰ ὁποῖα δῆθεν διέθετεν ὑπὲρ τῶν προσφύγων Θηβαίων, ἐφυγαδεύθησαν πολλοὶ νύκτωρ καὶ ἔφθασαν ἐγκαίρως εἰς τὰς Θήβας. Οἱ Θηβαῖοι ἐφόνευσαν δύο ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ, οἱ ὁποῖοι ἐπεχείρησαν νὰ ἐξέλθουν τῆς Καδμείας καὶ οὕτω τὸ ἐπείσόδιον αὐτὸ ἠρέθισε περισσότερον τοὺς Θηβαίους, οἱ ὁποῖοι ἀπεφάσισαν πλέον νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ νὰ τοὺς ἐκδιώξουν ἐκ τῆς Καδμείας. Οὗτοι ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὰς διαφόρους πρωτευούσας τῶν Ἑλληνικῶν Κρατῶν, ἵνα ζητήσουν τὴν βοήθειάν των. Ὁ Δημοσθένης, ἅφ' ἑτέρου ἔστειλεν ὅπλα εἰς τοὺς Θηβαίους. Οὕτως ἤρχισεν ἡ ἐπίθεσις τῶν Θηβαίων κατὰ τῆς Καδμείας.

Ἄλλ' ὁ ἐνθουσιασμὸς διὰ τὴν νίκην δὲν διήρκεσε πολὺ. Διεδόθη ὅτι μακεδονικὸς στρατὸς ἐπήρχετο καὶ εἶχε φθάσει ἤδη εἰς Ὀγγηστόν, δύο λεύγας πρὸ τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν... Αἱ εἰδήσεις ἦσαν συγκεχυμέναι καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελήφθη ὥς ὁ τοῦ Ἀερόπου υἱὸς καὶ ὄχι ὥς ὁ τοῦ Φιλίππου. Τὴν ἐπομένην ὁπραγματικὸς Ἀλέξανδρος εἶχε στρατοπεδεύσει πρὸ τῶν πυλῶν τῆς γενναίας ταύτης πόλεως. Πρὸ δέκα πέντε ἡμερῶν εὗρίσκετο ἀκόμη εἰς τὸ Πήλιον. Μόλις ὅμως ἐπληροφορήθη τὰ ἐν Θήβαις γεγονότα, ὥρμησε κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, εἰς ὀλιγώτερον δὲ τῶν ἐπτὰ ἡμερῶν ἦτο ἤδη εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Πελίνας καὶ ἐκεῖθεν πλησίον τῶν Σπερχειῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ, ἅφ' οὗ διέβη τὰς Θερμοπύλας, εἶχε φθάσει εἰς Βοιωτίαν. Ὡσαύτως οἱ ἄσπονδοι ἐχθροὶ τῶν Θηβαίων, οἱ Πλαταιεῖς, οἱ Θεσπιεῖς, οἱ Φωκεῖς, ἠνώθησαν μὲ τὸν Ἀλέξανδρον. Οἱ ἐκεῖθεν τῆς Κορίνθου ἐτοιμαζόμενοι ἐχθροὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς παρουσίας τούτου ἐπὶ κε-

φαλῆς τοῦ στρατοῦ τῶν Μακεδόνων, ἥλλαξαν ἀμέσως τακτικήν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπλησίασε τὴν μεσημβρινὴν πύλην τῆς πόλεως τῶν Θηβῶν, ἐντὸς τῆς περιφερείας εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκετο ἡ Καδμεΐα. Ἐγκατέστησε τὸν στρατόν του ἐκεῖ, ἵνα ἐνισχύσῃ τοὺς πολιορκουμένους, καὶ διεμήνυσε πάλιν εἰς τοὺς Θηβαίους νὰ παραδοθοῦν φιλικῶς. Ἀλλ' οἱ Θηβαῖοι, γνωρίζοντες τί θὰ ἐσήμαινε διὰ τὴν πόλιν των μία ἀνακωχὴ ἢ παράδοσις, ἐδήλωσαν ἄρνησιν. Εἰς κῆρυξ ἀναθὰς ἐπὶ τοῦ λόφου προσεκάλεσε τοὺς ἔξωθεν Θηβαίους νὰ εἰσέλθουν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἵνα τὴν ὑπερασπισθοῦν ἐναντίον τῶν Μακεδόνων. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα δὲν ὑπεχρέωσαν τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς πόλεως. Ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ παρήκουσαν αὐτὴν τὴν φορὰν τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὁ Περδίκκας, εἰς μίαν κρίσιμον στιγμήν, ἤρχισε τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῶν Θηβαίων, βοηθούμενός ὑπὸ τοῦ Ἀμύντα. Ὁ Ἀλέξανδρος, παρὰ τὴν θέλησίν του, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀγνοήσῃ αὐτὸ τὸ περιστατικὸν καὶ ὥρμησεν ἀμέσως καὶ ἐβοήθησε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριάνας καί, ἐπὶ πλέον, ὥρμησε κατὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς πόλεως. Οἱ Θηβαῖοι ἐπετέθησαν κατὰ τῶν μακεδονικῶν στρατευμάτων καὶ ἐφόνευσαν ἄρκετούς. Ἐν τέλει ὁ Ἀλέξανδρος ὥρμησε κατὰ τῶν Θηβαίων δι' ἐπιθέσεως μιᾶς φάλαγγος καὶ κατέστρεψε μέγα μέρος τοῦ ἀντιπάλου στρατοῦ. Ὁ πόλεμος εἶχε κερδηθῇ διὰ τοὺς Μακεδόνας. Οἱ Θηβαῖοι ἐπολέμησαν μὲ τὴν μεγαλυτέραν ἐπιθετικότητα, ἐνῶ οἱ Μακεδόνες ὥρμοῦσαν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν ταῦτοχρόνως, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ στρατοῦ του, προέτρεπεν ὅλους εἰς ἐπίθεσιν, δίδων ὁ ἴδιος τὸ παράδειγμα. Εἰς τὴν συνεχισθεῖσαν μάχην ἔλαβον μέρος οἱ Φωκεῖς, οἱ Πλαταιεῖς καὶ οἱ λοιποὶ Βοιωτοί. Μόνον μὲ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ σκότους ἐτερματίσθησαν αἱ ἐχθροπραξίαι. Οἱ Μακεδόνες ἔχασαν 500 στρατιώτας, ἐνῶ οἱ Θηβαῖοι ἐθυσίασαν 6.000 ἐκ τοῦ στρατοῦ των μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ παύσῃ τὸ πῦρ.

Τὴν ἐπομένην προσεκάλεσεν ὁ Ἀλέξανδρος τὰ μέλη τοῦ Λυκείου τῶν Κορινθίων, ὅσα ἦσαν παρόντα ἐπὶ τόπου καὶ ἐζήτησε νὰ ὀρίσουν αὐτοὶ τὰς ποινάς, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ ἐπιβληθοῦν καὶ νὰ ἀποφασίσουν περὶ τῆς τύχης τῆς πόλεως. Οἱ Βοιωτοὶ εἶχον φοβεράν ἐχθραν κατὰ τῶν Θηβαίων, οἱ ὁποῖοι πρὸ ἐτῶν εἶχον ἐκ-

θιάσει τοὺς στρατιώτας ἄλλων ἐχθρικῶν πρὸς αὐτοὺς πόλεων καὶ εἶχον πωλήσει ὡς σκλάβους τοὺς κατοίκους των. Οἱ ἐχθροὶ ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ πόλις τῶν Θηβῶν ἔπρεπε νὰ κατεδαφισθῇ καὶ οἱ κάτοικοι νὰ πωληθοῦν ὡς δοῦλοι καὶ νὰ διανεμηθοῦν αἱ γαῖαι μεταξὺ τούτων, ἐξαιρουμένων τῶν κατοικιῶν τῶν ἱερέων καὶ ὠρισμένων φίλων τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῶν κατοικιῶν τοῦ ποιητοῦ Πινδάρου καὶ τῶν συγγενῶν του. Περί τοὺς 30.000 Θηβαῖοι ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι καὶ ἐσκορπίσθησαν εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἀμέτοχος ὅλης αὐτῆς τῆς τρομοκρατίας, τὴν ὁποίαν διηύθυναν οἱ λοιποὶ Βοιωτοὶ καὶ Μακεδόνες. Ὡς παράδειγμα τῆς μεγαλοψυχίας τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναφέρεται, ὅτι οὗτος ἀφῆκεν ἐλευθέραν γυναῖκα ἐκ Θηβῶν, ὀνόματι Τιμόκλειαν, ἣ ὁποία ἐκατηγορήθη ὅτι παρέσυρε τὸν διαφθορέα τῆς εἰς φρέαρ ἐντὸς τῆς οἰκίας τῆς καὶ τὸν ἐπνίξεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ἡ Τιμόκλεια ἐδικαιολογήθη μὲ πᾶσαν ἀξιοπρέπειαν, ὅτι καλῶς ἐτιμώρησε τὸν «Θράκα» διαφθορέα, ὁ ὁποῖος τὴν ἐτυράννησε καὶ ὅτι ὁ ἀδελφός τῆς, ὁ στρατηγὸς τῶν Θηβαίων Θεαγένης, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἐπολέμησε κατὰ τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας τὸν Φίλιππον. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐνώπιον τοιαύτης γενναιοψυχίας ἀπέλυσε τὴν κατηγορουμένην καὶ τὰ τέκνα τῆς ἄνευ συνεπειῶν.

Οἱ Ἀθηναῖοι, παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Συνθήκης διὰ τὴν τύχην τῶν Θηβῶν, ἐφάνησαν μεγάλόψυχοι καὶ ἐπέτυχον, μετὰ πολλὰς περιπετείας καὶ προσπάθειάς τῆς πρεσβείας των, τὴν παραμονὴν τῶν Θηβαίων εἰς τὴν πόλιν των. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐζήτησε τὴν παράδοσιν ὠρισμένων ἐχθρῶν του καὶ μεταξὺ αὐτῶν τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Λυκούργου, τοῦ διπροσώπου Χαριδήμου, τοῦ Ὑπερείδου, τοῦ Πολυεύκτου, τοῦ Χάρητος, τοῦ Ἐφιάλτου, τοῦ Διοτίμου καὶ τοῦ Μοιροκλῆ, ἀλλὰ κατόπιν παρακλήσεων τοῦ Φωκίωνος ἐπέτυχον νὰ δικάσουν αὐτοὶ τοὺς συμπολίτας των. Μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὸν Χαρίδημον ἐπέμεινεν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οὗτος ἔφυγε διὰ τὰ Σοῦσα τῆς Περσίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'

Προετοιμασία ἐκκινήσεως εἰς Ἀσίαν

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφίχθη εἰς τὴν Πέλλαν καὶ ὥρισε τὸν Μάρτιον τοῦ 334 ὡς ἀπαρχὴν τῆς ἐκκινήσεως τοῦ στρατοῦ τοῦ διὰ τὴν Μ. Ἀσίαν καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἐπελήφθη τῆς συμπληρώσεως τῶν προετοιμασιῶν διὰ τὸν ἀγῶνα. Ἦρχισαν ἤδη νὰ ἔρχωνται οἱ στρατιῶται ἐκ Θεσσαλίας, ἐκ τῶν ὁρέων καὶ τῶν πεδιάδων τῆς Θράκης καὶ ἐκ τῶν μακρυνῶν περιοχῶν. Ἐπίσης ἔλαβε καὶ ἡλεγξε πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ποταμῶν, τῶν ὁρέων, τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς χώρας τοῦ ἐχθροῦ. Ὀλόκληρον ἐπιτελεῖον ἐβοήθει τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὴν Πέλλαν διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς ἐκστρατείας. Ἀφ' ἑτέρου, ἐκτὸς τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἀντιπάτρου ὡς ἀντιβασιλέως, διέθεσεν εἰς αὐτὸν στρατὸν ἀρκετὸν διὰ τὴν τήρησιν τῆς εἰρήνης εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Ὁ στρατὸς τὸν ὁποῖον ὠδήγησεν ὁ Ἀλέξανδρος ἀνήρχετο εἰς 43.000 πεζοὺς, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν 11.000 τοὺς ὁποίους ὠδήγει ὁ Παρμενίων καὶ ὁ γυναικάδελφος τοῦ Φιλίππου ἐκ τοῦ β' γάμου τοῦ Ἀττάλος καὶ ὁ Ἀμύντας, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιόχου, ἥδη ἐν Μ. Ἀσίᾳ καὶ 6.000 ἵππεῖς, ἐξ ὧν 1.000 ὠδηγοῦντο ἐπίσης ὑπὸ τῶν Παρμενίωνος καὶ Ἀττάλου. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ Ἀντίπατρος καὶ Παρμενίων ἦσαν ἀνήσυχoi διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς δημιουργίας θέματος διαδοχῆς τοῦ Βασιλέως. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἄλλα φρονῶν, ἀπήντησε μὲ ὑπερηφάνειαν ὅτι ἐνῶ μεταβαίνει εἰς πόλεμον ἐναντίον ἐνὸς ἰσχυροῦ ἀκόμῃ στρατοῦ, θὰ ἦτο ἀνακόλουθον νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν διαδοχὴν τοῦ. Ἐπίσης, διένειμε τὴν περιουσίαν τοῦ εἰς τοὺς φίλους τοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους ἀπήντησε μὲ μεγαλοψυχίαν ὅτι θὰ φυλάξῃ δι' ἑαυτὸν τὴν «ΕΛΠΙΔΑ» ὡς ἀποτελέσμα τῆς ἐκστρατείας. Ὁ Παρμενίων ἔλαβε τὴν ἐντολὴν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν διάθασιν τοῦ στρατοῦ ἀπὸ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Σηστόν εἰς τὴν Ἀβυδον, πρᾶγμα

τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε μὲ 160 πολεμικὰ πλοῖα. Ὁ Ἀλέξανδρος μετέβη ἀπὸ τὴν Ἐλεοῦντα τῆς Χερσονήσου εἰς τὴν Ἀσιατικὴν ἄκτὴν καὶ πλησίον τοῦ λιμένος τῶν Ἀχαιῶν εἰς τὴν παραλίαν τῆς Τροίας, ἀλλ' ἐσταμάτησεν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ ἀφοῦ ἔσφαξε ταῦρον πρὸς τιμὴν τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῶν Νηρηίδων καὶ ἔρριψε σπονδὴν εἰς τὴν θάλασσαν ἐκ χρυσῆς φιάλης, διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἀσιατικὴν ἄκτὴν.

Ἀπεβιβάσθη πρῶτος ἀπὸ τὴν Εὐρώπην εἰς τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἀχαιῶν καὶ ἵδρυσεν βωμοὺς εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιατικὴν ἄκτὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Διός, τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. Κατὰ πληροφορίαν Ἑλληνος ἱστορικοῦ ἔκτισεν ἕναντι τῆς Τενέδου τὴν πρώτην πόλιν Ἀλεξάνδρειαν τῆς Τρωάδος. Μεθ' ὃ κατηυθύνθη πρὸς τὴν Τροίαν, ὅπου προσέφερε θυσίαν εἰς τὴν Ἰλιάδα Ἀθηνᾶν καὶ πρὸς τιμὴν τῆς ἀφιέρωσε καὶ τὴν πανοπλίαν του εἰς τὸν ναὸν ταύτης, λαβὼν ὡς ἀντάλλαγμα ὠρισμένα ἱερὰ ὄπλα, τὰ ὁποῖα εἶχον ἀφήσει κατὰ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον οἱ Ἀχαιοί. Τὰ ὄπλα αὐτὰ τὰ ἐκράτουν οἱ ὑπασπισταί του ἔμπροσθεν αὐτοῦ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐν Ἀσίᾳ πολέμων. Ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος ἐστεφάνωσε τὸν τάφον τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Αἴαντος, ἀλλ' ἀπέρριψε τὴν λύραν τοῦ Πάριδος, τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὡς ὑπαίτιον τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Ὁ Ἡφαιστίων ὁ υἱὸς τοῦ Ἀμύντα, ἐστεφάνωσε τέλος τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου.⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾

(1) Οὐδεὶς ἄλλος ἐξύμνησε τὰ κατορθώματα τοῦ Ἀχιλλέως ὥς ἔπραξεν ὁ Ὅμηρος, ἐνῶ τὰ πλέον ἀσήμεντα ἔργα τῶν συγχρόνων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐξύμνησαν πρεπόντως.

(2) Ὁφείλει τις νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ὁ Jacques Benoit - Mechin ἐν τῷ προλόγῳ τῆς μεταφράσεως τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου Δρόουσεν, γράφει τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά:

«... Qui nous donnerait d' embiée une vie d'Alexandre qui serait un chef d'oeuvre de compréhension, de lucidité et de ferveur? Ne diriez vous pas qu'un tel livre s'il existerait, serait un des plus beaux du monde? Et bien, il existe; c'est l'histoire d'Alexandre le Grand par Droysen».

(3) Ὁ Ἑλλὴν συγγραφεὺς Ἀρριανὸς μᾶς ἀφῆκε τὸ ἔργον του «Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις» μεταφρασμένον εἰς τὴν τρέχουσαν ἑλληνικὴν ἀπὸ δύο ἀξίους συγγραφεῖς. Ὡσαύτως ἐδημοσιεύθη σοβαρὰ μελέτη τῆς «Ἐστίας» ὡς ἐπιφυλλίς, ὡς καὶ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ κ. Χρήστου Ζαλοκώστα. Προσφάτως δημοσιεύεται μνημειώδης ἐργασία εἰς τὴν σειρὰν «Νέα Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους». Ὁ στρατηγὸς κ. Θ. Σαράντης ἐξέδωκε εἰς δύο τόμους εἰκονογραφημένους, τὸ κλασσικὸν ἔργον του «Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας».

Ἀπὸ τὴν Τροίαν ἦλθεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν Ἀρίσθην, πόλιν πλησίον τῆς Ἀθύδου, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Περκωτήν, ὅπου ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Πρακτίου ποταμοῦ εἰς τὰς ἐκβολὰς τούτου εἰς τὸν Ἑλλήσποντον. Ἐμείνεν ἐπ' ὀλίγον εἰς Λάμψακον καὶ ἐκεῖθεν διεπεραιώθη εἰς τὴν Ἑρμωτον, πλησίον τῆς πόλεως τῶν Κολωνῶν, ἀποικίας τῶν Μιλησίων. Ἐστείλεν ἐπίσης ἀποστολὴν εἰς τὴν Πρίαπον, παλαιὰν ἀποικίαν τῶν Μιλησίων, ἣτις παρεδόθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς.

Ἐδῶ ἤρχισεν ἡ ἐκστρατεία κατὰ τῶν Περσῶν. Ὁ Μέμνων εἰς τὸ Συνέδριον εἰς τὴν Ζέλειαν συνεβούλευσε τοὺς Πέρσας νὰ μὴ πολεμῇσουν κατὰ τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν ξηράν, ἀλλ' ἀφοῦ καύσουν τὸν σίτον καὶ τὰ ἄλλα προϊόντα νὰ προχωρήσουν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ὁ Ἀρσίτης, Σατράπης τοῦ Ἑλλήσπόντου, δὲν συνεφώνησε πρὸς τὴν γνώμην αὐτὴν, διότι εἶχε τὴν ὑποψίαν ὅτι ὁ Μέμνων ἐζήτει δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου νὰ ἔχῃ βασιλικά στρατεύματα ἄθικτα διὰ νὰ κερδίσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ Μεγ. Βασιλέως.

Ἐπίσης ἐδημοσιεύθη ἡ διτομος ἐργασία τοῦ Ν. Μ. Παπαδοπούλου ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Παλαιόθεν ἐδημοσιεύθη μετάφρασις μετὰ σχεδίων τοῦ ἔργου τοῦ Droysen ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Πολυζωίδου (1894).

Ἐπάρχουν ἐπίσης τὰ ἔργα τοῦ Διοδώρου Σικελιώτου, τοῦ Λατίνου ἱστορικοῦ Quintus Curtius μεταφρασμένα εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὑπὸ John L. Rolfe καὶ ἄλλων καὶ πλεῖσται μεταφράσεις τοῦ Πλουτάρχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

Μάχη περὶ τὸν Γρανικὸν

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμόν, μετὰ τὴν φάλαγγα τῶν ὀπλιτῶν παρατεταγμένην εἰς δύο μακράς σειράς, ἀκολουθοῦμενος ἀπὸ τοῦς ἵππεῖς, ἐπίσης εἰς δύο σειράς, μετὰ συνέχειαν τὰ μεταγωγικά. Εὐθὺς ἀμέσως ἠκολούθουν οἱ σαρισσοφόροι ἵππεῖς τοῦ Ἠγελόχου μετὰ πεντακοσίους ἐπὶ πλέον ἀπὸ τοῦς ἐλαφρὰ ὀπλισμένους στρατιώτας. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲν εὗρίσκετο πολὺ μακρὰν ἀπὸ τὸν Γρανικὸν ποταμόν, ὅτε ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Περσικὸς στρατὸς εἶχε παραταχθῆ εἰς μάχην εἰς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ. Ὁ Παρμενίων εἶπε τότε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι θὰ ᾔτο καλὸν νὰ στρατοπεδεύσουν πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, διότι οἱ ἐχθροί, κατώτεροι εἰς τὸ πεζικόν, δὲν θὰ θελήσουν νὰ παραταχθοῦν εἰς τὴν ὄχθην, ἐνῶ ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς θὰ δυνηθῇ νὰ διαβῇ τὸν ποταμόν προτοῦ οἱ Πέρσαι τὸν προφθάσουν. «Ἐὰν ἐπιχειρήσωμεν, εἶπε, τώρα τὴν διάβασιν θὰ εἴμεθα ἐκτεθειμένοι εἰς πολλοὺς κινδύνους, λόγῳ τοῦ ἀνωμάλου τοῦ γύρωθεν ἐδάφους, καὶ διότι δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐξέλθωμεν χωρὶς σοβαρὰς ἀπωλείας, πρῶγμα πολὺ ἐπικίνδυνον διὰ τὴν ὅλην ἐκστρατείαν». Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησεν, ὅτι θὰ ἐντρέπετο νὰ μὴ διαβῇ τὸ μικρὸν αὐτὸ ρεῦμα, ἀφοῦ διέβη ὁ στρατὸς τοῦ τὸν Ἑλλησποντον. «Ἐὰν δεχθῶμεν τὴν πρότασιν, εἶπε, θὰ ᾔτο πολὺ καταστρεπτικὸν διὰ τὸν στρατὸν μας, οἱ δὲ Πέρσαι θὰ νομίσουν ὅτι εἶναι ὑπέρτεροί μας καὶ ἱκανοὶ νὰ μάχωνται πρὸς τοῦς Μακεδόνας». Μετ' οὗ πολὺ διέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Παρμενίωνα νὰ ἀναλάβῃ τὴν διοίκησιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος, ὁ ἴδιος δὲ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς δεξιᾶς, ἀφοῦ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ ἄκρον τὸν Φιλώταν, ἀρχηγὸν τοῦ ἱππικοῦ, τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριάνας ἀκοντιστάς. Πλησίον τοῦ Φιλώτα παρετάχθη ὁ Ἀμύντας, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραθαίου,

ὅστις εἶχε τὴν διοίκησιν τῶν σαρισσοφόρων ἱππέων, εἰς τοὺς ὁποίους προσετέθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Νικάνωρα, υἱὸν τοῦ Παρμενίωνος. Παραπλεύρως εἶχε τοποθετηθῇ ὁ Περδίκκας, υἱὸς τοῦ Ὀρόντου, εἰς τὰ πλάγια τούτου τὸ σῶμα τοῦ Κοίνου καὶ πλησίον αὐτοῦ τὸ σῶμα τοῦ Κρατεροῦ. Παραπλεύρως εἶχε στρατοπεδεύσει τὸ σῶμα τοῦ Ἀμύντα, καὶ πλησίον τούτου οἱ στρατιῶται, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Φίλιππος υἱὸς τοῦ Ἀμύντα.

Οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς, παρετάχθησαν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα μὲ διοικητὴν τὸν Κάλαν, υἱὸν τοῦ Ἀρπάλου, πλησίον δὲ τούτου τὸ συμμαχικὸν ἱππικὸν μὲ ἀρχηγὸν τὸν Φίλιππον τὸν υἱὸν τοῦ Μενελάου. Ἐτι περαιτέρω εἶχον τοποθετηθῇ οἱ Θράκες μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀγάθωνα, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ Κρατεροῦ, τοῦ Μελεάγρου καὶ τὸ σῶμα τοῦ Φιλίππου, μέχρι τοῦ μέσου σημείου τῆς ὅλης παρατάξεως. Οἱ Πέρσαι ἱππεῖς ἦσαν περὶ τοὺς εἴκοσι χιλιάδες. Παρετάχθησαν ἐπίσης 7.000 πεζοὶ Ἕλληνες καὶ 600 ἱππεῖς, ἦτοι τὸ πέμπτον τοῦ ὅλου στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Τὰ δύο στρατεύματα ἔμειναν ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον πλησίον τοῦ ποταμοῦ. Ἐπεκράτει σιωπὴ ἑκατέρωθεν, καὶ τοῦτο διότι οἱ Πέρσαι ἀνέμενον πότε θὰ εἰσῆρχοντο εἰς τὸν πόρον οἱ Μακεδόνες, διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον των. Ὁ Ἀμύντας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρραθαίου ἐρρίφθη πρῶτος εἰς τὸν ποταμόν, μὲ τοὺς ἱππεῖς του, τοὺς Παίονας καὶ ἐν τάγμα τοῦ πεζικοῦ. Πρὸ αὐτῶν ἐπροχώρει ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου, ὀδηγῶν τὸ ἱππικὸν τάγμα τοῦ Σωκράτους. Ὁ Ἀλέξανδρος ὀδηγῶν τὴν δεξιὰν πτέρυγα εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόρον ὑπὸ τὰς πολεμικὰς κραυγὰς τοῦ στρατεύματός του, ἐνῶ διηύθυνε τὴν παράταξιν λοξὰ εἰς τὸ μέρος ὅπου κατηυθύνετο τὸ ρεῦμα.

Οἱ Πέρσαι ἔρριπτον ἀκόντια, ἄλλοι δὲ κατερχόμενοι εἰς τὰ χαμηλά, ἕως τὸ ὕδωρ, ἐξηκολούθουν τὴν αὐτὴν τακτικὴν. Οἱ Μακεδόνες προσεπάθουν νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν ποταμόν, ἐνῶ οἱ Πέρσαι ἱππεῖς ἡμύνοντο διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἔξοδον τῶν Μακεδόνων. Οἱ πρῶτοι Μακεδόνες ἱππεῖς ναὶ μὲν ἐδείχθησαν γενναῖοι, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς των ἦτο μικρὸς ἦλθον εἰς ρῆξιν μὲ τοὺς Πέρσας καὶ κατεσφάγησαν παρ' αὐτῶν. Εἰς αὐτὴν τὴν φάσιν ἐνεφανίσθησαν οἱ ἱππεῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀναλαβόντες τὴν ἐπίθεσιν, καὶ ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. Κατ'

αὐτὴν τὴν σφοδρὰν μάχην ἐθραύσθη τὸ δόρυ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος ἐζήτησεν ἄλλο δόρυ ἀπὸ τὸν ἵπποκόμενον Ἀρέτην, ἀλλὰ καὶ τούτου τὸ ὄπλον εἶχε θραυσθῆ. Τότε ὁ εὐρισκόμενος πλησίον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔδωσε τὸ δόρυ του εἰς τὸν Βασιλέα. Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἀντελήφθη τὸν Μιθριδάτην ἐπερχόμενον, τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ δόρυ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸν ἔρριψε κάτω καὶ τὸν ἐφόνευσε. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ὥρμησεν ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ροισάκης, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκτύπησε μὲ τὸ καμπύλον ξίφος του καὶ ἀπέκοψε μέρος τῆς περικεφαλαίας. Ὁ Ἀλέξανδρος τὸν ἔρριψε καὶ τοῦτον νεκρόν. Εὐθὺς ἀμέσως ὕψωσε τὸ ξίφος του ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Σπιθριδάτης, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἐπρόφθασεν ὁ Κλεῖτος, ὁ υἱὸς τοῦ Δρωπίδου καὶ τοῦ ἀπέκοψε τὸν θραχίονα.

Οἱ Πέρσαι ἐνώπιον τῆς φοβερᾶς αὐτῆς μάχης ἤναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσουν ἀποσπασθέντες ἀπὸ τὴν γραμμὴν τῆς παρατάξεώς των καὶ οὕτως ἐγενικεύθη πλεόν ἢ φυγὴ των. Ἐφονεύθησαν εἰς αὐτάς τὰς μάχας περὶ τοὺς χιλίους Πέρσαι. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐστράφη κατὰ τῶν ξένων μισθοφόρων μὲ τὴν φάλαγγα καὶ διέταξε τὸ ἱππικὸν νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν καὶ νὰ τοὺς κατακόψῃ. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸς κατῴρθωσε νὰ διαφύγῃ καὶ συνελήφθη περίπου δύο χιλιάδες ἐξ αὐτῶν. Εἰς τὴν μάχην αὐτὴν ἐφονεύθησαν ὁ Σπιθριδάτης, ὁ διοικητὴς τῆς Λυδίας, ὁ Νιφάτης, ὁ Πετήνης, ὁ διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας Μιθροβουζάνης, ὁ γαμβρὸς τοῦ Δαρείου Μιθριδάτης, ὁ Φαρνάκης ἀδελφὸς τῆς γυναικὸς τοῦ Δαρείου, ὁ Ὠμάρης ὁ ἀρχηγὸς τῶν ξένων μισθοφόρων καὶ ὁ Ἀρθουπάλης ὁ υἱὸς τοῦ Δαρείου. Μόνος διασωθεὶς ἦτο ὁ Ἀρσίτης, ὁ ὁποῖος κατέφυγεν εἰς τὴν Φρυγίαν καὶ καθὼς ἐγνώσθη, ἐκεῖ καὶ ἠυτοκτόνησεν.

Ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας ἐκ τῶν θαρέως ὀπλισμένων ἱππέων ἐφονεύθησαν κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον εἴκοσι πέντε, τῶν ὁποίων ἐστήθη χαλκοῦν ἄγαλμα εἰς τὸ Δίον τῆς Μακεδονίας. Ἐφονεύθησαν ἐπίσης περὶ τοὺς ἐξήκοντα ἐκ τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ, πεζοὶ δὲ ἕως τριάκοντα. Κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου οἱ γενναῖοι οὗτοι στρατιῶται ἐτάφησαν μὲ τὰ ὄπλα των τιμῆς ἕνεκεν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐπεσκέφθη τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς εἶπεν, ὅτι πρέπει νὰ ὑπερηφανεύωνται διὰ τὰ κατορθώματά των. Ἐπίσης ἐτάφησαν οἱ Ἕλληνες μισθοφόροι

τοῦ Δαρείου καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Περσῶν εἰς ἔνδειξιν τιμῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς συλληφθέντας δύο χιλιάδας Ἑλλήνας μισθοφόρους διέταξεν, ἀφοῦ τοὺς δέσουν, νὰ τοὺς στείλουν εἰς τὴν Μακεδονίαν διὰ νὰ ἐργάζωνται εἰς δημόσια ἔργα, διότι παρήκουσαν τὴν διαταγὴν τοῦ Συνεδρίου τῆς Κορίνθου καὶ δὲν ἀπεχώρησαν τότε ἀπὸ τὸν Περσικὸν στρατόν. Ἐπίσης ἀπέστειλε τριακοσίας Περσικὰς πανοπλίας εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ στηθοῦν πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως, μὲ τὴν ἐπιγραφὴν: «Ὁ Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλληνες πλὴν Λακεδαιμονίων, ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντων». Ὁ Ἀλέξανδρος προέβη εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ Κάλα ὡς διοικητοῦ τῆς Μικρᾶς Φρυγίας καὶ διέταξε τοὺς κατοικοῦντας νὰ πληρώσουν τοὺς αὐτοὺς φόρους εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Βασιλέως, ἀντὶ τοῦ Δαρείου. Ἐπίσης διέταξεν ὅπως οἱ κατερχόμενοι ἀπὸ τὰ ὄρη ἄνθρωποι τῶν Περσῶν ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι διὰ νὰ ἀναχωρήσουν εἰς τὰς πατρίδας των. Τοὺς Ζελεῖτας τοὺς ἀπήλλαξεν ἀπὸ τὴν κατηγορίαν, διότι εἶχον στρατολογηθῇ διὰ τῆς θίας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Δαρείου. Ἐπίσης διατάσσει τὸν Παρμενίωνα νὰ καταλάβῃ καὶ τὸ Δασκύλιον, τὸ ὅποιον εἶχον ἐγκαταλείψει οἱ φρουροὶ του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

Κατάληψις τῶν Σάρδεων

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὰ πράγματα αὐτά, ἐπροχώρησεν πρὸς κατάληψιν τῶν Σάρδεων, πρωτεύουσης τῆς Λυδίας, πόλεως μεγάλης καὶ πλουσίας, ἐξ ἧς ἤρχιζεν ἡ μεγάλη ἀρτηρία Σάρδεων - Σούσων τῆς Περσίας. Εἰς συνάντησιν τοῦ Μιθρίνη, φρουράρχου τῆς πόλεως μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, οὗτος προσέφερε τὴν πόλιν εἰς τοὺς Μακεδόνας, ὥς καὶ τὰ λάφυρα καὶ τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα ὑπῆρχαν ἐκεῖ. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸν Ἀμύνταν, υἱὸν τοῦ Ἀνδρομένη, νὰ μεταβῇ καὶ παραλάβῃ τὴν πόλιν καὶ τὰ λάφυρα. Ὡσαύτως ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Σαρδιανούς νὰ χρησιμοποιοῦν τοὺς παλαιούς των νόμους. Ἐπίσης ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἀπεθαύμασε τὴν ὥραίαν θέαν τὴν ὁποίαν παρουσίαζεν ἡ χώρα ἀπ' αὐτὸ τὸ σημεῖον. Ἀκόμη ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς μετὰ θωμοῦ πρὸς τιμὴν τῶν Λυδῶν Βασιλέων. Ἐνταῦθα ἐξέσπασε τὴν ὥραν ἐκείνην θύελλα μὲ ραγδαίαν βροχὴν, ἡ δὲ Ἀλέξανδρος ἐθεώρησεν εὐοίωνον τ' ἀνωτέρω καὶ διέταξε νὰ κατασκευασθῇ ὁ ναὸς εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. (Droysen - I. Πανταζίδου, σελ. 231 - 232, Ἀρριανὸς Β' XVII, I' ἕως 8). Περαιτέρω διώρισεν ὥς φρούραρχον τὸν ἐταῖρον Παυσανίαν, τὸν δὲ Νικίαν ὥς Ταμίαν. Ἐπίσης διώρισεν τὸν Ἀσάνδρον, υἱὸν τοῦ Φιλῶτα ὥς διοικητὴν τῆς Λυδίας καὶ τῶν πέριξ, παραχωρήσας εἰς αὐτὸν στρατιώτας καὶ ἵππεῖς. Τὰ ἐδάφη τὰ ὁποῖα εἶχε προγενεστέρως ὁ Μέμνων παρέλαβεν ὁ Κάλας καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τοῦ Ἀερόπου. Τὴν φύλαξιν τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Σάρδεων ἀνέθεσεν εἰς τοὺς Πελοποννησίους.

Κατάληψις Ἐφέσου

Ἀφοῦ ἐτακτοποίησε τὰ ζητήματα τῶν Σάρδεων ἤρ-

χισε νὰ μεριμνᾷ διὰ τὴν τύχην τῆς Ἐφέσου. Ὁ Ἀμύν-
 τας ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιόχου καὶ ἄλλοι φίλοι των ἀπεμα-
 κρύνθησαν ἀμέσως ἐκ τῆς πόλεως ὅπου εἶχαν ἐγκατα-
 σταθῇ μετὰ τὴν φυγὴν των ἐκ Μακεδονίας, μὲ δύο πλοῖα
 τῶν Ἐφεσίων. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔφθασε εἰς τὴν πόλιν με-
 τὰ τέσσαρας ἡμέρας καὶ ἐπανέφερεν ἀμέσως τοὺς ἐξο-
 ρίστους. Ἐπίσης κατήργησε τὸ ἀπολυταρχικὸν σύστη-
 μα καὶ ἐγκατέστησε τὴν δημοκρατίαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν
 ἔζων οἱ Ἐφέσιοι. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς φόρους διέταξε
 νὰ τοὺς προσφέρουν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος. Οἱ
 κάτοικοι τῆς Ἐφέσου μόλις ἀντελήφθησαν τὴν ἐγκαθί-
 δρυσιν τῆς δημοκρατίας ὥρμησαν κατὰ τῶν ὀλιγαρχι-
 κῶν, ἐξ ὧν ἐφονεύθησαν οἱ προσκαλέσαντες εἰς τὴν
 πόλιν τὸν Μέμνομνα, οἱ ληστεύσαντες τὸν ναὸν τῆς
 Θεᾶς Ἀρτέμιδος, καὶ οἱ καταστρέψαντες τὰ ἁγάλ-
 ματα καὶ μεταξὺ τούτων τὸ ἄγαλμα τοῦ Φιλίππου, πα-
 τρὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὡσαύτως οἱ ἀνασκάψαντες
 τὸν τάφον τοῦ Ἡροπύθου, τοῦ ἄλλοτε ἐλευθερωτοῦ τῆς
 πόλεως. Ἐκ τῶν συλληφθέντων, τὸν μὲν Σύρφακα καὶ
 τὸν υἱὸν τοῦ Πελάγοντα τοὺς ἐφόνευσαν οἱ Ἐφέσιοι μὲ
 λίθους, ἀφοῦ τοὺς ἔσυραν ἔξω τοῦ ναοῦ, τοὺς δὲ ὑπο-
 λοιπούς συλληφθέντας ἀφῆκεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐλευθέ-
 ρους. Ἐν συνεχείᾳ ἀφίχθησαν πρέσβεις ἀπὸ τὴν Μαγνη-
 σίαν τοῦ Σιπύλου καὶ ἀπὸ τὰς Τράλλεις, οἱ ὁποῖοι προ-
 σέφεραν τὰς πόλεις των εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, οὗτος δὲ
 διέταξε τὸν Παρμενίωνα νὰ τὰς παραλάβῃ, ἄφησεν
 δὲ 2.500 πεζοὺς καὶ διακοσίους ἵππεῖς δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν. Ὡσαύτως ἔστειλε τὸν Ἀλκίμαχον, τὸν υἱὸν τοῦ
 Ἀγαθοκλέους, ἵνα παραλάβῃ τὰς Αἰολικὰς πόλεις καὶ
 τὰς πόλεις τῆς Ἰωνίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Πρὸς τὴν Καρίαν

Ἀφοῦ ἐτέλεσε θυσίας καὶ πομπὴν εἰς τὴν Ἀρτεμιν θεάν, ἐγκατέλειψε τὴν Ἐφεσον καὶ ἐπορεύθη πρὸς Μίλητον. Ἡ πόλις ἦτο διηρημένη εἰς δύο μέρη. Τὴν ἔξω πόλιν τὴν κατέλαθεν ὁ Ἀλέξανδρος, τὴν δὲ ἐσωτερικὴν πόλιν ἀπεφάσισε νὰ τὴν κλείσῃ μὲ τεῖχος ὁ Ἡγησίστρατος, ὁ φρούραρχος τῆς Μιλήτου. Οὗτος ἐφαντάσθη ὅτι ἐπειδὴ ἐπλησίασεν ὁ περσικὸς στόλος θὰ ἠδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ τὴν περιοχὴν κατὰ τῶν Μακεδόνων. Τρεῖς ἡμέρας ὅμως πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Περσῶν φθάνει ὁ Νικάνωρ, κυβερνήτης τοῦ Μακεδονικοῦ στόλου, ἀγκυροβολήσας πρὸ τῆς παρακειμένης νήσου Λάδης. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην στέλνει ὁ Ἀλέξανδρος στρατὸν ξένων ἐκ 4.000 καὶ ἀναγκάζει τοὺς Πέρσας, οἱ ὅποιοι ὠδήγουν μεγάλον στόλον ἐκ 400 πλοίων νὰ πλεύσουν εἰς τὰς ὑπωρείας τοὺς ὄρους Μυκάλη. Ὁ Ἀλέξανδρος, παρὰ τὴν γνώμην τοῦ Παρμενίωνος, ἀποφασίζει τὴν κατάληψιν τῆς Λάδης ἀμέσως, διότι ὁ ἀετὸς τὸν ὁποῖον εὔρε καθήμενον κατὰ γῆς θὰ ἐπετίθετο μᾶλλον ἀπὸ τὴν ξηρὰν καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν θάλασσαν! Ἐν τῷ μεταξὺ καταφθάνει ἐκ τῆς πόλεως τῆς Μιλήτου ὁ Γλαύκιππος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι οἱ κάτοικοι θὰ ἦσαν διατεθειμένοι νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν καὶ εἰς τὰ δύο μέρη.

Ὁ Ἀλέξανδρος θυμωθεὶς στέλνει ὀπίσω τὸν Γλαύκιππον εἰς τὴν Μίλητον καὶ εἰδοποιεῖ δι' αὐτοῦ ὅτι τὴν ἐπομένην θὰ ὀρμήσῃ ὁ στρατὸς κατὰ τῆς πόλεως διὰ νὰ τὴν καταλάβῃ, καθότι τὸ ἐν μέρος τοῦ τείχους εἶχε καταρρεύσει, ἄλλο δὲ μέρος ἦτο ἔτοιμον πρὸς κατάρρευσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ οἱ ναῦται τοῦ στόλου τοῦ Νικάνωρος, βλέποντες τὸν Ἀλέξανδρον νὰ προχωρῇ ὥρμησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος καὶ ἤρχισαν νὰ συλλαμβάνουν τοὺς φεύγοντας μὲ πλοιάρια Μιλησίους. Οὕτω κατελήφθη πλήρως ἡ πόλις, οἱ δὲ κά-

τοικοὶ αὐτῆς ἐφονεύθησαν εἰς τὸ στόμιον τοῦ λιμένος ἐντὸς τῶν πλοίων καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πόλεως. Οἱ Μιλήσιοι, γενναῖοι ἄνδρες, ἐπολέμησαν καὶ ἡττήθησαν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος προσεκάλεσε τοὺς ἐπιζήσαντας νὰ προσχωρήσουν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐναντίον τῶν Περσῶν, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἦδη ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο κύριος καὶ τῆς Μυκάλης, οἱ δὲ Πέρσαι μὴ δυνάμενοι εὐκόλως νὰ προμηθεύωνται ὕδωρ καὶ τροφάς, ἤναγκάζοντο νὰ τὰ ἀγοράζουν ἀπὸ τὴν Σάμον. Οἱ Πέρσαι ἐξηκολούθουν αὐτὴν τὴν τακτικὴν ὅποτε ὁ Ἀλέξανδρος, πληροφορηθεὶς τὰ καθέκαστα, ἔπλευσε μὲ μεγάλην ὁρμὴν κατὰ τῶν πέντε περσικῶν μεταφορικῶν πλοίων. Τὸ πλήρωμα τοῦ ἐνὸς τῶν πλοίων, τῶν Ἰασσέων, μὴ δυνάμενον νὰ πλεύσῃ ταχέως, συνελήφθη ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας, οἱ δὲ ὑπόλοιποι ναῦται τῶν τεσσάρων πλοίων κατῴρθωσαν νὰ φθάσουν εἰς τὸν κύριον ὄγκον τοῦ περσικοῦ στόλου καὶ ἐσώθησαν. Ὁ στόλος ἐγκατέλειπεν ἄπρακτος τὴν Μίλητον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Διάλυσις τοῦ Ναυτικοῦ

Πόλεις Καρίας, Λυκίας, κτλ. ὑπὸ ἔλεγχον

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νὰ διαλύσῃ τὸ ναυτικὸν δι' ἔλλειψιν χρημάτων καὶ ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἱκανὸν νὰ πολεμήσῃ τὸν περσικὸν στόλον λόγῳ περιωρισμένου ἀριθμοῦ τῶν πλοίων του ἐν συγκρίσει μὲ τὰ 400 πλοῖα τῶν Περσῶν. Εἶχε δὲ καὶ ἕτερον λόγον πρὸς λύσιν, διότι ἐφ' ὅσον θὰ ἦτο εἰς θέσιν νὰ καταλάβῃ διὰ τοῦ πεζικοῦ λιμένας, οἱ Πέρσαι δυσκόλως θὰ εὑρίσκον χῶρον διὰ νὰ ἀγκυροβολήσουν. Μὲ τὰς σκέψεις αὐτὰς ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Καρίαν, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε προσωρινῶς τὴν πόλιν τῆς Ἀλικαρνασσοῦ (Bodrum), πατρίδα τοῦ Ἡροδότου, διότι ἡ κατάληψις τῆς ἀπῆτει ἀρκετὸν χρόνον. Ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ φυσικὴ κατάστασις τοῦ τόπου τὴν εἶχε καταστήσει ὀχυρὰν καὶ ὁ Μέμνων εἶχε συμπληρώσει τὴν ἄμυναν τῆς πόλεως. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως εἶχε καταλάβει τὰς μεταξὺ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ καὶ Μιλήτου πόλεις καὶ εἶχε φροντίσει νὰ μεταφέρῃ τὴν ἐπίθεσιν εἰς τὸ τεῖχος τῆς τελευταίας. Οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἔτρεξαν νὰ τὴν ὑπερασπισθοῦν, ἐνῶ ὁ Μακεδονικὸς στρατὸς ἐσταμάτησεν αὐτὴν τὴν διαρροὴν καὶ ἔκλεισε τοὺς κατοίκους καὶ πάλιν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς Μίλητου.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἔλαβε μαζί του ὠρισμένα ἐπιτελικά στελέχη μετέβη πρὸς Μύνδον διὰ νὰ ἴδῃ ἂν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τὴν καταλάβῃ δι' ἐφόδου, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐφαρμόσῃ τοιοῦτο σχέδιον χωρὶς ἐπίθεσιν μὲ παρεσκευασμένον στρατὸν καὶ ἐπέστρεψε εἰς τὸ στρατόπεδον, ὁπόθεν ἐπέβλεπε τὴν προσπάθειαν πολιορκίας τῆς Μιλήτου. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ παραχώσουν τὴν τάφρον τὴν ὁποίαν εἶχον ἀνοίξει οἱ Ἀλικαρνασσεῖς ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἀλλ' αὐτὰ τὰ μέτρα δὲν ἦσαν ἀρκετὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως, διότι οἱ κάτοικοι ἔκαιον τὰς νύκτας τοὺς πύργους καὶ τὰς μηχανάς. Εἰς τὰς μάχας αὐτὰς ἐχάθησαν

περὶ τοὺς ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Δαρείου καὶ μεταξὺ αὐτῶν οἱ αὐτομολήσαντες πρὸς αὐτὸν Νοεπτόλεμος, υἱὸς τοῦ Ἀρραθαίου καὶ ἀδελφὸς τοῦ Ἀμύντα, ἐκ δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐφονεύθησαν δέκα ἕξ καὶ ἐτραυματίσθησαν τριακόσιοι περίπου. Ὡς ἐκ περισσοῦ δύο Μακεδόνες στρατιῶται προεκάλεσαν τοὺς Μιλησίους εἰς μάχην ἰσχυριζόμενοι ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ γενναῖοι οἱ ὅποιοι ἐπολέμησαν συνεχῶς ἐναντίον των. Συνήφθη φοβερὰ πάλῃ πλησίον τοῦ τείχους. Οἱ Μακεδόνες κατῴρθωσαν νὰ ἐγκλείσουν πάλιν τοὺς κατοίκους ἐντὸς τοῦ τείχους. Ἐν τέλει ὁ Πτολεμαῖος, ὁ βασιλικὸς σωματοφύλαξ, ὥρμησε κατὰ τῶν ἐξεληθόντων τῆς πόλεως καὶ τοὺς κατεδίωξε καὶ πολλοὶ ἐφονεύθησαν, ἰδίως διότι ἔφευγαν ἀπὸ μίαν στενὴν γέφυραν κτισθεῖσαν ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἡ μεγάλη σφαγὴ ὅμως ἐγίνε γύρω ἀπὸ τὴν πόλιν. Μὲ τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν πολλοὶ στρατιῶται τοῦ Δαρείου δὲν κατῴρθωσαν νὰ εὗρουν ἄσυλον καὶ ἐσφάγησαν. Ἡ ἰδίᾳ τύχῃ ἐπερίμενε καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Μύνδου. Ἀλλὰ τί ἀπέγιναν οἱ ἄνθρωποι τοῦ Δαρείου οἱ διαφυγόντες ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς Καρίας; Τί ἀπέγινεν ὁ στόλος τῶν Περσῶν, Κυπρίων καὶ Φοινίκων;

Ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Περσῶν Ὀδοντοπάτης καὶ ὁ πολιτικὸς ἀρχηγὸς Μέμνων καὶ ἄλλοι ἀντελήφθησαν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ πολεμήσουν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν Ἀλικαρνασσὸν καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν, μεταφέροντες τὰ γυναικόπαιδα καὶ τοὺς γέροντας εἰς τὴν Κῶ.

Οἱ ὥς ἄνω ἀρχηγοί, ἀφοῦ ἔκαυσαν τοὺς ξυλίνους πύργους καὶ τὰς οἰκίας ἀνεχώρησαν εἰς τὴν Χίον, ἣ ὁποία παρεδόθη εἰς αὐτοὺς διὰ προδοσίας καὶ ἐκεῖθεν διὰ τὸ Σίγριον, ὅπου πρωσορμίζοντο τὰ πλοῖα ἀπὸ τὴν Χίον, τὴν Γεραιστὸν τῆς Εὐβοίας καὶ ἀπὸ τὸν Μαλέα. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἠσθένησε ὁ Μέμνων καὶ αἰσθανόμενος τὸν θάνατον ἐγγίζοντα, διώρισεν ὥς διάδοχόν του τὸν Φαρνάθαζον, υἱὸν τοῦ Ἀρταβάζου, ὁ ὁποῖος ἐπίεζε τοὺς Μυτιληναίους νὰ παραδοθοῦν. Οὗτοι στερούμενοι βοηθείας ἀπὸ τὸν ἔξω κόσμον ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσουν, δεχθέντες νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ λοιποὶ σύμμαχοί των, οἱ ὅποιοι εἶχον ἔλθει εἰς βοήθειάν των, νὰ ἀγνοήσουν τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας εἶχον συνάψει μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, νὰ ἐπανεέλθῃ τὸ καθεστῶς τῇν Ἀνταλκιδείου εἰρήνης, νὰ λά-

βουν οἱ ἐπανελθόντες ἐξόριστοι τὸ ἥμισυ τῆς ἐγκαταλειφθείσης πρὸ τῆς αἰχμαλωσίας περιουσίας των κλπ. "Όταν συνήφθη ἡ εἰρήνη εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ὁ Αὐτοφραδάτης καὶ ὁ Φαρνάβαζος οἱ ὅποιοι ἐγκατέστησαν ἀμέσως φρουρὰν μὲ φρούραρχον τὸν Ρόδιον Λυκομήδην, ἓνα τῶν ἐξορίστων, εἰσέπραξαν δὲ διὰ θίας καὶ χρήματα ἀπὸ τοὺς πολίτας τῆς Μυτιλήνης.

Μετὰ τ' ἄνωτέρω ὁ Φαρνάβαζος ἀνεχώρησε διὰ Λυκίαν συνοδεύων τοὺς μισθοφόρους ξένους, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Δαρεῖος ἥλλαξε γνώμην καὶ ἀπέστειλε τὸν Θυμώνιδαν, υἱὸν τοῦ Μέντορος νὰ παραλάβῃ τοὺς ξένους μισθοφόρους ἀπὸ τὸν Φαρνάβαζον.

Οὗτος ἀφοῦ συνηντήθη μὲ τὸν Αὐτοφραδάτην ἔπλευσε πρὸς τὴν Τένεδον, ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς ὁποίας ἐζήτησε νὰ ἀκυρώσουν τὰς συνθήκας μὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ νὰ ἐπανεέλθουν εἰς τὴν κατάστασιν τὴν ὁποίαν εἶχε δημιουργήσει ἡ συνθήκη τοῦ Ἀνταλκίδας. Ἐπειδὴ ἡ κατάστασις εἰς τὴν Τένεδον δὲν παρείχεν ἀσφάλειαν, ὁ Δατάμης, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στόλου κατηυθύνῃ εἰς τὴν Σίφνον ὅπου τὸν κατεδίωξεν ὁ Ἀντίπατρος. Τελικῶς ὁ Δαμάτης ἔχασε τὰ ὀκτὼ ἐκ τῶν δέκα πλοίων καὶ μὲ τὰ ἀπομείναντα δύο πλοῖα κατηθύνθη πρὸς συνάντησιν τοῦ κυρίου στόλου τοῦ Δαρείου. Ὁ Ἀλέξανδρος παρακολουθῶν τὰ γεγονότα διέταξεν ὅπως οἱ στρατιῶται του φονεύσουν ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐξηκολούθησαν νὰ καίουν τὴν πόλιν, νὰ ἀφήσουν ὅμως ἐλευθέρους ὅσους εὕρισκοντο ἐντὸς τῶν οἰκιῶν των (Ἀρριανὸς Β' ΧΧΙΙΙ', 4, Διόδωρος ΧVΙΙ, 27 σ. 7).

Εἰς τὴν Καρίαν τὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας εὕρισκοντο εἰς διενέξεις περὶ τὴν ἐξουσίαν. Ἐπετρέπετο νὰ ὑπανδρεύωνται ἀδελφοί. Ὁ Ἐκατόνομος εἶχε τρεῖς υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρες, ἐξ ὧν ὁ μεγαλύτερος Μαύσωλος ὑπανδρεύθη τὴν ἀδελφήν του Ἀρτεμισίαν, ἡ ὁποία, μετὰ τὸν ἐπελθόντα θάνατον αὐτοῦ, ἔκτισε μεγαλοπρεπέστατον Μαυσωλεῖον πρὸς τιμὴν του. Ἐκ τῶν δύο ὑπολοίπων θυγατέρων τοῦ Ἐκατόμου ἡ Ἀδα συνῆψεν γάμον μὲ τὸν ἕτερον ἀδελφὸν της τὸν Ἰδρυέα. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος οὗτος διησθάνετο ἐπικείμενον τὸν θάνατόν του ὥρισεν ὡς κληρονόμον τὴν σύζυγόν του Ἀδαν ἡ ὁποία ἤρχισε νὰ διοργανώσῃ τὸ Κράτος της, ἀλλ' ὁ τρίτος ἀδελφὸς της Πιξώδαρος τὴν ἐξεδίωξε τῆς ἀρχῆς καὶ κατέλαβε τὴν ὅλην ἐξουσίαν. Ἐπειδὴ ὅμως ἦτο καὶ αὐτὸς ἀσθενὴς διωρίσθη διάδοχός του ὁ Ὅρον-

τοβάτης. Οὗτος ἐβασίλευσεν ὀλίγον διάστημα, μέχρις ὅτου εἰσελθὼν εἰς τὴν Καρίαν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν κατέλαβε. Ἡ ῥῶδα εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς τὸ ὄχυρόν φρούριον Ἀλίνδα. Ὡς ἔξυπνη ἀρχόντισσα ἐκήρυξε τὸν Ἀλέξανδρον ὡς θετὸν υἱὸν τῆς, πρᾶγμα ὅπερ ἀπεδέχθη οὗτος εὐχαρίστως. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐκυρίευσεν τὰ πέριξ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ καὶ τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Καρίας ἀνέθεσε τὴν κυθέρνησιν τῆς ὅλης ἐπαρχίας εἰς τὴν ῥῶδαν καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Λυκίαν.

Εἰς τὴν Λυκίαν κατέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Τελμησσόν, (σῆμ. Μάκρην), περίφημον διὰ τοὺς μάγους τῆς καὶ διὰ τὰς ἀνθούσας λοιπὰς πόλεις τῆς, τὴν Ξάνθον, τὰ Πάναρα, τὰ Πάταρα ὡς καὶ ἄλλας κωμοπόλεις καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Παμφυλίαν. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν κατέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Φασηλίδαν, πατρίδα τοῦ Θεοδέκτου, ποιητοῦ τῆς ἀρχαιότητος, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ὠργάνωσεν γυμναστικούς καὶ λοιποὺς ἀγῶνας. Ἐδῶ περιῆλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ νέου ἀπόπειρα κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ὠργανωμένη ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον, υἱὸν τοῦ Ἀερόπου, ἀρχηγὸν τοῦ Θεσσαλικοῦ ἱππικοῦ καὶ τοὺς δύο ἀδελφούς του, Ἡρομένην καὶ Ἀρραθαῖον, οἱ ὅποιοι εἶχον συμπράξει εἰς τὸν φόνον τοῦ Φιλίππου. Ὁ Μακεδὼν Βασιλεὺς συνεχώρησε τὸν Ἀλέξανδρον Ἀερόπου καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν ἔστειλεν ὡς στρατηγὸν εἰς τὴν Θράκην καὶ ἀργότερον τὸν διώρισε διοικητὴν τοῦ Θεσσαλικοῦ ἱππικοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἐχώρισε μέρος τοῦ στρατοῦ του καὶ τοὺς ἔστειλεν εἰς τὴν ὀρεινὴν περιοχὴν τῆς Πέργης, ὁ ἴδιος δὲ ὁδεύων πρὸς τὴν πόλιν ταύτην συνήντησε πρέσβεις τῶν Ἀσπενδίων οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν ὅπως μὴ ἀποστείλῃ ὁ Ἀλέξανδρος Μακεδονικὴν φρουράν εἰς τὴν πόλιν τῶν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἀπεδέχθη οὗτος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐζήτησεν ἀπὸ τοὺς Ἀσπενδίους νὰ συνεισφέρουν 50 τάλαντα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ του, ὠρισμένον ἀριθμὸν ἵππων, τοὺς ὁποίους προώριζον ἄλλοτε διὰ τὸν Δαρεῖον, αὐτὰ δὲ καὶ ἀπεδέχθησαν οἱ πρέσβεις.

Μετὰ ταῦτα ὁ στρατηλάτης ἐπροχώρησεν πρὸς τὴν Σίδην, ἀποικίαν τῶν Κυμαίων τῆς Αἰολίας, οἱ ὅποιοι εἶχον λησμονήσει τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν τῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφῆκε φρουράν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸ Σύλλιον. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπληροφορήθη τὴν παρασπονδίαν τῶν Ἀσπενδίων, οἱ ὅποιοι ἠρνήθησαν νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τοὺς ὅρους τῆς συμφω-

νίας τὴν ὁποίαν εἶχε κλείσει ἡ πρεσβεία τῶν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκκενώσαντες καὶ τὰς οἰκίας τῶν εἰχόντων φύγει πρὸς τὸ ἄκρωτήριον. Οἱ Ἀσπένδιοι τελικῶς πρὸ τῆς πιέσεως τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπεχώρησαν καὶ παρέδωσαν ἑκατὸν ἐκ τῶν προυχόντων ὥς ὁμήρους, τοὺς ἵππους καὶ ἑκατὸν τάλαντα ἀντὶ τῶν πεντήκοντα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν πρὸς τὴν Πέργην καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Τερμησσὸν τὴν ὁποίαν καὶ κατέλαβε. Ὡσαύτως κατέλαβε καὶ τὰς προσβάσεις τοῦ παραποτάμου Κέδρου, χυνομένου ὅπως καὶ ὁ Εὐρυμέδων εἰς τὸν κόλπον τῆς Παμφυλίας.

Ὁλίγος δρόμος ἐχώριζε τὸν Ἀλέξανδρον ἀπὸ τὴν Σαγλασοῦντα (Aghlasun σήμερον), οἱ κάτοικοι τῆς ὁποίας ἦσαν Δωρικῆς καταγωγῆς καὶ οἱ ἀνδρειότεροι τῶν Πισιδῶν. Ἡ ἀντίδρασις τῶν δὲν τοὺς ὠφέλησε καὶ τελικῶς ἡττήθησαν εἰς τὴν συναφθεῖσαν μάχην εἰς τὴν ὁποίαν ἐχάθησαν περὶ τοὺς πεντακοσίους Σαγλασοῦντιοι, Τερμησεῖς καὶ λοιποὶ γενναῖοι. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔχασε εἰς τὴν μάχην αὐτὴν τὸν Κλέανδρον, στρατηγὸν τῶν τοξοτῶν. Ἐδῶ σώζονται ἀρχαῖα κτίρια, θέατρον, καὶ μία βυζαντινὴ ἐκκλησία (Wilson, M. Ἀσία κλπ. σελ. 150 καὶ ἐπόμε.).

Μετὰ τὴν νίκην τοῦ ἐπὶ τῶν Σαγλασοουντίων ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς τὸ Πολυδώρειον (σημ. Burdur) καὶ τὴν Ἀσκανίαν λίμνην (Gendjelli - Geul), τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ εἶναι πολὺ ἄλμυρόν καὶ ἀφοῦ τὰ κατέλαβε κατηυθύνθη πρὸς τὰς Κελαινας τῆς Φρυγίας, ἔχων ἐκ δεξιῶν τοὺς τὴν ἀρτηρίαν Βάριδος (σημ. Isparta - Σπάρτη), Προσταίνης (Egirdir Geul) (Droysen - Πανταζίδου σ. 266. Wilson, M. Ἀσία, σελ. 150). Αἱ Κελαιναί, (Diner μεταγ. Ἀπάμεια - Κιβωτός), εἶχον ὥς φρουρὰν χιλίους Κάρας καὶ ἑκατὸν Ἑλλήνας ἐγκατεστημένους ἀπὸ τὸν Πέρσην σατράπην τῆς περιοχῆς, τοὺς ὁποίους καθυπέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἡ πόλις ὑπῆρξε καταφύγιον τοῦ Ξέρξου μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ ἐν Σαλαμίनि. Ἐκ τῆς χώρας ταύτης διήρχετο καὶ ἡ ὁδὸς ἀπὸ Σάρδεις πρὸς τὰ Σοῦσα τῆς Περσίας (Ἀρριανὸς Βιβλίον Ιον. XXIX, 2).

Ἐνταῦθα παρέμεινεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ ἀκολούθως κατηυθύνθη εἰς Γόρδιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

Γόρδιον

Τὸ Γόρδιον ἦτο σπουδαία πόλις με ἀκρόπολιν ὠχυρωμένην, με ἀνάκτορα τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Μίδα, ὃ ὁποῖος ἦτο περίφημος διὰ τὰ πλούτη του. Ὑπῆρξε δὲ παράδοσις ὅτι ὅποιος θὰ κατάρθωνε νὰ λύσῃ τὸ λωρίον τοῦ ζυγοῦ ἐκ τοῦ ρυμοῦ μιᾶς παλαιᾶς ἀμάξης θὰ ἐγίνετο βασιλεὺς τῆς Ἀσίας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεπειράθη νὰ λύσῃ τὸν δεσμὸν ἀλλ' ἀπέτυχε. Κατόπιν τούτου ἔβγαλε τὸ ξίφος του καὶ ἐκτύπησε τὸν δεσμὸν καὶ τὸν διέλυσε, τὴν δὲ ἐπομένην προσέφερεν θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς καθότι «*θρονταὶ καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὕστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημανεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν*» (Ἀρριανοῦ 2, III, ἀριθ. 8). Τοῦρκος ἱστορικὸς ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ὁ δεσμὸς ἐλύθη εἰς λόφον κείμενον μεταξὺ Γορδίου καὶ Ἀγκύρας.

Τὴν ἐπομένην ἔφυγεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τοῦ Γορδίου διὰ τὴν Ἀγκυραν, πόλιν κτισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μίδα, με σχετικὴν ἐμπορικὴν κίνησιν, ἀκμάσασαν ἀργότερον ἐπὶ Ρωμαίων, ὅτε καὶ ἐγένετο πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τῆς Γαλατίας. Εἰς τὴν πόλιν ταύτην εὑρεν ὁ Ἀλέξανδρος πρεσβεῖαν ἐκ Παφλαγόνων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν πρόθυμοι νὰ παραχωρήσουν τὴν ἐπαρχίαν των ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι δὲν θὰ εἰσέβαλε μακεδονικὸς στρατὸς εἰς αὐτήν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη τὸν ὄρον αὐτὸν ἵνα ἀποφύγῃ ἄσκοπον σύγκρουσιν. Ἐξ Ἀγκύρας ἐπροχώρησεν οὗτος εἰς Καππαδοκίαν, μέρους τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι παρεδόθησαν οἰκειοθελῶς, ἔδωσε δὲ ἐντολὴν ὅπως ὑπακούσουν εἰς τὸν Σαθίικταν, τὸν ὁποῖον διώρισε διοικητὴν τῆς περιοχῆς, καὶ ἀκολούθως ἐπροχώρησε τὴν νύκτα ἀπὸ τὰ Τύαννα εἰς τὰ στενὰ τῶν Κιλικίων Πυλῶν (Gölec Boghaz), διαθὰς δὲ ταύτας τὴν ἐπομένην πρωΐαν

ἄνευ θυσιῶν ἔφθασεν εἰς Ταρσόν, περίφημον τότε πόλιν τῆς Κιλικίας.

Σημειωτέον ὅτι σήμερον τὰ στενὰ τῶν Κιλικίων Πυλῶν ἔχουν διανοιχθῆ καὶ ἀσφαλτοστρωθῆ (Ἱστορία Ε.Ε. τόμος 4, σελ. 75). Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως ταύτης ἐφοβοῦντο μήπως ὁ φρούραρχος τῆς περιοχῆς Ἀρσάμης, ἄλλοτε στρατηγὸς εἰς τὸν Γρανικόν, καταστρέψῃ τὴν περιοχὴν. Ἀλλ' αἰφνιδία ἄφικτις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐματαιώσε τὰ σχέδια τοῦ Ἀρσάμη, ὁ ὁποῖος ἔφυγεν ἄπρακτος πρὸς τὸν Δαρεῖον, ἐφονεύθη δὲ εἰς τὴν ἐν Ἰσσοῦ μάχην. Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν Ταρσὸν ἠθέλησε νὰ πλυθῇ εἰς τὴν λίμνην Κύδον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐχύνετο ὁμώνυμος ποταμός, ἀλλὰ λόγῳ τοῦ ψύχους ἠσθένησε καὶ ἔμεινεν ἐπὶ ἓνα περίπου μῆνα κλινήρης. Ἐδῶ, λόγῳ τοῦ ἀφορήτου πυρετοῦ ἐξ οὗ ὑπέφερε καὶ τῆς αὐπνίας, ἠναγκάσθη νὰ λάθῃ καθαρτικὸν καταπότιον τὸ ὁποῖον τοῦ ἠτοίμασεν ὁ ἰατρός Φίλιππος ὁ Ἀκαρνάν, ἀγαπητὸς εἰς τὸν στρατὸν καὶ φίλος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὀλίγον πρὸ τῆς πόσεως τοῦ καταποτίου λαμβάνει ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστολὴν τοῦ Παρμενίωνος, ὁ ὁποῖος τοῦ συνίστα ἐπιμόνως νὰ ἀποφύγῃ τὰς συμβουλάς τοῦ ἱατροῦ καὶ τὰ φάρμακά του. Ὁ Ἀλέξανδρος μειδιῶν ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Παρμενίωνος εἰς τὸν Φίλιππον, ὁ ἴδιος δὲ ἤρχισε νὰ πίνῃ τὸ φάρμακον. Ὁ ἰατρός του ἔμεινεν ἀτάραχος. παρεκάλεσε δὲ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ τῷ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸν Παρμενίωνα νὰ καταλάβῃ ἐκ τῶν προτέρων τὰς Συρίας πύλας καὶ νὰ τὰς φυλάττῃ, ἔδωκε δὲ εἰς αὐτὸν τοὺς συμμάχους πεζοὺς, τοὺς Ἕλληνας μισθοφόρους, τοὺς Θράκας καὶ τοὺς ἱππεῖς Θεσσαλοὺς. Μόλις ἀνέρρωσεν ἐξεκίνησε ἀπὸ τὴν Ταρσὸν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀγχίαλον, κτισθεῖσαν παλαιόθεν ὑπὸ τοῦ Ἀσσυρίου Βασιλέως Σαρδαναπάλου, τοῦ ὁποῖου τὸ ἄγαλμα ἐσώζετο ἐκεῖ. Κατὰ τοὺς σοφοὺς Ἀσσυρίους ὑπῆρχεν ἐπιγραφὴ γραμμένη εἰς τὴν ἐγχώριον γλῶσσαν εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεθειάζετο ἡ εὐθυμος πλευρὰ τῆς ζωῆς: «Σὺ δέ, ὦ ξένε, ἔσθιε καὶ πῖνε καὶ παῖζε, ὥς τᾶλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια (Ἀρριανοῦ 2, V, 4).

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ἔφθασεν εἰς τοὺς Σόλους, πόλιν ἑλληνικὴν, ἀλλὰ λησμονήσασαν τὴν καταγωγὴν τῆς καὶ φιλικῶς διακεκμένην πρὸς τὸν Πέρσην Βασιλέα. Ὡς τιμωρίαν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς κατοίκους

πρόστιμον διακοσίων ἀργυρῶν ταλάντων, τὰ ὅποια τελικῶς τὰ ἐχάρισε μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἰσσοῦ, εἰσήγαγε δὲ φρουρὰν εἰς τὴν πόλιν. Ἡ πόλις αὕτη ὠμίλει τὴν Ἑλληνικὴν παρεφθαρμένην, ἐξ οὗ καὶ ἡ λέξις «σολοικισμός», ἥτοι ἀνακρίβεια περὶ τὴν σύνταξιν, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐδῶ ἐπληροφορήθη ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Ἀσάνδρος, ὁ υἱὸς τοῦ Φιλῶτα, ἐνίκησαν εἰς μεγάλην μάχην τὸν Πέρσην σατράπην Ὀροντοθάτην, ὁ ὁποῖος κατεῖχε τὴν Μύνδον, τὴν Καῦνον, σπουδαίαν πόλιν τῆς Καρίας, τὴν Θήραν, τὴν Καλλίπολιν τῆς Καρίας, τὴν Κῶ καὶ τὸ Τριόπιον ἀκρωτήριον τῆς Καρίας. Ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ὀροντοθάτου ἐφονεύθησαν ἕως ἑπτακόσιοι πεζοὶ καὶ πεντήκοντα ἵππεῖς. Προσέφερε θυσίαν πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀσκληπιοῦ εἰς τοὺς Σόλους, ὠργάνωσε λαμπαδηφορίαν καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐπροχώρησε μέσῳ τῆς Ἀληΐας χώρας τῆς Συρίας πρὸς τὸν Πύραμον ποταμὸν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Μαγαρσόν, ὅπου ἐθυσίασε πρὸς τιμὴν τῆς Μαγαρσίδος Ἀθηνᾶς. Ἐπροχώρησε ἀκόμη πρὸς τὴν Μαλλόν, προσέφερε θυσίας εἰς τὸν ἥρωα Ἀμφίλοχον, ἀφοῦ δὲ κατέπαυσε τὰς ταραχὰς μεταξὺ τῶν Μαλλῶν, τοὺς ἐχάρισε τοὺς φόρους τοὺς ὁποίους ὤφειλον εἰς τὸν Δαρεῖον. Οἱ Μαλλοὶ κατήγοντο ἀπὸ τὸ Ἄργος, ὁπότεν ἦλκε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος τὴν καταγωγὴν τοῦ ἀπὸ τὴν γενεᾶν τῶν Ἡρακλειδῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπληροφορήθη, μένων ἀκόμη εἰς τοὺς Μαλλοὺς, ὅτι ὁ Δαρεῖος εὕρισκετο μὲ ὀλόκληρον τὸν στρατὸν τοῦ εἰς τοὺς Σώχους, πόλιν τῆς Συρίας, ἀπέχουσαν ἀπὸ τὰς στενὰς διόδους ἀπόστασιν δύο ἡμερῶν. Συγκαλέσας δὲ ἐδῶ τοὺς στρατηγούς τοῦ ἀνεκοίνωσε εἰς αὐτοὺς τὰς περὶ Δαρείου πληροφορίας του. Οὗτοι τὸν προέτρεψαν νὰ ἐπιτεθῇ ἀμέσως κατὰ τῶν Περσῶν· ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως ἐπροχώρησε διαβάς τὰ στενὰ καὶ ἐστρατοπέδευσε πλησίον τοῦ Μυριάνθου, τῆς κατόπιν Ἀλεξανδρέττας. Τὴν νύκτα ἔπνεεν ἐδῶ σφοδρὸς ἄνεμος, ὁ ὁποῖος τὸν ἐκράτει ἀναγκαστικῶς ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέλεξε μίαν ἐκτεταμένην περιάδαν ὅπου θὰ ἦτο εὐκόλος ἡ κίνησις ὀλοκλήρου τοῦ στρατοῦ του καὶ ἀνέμενεν ἐκεῖ. Ἐν τῷ μεταξὺ καὶ ὁ Δαρεῖος παρέμενεν ἐκεῖ ὅπου εὕρισκετο, ἥτοι εἰς τὴν ὀγυρὰν θέσιν, ὅπως εἶχε συμβουλεύσει ὁ Ἀμύντας, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιόχου, αὐτόμολος ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Εἰς τὰς θέσεις αὐτὰς ἔμειναν ἐπὶ τινὰς ἡμέ-

ρας οἱ δύο στρατοί, ἦτοι ὁ μὲν Ἀλέξανδρος διότι εὕρισκετο ἀκόμη ἐν ἀναρρώσει, ἀλλὰ καὶ διότι ἔκαμε θυσίας καὶ πανηγύρεις εἰς τοὺς Σόλους καὶ εἶχεν ἐκστρατεύσει κατὰ τῶν ὀρεινῶν Κιλικῶν, ὁ δὲ Δαρεῖος διότι παρεκινήθη ἀπὸ αὐλοκόλακας νὰ μὴ μετακινηθῇ ἀσκόπως. Ἀλλ' οὕτω παρέδωκεν εὐκόλως τὴν νίκην εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.

Ὁ Δαρεῖος ὅταν ἐξεκίνησεν ἐπέρασεν εὐκόλως τὸ ὄρος τὸ ὁποῖον εὕρισκετο κατὰ τὸ στενὸν τῶν Ἀμανικῶν καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Ἰσσὸν καὶ εἶχεν ἔλθει εἰς τὰ νῶτα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφοῦ δὲ κατέλαβε τὴν πόλιν Ἰσσὸν ἐβασάνισε τοὺς ἐκεῖ εὕρισκομένους ἀσθενεῖς Μακεδόνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Μάχαι εἰς τὴν Ἴσσόν

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε περαιτέρω πρὸς τὸν Πίναρον ποταμόν, ὅπου διεπίστωσεν, ἀπὸ κατασκόπου, τὴν παρουσίαν τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ὀπισθεν τοῦ ἰδικοῦ του. Οὗτος ἀφοῦ συνεκάλεσε τοὺς στρατηγούς του, συνέστησεν εἰς ὅλους νὰ πολεμήσουν μὲ τὸ αὐτὸ θάρρος ὡς καὶ πρότερον τὸν ἐχθρόν. Ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου εἶχε μετακινηθῇ ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν πεδίου τῶν Σώχων πρὸς τὰς στενοπορίας, ὅπου δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ κινηθῇ ὁ τεράστιος αὐτοῦ ὄγκος. Καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ἔχων ὑπ' ὄψιν τοῦ τὴν νέαν παράταξιν τῶν δύο στρατῶν, ἔστειλεν ἀνιχνευτὰς διὰ νὰ κατοπτρεύσουν τὸν ἐχθρόν. Ἐδῶ ἔδωσε διαταγὴν νὰ δειπνήσῃ ὁ στρατὸς καὶ νὰ κοιμηθῇ. Τὴν ἐπομένην τὸ πρωὶ ἤρχισε νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὰ στενὰ πρὸς τὸν δρόμον τὸν φέροντα πρὸς τὴν Ἴσσόν. Οὕτω ἐν ὧν ὁ δρόμος ἦτο στενὸς ἐβάδιζεν ὁ στρατὸς μὲ παρατεταγμένην μακρὰν σειράν, μόλις δὲ διηρύνθη ὁ τόπος κατὰ πλάτος, ἐξέτεινε τὴν παράταξιν πρὸ εὐρὺ μέτωπον. Οὕτω ἕκαστον τάγμα ὀπλιτῶν ἐβάδιζεν ἐκ τῶν ὀπισθεν πρὸς τὰ πλάγια ἀπὸ τὸ ἐν μέρος πρὸς τὰ ὄρη, ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο, πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὸ ἵππικὸν εἶχε παρατάξει ὀπισθεν τῶν πεζῶν ἀρχικῶς, μετὰ τὴν διέλευσιν ὅμως ὁλοκλήρου τοῦ στρατοῦ εἰς τὸν πλατὺν τόπον παρέταξε ὅλον τὸ στράτευμά του πρὸς μάχην. Εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα πλησίον τοῦ ὅρους ἐτοποθέτησε τὸ πεζικὸν καὶ τοὺς βασιλικοὺς σωματοφύλακας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Νικάνωρα, τὸν υἱὸν τοῦ Παρμενίωνος, παραπλεύρως τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου, καὶ ἔτι περαιτέρω τὸ τάγμα τοῦ Περδίκκα. Εἰς τὴν ἀριστεράν πτέρυγα ἐτοποθέτησε τὸ τάγμα τοῦ Ἀμύντα, παραπλεύρως τὸ τάγμα τοῦ Πτολεμαίου καὶ ἔτι περαιτέρω τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου. Διοικητὴς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ πεζικοῦ ἦτο ὁ Κρατερός, ὁλοκλήρου δὲ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἦτο ὁ στρατηγὸς Παρμε-

νίων, εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δοθῇ ἡ διαταγὴ νὰ μὴν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν θάλασσαν διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν κύκλωσιν. Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Δαρείου ἔλαβον ἐντολὴν νὰ ὀδηγήσουν πέρα ἀπὸ τὸν Πίνδαρον ποταμὸν τριάκοντα χιλιάδας ἵππεῖς καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἑλαφρῶς ὀπλισμένους στρατιώτας. Τὸ ὑπόλοιπον στράτευμά του παρέταξε κατὰ τὴν κάτωθι σειρὰν. Ἐναντι τῶν Μακεδόνων ἐτοποθέτησεν ἕως 30.000 Ἕλληνας μισθοφόρους, 60.000 πεζοὺς Κάρδακας καὶ ἔναντι τοῦ δεξιοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου παρέταξεν ἄλλους 20.000 ὀπλίτας, ἐπίσης Κάρδακας (σημερ. Κιρκασίους). Ὁλόκληρος ὁ διαθέσιμος στρατὸς τοῦ Δαρείου ὑπελογίζετο εἰς 600.000. Τελικῶς, κατόπιν καὶ αὐτῆς τῆς παρατάξεως τοῦ ἐχθροῦ, ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸ ἱππικόν, τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας νὰ βαδίσουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς γραμμῆς εἰς τὰ πλάγια, τοὺς δὲ Πελοποννησίους καὶ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμά του ἔστειλεν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα πρὸς τὸν Παρμενίωνα. Ὁ Δαρεῖος, καίτοι εἶχε συντάξῃ τὴ φάλαγγα, ἀνεκάλεσε τοὺς ἵππεῖς καὶ τοὺς περισσότερους ἔστειλεν πρὸς τὴν γραμμὴν τοῦ μετώπου πρὸς τὴν θάλασσαν, ἔναντι τοῦ Παρμενίωνος, διότι εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὁ τόπος ἦτο κατάλληλος διὰ τὴν δρᾶσιν τοῦ ἱππικοῦ, τοὺς δὲ ὑπολοίπους ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἀριστερὰν πλευράν, πρὸς τὰ ὄρη. Ὁ Δαρεῖος εὐρέθη οὕτω εἰς τὸ μέσον τῆς παρατάξεως, εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοῦ, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Περσῶν βασιλέων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀντιληφθεὶς ὅτι τὸ ἱππικόν τῶν Περσῶν εἶχε μετακινηθῇ καὶ εἶχε τοποθετηθῇ κυρίως ἔναντι τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος πρὸς τὴν θάλασσαν, ὁ δὲ μακεδονικὸς στρατὸς, οἱ Πελοποννήσιοι καὶ ἄλλοι ἵππεῖς τῶν συμμάχων, εἶχον παραταχθῇ ἀριστερόθεν, στέλλει τοὺς Θεσσαλοὺς ἵππεῖς εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἀφοῦ διέταξε νὰ μὴ διέλθουν ἔφιπποι παραλλήλως τοῦ μετώπου, ἵνα μὴ φανοῦν εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὅτι μετακινοῦνται, ἀλλὰ νὰ περάσουν ὀπισθεν τῆς φάλαγγος χωρὶς νὰ διακρίνονται. Οὕτω εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα παρέταξε τοὺς ἵππεῖς τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Πρωτόμαχος καὶ τοὺς Παίονας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Ἀρίστωνα. Ἐκ τῶν πεζῶν ἐτοποθέτησε τοὺς τοξότας, τῶν ὁποίων διοικητὴς ἦτο ὁ Ἀντίοχος. Περαιτέρω παρέταξε μερικοὺς ἵππεῖς καὶ τοὺς ὑπολοίπους τοξότας πρὸ τοῦ ὄρους ες σχῆμα γωνίας, ὥστε ἡ φάλαγγς ἦτο πρὸς τὴν δεξιὰν πλευράν χωρισμένη εἰς δύο πτέρυγας, ἐξ

δὴν ἢ μία ἦτο ἐστραιμμένη πρὸς τὸν Δαρεῖον καὶ τὴν κυρίαν γραμμὴν τῶν Περσῶν, τὴν τοποθετημένην πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἢ δὲ ἄλλη πρὸς τὸ μέρος τῶν παρατεταγμένων ἐπὶ τοὺς ὄρους καὶ εἰς τὰ νῶτα αὐτῶν. Εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ἐν μέσῳ τοῦ πεζικοῦ ἐτοποθέτησε ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς Κρήτας τοξότας καὶ τοὺς Θράκας μὲ ἀρχηγὸν τὸν Σιτάλκην, πέραν δὲ αὐτῶν εἶχε παραταχθῆ τὸ ἵππικὸν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα. Οἱ ξένοι μισθοφόροι παρετάχθησαν εἰς τὸ ἄκρότατον σημεῖον, τελευταῖοι ὄλων.

Ἐπειδὴ, ἄφ' ἑτέρου, δὲν τοῦ ἐφαίνετο πυκνὴ ἢ φάλαγξ κατὰ τὴν δεξιὰν πτέρυγα, διέταξε νὰ περάσουν ἀπὸ τὸ μέσον πρὸς τὰ δεξιὰ χωρὶς νὰ φανοῦν, δύο τάγματα τοῦ θαρέος ἵππικοῦ καὶ τὸ Ἀνθεμούσιον τάγμα μὲ διοικητὴν τὸν Περοΐδαν, υἱὸν τοῦ Μενεσθέως, καὶ τὸ Λαγαῖον τάγμα, μὲ ἀρχηγὸν τὸν Παντόρδανον, υἱὸν τοῦ Κλεάνδρου. Ἀφοῦ δὲ μετέφερε τοὺς τοξότας καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα, ἐτοποθέτησε τὴν φάλαγγα ταύτην πέρα τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τῶν Περσῶν. Ἐπειδὴ οἱ παρατεταγμένοι ἐπὶ τοῦ ὄρους δὲν κατέβαινον, διέταξε τοὺς Ἀγριάνας καὶ ὀλίγους τοξότας νὰ τοὺς προσβάλουν ἐκεῖ. Οὗτοι ἐξηνάγκασαν τοὺς Πέρσας νὰ καταφύγουν εἰς τὴν κορυφὴν ὃ δὲ Ἀλέξανδρος ἠρκέσθη νὰ ἀντιτάξῃ τριακοσίους ἱππεῖς μόνον κατ' αὐτῶν. Ὁ στρατὸς τοῦ Δαρείου ἔμεινεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Πινάρου ποταμοῦ, διότι ὁ τόπος ἦτο καταλληλότερος διὰ τὴν ἐπίθεσιν, μὲ χαράκωμα ἐκτεταμένον κατὰ μῆκος.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὀλοκληρωθείσης τῆς παρατάξεως ἤρχισεν νὰ τρέχῃ ἑφιππος καὶ νὰ προτρέπῃ τοὺς Μακεδόνας νὰ φανοῦν ἄνδρες γενναῖοι, ἀνέφερε δὲ πλὴν τῶν ἀρχηγῶν, ὀνομαστικῶς τοὺς ἱλάρχους καὶ τοὺς λοχαγούς, καὶ ἀπὸ ξένους μισθοφόρους τοὺς διασημοτέρους διὰ τὸ ἀξίωμα ἢ ἀνδραγαθήματι καὶ τοὺς διέταξε νὰ ἐπιτεθοῦν ἀμέσως κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγει τὸν στρατὸν ἐν πλήρει τάξει μὲ τακτικὸν θηματισμὸν καὶ ὅταν ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν θέλους ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν ὥρμησε εἰς τὸν ποταμὸν μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑποστοῦν οἱ Μακεδόνες μικρὰς ζημίας, ἀλλὰ μὲ μεγάλας ἀπωλείας διὰ τοὺς Πέρσας, οἱ ὅποιοι συναντῶντες εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἀποκρήμνους θράχους δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διατηρήσουν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος. Ἐδῶ ὁ ἀγὼν μεταξύ τῶν Περ-

σῶν καὶ τῶν Μακεδόνων διεξήχθη μὲ πολλήν σφοδρότητα, ἐφονεύθη δὲ καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Σελεύκου, καὶ ἄλλοι ἑκατὸν εἴκοσι περίπου ἀπὸ τοῦς ἐπιφανεστέρους Μακεδόνας.

Οἱ Πέρσαι εἶχον τραπῇ εἰς φυγὴν καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποστοῦν τὰς ἐπιθέσεις τῶν Μακεδόνων ὑπεχώρησαν ἔτι περαιτέρω καὶ τελικῶς ἔπесαν εἰς τὴν παγίδα τούτων καὶ πολλοὶ ἐσφάγησαν. Ὁ Περσικὸς στρατός, ἀφοῦ ἠγωνίσθη πεισματωδῶς, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν φεύγοντα Δαρείον. Οἱ ἵππεῖς τοῦ Δαρείου ἐφονεύοντο σωρηδὸν κατὰ τὴν ὑποχώρησιν. Ὁ Δαρείος ὁ περσιστὶ ἐπιλεγόμενος Daraya Vaush (Mary Renaule The Persian Boy, σ. 414) ἔφυγεν ἐκ τῶν πρώτων ἐφ' ἀμάξης, ἀφοῦ διεπίστωσεν ὅτι ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἀπεσπάσθη ἀπὸ τὸ ὅλον στράτευμα. Ὅταν, φεύγων, συνήντησε δυσβάτους διόδους, ἐγκατέλειπεν ὁ Δαρείος τὴν ἀμαξάν. Τὸ ἐπανωφόριόν του, τὴν ἀσπίδα του, τὸ τόξον του, ὅλα τ' ἀφῆκεν ἐπάνω εἰς τὸ ἄρμα, ὁ ἴδιος δὲ ἔφυγε δρομαίως ἔφιππος.

Ἡ ἐπερχομένη νύξ ἀπήλλαξε τὸν Δαρείον τῆς συλλήψεως ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἐγύρισε ὀπίσω εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀφοῦ παρέλαβε τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν ἀμαξάν τοῦ Δαρείου, τὴν ἀσπίδα του τὸν μανδύαν καὶ τὸ τόξον του. «Δαρείος δὲ ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ' Ἀλέξανδρον ἐφοβήθη τὸ κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀπηρρηγνύμενον κατείδε τοῦ ἄλλου στρατοπέδου, εὐθύς, ὡς εἶχεν, ἐπὶ τοῦ ἁρματος ξὺν τοῖς πρώτοις ἔφευγε» (Ἀρριανοῦ 2, XI, 4). Οὕτω οἱ Πέρσαι ἀπωθήθησαν πέρα τοῦ Πινάρου ποταμοῦ, ἡττηθέντες.

Ἐκ τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ ἐφονεύθησαν οἱ Ρεομίθρης, Ἀρσάμης καὶ Ἀτιζύης, διοικηταὶ τοῦ ἱππικοῦ εἰς τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ ποταμοῦ. Ἐφονεύθησαν ἐπίσης ὁ Διοικητὴς Αἰγύπτου Σαθάκης, καὶ ὁ ἐπιφανὴς μεταξὺ τῶν Περσῶν, Βουθάκης. Ἐπίσης ἀπὸ τὸ ὅλον πλῆθος τῶν 100.000 στρατιωτῶν καὶ 10.000 περίπου ἱππέων ἐφονεύθησαν σχεδὸν ὅλοι, ἀφοῦ διὰ νὰ καταδιώξουν τοὺς φεύγοντας ἠναγκάσθησαν, περνῶντας μίαν φάλαγγα, νὰ πατήσουν ἐπάνω εἰς τὰ πτώματα στρατιωτῶν.

Εἰς τὴν μάχην τῆς Ἰσοῦ συνελήφθησαν ἡ μήτηρ τοῦ Δαρείου Σιζύγαμβης, ἡ σύζυγός του Στάτειρα, αἱ δύο θυγατέρες του, ἡ μεταγενεστέρως ὀνομασθεῖσα Στάτειρα κατὰ τὸ μακεδονικὸν ἔθιμον καὶ ἡ Δρύπετις,

ὁ μόλις ἑξαετῆς υἱὸς τοῦ καὶ ἄλλαι γυναῖκες μεγιστάνων. Ἐπίσης εὐρέθησαν εἰς τὴν Ἴσσον ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν γυναικῶν μόνον τρεῖς χιλιάδες τάλαντα, τὰ δὲ ὑπόλοιπα εἰς χρῆμα καὶ ἱματισμὸν τὰ εἶχε στείλει ὁ Δαρεῖος εἰς τὴν Δαμασκόν. Τὴν ἐπομένην ὁ Ἀλέξανδρος, καίτοι τραυματισμένος μὲ ξίφος εἰς τὸν μηρόν, ἐπεσκέφθη τοὺς τραυματίας, ἔθαψε μὲ τιμὰς τοὺς φονευθέντας κατὰ τὰς μάχας, καὶ τελικῶς ἔδωσε χρηματικὰ φιλοδωρήματα εἰς τοὺς τραυματίας. Ἐπίσης ἐντὸς τῆς πολυτελοῦς σκηνῆς τοῦ Δαρείου παρέθεσε δεῖπνον πρὸς τοὺς γενναίους ἀξιωματικούς του. Ἀκολουθῶς διώριζε διοικητὴν τῆς Κιλικίας τὸν Βάλακρον, υἱὸν τοῦ Νικάνορος, ἀπὸ τοὺς σωματοφύλακας, εἰς τὴν θέσιν δὲ τοῦ σωματοφύλακος διώρισε τὸν Μένητα, υἱὸν τοῦ Διονύσου. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ φονευθέντος Πτολεμαίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Σελεύκου, διώρισε τὸν Πολυσπέρχοντα, υἱὸν τοῦ Σιμμίου. Ὡσαύτως ἐχάρισε καὶ τὰ ὑπόλοιπα πεντήκοντα τάλαντα, τὰ ὁποῖα ὤφειλον ὡς πρόστιμον οἱ κάτοικοι τῶν Σόλων, ἀφῆκε δὲ ἐλευθέρους καὶ τοὺς συλληφθέντας ὁμήρους τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως.

Τὴν προτεραίαν εἶχε στείλει εἰς τὴν μητέρα τοῦ Δαρείου τὸν ἐταῖρον Λεοννάτον, ὁ ὁποῖος ἀνήγγειλεν εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ Δαρεῖος ζεῖ καὶ ὅτι εὐρέθησαν τὰ ὄπλα καὶ ὁ μανδύας του, ἐγκαταλελειμμένα ες τὴν ἁμαξάν του. Ὑστερα ἀπὸ δύο ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὴν βασιλομήτορα, ὀνομασθεῖσαν καὶ αὐθις βασίλισσαν, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος μαζί μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα, τὸν ὁποῖον ἐπροσκύνησεν ἢ βασιλομήτωρ ὡς βασιλέα. Ὅταν κάποιος ὑπέδειξε ὅτι ὁ Ἡφαιστίων δὲν ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος, αὕτη ὑπεκλίθη πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι καὶ ὁ Ἡφαιστίων εἶναι κατ' ἀξίαν Ἀλέξανδρος. Ὁ Δαρεῖος ἐξηκολούθησε νὰ φεύγῃ μακρὰν τῆς Ἴσσοῦ εἰς τὸν δρόμον πρὸς τοῦ Θάψακου ἀφοῦ ὅσους Πέρσας στρατιώτας καὶ μισθοφόρους εὔρισκεν εἰς τὸν δρόμον του, τοὺς παρελάμβανεν ὡς συνοδούς του. Οὕτω εἶχε σχηματισθῇ ὄχλος τεσσάρων χιλιάδων περίπου ἀνδρῶν εἰς τὴν ἀκολουθίαν του. Ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Δαρείου ἔφυγαν ὠρισμένοι αὐτόμολοι Ἕλληνες, οἱ ὁποῖοι μετὰ πορείαν ἡμερῶν ἔφθασαν εἰς Τρίπολιν τῆς Συρίας καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Κύπρον καὶ τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ὁ ἐκ τῶν αὐτομόλων πρὸς τὸν Δαρεῖον Ἕλλήνων καὶ μηχανορράφος Ἀμύντας ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐναπομείναντας εἰς τὴν Μ. Ἀ-

σίαν καὶ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου σατράπας, ὡς ὁ Φαρνάθαζος καὶ ὁ Αὐτοφραδάτης, οὗτοι, μόλις ἐπληροφόρηθησαν τὴν ἥτταν τῆς Ἰσσοῦ, ἐγκατέλειψαν τὴν Χίον καὶ κατέφυγον μὲ ἑκατὸν ταχύπλοα πλοῖα εἰς τὴν Σίφνον ὅπου ἀφίχθη καὶ ὁ ᾠᾶγισ, βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ὅστις ἐζήτησε χρήματα ἀπὸ τὸν Αὐτοφραδάτην διὰ τὴν ἐξακολούθησιν τοῦ ἀγῶνος τοῦ κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ ἔλαβε τριάκοντα ἄργυρᾶ τάλαντα καὶ δέκα πλοῖα. Ὁ ᾠᾶγισ διέταξε τὸν πλοίαρχόν του Ἰππίαν νὰ ὀδηγήσῃ τὰ πλοῖα του εἰς τὸ Ταίναρον καὶ νὰ θέσῃ ταῦτα εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀγησιλάου. Μερικὰ ἐκ τῶν πλοίων, ὁ Φαρνάθαζος καὶ ὁ Αὐτοφραδάτης τὰ ἔστειλαν εἰς τὴν Κῶ καὶ εἰς τοὺς φρουράρχους τῆς Ἀλικαρνασσοῦ. Ὁ ᾠᾶγισ ἐν συνεχείᾳ μὲ 8.000 Ἑλληνας, διασωθέντας ἀπὸ τὴν μάχην τῆς Ἰσσοῦ, ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀντιπάτρου, ὁ ὁποῖος μὲ 40.000 στρατιώτας κατῆλθεν εἰς τὸ Αἰγαῖον καὶ ἐπολέμησεν μετὰ τοῦ ᾠᾶγιδος, ὁ ὁποῖος ἠττήθη καὶ ἐφονεύθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Πορεία πρὸς Τύρον

Ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε διοικητὴν τῆς Κοίλης Συρίας τὸν Μένωνα, υἱὸν τοῦ Κερδίμμα, εἰς τὸν ὁποῖον παρέσχε καὶ τὸ ἱππικὸν τῶν συμμάχων πρὸς φρούρησιν τῆς χώρας καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Φοινίκην. Καθ' ὁδὸν συνήντησε τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Στράτων, ὁ υἱὸς τοῦ Γηροστράτου, βασιλέως τῆς Ἀράδου, ὅστις ἐστεφάνωσεν αὐτὸν μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ τῷ παρέδωκε τὴν νῆσον Ἀραδὸν, τὴν Μαραθὸν, τὴν Σιγῶνα καὶ τὴν Μαριάμμην καὶ μερικὰς ἄλλας μικρὰς νήσους. Εἰς τὸν Ἀλέξανδρον παρεδόθησαν ἐπίσης ἐκ μέρους τῶν Σιδωνίων, τῶν Ροδίων, τῶν Σόλων, τῶν Μαλλίων καὶ τῶν Κυπρίων πλεον τῶν διακοσίων πλοῖα.

Ὁ Παρμενίων παρέλαθεν ἐκ Δαμασκοῦ καὶ μετέφερε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ἄνευ καμμιᾶς ἀντιδράσεως, τὸν θησαυρὸν τοῦ Δαρείου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὴν Τύρον πορείαν τοῦ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 332 ὁμαλῶς καὶ ἄνευ δυσχερειῶν.

Ἡ Ἀρχαία Τύρος ἔκειτο ἐνδότερον τῆς ξηρᾶς, ἐπροστατεύετο δὲ ἀπὸ μεγάλα τείχη, τὰ ὁποῖα ὑψώνοντο κατὰ 150 πόδια. Ἡ πόλις ἐδίσταζε πολὺ νὰ παραδοθῇ. Ἐν ὧσιν ὁ Βασιλεὺς ἐπλησίαζε πρὸς τὴν Τύρον μία ὁμὰς ἐκ τῶν ἐγκρίτων μὲ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως ἐπικεφαλῆς, ἐπλησίασε πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἐχαιρέτησε, τοῦ προσέφερε δὲ χρυσοῦν κύπελλον καὶ ἄλλα δῶρα, δεικνύοντα τὴν πρόθεσιν τῆς πόλεως πρὸς εἰρήνευσιν καὶ ὑποτέλειαν. Ἀλλ' αὐταὶ αἱ ἐνδείξεις ἦσαν ἀπλῶς φιλικαὶ καὶ οὐδεμία πρόθεσις ὑπῆρχεν εἰς τοὺς προσελθόντας Τυρίους διὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως. Ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ηὐχαρίστησε διὰ τὰ δῶρα τῶν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι θὰ ἡσθάνετο μεγάλην χαρὰν ἐὰν θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν νῆσον Τύρον, ὅπου εὕρισκετο ὁ ναός,

καὶ νὰ προσφέρῃ δῶρα εἰς τὸν θεὸν Μελκάρτ (ὁ Ἡρακλῆς τῶν Τυρίων).

Οἱ Τύριοι ἐγνώριζον ὅτι, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῶν ξένων, θ' ἀπετέλει μεγάλην τιμὴν νὰ προσφερθῇ ὁ ναὸς αὐτὸς εἰς προσκύνησιν τοῦ Μακεδόνοιο βασιλέως. Ὅμως οὐδόλως ἦσαν διατεθειμένοι ν' ἀναγνωρίσουν δικαίωμα εἰσόδου εἰς τὸν ξένον στρατόν. Ἐπιπροσθέτως ἐδηλώθη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ θυσίαν εἰς τὸν ναὸν τῆς παλαιᾶς Τύρου. Ὁ Ἀλέξανδρος, πλήρης ὀργῆς, ἀπέρριψε τὴν πρότασιν αὐτὴν καὶ ὑπέμνησεν ὅτι θὰ ἐπετίθετο κατὰ τῆς πόλεως, ἣτις ἐχωρίζετο διὰ πορθμοῦ μεγίστου θάθους τριῶν ὀργιῶν καὶ ἣτις πόλις ἐμαστιζέτο ἀπὸ σφοδροὺς νοτιοδυτικούς ἀνέμους.

Διὰ τὴν πρόσθασιν εἰς τὴν Τύρον ἤρχισεν ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ δημιουργῇ πρόχωμα πρὸς τὴν νῆσον δι' ἐπιχωματώσεως τὴν ὁποῖαν ἐνίσχυε μὲ κέδρους, ὥστε νὰ μὴ ὑποχωρῇ τὸ χῶμα, ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς ἀπόστασιν θολῆς θέλους ἤρχισε τὴν ἐπίθεσιν, ρίπτων διὰ μηχανῶν βέλη εἰς τοὺς πολιορκημένους. Ἡ πολιορκία τῆς Τύρου διήρκεσεν ἑπτὰ μῆνας, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦτο οἱ Τύριοι ἀντεστέκοντο γενναίως. Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος ἐφωδιάσθη μὲ στόλον, τὸν ὁποῖον τοῦ ἐπρομήθευσαν κυρίως οἱ Κύπριοι, οἱ Ρόδιοι, οἱ Κίλικες, οἱ Κάρεις, ἐν ὧν 200 πλοῖα. Τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠγκυροβόλησαν πλησίον τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ κατ' αὐτῶν ἤρχισαν νὰ βάλλουν συνεχῶς οἱ Τύριοι.

Ἐνῶ ὅμως οἱ Τύριοι κατεπόνουν τὸν στόλον τοῦ Ἀλεξάνδρου, αἰφνιδιαστικῶς ἀπεφάσισαν νὰ σπάσουν τὴν πολιορκίαν δι' ἐξόδου τοῦ ὀργανωμένου στόλου των. Μόλις ὅμως ἀντίκρυσαν τὸν παρατεταγμένον μακεδονικὸν στόλον ἀπεσύρθησαν καὶ περιωρίσθησαν εἰς τὴν ἄμυναν τῶν λιμένων τῆς πόλεως. Ἐν ὧν τούτων ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέκλεισε πανταχόθεν τὴν πόλιν. Οἱ Τύριοι καίτοι εἶχον περιέλθει εἰς δυσχερῆ θέσιν, ἐν τούτοις, ἐν ἀναμονῇ καὶ βοηθείας ἐκ Περσίας ἢ Καρχηδόνος καὶ ἀφοῦ ἀπεμάκρυναν τὰ γυναικόπαιδα, ἀντέδρων γενναίως κατὰ τῶν ἐπιθέσεων τῶν Μακεδόνων, αἵτινες ἐγίνοντο εἴτε διὰ ξηρᾶς εἴτε διὰ τῶν πλοίων.

Εἰς τὴν κρισιμωτάτην ταύτην καμπὴν τοῦ πολέμου ὁ Ἀλέξανδρος κάμνει ἐπίθεσιν, ἀνοίγει ρωγμὴν εἰς τὸ τεῖχος, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀποκρούεται. Τότε φέρει τοὺς

γενναιοτέρους ἐκ τῶν Ἀγριάνων διὰ τῶν πλοίων εἰς τὸ ἄκρον τῆς προβλήτος. Ἐδῶ θάλλεται διὰ θέλους ὁ ναύαρχος Ἀδμητος καὶ φονεύεται. Ὁ Ἀλέξανδρος τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὑπασπιστῶν του καὶ ἀγκιστρώνεται εἰς τὸ τεῖχος. Αὐτὴ ἡ ἐπίθεσις ἦτο τελικῶς ἡ δυναμικὴ. Πολλοὶ πύργοι ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ ναυάρχου των Ἀνδρομάχου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀδμήτου.

Οἱ Τύριοι συμπτύσσονται εἰς τὸ Ἀγηνόριον, εἰς τὰ βόρεια τῆς νήσου, ἀλλ' ἐξακολουθοῦν νὰ ἀμύνονται καὶ νὰ πολεμοῦν ἀπεγνωσμένως. Τελικῶς ἡ νῆσος Τύρος, μετὰ σφοδρὰν μάχην περιέρχεται εἰς τοὺς Μακεδόνους. Περίπου 8.000 Τύριοι ἐφονεύθησαν, ἄλλοι 30.000 γεροντικῆς ἡλικίας καὶ γυναικόπαιδα συλλαμβάνονται καὶ πωλοῦνται ἐν συνεχείᾳ ὡς δοῦλοι. Ἐσώθησαν ὀλίγοι καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς πόλεως Ἀζέμιλκος καὶ ὠρισμένοι Καρχηδόνιοι, οἱ ὅποιοι εἶχον καταλάβει εἰς τὴν νῆσον τὸν ναὸν τοῦ Μελκάρτ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὀργανώνει τελετὰς καὶ θυσίας διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τοὺς θεοὺς διὰ τὴν μεγάλην αὐτὴν νίκην, ἀφιερώνει εἰς τὸν ναὸν τὰς μηχανὰς διὰ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀνοίξει τὸ ρῆγμα εἰς τὰ τεῖχη, ὀργανώνει πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους γυμνικοὺς ἀγῶνας, διατάσσει δὲ τὸν στρατὸν νὰ παρελάσῃ ἐνώπιόν του. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν καταστρέφει τὴν πόλιν ἢ ὁποία ἡγωνίσθη γενναίως καὶ τὴν ὁποίαν προσαρτᾷ εἰς τὴν σατραπείαν τῆς Κοίλης Συρίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀφίχθῃ καὶ πάλιν πρεσβεία τοῦ Δαρείου μὲ νέας προσφορὰς ἐκ 10.000 ταλάντων, διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν οἰκείων του. Ὀλόκληρος ἡ χώρα μέχρι τοῦ Εὐφράτου θὰ περιήρχετο εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Οὗτος συνεκάλεσε τοὺς στρατηγοὺς του, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐξέθεσε τοὺς ὅρους τοῦ Δαρείου. Ὁ πολὺπειρος Παρμενίων, ἀπαντῶν, ἐδήλωσεν ὅτι αὐτὸς ἂν ἦτο Ἀλέξανδρος θὰ ἐδέχετο τοὺς ὅρους. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, ὑποψήφιος κατακτητῆς τῆς ὅλης αὐτοκρατορίας, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ περιορισθῇ εἰς ὅσα τοῦ προσέφερεν ὁ Δαρεῖος. Οὕτως ἀπερρίφθη καὶ ἡ νέα αὕτη πρότασις. Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρεῖ πρὸς τὴν Δαμασκόν, ὅπου διορίζει τὸν πρῶην Πέρσῃν διοικητὴν ὡς σατράπην τῆς Σαμαρίας, καὶ ὁδεύει ὀπίσω πρὸς τὴν Γάζαν.

Ὁ Βάτις, ἀρχηγὸς τῆς πόλεως, ὁ ὁποῖος εἶχε συγκεντρώσει ἀρκετὸν στρατὸν, ἀρνεῖται εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὴν ἐλευθέραν δίοδον. Μετὰ πολιορκίαν δύο μηνῶν καὶ μετὰ τέσσαρας ἐπιθέσεις πίπτει ἡ πόλις, θανατοῦνται οἱ στρατιῶται καὶ πωλοῦνται ὡς δοῦλοι οἱ γέροντες καὶ τὰ γυναικόπαιδα. Ἡ πόλις ἐρημοῦται ἀλλ' ἐγκαθίστανται νέοι ἄποικοι ἐκ τῶν πέριξ. Τὸ Φρούριον παραμένει ὡς μεγάλος σταθμὸς τῶν καραθανίων. Ὑπῆρχεν ἐξ Ἰουδαϊκῆς πηγῆς ἡ πληροφορία ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ Γάζης κατηυθύνθη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀλλ' ἡ πληροφορία αὕτη, καίτοι προέρχεται ἀπὸ μνείαν τῶν Μακαβαίων, ἐξ οὐδεμιᾶς ἄλλης σοβαρᾶς πηγῆς θεβαιοῦται.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Γ'

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Ὁκτώβριος 332 - Ἀπρίλιος 331

Ἀπὸ τὴν Γάζαν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Μετὰ ἑπτὰ ἡμερῶν πορείαν ἔφθασεν εἰς τὸ Πηλούσιον. Ἐδῶ εὔρε καὶ τὸν στόλον τοῦ ἡγκυροβολημένον ὑπὸ τὸν Ἡφαιστίωνα.

Ὁ Μαζάκης, ὁ διοικητὴς τῆς Αἰγύπτου, ἦλθεν εἰς συνάντησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ τῷ προσέφερε μεγάλο χρηματικὸν ποσόν, ἀπεδέχθη δὲ τὴν ἐγκαθίδρυσιν μακεδονικῆς φρουρᾶς εἰς τὴν χώραν. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἀλέξανδρος, διελθὼν ἐξ Ἡλιουπόλεως, ἀφίκετο εἰς Μέμφιδα, ὅπου ἀνεκηρύχθη ὡς Φαραώ. Εἰς ἑκάστην πόλιν τῆς Κάτω Αἰγύπτου, τοῦ ἕκαμαν τὴν ἰδίαν θερμὴν ὑποδοχὴν οἱ κάτοικοι καὶ τὸν ἀνεγνώρισαν ὡς κυρίαρχον τῆς χώρας των. Ὁ Ἀλέξανδρος, σεβόμενος τὰ θρησκευτικὰ ἔθιμα τῶν κατοίκων, προσέφερε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ταῦρον τὸν ἱερὸν καὶ ὠργάνωσεν ἀθλητικοὺς ἀγῶνας, παρελάσεις στρατοῦ πρὸς τιμὴν τῶν κατοίκων κ.λ.π. Ἐχὼν τὴν πρόθεσιν νὰ ἰδρύσῃ νέον λιμένα εἰς τὴν Μεσόγειον ἤρχισε νὰ ἐξετάζῃ τὰς διαφόρους περιοχάς, καὶ ἄλλας προϋποθέσεις, ὅπου καὶ ἀπεφάσισε νὰ θέσῃ τὰ θεμέλια τῆς νέας πόλεως. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐγκατέλειπεν ἰσχυρὰν φρουράν εἰς τὸ Πηλούσιον, ἀνέθεσε τὴν ἀνέγερσιν τῆς νέας πόλεως εἰς τὸν Δεινοκράτην τὸν Πελοποννήσιον, ἀσχολούμενον ἤδη μὲ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν Ἐφεσον.

Ὁ Βασιλεὺς καὶ Φαραώ ἐνέκρινε τὰ σχέδια τὰ ὁποῖα θὰ ἐφήρμοζε ὁ ἀρχιτέκτων, ὡς καὶ τὴν ἀγοράν γηπέδων κ.λ.π., ἔδωσε δὲ ὁδηγίας διὰ τὸν καλλωπισμὸν τῆς νέας πόλεως, τῶν ναῶν, τῶν δημοσίων κτιρίων, τῶν ἀγαλμάτων τῶν Ἑλλήνων θεῶν κ.λ.π. Πρὸς

δροθέτησιν τῶν δημοσίων κτιρίων καὶ τῶν τειχῶν μετεχειρίσθη ἄλευρον, μὴ ἔχων κιμωλίαν, τὸ δὲ γεγονός αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ συγκεντρώσεως ἀπείρων πτηνῶν εἰς τὴν περιοχὴν καὶ τὸν ἐμπλουτισμὸν τῆς γῆς καταλλήλως. Ὁ συνοδεύων τὸν Βασιλέα μάντις ἐκ Τελμισσοῦ Ἀρίστανδρος ἡρμήνευσε τὸ γεγονός τῆς συγκεντρώσεως τόσων πτηνῶν ὥς καλὸν οἶωνόν εὐημερίας διὰ τὴν Αἴγυπτον.

Τὴν ἰδίαν ἐποχὴν κατέπλευσε καὶ ὁ Ἡγέλοχος μετὰ τοὺς Τενεδίους, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐκδιώξει τοὺς Πέρσας ἐκ τῆς Χώρας των, καὶ οἱ Χῖοι οἱ ὅποιοι εἶχον καὶ αὐτοὶ ἐκδιώξει τὸν Φαρνάβαζον καὶ εἶχον συλλάβει καὶ τὸν Ἀριστόνικον, τὸν Ἀπολλωνίδην τὸν Χῖον, τὸν Φησίνον καὶ τὸν Μεγαρέα. Ὅλους αὐτούς, οἱ ὅποιοι κατεῖχον τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Χίον, τοὺς ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὰς πόλεις των διὰ νὰ τοὺς τιμωρήσουν οἱ κάτοικοι ὅπως ἐνόμιζον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιθυμῶν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀμμωνος εἰς τὴν ὄασιν «Σίουα», ἀνεχώρησεν ἐκ Παραιτονίου (Μάρσα - Ματροῦκ) ἔχων ὥς ὀδηγοὺς δύο δράκοντας ἢ κόρακας, οἱ ὅποιοι τὸν ὠδήγησαν εἰς τὸ μαντεῖον, μέσα εἰς τὴν ἀπεραντωνσύνην τῆς ἐρήμου. Τοῦτο ἦτο κατάφυτον, εἶχε πηγὴν ἐξ ἧς ἐξεπήγαζεν ὕδωρ ψυχρὸν τὴν ἡμέραν, θερμαινόμενον τὴν ἑσπέραν καὶ μέχρι μεσονυκτίου, ὅτε ἤρχιζε νὰ ψυχραίνεται, μέχρι τῆς ἐπομένης μεσημβρίας. Ὡσαύτως παρήγετο καὶ ὀρυκτὸν ἄλλας, τὸ ὁποῖον οἱ μάντις προσέφερον εἰς τοὺς ἐπισκέπτας.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε τὸν τόπον, ἔλαβε χρησμούς ἀπὸ τὸ μαντεῖον καὶ ἱκανοποίησε τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν, ἔγραψε δὲ εἰς τὴν μητέρα του Ὀλυμπιάδα, ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ τῆς γνωρίσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ χρησμοῦ ὅταν τὴν συναντήσῃ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον, ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον ἀπὸ τὴν παραλίαν, κατὰ δὲ τὸν Πτολεμαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, κατ' εὐθείαν ἀπὸ τὴν ὄασιν εἰς τὴν Μέμφιν. Ὁ συγγραφεὺς R. L. Fox ἀφιερώνει πολλές σελίδες εἰς τὸν χρησμὸν καὶ τὴν ἔννοιάν του (σ. 202 — 218).

Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐπεσκέφθησαν τὸν Ἀλέξανδρον πολλοὶ πρέσβεις ἐξ Ἑλλάδος, οἱ ὅποιοι εὐηργετήθησαν, ἀφίχθη δὲ καὶ στρατὸς 400 μισθοφόρων Ἑλλήνων ὥς καὶ ἄλλοι πεντακόσιοι Θρᾶκες ἱππεῖς μετὰ δι-

οικητήν τὸν Ἀσκληπιόδωρον, τὸν υἱὸν τοῦ Εὐνίκου. Εἰς τὴν Μέμφιν ὠργάνωσε τελετάς καὶ ἔκαμε πανηγυρικὴν περιφορὰν καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας κ.λ.π.

Ἐδῶ ἐτακτοποίησε τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Αἰγύπτου, διορίσας ὡς διοικητὰς δύο Αἰγυπτίους, τοὺς Δολόασπιν καὶ Πέτισιν. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Πέτισις δὲν ἐδέχθη τὴν ἐξουσίαν, τὴν ἀνέλαθεν ἐξ ὀλοκλήρου ὁ Δολόασπις. Ὡσαύτως διώρισεν ὡς φρούραρχον τῆς Μέμφιδος τὸν ἐκ Πύδνης τῆς Μακεδονίας Πανταλέοντα, τὸν δὲ Πολέμωνα, υἱὸν τοῦ Μεγακλέους, καταγόμενον ἀπὸ τὴν Πέλλαν, ὡς φρούραρχον Πηλουσίου. Ὡς ἀρχηγὸν τῶν ξένων μισθοφόρων διώρισε τὸν Αἰτωλὸν Λυκίδαν, γραμματέα δὲ τὸν ἐταῖρον Εὐγνώστον, υἱὸν τοῦ Ξενοφάντου. Ὡς ἐπόπτην διώρισε τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Χαλκιδέα Ἐφιππον. Ὁ Ἀπολλώνιος Χαρίνος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῆς Λιθύης, ὁ δὲ Κλεομένης ὁ Ναυκρατίτης τὴν διοίκησιν μέρους τῆς Ἀραβίας, μὲ ἐντολὴν νὰ εἰσπράξῃ τοὺς φόρους. Στρατηγοὺς τῆς Αἰγύπτου διώρισε τὸν Πευκέσταν τὸν υἱὸν τοῦ Μακαρτάτου καὶ τὸν Βάλακρον, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀμύντου. Ὡς ναύαρχον διώρισε τὸν Πολέμωνα, τὸν υἱὸν τοῦ Θηραμένους, σωματοφύλακα δὲ τὸν Λεοννάτον, τὸν υἱὸν τοῦ Ὀνάσου. Διοικητὴν τῶν τοξοτῶν διώρισε τὸν Κρήτα Ὀμβρίωνα, τῶν δὲ πεζῶν συμμάχων τὸν Κάλανον. Οὕτως ἀνέθεσε τὴν ἐξουσίαν τῆς Αἰγύπτου εἰς πολλοὺς διότι, ὡς ἔκρινε, δὲν θὰ εἶχε πραγματικὴν ἐξουσίαν, ἐφ' ὅσον ἀνέθετεν ὅλην τὴν ἐντολὴν εἰς ἓνα ἄρχοντα.

Πρὸς Συρίαν καὶ πρὸς Φοινίκην

Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἐπλησίασεν ἢ ἀνοιξίς ἀνέχωρησε πρὸς τὴν Φοινίκην. Διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ μεταφέρει τὸν στρατὸν τοῦ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, ἐτοποθέτησε γεφύρας εἰς τὸν πόρον τοῦ Νείλου, παρὰ τὴν Μέμφιν, καὶ εἰς τὰς διώρυγας τοῦ ποταμοῦ. Ὅταν ἀφίχθη εἰς τὴν Τύρον, εὗρεν ἐκεῖ τὸν στόλον τοῦ, προσέφερε δὲ θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ τὸν Ἡρακλῆ καὶ ὠργάνωσε γυμνικοὺς ἀγῶνας. Προσθέτως εἶχεν ἔλθει καὶ τὸ πλοῖον «Πάραλος» μὲ τὸν Διόφαντον καὶ τὸν Ἀχιλλέα ὡς πρέσβεις, οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν, μεταξὺ ἄλλων θεμάτων, τὰ ὅποια ἐγένοντο δεκτά, καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων, αἰχμαλώτων τῆς μάχης τοῦ Γρανικοῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη καὶ αὐτὸ τὸ αἶτημα. Ἐπὶ πλέον παρε-

κάλεσε τὸν Ἀμφιτερόν νὰ μεταβῇ εἰς Πελοπόννησον καὶ νὰ βοηθήσῃ ἐκείνους, οἱ ὅποιοι εἰς προγενεστέρας ἐποχὰς καὶ προσφάτως εἶχον μείνει πιστοὶ εἰς αὐτόν. Διέταξεν ἐπίσης τοὺς Φοίνικας καὶ Κυπρίους νὰ στείλουν πλοῖα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ στρατοῦ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Δ '

Πορεία πρὸς τὰ Γαυγάμηλα

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν Τύρον κατηυθύνθη τὸν Αὔγουστον τοῦ 333 π.Χ. εἰς τὴν Θάψακον, τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν, μὲ προορισμὸν τὰ Γαυγάμηλα, ὅπου ἦτο ἐστρατοπεδευμένος ὁ Δαρεῖος. Καθ' ὁδὸν προσῆλθον ἐκ Μακεδονίας 40.000 νέοι στρατιῶται καὶ 7.000 ἵππεῖς. Ὁ Μαζαῖος, πληροφορηθεὶς τὰ τῆς ἐπικειμένης ἀφίξεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἔφυγεν εἰς τὰ ἐνδότερα. Ἐδῶ ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ περατωθῇ ἡ ζευῆς τῆς γεφύρας τοῦ Εὐφράτου, ὁ δὲ στρατὸς του ἔφθασεν ἐν τῷ μεταξὺ εἰς τὸν Τίγρητα. Οἱ Μακεδόνες συνήντησαν ἵππεῖς τοῦ Δαρείου, οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσουν ὅτι εἶχον σταλῇ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλέως, ἵνα συγκεντρώσουν πληροφορίας περὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀφοῦ ἡσύχασεν ὁ μακεδονικὸς στρατὸς ἐπὶ τετραήμερον ἐπροχώρησε πρὸς τὰ Γαυγάμηλα, ὅπου ὁ Ἀλέξανδρος προσεκάλεσε τοὺς ἱλάρχους καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμάχων καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην των, ἐὰν ἦτο σκόπιμον νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Δαρείου ἢ νὰ κατοπτεύσῃ πρότερον τὸ πεδῖον τῆς μάχης καὶ νὰ παρατάξῃ ἀναλόγως τὸν στρατὸν του. Οἱ στρατηγοὶ εἶχον τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως ἡ ἐπίθεσις, ἐνῶ ὁ Παρμενίων συνέστησε μικρὰν ἀναμονήν.

Ἡ γνώμη τοῦ Παρμενίωνος συνέφερεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὅποιος διέταξε νὰ στρατοπεδεύσουν εἰς τὸν λόφον καὶ νὰ ἡσυχάσουν.

Ὁ Δαρεῖος, παρακολουθῶν τὴν πορείαν τῶν γεγονότων καὶ ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ μυριάδες τῶν στρατιωτῶν του ἦσαν ἐγκατεστημένοι εἰς πεδιάδα, χωρὶς νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τάφρους καὶ χαρακώματα, δὲν ἔκρινε σκόπιμον νὰ ριψοκινδυνεύσῃ ἀρχίζων τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἐπροτίμησε νὰ ἀναμείνῃ ἐνθουσιάζων τὸν στρατὸν μόνον μὲ λόγους. Ἐν τῷ μεταξὺ εἶπε νὰ τοπο-

θετηθοῦν εἰς τὴν ἄκραν ἀριστεράν τὰ στρατεύματα τοῦ στρατηγοῦ του Βήσσου, οἱ Δάοι, οἱ Σόγδιοι καὶ οἱ Βάκτριοι, ἔχοντες πρὸ αὐτῶν δρεπανηφόρα ἄρματα πρὸς φύλαξιν. Πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Βήσσου ἦσαν τοποθετημένοι οἱ Ἀραχωτοὶ καὶ οἱ ὀρεινοὶ Ἰνδοί, Πέρσαι ἱππεῖς καὶ πεζοί, οἱ Σούσιοι καὶ οἱ Καδούσιοι. Πλησίον τοῦ κέντρου τοῦ στρατοῦ εἶχον ἐνταχθῇ οἱ συγγενεῖς τοῦ Μεγ. Βασιλέως μετὰ τῶν μηλοφόρων σωματοφυλάκων καὶ οἱ Κάρες, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπόγονοι τῶν ποτὲ μετοικηθέντων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ Μάρδοι κ.λ.π. Εἰς τὸ μέσον τῆς ὅλης παρατάξεως ἐγκατεστάθη ὁ Δαρεῖος. Εἰς τὴν δεξιὰν πτέρυγα ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ ἄνδρες τοῦ Φραταφέρνου, Ὑρκανοί, Ταπουῖροι, Σάκες, ὁ στρατηγὸς Ἀτροπάτης μετὰ τῶν Μήδων, οἱ Σύριοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Καππαδόκες ἱππεῖς καὶ πρὸ αὐτῶν πεντήκοντα δρεπανηφόρα ἄρματα.

Ἡ νύξ παρήλθεν ἡσυχος ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐπομένης, ὁπότε θὰ ἤρχιζεν ἡ ἐπίθεσις τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐνεφανίσθη ὁ Παρμενίων ἀνήσυχος, ὁ ὁποῖος ἐδήλωσεν ὅτι ἠκούοντο ὑπόκωφοι θόρυβοι ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Δαρείου, καὶ ἦτο, συνεπῶς, φρόνιμον νὰ ἐπιτεθῇ ὁ στρατὸς τοῦ Βασιλέως τὴν ἰδίαν νύκτα, ἵνα προλάβῃ τὴν ἐπίθεσιν τοῦ ἐχθροῦ. Ἡ γνώμη τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶναι γνωστή: «ΟΥ ΚΛΕΨΩ ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ».

Οὗτος ἀπεκοιμήθη τὸ ὑπόλοιπον τῆς νυκτὸς καὶ τὴν ἐπομένην ἀφυπνίσθη, ἐφόρεσε τὴν πανοπλίαν του καὶ κατήλθε μὲ τὸν στρατὸν του εἰς τὸ πεδῖον, πανέτοιμος διὰ τὸν ἀγῶνα. Ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου εἶχεν εἰς τὸ μέσον τὰς ἑξ τάξεις τῆς φάλαγγος, ἐκ δεξιῶν ἦσαν τοποθετημένοι οἱ ὑπασπισταὶ καὶ κατόπιν αὐτῶν οἱ Ἕλληνες ἱππεῖς, ὁ δὲ Παρμενίων κατεῖχε τὸ ἄκρον τοῦ στρατοῦ.

Πρὸς τὰ δεξιὰ ἐτάχθησαν πλησίον τοῦ Βασιλέως οἱ Ἀγριάνες, οἱ τοξόται καὶ οἱ Βάλακροι μετὰ τῶν ἀκοντιστῶν, ἵνα προφυλαχθοῦν δὲ τὰ νῶτα καὶ τὰ πλάγια τῆς παρατάξεως, ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ σχηματισθῇ ἡ δευτέρα τάξις, ἥτις, ἐὰν ὁ ἐχθρὸς ἠπειλῇ τὰ νῶτα, νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ νὰ σχηματίσῃ δεύτερον μέτωπον, ἐὰν δὲ ἡ ἐπίθεσις ἐγίνετο κατὰ τῶν πλαγίων διὰ μιᾶς «ἐπικουρικῆς», νὰ σχηματίσῃ γωνίαν μετὰ τῆς προσθίας παρατάξεως.

Ὡς ἐφεδρεία τοῦ ἀριστεροῦ κέρατος ἐτοποθετήθησαν οἱ Θράκες, μέρος τῶν συμμάχων ἵππέων ὑπὸ τὸν Κοίρανον, οἱ Ὑδρύσαι ὑπὸ τὸν Ἀγάθωνα καὶ τέλος πρὸς τὰ ἀριστερά, οἱ μισθοφόροι ἵππεῖς ὑπὸ τὸν Ἀνδρόμαχον. Εἰς τὸ δεξιὸν κέρας ἐστρατοπέδευσεν ὁ Κλέαρχος καὶ οἱ μισθοφόροι ξένοι, τὸ ἥμισυ τῶν τοξοτῶν ὑπὸ τὸν Βρίσωνα καὶ οἱ Ἀγριάνες ὑπὸ τὸν Ἀτταλον, οἱ σαρισσοφόροι ὑπὸ τὸν Ἀρέτην, ὁ Ἀρίστων μὲ τοὺς Παίονας ἵππεῖς καὶ εἰς τὸ ἄκρον δεξιὰ τοῦ κέρατος οἱ προσφάτως στρατολογηθέντες Ἕλληνες ἵππεῖς ὑπὸ τὸν Μένωνα. Ὁ Ἀλέξανδρος διατάσσει νὰ προελάσῃ λοξῶς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ πρῶτον τὴν Ἰλην τοῦ Κλείτου καὶ τοὺς δεξιόθεν αὐτοῦ ψιλούς, τὰς ἄλλας Ἰλας, τοὺς ὑπασπιστάς, κλιμακῶνων τὴν μίαν τάξιν κατόπιν τῆς ἄλλης. Ὅλαι αὐταὶ αἱ κινήσεις ἐγίνοντο ἐν ἄκρᾳ σιγῇ.

Ἡ παράταξις τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπερφαιαγγίζεται, καὶ οἱ Σκύθαι ἵππεῖς οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ ἄκρον τῆς πτέρυγος ἐτοιμάζονται ἤδη δι' ἐπίθεσιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἐξακολουθεῖ τὴν λοξὴν αὐτοῦ κίνησιν πρὸς τὰ πρόσω προκειμένου νὰ ἀποτρέψῃ τὸν κίνδυνον τῆς χρησιμοποίησεως τῶν δρεπανηφόρων ἄρμάτων. Ὁ Δαρεῖος, ἐνώπιον τῆς καταστρεπτικῆς ταύτης ἐμβολῆς, διατάσσει τοὺς Σκύθας καὶ τοὺς Βακτρίους ἵππεῖς νὰ περιπτεύσουν τὸ ἐχθρικὸν κέρας καὶ νὰ κωλύσουν τὴν περαιτέρω προέλασιν τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀποστέλλει τοὺς ὑπὸ τὸν Μενίδαν Ἕλληνας ἵππεῖς, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὀλίγοι καὶ ἀπωθοῦνται. Εἰς βοήθειαν τούτων ἀποστέλλονται οἱ ὑπὸ τὸν Ἀρίστωναν Παίονες ἵππεῖς καὶ οὕτως ἡ κοινὴ ἐπίθεσις τῶν δύο τούτων στρατηγῶν ἀναγκάζει τοὺς Σκύθας καὶ τοὺς Βακτρίους νὰ ὑποχωρήσουν. Ἀλλ' οἱ ἀποχωριζόμενοι ἵππεῖς, τώρα περισσότεροι τὸν ἀριθμὸν ἀπὸ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπιπίπτουν κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀρίστωνος καὶ τοῦ Μενίδου, συνάπτεται φονικὴ μάχη, πίπτουν πολλοὶ Παίονες ἀλλὰ δὲν ὑποχωροῦν. Τὸ μακεδονικὸν μέτωπον προχωρεῖ λοξῶς καὶ εὐρίσκεται ἐναντι τῶν ἑκατὸν δρεπανηφόρων ἄρμάτων τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Τὰ ἄρματα ταῦτα ἐπελαύνουν κατὰ τῆς παρατάξεως τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' οἱ Ἀγριάνες καὶ οἱ τοξόται ὑποδέχονται αὐτὰς τὰς ἐπιθέσεις μετὰ μεγάλης βοῆς μὲ ἀκόντια, βέλη, λίθους κ.λ.π. καὶ οἱ ἵππεῖς φονεύονται. Οἱ στρατοὶ τοῦ Ἀρίστωνος καὶ τοῦ Μενίδου ἀγωνίζονται σταθερῶς καὶ

ἀντέχουν εἰς τὴν ἵππομαχίαν, οἱ δὲ Πέρσαι, οἵτινες ἔχουν τραπῇ πρὸς τὰ ἀριστερά, προχωροῦν πρὸς ἐπίθεσιν καὶ ἀντιμετωπίζουν ἤδη τοὺς σαρισσοφόρους τοῦ Ἀρέτα. Οὕτω σχηματίζεται χάσμα εἰς τὰ ἀριστερὰ τῶν ἐχθρῶν, ὃ δὲ Ἀλέξανδρος, ἀναμένων τὴν τοιαύτην ἐξέλιξιν τῆς μάχης, ἡγεῖται τῆς ἰλῆς τοῦ Κλείτου καὶ ἄλλων ἱππέων, διασπᾷ τὰς γραμμὰς τῶν θαρβάρων καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τῶν φαλάγγων τοῦ Κοίνου καὶ τοῦ Περδίκκου, αἱ ὁποῖαι ἐπέρχονται, ἐπιπίπτει σωρηδὸν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Ὁ Δαρεῖος ἐνώπιον τῆς τοιαύτης μανιώδους ἐπιθέσεως οὐδεμίαν διαθλέπει θελτίωσιν τῆς καταστάσεως καὶ ἀναγκάζεται νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν. Ἡ τοιαύτη ἐξέλιξις συντρίβει τὸ κέντρον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπιπροσθέτως ἡ κραταιὰ ὁρμὴ τοῦ Ἀρέτα ἔκρινε τὴν μάχην τῆς ὀπισθεν παρατάξεως.

Οἱ Σκύθαι, οἱ Βάκριοι καὶ οἱ Πέρσαι ἱππεῖς, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν σαρισσοφόρων Παιόνων ἱππέων καὶ τῶν Ἑλλήνων, φεύγουν διὰ τῆς πεδιάδος, καὶ οὕτως ἐκμηδενίζεται καὶ ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ τῶν Περσῶν. Ἐπειδὴ εἶχε σχηματισθῇ χάσμα εἰς τὰς τάξεις τοῦ Ἀλεξάνδρου λόγῳ τῆς βοηθείας τὴν ὁποίαν εἶχε δώσει εἰς τοὺς ἀγωνιζομένους Μακεδόνας, οἱ δὲ Πέρσαι ἱππεῖς καὶ οἱ Ἰνδοὶ εἶχον ἐπιδοθῇ εἰς λεηλασίαν ἐντὸς τοῦ χάσματος, οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου διατάσσουν μεταβολὴν καὶ δίδουν ἐντολὴν νὰ ἐφορμήσῃ ὁ στρατὸς κατὰ τῶν θαρβάρων. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Παρμενίων γίνεται κύριος τοῦ στρατοπέδου τοῦ ἐχθροῦ, τῶν ἐλεφάντων καὶ τῶν καμήλων, καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἐκδιώκουν τοὺς ὑπολοίπους ἐχθρούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Φυγή τοῦ Δαρείου

Ὁ Ἀλέξανδρος καταδιώκων τοὺς ἐχθροὺς φθάνει πέραν τοῦ πεδίου τῆς μάχης εἰς τὸν Λύκον ποταμόν, ἐκκαθαρίζει τὴν περιοχὴν ἀπὸ τὰς ὀρδὰς τοῦ Δαρείου, ὁ ὁποῖος εἶχε φύγει πρὸς τὰ Ἀρβήλα, καὶ τελικῶς καταλαμβάνει τὰς ἀποσκευὰς τῶν θαρβάρων, τὰ χρήματα καὶ τὰ λάφυρα καὶ οὕτω λήγει ὁ φονικὸς αὐτὸς ἄγών.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀποθανόντας κατὰ τὴν μάχην τῶν Γαυγαμήλων, ὑπάρχει διαφωνία μεταξὺ τῶν παλαιῶν συγγραφέων. (Ὁ Ἀρριανὸς παρουσιάζει ὡς φονευθέντας ἑκατὸν ἐκ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἀνδρῶν).

Ἐκ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Δαρείου 300.000 ἐφονεύθησαν (κατὰ τὸν Ἀρριανόν, Γ, XV, 6) καὶ περισσότεροι συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι. Ἐπίσης συνελήφθησαν ἑλέφαντες καὶ τὰ μὴ καταστραφέντα ἄρματα.

Ὁ Δαρεῖος μετὰ τὴν ἥτταν τοῦ ἔφυγεν ἀμέσως μέσω Ἀρμενίας πρὸς Μηδίαν καὶ μαζὺ τοῦ ἔφυγαν ἐπίσης οἱ διασωθέντες εἰς τὴν μάχην Βάκτριοι μὲ τοὺς ἵππους των, οἱ συγγενεῖς τοῦ βασιλέως καὶ 2.000 περὶ τοῦ ξένοι μισθοφόροι.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν κατεδίωξε τὸν Δαρεῖον, ἀλλὰ κατηυθύνθη πρὸς τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὰ Σοῦσα. Μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἔγινε μεγάλη ὑποδοχὴ πρὸς τιμὴν του, αὐτὸς δὲ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν πόλιν καὶ διέταξε νὰ οἰκοδομηθοῦν οἱ ναοὶ καὶ τὰ δημόσια κτίρια καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ ναὸς τοῦ Βήλου, ὁ ὁποῖος ἐλατρεύετο ὑπὸ τῶν κατοίκων, διώρισε τὸν Μαζαῖον ὡς διοικητὴν τῆς Βαβυλῶνος καὶ τὸν Ἀσκληπιόδωρον, υἱὸν τοῦ Φίλωνος, ὡς ὑπεύθυνον διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων. Ἐπίσης διώρισεν ὡς διοικητὴν τῆς Ἀρμενίας τὸν Μιθάνην, ὅστις εἶχε παραδώσει εἰς τὸν Ἀλέξανδρον τὴν φρουρὰν τῶν Σάρδεων.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ρυθμίσας καὶ ἄλλα ζητήματα εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὤδευσε πρὸς τὰ Σοῦσα ὅπου καὶ ἔφθα-

σε μετὰ παρέλευσιν εἴκοσιν ἡμερῶν. Ἐκεῖ εὗρεν ἄθικτα καὶ παρέλαβε τὰ χρήματα, ἕως 50.000 ἄργυρᾶ τάλαντα, τὰ λάφυρα καὶ τοὺς ἄλλους θησαυροὺς, τὰς βασιλικὰς ἀποσκευάς, καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, τὰ ὅποια καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀφοῦ παρέμεινε μερικὰς ἡμέρας εἰς τὰ Σοῦσα, διώρισεν ὡς διοικητὴν τὸν Πέρσην Ἀβουλίδην καὶ ὡς φρούραρχον τὸν ἐταῖρον Μάζαρον καὶ ὡς στρατηγὸν τὸν Ἀρχέλαον, υἱὸν τοῦ Θεοδώρου. Ἐδῶ διώρισε τὸν Μένητα ὡς διοικητὴν τῆς Κιλικίας καὶ Φοινίκης καὶ τῷ παρέδωκε 3.000 ἄργυρᾶ τάλαντα, ἵνα τὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸν Ἀντίπατρον, ὁ ὅποιος ἐπολέμα τοὺς Σπαρτιάτας. Ἐπίσης ἀφίχθη εἰς τὰ Σοῦσα καὶ ὁ Ἀμύντας, υἱὸς τοῦ Ἀνδρομένους μὲ 12.000 περίπου νέους στρατιώτας ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν, τούτους δὲ κατένειμε καταλλήλως εἰς τὰ διάφορα σώματα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πασιτίγρην, ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς Οὐξίους, ἐξ ὧν οἱ μὲν κατοικοῦντες εἰς τὰς πεδιάδας τὸν ἀνεγνώρισαν ὡς κυρίαρχον τοῦ τόπου, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τῶν ὀρέων ἐζήτουν λύτρα διὰ νὰ ἀφήσουν τὸν μακεδονικὸν στρατὸν νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ ἐνδότερα. Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως, μὴ συνηθισμένος νὰ ὑποχωρῇ εἰς τοιαύτας ἀξιώσεις, μετὰ πορείαν μιᾶς ἡμέρας ἀφίχθη εἰς τὰς ὀρεινὰς περιοχὰς καὶ ἐτιμώρησε τοὺς θρασεῖς Οὐξίους. Τέλος τῇ παρακλήσει τῆς Σισυγάμβιδος, μητρὸς τοῦ Δαρείου, ἐδέχθη νὰ συμβιβασθῇ μὲ εἰσφοράς εἰς εἶδος, ἥτοι νὰ λάβῃ 500 φορτηγὰς ἀμάξας, 30.000 πρόβατα καὶ 100 ἵππους ἐτησίως.

Προχωρῶν πρὸς τὴν Περσέπολιν ἦτο ἐλεύθερος ἀπὸ περισπασμούς. Δὲν εἶχον κλαπῇ τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια καὶ παρέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος, ὡς καὶ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐφυλάσσοντο εἰς τὰς Πασαργάδας καὶ ἐντὸς τοῦ θησαυροφυλακίου τοῦ Κύρου τοῦ Α', συμποσούμενα εἰς 120.000 ἄργυρᾶ τάλαντα.

Εἰς τὴν Περσέπολιν παρασυρθεὶς ἀπὸ τὴν ὥραϊαν ἐταῖραν Θαΐδα, κατέκαυσε τὰ ἀνάκτορα, μὴ δεχθεὶς τὴν μεσολάβησιν τοῦ Παρμενίωνος, δικαιολογῶν τὴν πυρπόλησιν ὡς ἐπιβαλλομένην ὡς ἀντίποινα, διότι ὁ Ξέρξης, φθάσας εἰς τὰς Ἀθήνας, εἶχε καταστρέψει τοὺς ναοὺς τῆς πόλεως. Ὁ Ἀρριανὸς καὶ ὁ Droysen δὲν συγχωροῦν αὐτὸ τὸ γεγονὸς καὶ χαρακτηρίζουν, δικαίως, τὴν πυρπόλησιν ὡς βάρβαρον.

Ὁ Δαρεῖος διαφυγὼν εἰς Μηδίαν ἀνέμενε τὴν ἐξέλιξιν τῶν γεγονότων εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐὰν οὗτος παρέμενεν εἰς τὰ Σοῦσα καὶ τὴν Βαθυλῶνα καὶ δὲν ἐπροχώρει περαιτέρω, ὁ Δαρεῖος θὰ ἡτοίμαζεν ἐν τῷ μεταξύ νέον στρατὸν διὰ νὰ δώσῃ τὴν τελικὴν μάχην.

Εἰς τὰ Ἐκβάτανα, ὅπου εἶχε καταφύγει ὁ Δαρεῖος, ἐσκέπτετο νὰ καταστρέψῃ ὅλην τὴν περιοχὴν μέχρι Βάκτρων καὶ νὰ ἀφήσῃ εἰς ἀμηχανίαν τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαθρέψῃ τὸν στρατὸν του, μὴ εὐρίσκων τρόφιμα κ.λ.π. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἄλλα εἶχε κατὰ νοῦν. Ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Μηδίαν καὶ καθυπέταξε τοὺς Παραιτάκας, πληροφορηθεὶς δὲ ὅτι ὁ Δαρεῖος δὲν εἶχεν ἀξιόλογον στρατὸν καὶ ὅτι πρὸ 5 ἡμερῶν εἶχε φύγει ἀπὸ τὰ Ἐκβάτανα ἀφοῦ παρέλαθεν ἑπτὰ χιλιάδας τάλαντα καὶ ὀλίγους στρατιώτας, ἀπεφάσισε νὰ τὸν καταδιώξῃ. Μετ' ὀλίγον, φθάσας εἰς τὰ Ἐκβάτανα, ἔστειλε τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς εἰς τὴν παραλίαν τῆς Φοινίκης ἀφοῦ κατέβαλε τοὺς μισθοὺς των καὶ δῶρα, διέταξε δὲ τὸν Μένητα νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἀποστολὴν των εἰς Εὐβοίαν.

Διέταξε ὡσαύτως τὸν Παρμενίωνα νὰ παραδώσῃ τὰ εἰς χεῖρας του, σπουδαῖα εἰς ποσόν, χρήματα εἰς τὸν Ἄρπαλον, αὐτὸς δὲ νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν Ὑρκανίαν μὲ τοὺς ξένους μισθοφόρους, τοὺς Θράκας, ἄλλους ἱππεῖς, πλὴν τοῦ ἱππικοῦ τῶν ἐταίρων. Ἐπίσης διέταξε τὸν Κλεῖτον, ἀρχηγὸν τοῦ βασιλικοῦ ἱππικοῦ νὰ ἔλθῃ ἀπὸ τὰ Σοῦσα εἰς τὰ Ἐκβάτανα ἵνα παραλάβῃ τοὺς στρατιώτας οἱ ὁποῖοι ἐφύλαττον τὰ λάφυρα, χρήματα καὶ νὰ τὰ μεταφέρῃ εἰς τὴν χώραν τῶν Παρθυαίων ὅπου θὰ μετέβαινεν ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς.

Ὁ Ἀλέξανδρος συνοδεύων τὸ ἱππικὸν τῶν ἐταίρων, τὴν μακεδονικὴν φάλαγγα, τοὺς τοξότας, τοὺς Ἀγριάνας, τοὺς μισθοφόρους ἱππεῖς καὶ τοὺς ἀνιχνευτάς, ἔσπευσε κατὰ τοῦ Δαρείου. Μὲ πολὺν κόπον ἐπλησίασεν εἰς τὰς Βάγας, ἐντὸς δέκα ἡμερῶν, ἐνῶ ὁ Δαρεῖος εἶχεν ἤδη διαβῆ τὰς Κασπίας πύλας. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς στρατιώτας του εἶχον φύγει, ἄλλοι δὲ εἶχον παραδοθῇ εἰς τὸν Μακεδόνα Στρατηλάτην.

Ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε διοικητὴν τὸν Πέρσην Ὁξυάρτην καὶ ἐστάθμευσεν εἰς τὴν ἐξοδὸν τῶν Κασπίων στενῶν. Συγχρόνως ἔστειλε τὸν Κοῖνον καὶ ὠρισμένους ἱππεῖς πρὸς ἀγορὰν τροφίμων. Περαιτέρω, ἦλθον πρὸς

συνάντησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Βαθυλώνιος Βαγιστάνης καὶ ὁ Ἀντίθελος υἱὸς τοῦ Μαζαίου, οἱ ὅποιοι τὸν ἐπληροφόρησαν ὅτι ὁ Βῆσσος, ὁ διοικητὴς τῆς Βακτριανῆς, καὶ ὁ χιλιάρχος Βαρσαέντης, διοικητὴς τῆς Ἀραχωσίας καὶ Δραγγιανῆς, εἶχον συλλάβει τὸν Δαρεῖον καὶ τὸν εἶχον δέσει καὶ τοποθετήσῃ ἐντὸς ἀμάξης. Οἱ συλλαβόντες τὸν Δαρεῖον ἐσκόπευαν, ἐὰν δὲν ἦτο δυνατὴ ἡ παράδοσις τοῦ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, νὰ προβοῦν εἰς τὴν συγκέντρωσιν νέου στρατοῦ εἰς τὰς χώρας τῶν καὶ νὰ δημιουργήσουν οὕτω νέον μέτωπον κατ' αὐτοῦ. Ὁ Βῆσσος καὶ ὁ Ναβαρζάνης καὶ ὁ Βαρσαέντης μὲ ἐξακοσίους ἵππεῖς καὶ τὴν ἄμαξαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἔκειτο ἀσθενῶν ὁ Δαρεῖος, τὴν ἄφησαν, ἀφοῦ ἐπείσθησαν ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἤδη ἀποθάνει ἀπὸ τὰ τραύματά του χωρὶς νὰ τὸν ἴδῃ ὁ Ἀλέξανδρος ζῶντα. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξεν ἀμέσως νὰ μεταφερθῇ τὸ σῶμα τοῦ Δαρείου εἰς τὴν Περσέπολιν καὶ νὰ ταφῇ εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων μὲ ὅλας τὰς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ προσηκούσας τιμὰς.

Ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε διοικητὴν τῶν Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων τὸν Ἀμινάσπην, τὸν δὲ Τληπτόλεμον ὥς ἐπόπτην, ἵνα παρακολουθήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἐκεῖ καταστάσεως.

Ὁ Δαρεῖος ἦτο δυστυχὴς βασιλεύς. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βασιλείας τοῦ ἔχασαν οἱ ἄνδρες τοῦ τὴν μάχην τοῦ Γρανικοῦ, ἔχασαν ἐπίσης τὴν Ἰωνίαν, τὴν Αἰολίαν, τὴν Λυκίαν, τὴν Μεγάλην καὶ τὴν Μικρὰν Φρυγίαν, τὴν Γαλατίαν, τὴν Παμφυλίαν, τὴν Πισιδίαν, τὴν Κιλικίαν, τὴν Ἰσσοὺν καὶ τέλος τὰ Γαυγάμηλα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Σ Τ'

Εἰς τὰ Ἐνδότερα τῆς Περσίας

Ὁ Ἀλέξανδρος ὤδευσε πρὸς τὴν Ὑρκανίαν διὰ νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τῶν Ταπούρων. Ἐκ τοῦ στρατεύματός του παρέδωκεν εἰς τὸν Κρατερὸν καὶ τὸν Ἀμύνταν ἱκανοὺς ὀπλίτας καὶ ξένους μισθοφόρους ἵνα κτυπήσουν τὰ ἐχθρικά στρατεύματα ὅπου ὑπάρχουν, αὐτὸς δὲ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ναβαρζάνη, τοῦ Φραταφέρνη καὶ ἄλλων ἀρχηγῶν, οἱ ὅποιοι τῷ ἐδήλωσαν ὑποταγὴν. Ἐδῶ ἀνέμενεν ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ὀπισθοφύλακας τῶν στρατευμάτων του καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοὺς Ἀγριάνας, οἱ ὅποιοι ὑπέστησαν ἐπιθέσεις ἐκ μέρους τῶν ὀρεινῶν βαρβάρων.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Ὑρκανίαν καὶ κατέλαβε τὰ Ζαδράκαρτα. Ἐκ τῶν ἐπιφανῶν Περσῶν παρεδόθησαν οἰκαιοθελῶς ὁ Αὐτοφραδάτης, ὁ Ἀρσάμης καὶ ἄλλοι. Ὅλους τοὺς ἐπεριποιήθη πολὺ, καθότι ἦσαν στενοὶ συγγενεῖς καὶ ἀφοσιωμένοι εἰς τὸν Δαρεῖον. Ἡλθον ἐπίσης καὶ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων μισθοφόρων τοῦ Δαρείου, οἱ ὅποιοι ἐζήτησαν ὅπως συνθηκολογήσουν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέρριψε τὴν πρότασιν, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἐνῶ θάσκει τῆς Συνθήκης ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔπρεπε νὰ δεχθοῦν τὴν ἀπόφασιν τῆς Κορίνθου, αὐτοὶ δὲν ὑπήκουσαν καὶ ἐπολέμησαν ὑπὲρ τῶν βαρβάρων. Οἱ μισθοφόροι Ἕλληνες, τοὺς ὁποίους ἐξεπροσώπουν οἱ συναντήσαντες τὸν Ἀλέξανδρον, ἐδέχθησαν τὰς προτάσεις τοῦ τελευταίου ὅπως παραδοθοῦν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔστειλε τὸν Ἀνδρόνικον, τὸν Ἀγερρον καὶ τὸν Ἀρτάβαζον ὅπως παραλάβουν τοὺς Ἕλληνας μισθοφόρους τοῦ Δαρείου, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς δὲν ὑπερέβαινε τοὺς 1500.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν ἐπίσης εἰς τὴν χώραν τῶν Μάρδων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφόνευσε τοὺς ἀποπειραθέντας νὰ φύγουν, καταλαβὼν τὴν χώραν καθυπέταξε τοὺς κατοίκους οἱ ὅποιοι ἦσαν πτωχοὶ μὲν, ἀλλ' ὑπερήφανοι γεωργοί. Ὡς διοικητὴν τῆς χώρας καὶ τῶν γειτονικῶν Ταπούρων διώρισε τὸν Αὐτοφραδάτην. Ὁ Ἀλέξανδρος

ἐπέστρεψεν εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ συνήντησεν ἐκεῖ τοὺς Ἑλληνας μισθοφόρους μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Δρωπίδην καὶ τοὺς πρέσβεις τῶν Λακεδαιμονίων, τὸν Καλλικρατίδαν, τὸν Παύσιππον, τὸν Μόνιμον καὶ τὸν Ὀνόμαντα. Τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν Σινωπέων ἀφῆκεν ἐλευθέρους, διότι οὗτοι ἦσαν ὑπήκοοι τοῦ Δαρείου. Ἐπίσης ἀφῆκεν ἐλεύθερον καὶ τὸν Χαλκηδόνιον Ἡρακλείδην, διέταξε δὲ τοὺς ὑπολοίπους Ἑλληνας νὰ ἐκστρατεύσουν μαζί του κατὰ τῶν Ἰνδῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Ἀνδρόνικον. Φθάσας εἰς Ζαδράκαρτα ἀνεπαύθη ἐκεῖ ἐπὶ δεκαπενθήμερον εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα. Μεθ' ὃ ἐπροχώρησε κατὰ τῶν Παρθυαίων καὶ τῶν Σουσίων τῆς Ἀρείας. Ἐνταῦθα προσῆλθεν ὁ Διοικητὴς τῆς ἐπαρχίας ταύτης Σατιθαρζάνης καὶ ἐδήλωσεν ὑποταγὴν. Τοῦτον διώρισε καὶ πάλιν διοικητὴν τῆς περιοχῆς μὲ τὸν Ἀνάξιππον, ἓνα ἐκ τῶν ἐταίρων, ὡς βοηθὸν του.

Εἰς τὴν Σουσίαν ἦλθον Πέρσαι, οἱ ὅποιοι ἐπληροφόρησαν τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ὁ Βῆσσος, ὡς δῆθεν Βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, ὠνόμασε τὸν ἑαυτόν του ὡς Ἀρταξέρξην, εἶχεν ὡς πρωτεύουσάν του τὰ Βάκτρα, ὅπου εἶχον καταφύγει καὶ Βάκτριοι, ἐκ τῶν ποτὲ ὁπαδῶν τοῦ Δαρείου. Ἐπίσης ἰσχυρίζοντο ὅτι θὰ προσεχώρουν εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Βήσσου καὶ Σκύθαι, ὡς σύμμαχοι.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρῶν πρὸς τὰ Βάκτρα ἐπληροφορήθη ἐπίσης ὅτι ὁ Σατιθαρζάνης, ὁ Διοικητὴς τῶν Ἀρείων, εἶχε φονεύσει τὸν Ἀνάξιππον, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἵππακοντιστάς, ὅτι Βακτριανοὶ κατέφθασαν εἰς τὴν πόλιν Ἀρτακόανα, ἵνα καταταγοῦν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Βήσσου κ.λ.π.

Ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς ὁρμᾷ κατὰ τοῦ Σαρτιθαζάνου, ὁ ὅποιος ἀντιληφθεὶς τὸν κίνδυνον εἶχε φύγει μὲ ὀλίγους Ἀρείους ἱππεῖς. Ἐκ τῶν στρατιωτῶν Βακτρίων, ὅσους συνήντησεν, ἄλλους ἐφόνευσε καὶ ἄλλους ἐξηνδραπόδισε.

Προχωρῶν ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ζαραγγαίων, ὅπου εὗρίσκετο ὁ Βαρσαέντης, ὁ ὅποιος μόλις ἐπληροφορήθη τὴν ἐπικειμένην ἄφειξιν τοῦ Ἀλεξάνδρου παρεδόθη εἰς τοὺς ἐντεῦθεν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ Ἰνδούς, οἱ ὅποιοι τὸν συνέλαβον καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν παρέδωσαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ Βασιλεὺς διέταξε νὰ τὸν φονεύσουν ἕνεκα τῆς ἀπιστίας του πρὸς τὸν Δαρεῖον, τὸν ὅποιον εἶχε σκοτώσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'

Ἀπιστία τοῦ Φιλώτα

Εἰς τὰ Βάκτρα ἐπληροφορήθη ὁ Ἀλέξανδρος τὰ τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ Φιλώτα κατὰ τῆς ζωῆς του. Κατ' ἀπαίτησιν τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ οὗτος εἰσῆχθη εἰς δίκην, καὶ εἰς τὰς κατὰ τούτου μαρτυρίας ἐδικαιολογήθη ὅτι καίτοι εἶχε μάθει περὶ συνωμοσίας κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἐθεώρησε τὴν εἰδησιν ὡς ἔχουσαν σημασίαν καὶ δὲν ἔκρινε σκόπιμον νὰ καταγγεῖλῃ εἰς αὐτὸν τὰ ὅσα ἤκουσεν. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἦτο τραγικὴ διὰ τὸν Φιλώτα, ὁ ὁποῖος, ὡς συνωμότης πλέον, κατεδικάσθη εἰς θάνατον καὶ ἐφονεύθη μὲ ἀκόντια ἀπὸ τοὺς Μακεδονίας. Ἐπειδὴ ἄφ' ἑτέρου καὶ ὁ γέρων Παρμενίων ἐθεωρήθη ἐνήμερος τῶν γεγονότων, ἐστάλη πρὸς αὐτὸν ὁ Πολυδάμας, εἰς ἓκ τῶν ἐταίρων, μὲ ἐπιστολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς τρεῖς στρατηγοὺς ὑπὸ τὸν Παρμενίωνα, τοὺς Κλέανδρον, Σιτάλκην καὶ Μενίδαν, τοὺς ὁποῖους ἐπληροφόρει περὶ τῆς καταδίκης τοῦ Φιλώτα. Οὗτοι ἐφόνευσαν τὸν Παρμενίωνα διότι ἐκρίθη ὅτι ἐφεξῆς θὰ ἦτο ἐπικίνδυνος. Ἐθεωρήθησαν ὡς ἔνοχοι καὶ εἰσῆχθησαν εἰς δίκην ὡς συμμέτοχοι εἰς τὴν συνωμοσίαν καὶ λόγῳ τῆς φιλίας των πρὸς τὸν Φιλώταν, ὁ Ἀμύντας υἱὸς τοῦ Ἀνδρομένου, καὶ οἱ ἀδελφοί του Ἄτταλος, Πολέμων καὶ Σιμμία. Ἐξ αὐτῶν ὁ Ἀμύντας ἀπελογήθη μὲ ἐπιμονὴν ὑπὲρ τῆς ἀθωότητός του καὶ τελικῶς ἐζήτησεν ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς αὐτὸν νὰ μεταβῇ εἰς συνάντησιν τοῦ Πολέμωνος ὁ ὁποῖος εἶχε καταφύγει εἰς τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ. Ἡ ἄδεια ἐδόθη, ὁ δὲ Ἀμύντας ἀφοῦ συνήντησε τὸν Πολέμωνα τὸν ἔπεισε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ στράτευμα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἡ πρᾶξις αὕτη τοῦ Ἀμύντα ἐθεωρήθη ὡς πρόσθετον ἐπιχείρημα περὶ τῆς ἀθωότητός του. Ἀλλ' ὁ Ἀμύντας ἐφονεύθη πολὺ συντόμως εἰς μίαν μάχην καὶ ἐκηρύχθη γενναῖος ἀνὴρ.

Ὁ Ἀλέξανδρος, τοποθετήσας δύο ἀκόμη ἱππάρχους διὰ τοὺς ἵππους τῶν ἐταίρων, τὸν Ἡφαιστίωνα τὸν

υἰὸν τοῦ Ἀλμύντορος καὶ τὸν Κλεῖτον τὸν υἰὸν τοῦ Δρωπίδου, ἔφθασεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀριασπῶν, τῶν ἐπικαλουμένων «Εὐεργετῶν». Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη τὰ τοῦ τρόπου τῆς διαβιώσεώς των, ὡς δικαίων καὶ πολιτισμένων ἀνθρώπων, καὶ προσήρτησε μικρὸν μέρος τῆς γειτονικῆς χώρας εἰς τὸ κράτος των.

Ἐνταῦθα συνέλαβε τὸν Δημήτριον, ἓνα ἐκ τῶν σωματοφυλάκων καὶ φίλον, ὡς ἐπιστεύετο τοῦ Φιλῶτα, καὶ ἄντ' αὐτοῦ διώρισεν ὡς σωματοφύλακα τὸν Πτολεμαῖον τὸν υἰὸν τοῦ Λάγου.

Ὁ Ἀλέξανδρος προχωρῶν πρὸς τὰ Βάκτρα καθεπέταξε τοὺς Δράγγας, τοὺς Γαδρωσοὺς, τοὺς Ἀραχωτάς καὶ γείτονας τῶν Ἀραχωτῶν Ἰνδούς, καὶ διώρισε διοικητὴν αὐτῶν τὸν Μένωνα.

Εἰς ὅλας αὐτάς τὰς ἐκστρατείας ὑπέφερε πολὺ ὁ στρατός του ἐξ ἐλλείψεως ἐφοδίων καὶ μεγάλης χιονοπτώσεως.

Ἐπειδὴ ἄφ' ἑτέρου οἱ Ἀρειοὶ εἶχον ἀποστατήσῃ ὅτε εἰσέβαλε κατ' αὐτῶν ὁ Σατιβαρζάνης μὲ 2.000 ἵππεῖς τοὺς ὁποίους εἶχε παραχωρήσῃ εἰς αὐτὸν ὁ Βῆσσος ἀνέθεσεν εἰς τὸν Πέρσην Ἀρτάβαζον, τοὺς ἑταίρους Ἐρίγιον καὶ Κάρανον ὡς καὶ τὸν Διοικητὴν τῶν Παρθυαίων Φραταφέρνην, νὰ εἰσβάλλουν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀρειῶν ὅπου συνήφθη πράγματι μεγάλη μάχη κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφονεύθη ὁ Σατιβαρζάνης, οἱ δὲ στρατιῶται του διελύθησαν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Η'

Ἰνδικὴ Ἐκστρατεία

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐβάδισε πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Καύκασον, ὅπου ἔκτισε πόλιν ὀνομάσας αὐτὴν «Ἀλεξάνδρειαν τὴν ἐν Καυκάσῳ», καὶ διώρισε διοικητὴν αὐτῆς τὸν Προέξην, μὲ ἐπόπτην, τὸν ἑταῖρον Νειλόξενον, τὸν υἱὸν τοῦ Σατύρου. Εἰς τὴν χώραν αὐτὴν φύεται ὁ τερέβινθος καὶ τὸ σίλφιον, τὰ ὁποῖα, ἀμφοτέρω, χρησιμεύουν ὡς τροφὴ τῶν ζώων.

Ὁ Βῆσσος μαζὶ μὲ τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ Δαρείου καὶ ἄλλους Βακτρίους 7.000 τὸν ἀριθμὸν, καὶ τοὺς Δάας τοῦ Τανάϊδος ποταμοῦ, ὥρμησε κατὰ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς καὶ ἐρήμωσε κυριολεκτικῶς τὴν χώραν. Παρὰ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε, ὁ δὲ Βῆσσος ἀφοῦ ἐπέρασε τὸν Ὠξὸν ποταμὸν κατέκαυσε τὰ πλοῖα μὲ τὰ ὁποῖα ἐταξίδευσε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὰ Ν α ὕ τ α κ α ὅπου τὸν ἠκολούθησαν οἱ ἐκ τῆς Σογδιανῆς ἱππεῖς καὶ οἱ Δάαι ὑπὸ τὸν Τάναϊν. Οἱ ἱππεῖς τῶν Βακτρίων πληροφορηθέντες ὅτι ὁ Βῆσσος ἔφυγε, διελύθησαν καὶ αὐτοὶ καὶ διέφυγον εἰς τὰς πατρίδας των.

Ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας εἰς τὰ Δράψακα ἀνέπαυσε τὸν στρατὸν του καὶ κατηυθύνθη πρὸς τὴν Ἀορνον καὶ τὰ Βάκτρα καὶ τὰς ἐκυρίευσεν, ἀφῆκε δὲ φρουρὰν εἰς ἀμφοτέρας τὰς πόλεις. Εἰς τὴν πρώτην πόλιν διώρισεν ὡς Διοικητὴν τὸν Ἀρχέλαον τὸν υἱὸν τοῦ Ἀνδρόκλου, εἰς δὲ τὰ Βάκτρα τὸν Πέρσην Ἀρτάβαζον. Ὁ ἴδιος ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ὠξὸν ποταμὸν ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τῆς Ὑρκανίας, ἀντεμετώπισε δὲ πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν διάβασιν, καθότι ὁ ποταμὸς οὗτος ἦτο θαθὺς καὶ ἀμνώδης, μὲ ρεῦμα ὀρμητικόν, τὰ δὲ ἐμπηγνυόμενα εἰς τὴν κοίτην ξύλα ἀπεκόπτοντο εὐκόλως μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ρεύματος. Διὰ τὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν συνήθροισε τὰ δέρματα ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐκοιμῶντο οἱ στρατιῶται καὶ διέταξε

νὰ γεμίσουν ταῦτα μὲ χόρτον καὶ νὰ τὰ ράψουν, ἵνα μὴ ἀπορροφοῦν τὸ ὕδωρ. Μὲ τὰ δέρματα αὐτὰ ὁ στρατὸς ἐντὸς πέντε ἡμερῶν διήλθε τὸν ποταμόν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐχώρισε τοὺς γεροντοτέρους ἐκ τῶν Μακεδόνων καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς ἔστειλε μέσῳ Φοινίκης εἰς τὴν πατρίδα των. Ἀφ' ἑτέρου διέταξε τὸν Στασάνωρα, ἕνα ἐκ τῶν ἐταίρων, νὰ συλλάβῃ τὸν Ἀρσάκην, διοικητὴν τῶν Ἀρείων, ὁ ὁποῖος δὲν ἐφάνη πιστός, διώρισε δὲ αὐτὸν ὡς Διοικητὴν. Πληροφορηθεὶς ἀπὸ τὸν Σπιταμένην καὶ τὸν Δαταφέρνην ὅτι ὁ Βῆσος ἦτο ὑπὸ ἐπιτήρησιν καὶ θὰ παρεδίδετο ἐὰν ἔστελλον εἰς αὐτὸν ὀλίγον στρατόν, διέταξε τὸν Πτολεμαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, μὲ τρία ἱππικὰ τάγματα, τὸν στρατὸν τοῦ Φιλώτα ἐκ τῶν πεζῶν, χωρὶς ἀσπιδοφόρους καὶ μὲ ὀλίγους Ἀγριάνας καὶ τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν διαθεσίμων τοξοτῶν, νὰ ὁρμήσουν πρὸς σύλληψιν τοῦ ὑπαίτιου τῆς δολοφονίας τοῦ Δαρείου. Ὁ στρατὸς οὗτος ἔφθασεν εἰς τὸν τόπον ὅπου θὰ συνελαμβάνετο ὁ Βῆσος καὶ οἱ θάρβαροί του. Οὗτοι εἶχον φύγει τὴν προτεραίαν. Ὁ Πτολεμαῖος, φθάσας εἰς τὸ χωρίον, ἐπληροφόρησε μὲ ἀγγελιοφόρους τοὺς κατοίκους ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδώσουν ἀμέσως τὸν Βῆσσον μὲ φοβεράς συνεπείας διὰ τὴν ἄρνησίν των. Ὁ Μακεδὼν στρατηγὸς μετὰ τὴν σύλληψιν τοῦ Βήσσου, ἐπέστρεψε καὶ ἠρώτησε τὸν Ἀλέξανδρον διὰ τὴν τύχην τούτου. Ὁ Ἀλέξανδρος παρήγγειλε νὰ τὸν παρουσιάσουν γυμνόν, νὰ τὸν δέσουν μὲ κλοιὸν εἰς τὸν λαιμόν, νὰ τὸν στήσουν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ δρόμου ἀπὸ ὅπου θὰ διήρχετο ὁ ἴδιος καὶ τὸ στράτευμά μου.

Ὁ Πτολεμαῖος συνεμορφώθη εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος μόλις εἶδε τὸν Βῆσσον τὸν ἠρώτησε διὰ τοὺς λόγους συλλήψεως καὶ δολοφονίας τοῦ Δαρείου. Οὗτος ἰσχυρίσθη ὅτι δὲν ἔλαβε μόνος τὴν ἀπόφασιν καὶ ὅτι ἐνέργησεν οὕτω μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ εὕρουν σωτηρίαν ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε καὶ ἐμαστίγωσαν τὸν Βῆσσον καὶ τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὰ Βάκτρα, ἵνα θανατωθῇ ἐκεῖ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ι Θ'

Περαιτέρω πορεία

Ὁ Ἀλέξανδρος συμπληρώσας τὸ ἵππικόν του ἐπὶ τόπου ἐπροχώρησε πρὸς τὰ Μαράκανδα (σημ. Σαμαρκάνδην), πρωτεύουσαν τῆς Σογδιανῆς καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Τάναϊν ποταμόν, ὀνομαζόμενον ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους καὶ Ὀρξάντην (Ἰαξάρτην). Ἐδῶ μερικοὶ Μακεδόνες διεσκορπίσθησαν πρὸς ἀγορὰν τροφίμων ἀλλ' ἐσφάγησαν ἀπὸ τοὺς βαρβάρους τῆς περιοχῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπετέθη κατὰ τῶν βαρβάρων, οἱ ὅποιοι ἔρριπτον βέλη ἀπὸ τὸ ἀπόκρημνα θουνὰ εἰς τὰ ὁποῖα εἶχον καταφύγει, καὶ τελικῶς τοὺς ἀπεδεκάτισεν.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἦλθον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον πρέσβεις ἐκ μέρους τῶν Σκυθῶν τῶν ὀνομαζομένων καὶ Ἀθίων καὶ ἐκ μέρους τῶν Σκυθῶν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε πρέσβεις πρὸς τοὺς Σκύθας τῆς Ἀσίας ἵνα συζητήσουν τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης τὴν ὁποίαν θὰ συνῆπτον, πράγματι ὅμως ὅπως κατοπεύσουν τὴν περιοχὴν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ μεταξύ, μελετῶν καὶ ὁ ἴδιος τὴν περιοχὴν, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ πόλιν μὲ τὸ ὄνομά του. Οἱ Σκύθαι συλλαβόντες τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοὺς Μακεδόνας στρατιώτας τῆς φρουρᾶς τοὺς ἐθανάτωσαν, ὠχύρωσαν ἔτι περισσότερον τὰς πόλεις των, δικαιολογούμενοι ὅτι προέβαινον εἰς τὰς πράξεις ταύτας πρὸς ἀσφάλειάν των. Ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορηθεὶς τὰς λεπτομερείας αὐτὰς διέταξε τοὺς πεζοὺς νὰ κτίσουν κατὰ λόχους κλίμακας, ὁ ἴδιος δὲ ἐπρόχώρησε πρὸς τὴν πόλιν Γάζαν τῆς Σογδιανῆς. Τὸν στρατηγὸν Κρατερὸν ἔστειλε νὰ στρατοπεδεύσῃ παρὰ τὴν γειτονικὴν Κυρούπολιν καὶ νὰ ἀνοίξῃ τάφρους πέριξ τῆς πόλεως ταύτης, νὰ συναρμολογήσῃ τὰς πολιορκητικὰς μηχανὰς κ.λ.π. ἵνα μὴ ἔλθουν οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως εἰς βοήθειαν ἄλλων πόλεων τῶν πέριξ. Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Γάζης

ἔδωσε διαταγὴν νὰ ἐφορμήσῃ ὁ μακεδονικὸς στρατὸς κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, ἣ ὁποία εἶχεν ἀπλὴν ἐπιχωμάτων, αἰφνιδιαστικῶς, ἀφοῦ τοποθετήσουν κλίμακας εἰς τὸ τεῖχος. Ἐκ τῶν Μακεδόνων στρατιωτῶν οἱ σφενδονῆται, οἱ τοξόται, οἱ ἀκοντισταὶ ἔρριπτον θέλη καὶ ἀκόντια κατὰ τῶν θαρβάρων τοὺς ὁποίους ἐξηνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν πόλιν. Ἐδῶ ἐφονεύθησαν πολλοί, τὰ δὲ γυναικόπαιδα τὰ ἐπώλησαν εἰς τὰς γειτονικὰς πόλεις. Ἀκολουθῶς ὁ Ἀλέξανδρος ἐπετέθη κατὰ τῶν ἄλλων γύρω πόλεων τὰς ὁποίας κατέλαθε μὲ τὴν πρώτην ἔφοδον, ἐξωλώθρευσε δὲ τὸν ἄρρενα πληθυσμόν.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν Κυρούπολιν, ἣ ὁποία εἶχε τεῖχη ὕψηλά καὶ στέρεα κτισμένα, ἔκρινεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο εὐχερὴς ἡ ἐπίθεσις τοῦ στρατοῦ ἐκ τῶν τειχῶν καὶ ἡ εἴσοδος εἰς αὐτήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πόλις περιεβρέχετο ἀπὸ χεῖμαρρον ὁ ὁποῖος ἦτο ξηρὸς ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ἔκρινε σκόπιμον νὰ διαβῇ τὸν χεῖμαρρον, ἐνῶ οἱ θάρβαροι εἶχον τὴν προσοχὴν των ἐστραμμένην πρὸς τὰς μηχανὰς καὶ τοὺς ἐκεῖ μαχομένους, ἐν συνεχείᾳ εἰσέρχεται διὰ τοῦ χεῖμαρρου εἰς τὴν πόλιν των χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντιληπτός. Οἱ θάρβαροι ἰδόντες τὴν πόλιν των καταλαμβανομένην ὥρμησαν μὲ λύσσαν ἐναντίον τῶν Μακεδόνων καὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον ἐκτύπησαν εἰς τὴν κεφαλὴν μὲ λίθον. Τελικῶς ὁμῶς παρεδόθησαν λόγῳ ἐλλείψεως ὕδατος, πολιορκηθέντες ἐπὶ μίαν ἡμέραν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως.

Ὁ Πτολεμαῖος ἰσχυρίζεται ὅτι κατέλαθε τὴν πόλιν ἐξ ἐφόδου, ὁ δὲ Ἀριστόβουλος, διὰ τῆς θίας, φονεύσας ὅλους τοὺς συλληφθέντας ἐντὸς αὐτῆς. Ἐν τῷ μεταξύ ἀφίχθη στράτευμα τῶν Σκυθῶν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. Ὁ Ἀλέξανδρος ὥρμησεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στρατοῦ τοῦ Σπιταμένους, μὲ τὸν Ἀνδρόμαχον, τὸν Μενέδημον, καὶ τὸν Κάρανον μὲ ἐξήκοντα ἵππεῖς ἐκ τῶν ἐταίρων καὶ μὲ ὀκτακοσίους ἐκ τῶν μισθοφόρων, τῶν ὁποίων ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κάρανος, ὡς καὶ χιλίους πεντακοσίους περίπου πεζοὺς μισθοφόρους. Ἐπίσης ὥρτισεν ὡς ἀρχιστράτηγον καὶ διερμηνέα τὸν ἐκ Λυκίας Φαρνάχην, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὴν γλῶσσαν τῶν κατοίκων. Ὁ Ἀλέξανδρος κατεσκεύασε τεῖχος περὶ τῆς πόλεως καὶ ἐγκατέστησεν Ἕλληνας μισθοφόρους ὡς ἐπίσης καὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς οἰκειοθελῶς ἐπιθυμοῦντας νὰ κατοικήσουν θαρβάρους, ἐπίσης δὲ καὶ

Μακεδόνες οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀνίκανοι νὰ πολεμήσουν πλέον. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Σκύθας, οὗτοι παρέμειναν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ καὶ προεκάλουν τὸν Ἀλέξανδρον δι' ἀπρεπῶν φράσεων νὰ ὀρμήσῃ κατ' αὐτῶν.

Ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ ἐρράφθησαν καὶ τὰ ἀκατέργαστα δέρματα καὶ τὰ ὅπλα ἦσαν ἕτοιμα, ὁ Ἀλέξανδρος ὥρμησε ἐναντίον τῶν ἐκεῖ Σκυθῶν. Οἱ Σκύθαι δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ ἀναπτύξουν τὸ ἱππικόν των εἰς κύκλον. Οὕτω μὴ δυνάμενοι νὰ ἐνεργήσουν τὰς περιστροφικὰς κινήσεις των ἠναγκάσθησαν εἰς γενικὴν φυγὴν. Ἐνταῦθα ἐφονεύθησαν πολλοὶ Σκύθαι καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ στρατηγός των Σατράκης, ἡχμαλωτίσθησαν δὲ περὶ τοὺς πεντήκοντα. Λόγῳ ἑλλείψεως καθαροῦ ὕδατος ἠναγκάσθη καὶ ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἔπιεν ἐκ τοῦ μολυσμένου τοιοῦτου, ἡσθένησε καὶ μετεφέρθη εἰς κακὴν κατάστασιν εἰς τὸ στρατόπεδόν του. Πληροφορηθέντες οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σκυθῶν τὴν σοβαρὰν ἀσθένειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔστειλαν πρὸς αὐτὸν πρεσβείαν, ἡ ὁποία ἐδικαιολογήθη διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ μολυσμένου ὕδατος τὸ ὅποιον ἀπέδωσαν εἰς ἀτάκτους Σκύθας κ.λ.π. Οἱ πρέσβεις ἰσχυρίσθησαν ὅτι ὁ σκοπός των ἦτο νὰ ἐπιτύχουν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς εἰρήνευσιν.

«Ὁ Ἀλέξανδρος ἐλαύνων πίνει ὅποιον ἦν ὕδωρ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. Καὶ ἦν γὰρ πονηρὸν τὸ ὕδωρ, ρεῦμα ἀθρόον κατασκήπτει αὐτῷ εἰς τὴν γαστέρα». (Ἀρριανοῦ Δ', IV, 7).

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐτήρησε μετριοπαθεῖ στάσιν ἐναντι τοῦ Βασιλέως τῶν Σκυθῶν. Ὁ μακεδονικὸς στρατὸς πολιορκούμενος εἰς τὰ Μαράκανδα ἐντὸς τῆς ἀκροπόλεως ἐπεχείρησιν ἔξοδον, ἀλλ' ἀπεκρούσθη ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Σπιταμένους.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Βασιλεὺς ἐπλησιάζεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν τῆς ὁποίας ἡ πτῶσις ἦτο θεβαία. Ὁ Σπιταμένης διέταξε τὴν λύσιν τῆς πολιορκίας τῆς ἀκροπόλεως καὶ ἀπεχώρησεν ἐκ τῶν τειχῶν πρὸς τὰ βόρεια τῆς Σογδιανῆς. Ὁ Φαρνούχης καὶ οἱ συμπολεμοῦντες ἦσαν ἕτοιμοι νὰ ἐκδιώξουν τὰ μακεδονικὰ στρατεύματα ἐκ τῆς περιοχῆς τῆς Σογδιανῆς, εἰσέβαλον δὲ χωρὶς προφυλάξεις εἰς τὴν χώραν τῶν νομάδων Σκυθῶν. Ὁ Σπιταμένης ἐνισχυθεὶς μὲ ἑξακοσίους περίπου ἱππεῖς ἐκ τῶν Σκυθῶν ὥρμησε κατὰ τῶν Μακεδόνων. Ὁ Φαρνούχης ἔφυγε ταχέως ἐκ τῆς περιοχῆς ἐνῶ οἱ ἵπποι τοῦ Ἀνδρο-

μάχου εἶχον κουρασθῇ καὶ ταλαιπωρηθῇ ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπον πορείαν καὶ ἀπὸ ἔλλειψιν χόρτου. Καὶ οἱ Σκύθαι ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν μὲ ὀρμήν, οἱ δὲ Μακεδόνες στρατιῶται ἀπεσύρθησαν πρὸς τὸν Πολυτίμητον ποταμὸν πλησίον δάσους.

Ὁ Ἱππαρχος Κάρανος ἐπεχείρησεν ἐδῶ νὰ διαθῇ τὸν ποταμὸν χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀνδρόμαχον.

Οἱ θάρβαροι ἀντιληφθέντες τὸ σφάλμα τῶν Μακεδόνων ἐπιτίθενται ἐναντίον των... Οἱ Μακεδόνες λόγῳ τῆς ἐπισφαλοῦς θέσεώς των, κατέφυγον εἰς μικρὰν νῆσον, ἀλλ' οἱ Σκύθαι τοῦ Σπιταμένους ὥρμησαν κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφόνευσαν ὅλους μὲ τὰ τόξα των. Ὁ Φαρνούχης παρητήθη ἀπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ εἰς αὐτὴν τὴν στιγμήν, διότι δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην εἰδικὴν κατάρτισιν, οἱ δὲ θάρβαροι κατέσφαξαν ὅλους τοὺς Μακεδόνας, πλὴν τεσσαράκοντα ἱππέων καὶ τριακοσίων πεζῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορηθεὶς τὸ πάθημα τοῦ στρατοῦ ἐθλίβη πολὺ καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Σπιταμένους καὶ τοῦ στρατοῦ ὁ ὁποῖος τὸν ἠκολούθει. Ἡ παρέμβασις τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔσωσε τὴν κατὰστασιν. Οὗτος κατεδίωξε τὸν Σπιταμένην μέχρι τῆς ἐρήμου καὶ τὸν ἐξεμηδένισεν. Ἐπιστρέφων εἰς τὸ στρατόπεδον ἐληλάτησεν ὅλην τὴν χώραν περίξ τοῦ Πολυτιμήτου ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος, ἀπορροφώμενος, χάνεται εἰς τὴν ἔρημον.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ'.

Θάνατος τοῦ Κλείτου

Ὁ Ἀλέξανδρος μετέβη ἐν συνεχείᾳ εἰς τὰ Ζαρίασπα καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μέχρι ὅτου παρέλθουν οἱ μῆνες τοῦ χειμῶνος. Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθον ὁ Φραταφέρνης, ἀρχηγὸς τῶν Παρθυαίων, καὶ ὁ Σταςάνης, ὁ ὁποῖος εἶχε σταλῆ διὰ νὰ συλλάβῃ καὶ φέρῃ τὸν Ἀρσάκην δέσμιον. Ἐπίσης εἶχε λάβει ἐντολὴν νὰ συλλάβῃ τὸν Βαρζάνην, διοικητὴν τῶν Παρθυαίων καὶ μερικοὺς ἄλλους, τοὺς ὁποῖους ὁ Βῆσσος εἶχεν ἐγκαταστήσει ὡς διοικητάς.

Ἐπίσης ἀφίχθησαν ὁ Ἐπόκιλλος, ὁ Μελαμνίδης καὶ ὁ Πτολεμαῖος, ὁ στρατηγὸς τῶν Θρακῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἐνταλθῆ νὰ φέρουν τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα εἶχον σταλῆ μὲ τὸν Μένητα. Ὡσαύτως ἦλθον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Ἀσανδρος καὶ ὁ Νέαρχος φέροντες μισθοφόρους Ἕλληνας στρατιώτας ὡς καὶ ὁ Ἀσκληπιόδωρος ὁ διοικητὴς τῆς Συρίας, καὶ ὁ διοικητὴς τῶν παραλίων πόλεων Μένης, συνοδεύοντας ὡσαύτως Ἕλληνας μισθοφόρους.

Ἐκεῖ ἔφερον ἐνώπιον ὅλων τῶν σατραπῶν καὶ τῶν λοιπῶν μεγιστάνων τὸν Βῆσσον. Τοῦτον κατηγόρησεν ὁ Ἀλέξανδρος ὡς προδότην τοῦ Μεγάλου Βασιλέως Δαρείου, καὶ διέταξε νὰ τοῦ ἀποκόψουν τὴν μύτην καὶ τὰ αὐτιά καὶ νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὰ Ἐκβάτανα ἵνα, ὡς ἐλέχθη, θανατωθῇ ἐκεῖ ἐνώπιον τῶν Μήδων καὶ τῶν Περσῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν συνεχείᾳ ἐνεφανίσθη εἰς τὸν στρατὸν μὲ στολὴν Πέρσου ἡγεμόνος. Ἀλλ' ἡ ὅλη πολιτεία του καὶ εἰς τὴν ἀμφίεσιν δὲν ἦτο ἡ πρέπουσα. Δὲν ἦτο εὐκόλον νὰ δικαιολογηθῇ μὲ τὴν ἐφαρμογὴν ὠρισμένης πολιτικῆς πρὸς χάριν τῶν Περσῶν.

Ὁ Βασιλεὺς ἦτο πολὺ προσεκτικὸς εἰς τὰς πρὸς τοὺς θεοὺς ὑποχρεώσεις του. Παρὰ ταῦτα τὸν Διόνυσον δὲν εἶχε τιμήσει τελευταίως, προσέφερε δὲ αὐτ' αὐτοῦ θυσίας εἰς τοὺς Διοσκούρους, ἀποδώσας τὴν γέννησιν τοῦ Κάστωρος καὶ τοῦ Πολυδεύκους εἰς τὸν Δία

καὶ τὴν Λήδαν, τὴν βασίλισσαν τῶν Λακεδαιμονίων, σύζυγον δὲ τοῦ Τυνδάρεω.

Ἡ πολιτεία τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔθιγε τὸν ἀγέρωχον Κλεῖτον, ὁ ὁποῖος ἐν μέθῃ διατελῶν ἤρχισε νὰ ἐκθειάζῃ τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως Φιλίππου, νὰ ὑποτιμᾷ δὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὰ κατορθώματά του, καὶ νὰ τὸν ἐλέγχῃ δριμύτατα. Ἐπίσης τῷ ὑπέμνησε τὴν γενναίαν πράξιν αὐτοῦ εἰς τὸν Γρανικὸν ποταμὸν, ὅπου ἀπέκοψε τὴν δεξιὰν τοῦ Σπιθριδάτου. Οἱ λόγοι αὐτοὶ ἐξηρέθισαν τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος, ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς καὶ τῆς κραυπάλῃς, ἐκτύπησε μὲ τὴν λόγχην του τὸν Κλεῖτον καὶ τὸν ἐθανάτωσεν... Εὐθὺς ἀμέσως, συνελθὼν καὶ ἀντιληφθεὶς τὴν ἐλεεινὴν του πράξιν εἰς θάρος τοῦ γενναίου Κλείτου ἀπεσύρθη εἰς τὴν σκηνὴν του καὶ ἤρχισε νὰ θρηνῇ ἐπὶ πολὺ. Μετὰ παρέλευσιν τεσσάρων ἡμερῶν ἔφαγεν ὀλίγον, ἀφοῦ ἐπείσθη ἀπὸ τοὺς φίλους του ὅτι αἴτιος τῆς συμφορᾶς του ἦτο ὁ θεὸς Διόνυσος, τὸν ὁποῖον εἶχε δυσαρεστήσει.

Μεταξὺ τῶν κληθέντων νὰ παρηγορήσουν τὸν Ἀλέξανδρον ἦσαν ὁ Ἀνάξαρχος ὁ αὐλοκόλαξ καὶ ὁ Καλλισθένης ὁ Ὀλύνθιος. Ὁ πρῶτος τούτων ὠμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν τιμῶν προσκυνήσεως αἱ ὁποῖαι τῷ ἀνεγνωρίσθησαν. Ἄλλοι ἐκ τῶν παρόντων εἰς τὸ συμπόσιον ἐφίλησαν τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν προσεκύνησαν, ἄλλοι δὲ μόνον τὸν ἐφίλησαν, πρᾶγμα ὅπερ κατηγγέλθη εἰς τὸν ἴδιον.

Ὁ Καλλισθένης ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀκούσει τὸν λόγον τοῦ Ἀναξάρχου δὲν ἐνέκρινε τὰ ὅσα εἶπεν οὗτος διὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐπεκτείνων δὲ τὸν λόγον τοῦ Ἀναξάρχου εἶπεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τιμηθῇ πολὺ διὰ τῆς συνηθείας τῆς «προσκυνήσεως» κ.λ.π. Ὁ λόγος τοῦ Καλλισθένους δυσηρέστησε τὸν Ἀλέξανδρον ὁ ὁποῖος παρηκολούθησεν ἐν συνεχείᾳ τὴν καταδίκην τοῦ πρώτου καὶ τὸν θάνατόν του (Ἀρριανὸς Δ.ΧΙΙ - 1 - 5).

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη ἐν συνεχείᾳ τοὺς πρέσβεις τῶν Σκυθῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τοὺς ἀποσταλέντας παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου εἰς τὴν Σκυθίαν καὶ ἐπανακάμψαντας. Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπειδὴ εἶχεν ἀποθάνει ὁ βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν, ἀφίχθησαν ἄλλοι πρέσβεις ὡς ἀπεσταλμένοι τοῦ νέου βασιλέως, φέροντες καὶ πολύτιμα δῶρα καὶ εἶχον ἐντολὴν τὴν προσφορὰν τῆς κόρης τοῦ βασιλέως εἰς γάμον μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οὗτος ηὐχαρίστησε τὴν πρεσβείαν διὰ τὰ δῶρα καὶ τὴν πρότασιν γάμου,

ἄλλ' ἐτόνισεν ὅτι ὁ καιρὸς ἦτο ἀκατάλληλος διὰ νὰ
 δεχθῇ τὴν τοιαύτην προσφοράν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀφίχθη
 ὁ Φαρασμάνης, βασιλεὺς τῆς Κολχίδος καὶ τῶν Ἀμα-
 ζόνων τῆς περιοχῆς ὑποσχεθεὶς νὰ βοηθήσῃ τὸν μακε-
 δονικὸν στρατὸν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ καθοδηγῶν αὐτὸν
 πρὸς τὰς νέας ταύτας χώρας, προσέφερε δὲ καὶ ζωοτρο-
 φὰς διὰ τὸ ἵππικόν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῇ ὑψηλοφρο-
 σύνῃ του ηὐχαρίστησε τὸν Σκύθην βασιλέα διὰ τὴν ὑπό-
 σχεσίν του, ἀλλὰ τῷ ἐδήλωσαν ὅτι πρὸς τὸ παρὸν δὲν
 ἔχει σκοπὸν νὰ καταλάβῃ τὰς νέας ταύτας ἐπαρχίας
 τῆς Κολχίδος καὶ τῶν Ἀμαζόνων. Ὁ Μακεδὼν βασι-
 λεὺς συνέστησεν τὸν Σκύθην ἄρχοντα εἰς τοὺς παρευρι-
 σκομένους Ἀρτάβαζον, τὸν διορισθέντα ὡς διοικητὴν
 τῆς Βακτριανῆς καὶ εἰς τοὺς ἄλλους διοικητάς, καὶ ηὐ-
 χαρίστησε τὸν Σκύθην διὰ τὴν φιλίαν του καὶ τὸν ἀπέ-
 στειλεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάλη-
 ψιν τῶν Ἰνδιῶν θὰ ἐφρόντιζεν ὁ ἴδιος. Ἐὰν ἐπετυγχά-
 νετο ἡ κατάληψις θὰ ἦτο κύριος ὅλης τῆς τότε γνω-
 στῆς Ἀσίας ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν Εὐ-
 ρώπην καὶ ἀποτελειώωνων τὴν κατάληψιν τοῦ Εὐξείνου
 Πόντου καὶ τῶν πέριξ χωρῶν θὰ ἐθεώρει τὴν ἐντολήν
 του ἐκτελεσθεῖσαν πλήρως καὶ λήξασαν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Α '.

Πορεία πρὸς Ἀνατολὰς

Ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀναστείλει προσωρινῶς τὴν πορείαν του πρὸς ἀνατολὰς, ἤδη διέβη μὲ μέρος τοῦ στρατοῦ του πρὸς τὴν Σογδιανὴν ἀφοῦ ἀφῆκε τὸ ὑπόλοιπον ἥμισυ εἰς τὸν Πολυσπέρχοντα, τὸν Ἀτταλον, τὸν Γοργίαν καὶ τὸν Μενέλαον, εὕρισκομένους ἤδη εἰς τὴν Βακτριανήν. Εἰς τοὺς στρατηγοὺς αὐτοὺς ἔδωσε τὴν ἐντολὴν νὰ ἐπιθλέψουν τοὺς θαρβάρους τῆς περιοχῆς καὶ νὰ καθυποτάξουν τοὺς τυχὸν ἀπιστοῦντας εἰς τὰ γεγονότα. Τὸ ὑπόλοιπον στράτευμά του τὸ διήρρεσεν εἰς πέντε τμήματα μὲ διοικητὰς τὸν Ἡφαιστίωνα, τὸν Πτολεμαῖον τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, τὸν Περδίκκαν, τὸν Κοῖνον καὶ τὸν Ἀρτάβαζον.

Αὐτὸς ἀναλαθὼν τὴν διοίκησιν τῆς μεγίστης μοίρας ἐπροχώρησε πρὸς τὰ Μαράκανδα. Οἱ ἄλλοι ὥς ἄνω στρατηγοὶ του καθυπέταξαν τοὺς θαρβάρους τῆς περιοχῆς.

Ἦδη ὁλόκληρος ὁ στρατὸς ἔφθασεν εἰς Μαράκανδα. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεφόρτισε τὸν Ἡφαιστίωνα νὰ καταλάβῃ τὴν χώραν τῶν θαρβάρων τῆς Σογδιανῆς καὶ τοὺς Κοῖνον καὶ Ἀρτάβαζον νὰ καθυποτάξουν τοὺς Σκύθας. Αὐτὸς μὲ τὸ ὑπόλοιπον στράτευμά του ἐπῆλθε κατὰ τῆς Σογδιανῆς καὶ καθυπέταξε τὰ μὴ καταληφθέντα εἰσέτι μέρη τῆς περιοχῆς.

Ὁ Σπιταμένης καὶ μερικοὶ ἐκ τῶν Σογδιανῶν φυγάδων οἱ ὁποῖοι εἶχον καταφύγει εἰς τὴν χώραν τῶν Σκυθῶν καὶ ὠνομάζοντο Μασσαγέται, μὲ 600 ἵππεῖς, ὤρμησαν κατὰ τοῦ φρουρίου εἰς τὴν χώραν τῶν Βακτριανῶν καὶ ἐφόνευσαν ὅλους τοὺς στρατιώτας τὸν δὲ φρούραρχον τὸν συνέλαβον καὶ τὸν ἔθεσαν ὑπὸ φρουρήσιν. Μεταγενεστέρως, λαθόντες θάρρος, προσέβαλον τὰ Ζαρίασπα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐφρουροῦντο καλῶς καὶ ἀφοῦ ἤρπασαν ἀρκετὰ λάφυρα ἀπεχώρησαν.

Εἰς τὰ Ζαρίασπα εὕρισκοντο λόγῳ ἀσθενείας, στρα-

τιῶται τινὲς ἐκ τοῦ ἱππικοῦ τῶν Μακεδόνων καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς ὁ Πείθων ὁ υἱὸς τοῦ Σωσικλέους καὶ ὁ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρωδός. Οὗτοι εἶχον ἤδη ἀναλάβει ἐκ τῆς ἀσθενείας των καὶ ἠδύναντο νὰ λάβουν ὅπλα. Συνέλεξαν περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἐκ τῶν φρουρῶν ἱππέων καὶ μερικοὺς ἐκ τῶν «βασιλικῶν παίδων» καὶ ὥρμησαν ἐναντίον τῶν Μασσαγετῶν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς των ἦτο μικρὸς οἱ Σκύθαι τοῦ Σπιταμένους τοὺς συνέλαβον καὶ τοὺς ἐφόνευσαν καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν κιθαρωδὸν Ἀριστόνικον, τὸν δὲ Πείθωνα, πληγωθέντα κατὰ τὰς μάχας, ἐκράτησαν αἰχμάλωτον. Ἄλλοι στρατιῶται μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Κρατερόν συνήντησαν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ἐρήμου, τοὺς Μασσαγέτας, περὶ τοὺς χιλίους. Εἰς μάχην συναφθεῖσαν μὲ πείσμα ἐφονεύθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα ἱππεῖς ἐκ τῶν τελευταίων, οἱ δὲ ὑπόλοιποι κατέφυγον εἰς τὴν ἔρημον, διασωθέντες.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔπαυσεν ἐν τῷ μεταξὺ τὸν συνδιοικητὴν τῆς Βακτριανῆς Ἀρτάθαζόν, κατόπιν παρακλήσεώς του, καθότι εἶχε προχωρημένην ἡλικίαν, καὶ διώρισεν ἀντ' αὐτοῦ τὸν Ἀμύνταν, τὸν υἱὸν τοῦ Νικολάου, ἀφῆκε δὲ καὶ τὸν Κοῖνον μὲ τὸ τάγμα του καὶ τὸ τάγμα τοῦ Μελεάγρου, προσέτι δὲ τετρακοσίους ἱππεῖς ἐκ τῶν Βακτρίων καὶ τῶν Σογδιανῶν καὶ ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐτάχθησαν ὑπὸ τὸν Ἀμύνταν. Διέταξεν ὅλους νὰ ὑπακούσουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ Κοίνου καὶ νὰ μείνουν εἰς τὴν Σογδιανὴν ὡς φρουροί, λόγῳ τοῦ χειμῶνος.

Ὁ Σπιταμένης περισωθεὶς ἀπὸ τὰς μάχας πρὸς τοὺς Μακεδόνας, δὲν ἠδύναντο νὰ εὕρῃ μέρος ἥσυχον καὶ ἐσκέφθη νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Κοίνου. Ὁκτακόσιοι περίπου ἱππεῖς τοῦ Σπιταμένους ἐφονεύθησαν ἐναντι εἴκοσι πέντε ἱππέων τοῦ Κοίνου καὶ δώδεκα πεζῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν ὑπολοίπων ἐγκατέλειψαν τὸν Σπιταμένην. Τελικῶς οἱ Μασσαγέται ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸν Κοῖνον. Πληροφορηθέντες ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἐπῆρχετο, ἐφόνευσαν τὸν Σπιταμένην καὶ ἀπέστειλαν τὴν κεφαλὴν του εἰς αὐτόν.

Ὁ Κοῖνος ἐπέστρεψεν ἐν τῷ μεταξὺ λόγῳ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰ Ναύτακα, πρὸς τὰ Μαράκανδα, ὅπου ἀφίχθησαν καὶ ὁ Κρατερός καὶ ὁ Φραταφέρνης, ὁ διοικητὴς τῶν Παρθυαίων καὶ ὁ Στασάνωρ, ὁ διοικητὴς τῶν Ἀρείων, ἵνα ἀναπαύσουν τὸ στράτευμά των. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἀνέπαυσεν ἐπ' ἀρκετὸν τὸν στρατὸν του, τὸν μὲν Φραταφέρνην ἔστειλεν εἰς τὴν χώραν τῶν Μάρ-

δων καὶ τῶν Ταπούρων, τὸν δὲ Στασάνωρα ὡς διοικητὴν εἰς τὴν Δραγγιανήν. Τὸν Ἀτροπάτην προώριζεν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν Μήδων, ἐπειδὴ ἐπίστευεν ὅτι ὁ ἤδη διοικητὴς ἦτο κακῶς διατεθειμένος ἐναντίον του. Ἐκτὸς τῶν ἄνωτέρω διώρισε τὸν Σταμένην ὡς διοικητὴν τῆς Βαθυλῶνος, καθότι ὁ Μαζαῖος εἶχεν ἤδη ἀποθάνει. Ἐπίσης ἔστειλεν εἰς Μακεδονίαν τὸν Σώπολιν, τὸν Μενίδα καὶ τὸν Ἐπόκιλλον, ἵνα φέρουν εἰς τὴν Περσίαν τὸ ἐν Μακεδονίᾳ συναθροισθέν στράτευμα.

Ὁ Ὁξυάρτης πρὸς ἀσφάλειαν τῆς οἰκογενείας του τὴν εἶχε μαζί του. Ἀφ' ἑτέρου ἦτο δύσκολος διὰ τὸν Ἀλέξανδρον ἢ ἐκκαθάρισις τοῦ φρουρίου. Οὗτος εἶχεν ἐξοργισθῇ ἀπὸ λόγον ἐκφωνηθέντα ἀπὸ τὸν Ὁξυάρτην, ὁ ὁποῖος ἐζήτηι ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ εὕρῃ περωτοὺς στρατιώτας διὰ νὰ τοὺς συλλάβῃ. Συγχρόνως ἔπεσε χιῶν εἰς τὴν περιοχὴν, καὶ ἡ ἄλωσις τοῦ θράχου ἦτο σχεδὸν ἀδύνατος. Ὁ Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ὅτι, ὅστις θὰ ἀνήρχετο εἰς τὸν θράχον θὰ ἡμεῖθετο μὲ σεβαστὸν ποσόν.

Τὰ θραβεῖα ταῦτα εἶχον ἤδη προκαλέσει τὴν ἄμιλλαν τῶν γενναίων ἀνδρῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ἐκ τοῦ στρατεύματος ἐδήλωσαν «ναὶ» περὶ τοὺς τριάκοντα. Οὗτοι ἔδεσαν μικροὺς πασσάλους ἐκ σιδήρου ἐτοίμους νὰ ἐμπηχθοῦν ἐμπρὸς εἰς τὰς σκηνάς των καὶ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν χιόνα καὶ εἰς τὸ χῶμα. Ἀφοῦ τὰ ἔδεσαν πολὺ σφιχτὰ μὲ σχοινιά ἀπὸ λινάρι ἐπροχώρησαν πρὸς τὸ ἀπόκρημνον καὶ ἀπροφύλακτον μέρος τοῦ θράχου. Ἐκ τῶν πασσάλων περὶ τοὺς τριάκοντα ἐχάθησαν μετὰ τῶν ἀνδρῶν κατὰ τὴν ἀνάθασιν, καὶ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εὗρεθοῦν τὰ πτώματά των. Οἱ ὑπόλοιποι κατῶρθωσαν νὰ ἀνεβοῦν καὶ νὰ στερεωθοῦν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ θράχου καὶ ἐκεῖθεν νὰ δώσουν σῆμα εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οὗτος ἔστειλεν ἀμέσως κήρυκας πρὸς τοὺς θαρβάρους καὶ τοὺς εἰδοποίηεν ὅτι τὸ θαῦμα εἶχεν συντελεσθῇ καὶ δὲν εἶχον παρὰ νὰ παραδοθοῦν ἀμέσως. Οἱ θάρβαροι ἔμειναν κατὰ-πληκτοὶ ἀπὸ τὸ γεγονός, καὶ εἰδοποίησαν ἔντρομοι τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ἦσαν πλέον ἔτοιμοι νὰ παραδοθοῦν εἰς τὸν ὀπλισμένον στρατόν του. Μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς παραδόσεως συνελήφθησαν καὶ αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ τῶν θαρβάρων, ὡς καὶ ἡ σύζυγος καὶ τὰ τέκνα τοῦ Ὁξυάρτου. Μεταξὺ τῶν γυναικῶν ἦτο καὶ μία ὠραία κόρη τοῦ Ὁξυάρτου, ὀνομαζομένη «Ρωξάνη», δευτέρα

εἰς κάλλος ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ ἀποθανόντος Δαρείου, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχεν δείξει ὁ Ἀλέξανδρος σεβασμὸν ἅφ' ἑνὸς καὶ λύπην ἅφ' ἑτέρου, λόγω τῆς θέσεώς της, πράγματα τὰ ὁποῖα ἀπεδείκνυν τὴν ἐγκράτειάν του. Τὴν νέαν ἐρωτεύθη ὁ Ἀλέξανδρος μόλις τὴν συνήντησε.

Ὁ Ὁξυάρτης μαθὼν τὰ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς οἰκογενείας του καὶ τὰ καθέκαστα τοῦ ἔρωτος τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν θυγατέρα του Ρωξάνην, μετέβη πρὸς συνάντησίν του. Ἐτιμήθη παρ' αὐτοῦ μεγάλως λόγω τοῦ τοιούτου δεσμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ κατέλαβε καὶ τὸν θράχον τῆς Σογδιαννῆς ἐθεώρησε τὴν ἀποστολὴν του λήξασαν εἰς αὐτὸ τὸ μέρος καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὴν χώραν τῶν Παραιτάκων, ὅπου ὑπῆρχεν ὄχυρόν - θράχος, ὀνομαζόμενος «θράχος τοῦ Χοριήνη», τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ καταλάβῃ καὶ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν δύναμιν τῶν δυναστῶν οἱ ὁποῖοι εἶχον καταφύγει ἐκεῖ. Ὁ θράχος ἦτο ἀπότομος. Ὁ Ἀλέξανδρος παρὰ τὰς ἀνυπερβλήτους αὐτὰς δυσχερείας ἀπεφάσισε νὰ τὸν καταλάβῃ. Διέταξε νὰ κοποῦν ξύλα ἀπὸ τὰ πέριξ, νὰ κατασκευασθοῦν κλίμακες διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ ἐργασθοῦν οἱ στρατιῶται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἰδίου ἐντὸς τῆς ἡμέρας καὶ ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τῶν σωματοφυλάκων, τοῦ Περδίκκα, Λεοννάτου, Πτολεμαίου τοῦ υἱοῦ τοῦ Λάγου, κατὰ τὴν νύκτα. Οὕτω μὲ ἀπείρους δυσκολίας συνετελέσθη τὸ θαῦμα τῆς περιφράξεως τῆς χαράδρας. Οἱ Μακεδόνες στρατιῶται ἐκουράσθησαν πολὺ διὰ νὰ ἀποτελειώσουν τὸ ἔργον. Ὁ Χοριήνης, ἐνώπιον τοῦ ἀδιεξόδου εἰς ὃ περιῆλθεν ἔστειλε μήνυμα εἰς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ πέμψῃ τὸν Ὁξυάρτην πρὸς συζήτησιν.

Ὁ Ὁξυάρτης περιέγραψε τὸν Ἀλέξανδρον ὡς τίμιον καὶ εὐθὺν εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, ὃ δὲ Χοριήνης πεισθεὶς εἰς τοὺς τοιούτους λόγους τοῦ Ὁξυάρτου κατήλθεν ὁ ἴδιος διὰ συζήτησιν. Τελικῶς ὁ θράχος παρεδόθη, ὃ δὲ Ἀλέξανδρος συνοδευόμενος ἀπὸ πεντακοσίου ἀπὸ τοὺς ἀσπιδοφόρους τοῦ ἀνῆλθεν ἐκεῖ καὶ ἀπεθαύμασε τὸ θέαμα. Οὗτος παρεχώρησε τὸν ὄχυρόν θράχον εἰς τὸν Χοριήνην καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν διοίκησιν τῆς περιοχῆς. Ἐπειδὴ ἅφ' ἑτέρου εἶχε κουρασθῇ πολὺ ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ὑπέφερεν ἀπὸ ἔλλειψιν τροφίμων, ὁ Χοριήνης ἔδωσε τρόφιμα διὰ δύο μῆνας. Ἡ χειρονομία αὕτη ἐξετιμήθη μεγάλως ἀπὸ τὸν Ἀλέ-

ξανδρον. Εἰς τὴν Παραϊτακὴν εἶχον μείνει οἱ ἐπαναστάται Κάτανος καὶ Αὐστάνης, πρὸς τιμωρίαν τῶν ὁποίων ἀπέστειλεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸν Κρατερὸν μὲ ἑξακοσίους ἵππεῖς καὶ μὲ ἴσον ἀριθμὸν πεζῶν ὥς καὶ τὰ τάγματα τοῦ Ἀττάλου, τοῦ Ἀλκέτα καὶ τοῦ Πολυσπέρχοντος. Εἰς τὴν γενομένην μάχην ἐφονεύθη ὁ Κάτανος, ὁ δὲ Αὐστάνης συλληφθεὶς ἐστάλη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐπὶ πλεον ἐκ τῶν μετ' αὐτῶν βαρβάρων ἐφονεύθησαν ἑκατὸν εἴκοσιν ἵππεῖς καὶ 1.500 πεζοί. Μετὰ τὰς μάχας αὐτὰς καὶ ὁ Κρατερὸς διηθύνθη πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφηγήθη τὰ παθήματα μὲ τὸν Καλλισθένην καὶ τοὺς βασιλικοὺς παῖδας.

Ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν μετὰ τοῦτο τὸν στρατὸν του κατηθύνθη πρὸς τὰς Ἰνδίας, ἀφοῦ ἐγκατέλειπεν εἰς τὰ Βάκτρα τὸν Ἀμύνταν μὲ ἱππικὸν 3.500 καὶ μὲ 10.000 πεζικόν.

Μετὰ πορείαν ἄλλων δέκα ἡμερῶν ἔφθασεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὴν παρὰ τοὺς Παραπαμισάδας ὅπου ἀντεκατέστησε τὸν ὑποδιοικητὴν, ὁ ὁποῖος δὲν ἐξετέλει καλῶς τὰ καθήκοντά του. Τὸν ἐταῖρον Νικάνορα διώρισε διοικητὴν τῆς πόλεως τῶν Βάκτρων, τὸν δὲ Τυρίασπην εἰς τὴν χώραν ἣ ὁποία ἐξετείνεται μέχρι τοῦ Κώφηνος ποταμοῦ. Προσεκάλεσε περαιτέρω τὸν Ταξιλὴν καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας νὰ τὸν συναντήσουν εἰς τὰς χώρας των. Οὗτοι προσῆλθον εἰς τοὺς τόπους τῆς συνεντεύξεως μὲ πλούσια δῶρα καὶ εἴκοσι πέντε ἑλέφαντας. Μέρος τοῦ ὑπολοίπου στρατοῦ ἔστειλε μὲ τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ τὸν Περδίκκαν εἰς τὴν Πευκαλεῶτιν χώραν, ἵνα, ἐνούμενοι μὲ τὸν Γοργίαν καὶ τὸν Μελέαγρον, καταλάβουν τὰς ὀχυρὰς πόλεις, οἰκειοθελῶς παραχωρουμένας, ἥ, διὰ τῆς θίας καὶ νὰ ἐτοιμάσουν τὰ ἀπαιτούμενα πλοῖα διὰ τὴν διάβασιν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ.

Ἡ πόλις Πευκαλεῶτις ἐπολιορκήθη, ὁ δὲ Ἄσσης ὑποδιοικητὴς ἐφονεύθη. Διοικητὴς τῆς πόλεως διωρίσθη ὁ Σαγγαῖος, φίλος τοῦ Ταξιλή.

Ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τοὺς ἀσπιδοφόρους, τοὺς μὴ ὑπαχθέντας ὑπὸ τὸν Ἡφαιστίωνα ἐταῖρους, καὶ τοὺς πεζεταῖρους, τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς ἱππακοντιστάς ὠδευσεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀσπασίων, τῶν Γουραίων καὶ τῶν Ἀσσακηνῶν, καὶ περαιτέρω, παραλλήλως τοῦ Χόου ποταμοῦ. Ἐδῶ ἐπεβίβασε περὶ τοὺς ὀκτακοσίους πεζοὺς ἐκ τῶν Μακεδόνων καὶ τοὺς ἵππεῖς, μαζὶ μὲ τὰς πεζικὰς ἀσπίδας των, καὶ

ὥρμησαν κατὰ τῆς πρώτης πόλεως ἐνώπιόν του, ἀλλ' ἐπληγώθη ἐλαφρῶς μὲ θέλος εἰς τὸν ὦμον, διότι ὁ θώραξ ἠμπόδιζε νὰ περάσῃ τὸ θέλος. Ὡσαύτως ἐπληγώθησαν ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου καὶ ὁ Λεοννάτος. Ἐκ τῶν ἐντὸς τῆς πόλεως, ἡ ὁποία περιτειχίζετο ἀπὸ δύο σειρὰς τειχῶν, ἐφονεύθησαν οἱ πλεῖστοι. Ὅσοι δὲν κατάρθωσαν νὰ διαφύγουν, κατηυθύνθησαν εἰς τὰ ὄρη, τὰ ὁποῖα δὲν ἦσαν μακράν, καὶ ἐκεῖ ἐφονεύθησαν. Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ Μακεδόνες κατέκαυσαν τὴν πόλιν καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὰ Ἄνδακα, τὰ ὁποῖα καὶ κατέλαβαν διὰ συμφωνίας. Ἐδῶ ἀφῆκε τὸν Κρατερὸν καὶ ἄλλους διοικητὰς τοῦ πεζικοῦ, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδωκε τὴν ἐντολὴν νὰ καταλάβουν τὰς γειτονικὰς πόλεις, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ παρεδίδοντο οἰκειοθελῶς.

Οὕτως ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμὸν Εὐάσπλαν καὶ μετὰ πορείαν δύο ἡμερῶν κατέλαβε τὴν πόλιν τῶν Ἀσπανίων. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου συνήντησε τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἰνδῶν τῆς περιοχῆς καὶ μετὰ περιπεισιώδη ἀγῶνα τὸν ἐκτύπησεν εἰς τὸν μηρόν, τὸν ἐφόνευσε καὶ τοῦ ἀφήρεσε τὰ ὄπλα. Ἡ πάλῃ διὰ τὸ σῶμα τοῦ Ἰνδοῦ διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, καθότι οἱ Ἰνδοὶ κατῆλθον ἀπὸ τὰ ὄρη διὰ νὰ παραλάβουν τὸ πτώμα, ἀλλὰ τελικῶς ἠττήθησαν ὑπὸ τοῦ προστρέξαντος Ἀλεξάνδρου. Ὁ ἴδιος ὁ Πτολεμαῖος ἐκτυπήθη μὲ μακρὸν δόρυ, ἀλλ' ὁ θώραξ ἠμπόδισε τὸ βαρὺ κτύπημα.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέρασε τὰ ὄρη καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν Ἀριγαῖον, τὴν ὁποίαν εἶχον καύσει οἱ κάτοικοι. Οἱ Μακεδόνες περὶ τὸν Κρατερὸν διετάχθησαν νὰ περιτειχίσουν τὴν πόλιν καὶ νὰ τὴν οἰκῇσιν μὲ μερικοὺς ἐκ τῶν στρατιωτῶν, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀνίκανοι πρὸς μάχην καὶ μὲ τοὺς γείτονας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ μεταξὺ ἐπροχώρησε καὶ ἔφθασεν εἰς ἓν ὄρος, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὁποίου καὶ ἐστρατοπέδευσεν.

Ὁ ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν Μακεδόνων στρατηγὸς Πτολεμαῖος, ὁ ὁποῖος εἶχε λάβει τὴν ἐντολὴν νὰ προχωρήσῃ διὰ νὰ εὕρῃ τρόφιμα διὰ τὸν στρατόν, διέκρινεν ὅτι τὰ πυρὰ τῶν ἐχθρῶν ἦσαν περισσότερα ἀπὸ τὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὁποῖον εἰδοποίησεν ἀμέσως. Οὗτος διήρκεσε τὸν στρατόν του εἰς τρία μέρη. Εἰς τὸ ἓν μέρος ἀφῆκε τὸ τάγμα τοῦ Ἀττάλου καὶ τοῦ Βαλάκρου, καὶ παρέδωσε τοὺς ὑπολοίπους εἰς τὸν Λεοννάτον. Τὸ δεύτερον τμήμα τὸ κατηύθυνε πρὸς τὸν Πτολε-

μαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, μὲ ἀσπιδοφόρους καὶ δύο χιλιαρχίας τῶν τοξοτῶν καὶ τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν ἱππέων. Τὸ τρίτον τμήμα τὸ ἀνέλαθεν ὁ ἴδιος καὶ τὸ κατηύθυνε πρὸς τὸ μέρος ὅπου τὸν εἶχε πληροφορήσει ὁ Πτολεμαῖος, ὅτι εἶχον στρατοπεδεύσει οἱ περισσότεροι θάρβαροι. Τοὺς παραταχθέντας θαρβάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον κατέλθει πρὸς τὴν πεδιάδα, τοὺς ἐνίκησεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ἀλλ' ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὕρῃ ὕψωμα εἰς τὴν περιοχὴν, καθότι ὅλα αὐτὰ εἶχον καταληφθῇ ἀπὸ τοὺς θαρβάρους. Οὗτος ἀφῆκε τὴν μίαν πλευρὰν τῆς ἐπιθέσεως πρὸς τὸν λόφον ἀκάλυπτον, ἵνα δώσῃ εὐκαιρίαν εἰς τὸν ἐχθρικὸν στρατὸν νὰ διαφύγῃ. Τελικῶς, οἱ θάρβαροι, ὅλοι ἀνδρεῖοι στρατιῶται, ἐκράτησαν τὴν γραμμὴν των, ἀλλ' ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθοῦν καὶ νὰ ἀφήσουν τὸ ὄρος εἰς τοὺς Μακεδόνas. Οὕτως ἡ στρατηγικὴ τοῦ Πτολεμαίου ἀπέδωσε τοὺς καρπούς της. Κατὰ τὸν ἴδιον, ἕως 40.000 ἐχθροὶ συνελήφθησαν καὶ 230.000 θόες ἐχάθησαν διὰ τοὺς θαρβάρους. Ἐκ τῶν βοῶν τούτων, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὑγιεῖς, ὁ Ἀλέξανδρος ἐχώρισε τοὺς ὠραιότερους καὶ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τὴν Μακεδονίαν διὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῆς πατρώας γῆς.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ κατέλαβε τὴν περιοχὴν τῶν Ἀριγαίων, ἐπροχώρησεν εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀσσακηνῶν, ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του 2.000 ἱππεῖς, 3.000 καὶ πλέον πεζοὺς καὶ τριάκοντα ἐλέφαντας. Ὁ Κρατερός ἔφερεν εἰς τὸν Βασιλέα τοὺς θαρύτερον ὀπλισμένους ἐκ τῶν στρατιωτῶν του καὶ τὰς μηχανάς, τὰς ὁποίας θὰ ἠδύνατο τυχὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ ὁ Ἀλέξανδρος. Οὗτος ἔχων ὑπὸ τὰς διαταγὰς του καὶ τοὺς ἱππεῖς, τοὺς ἱππακοντιστάς, τοὺς Ἀγριάνας καὶ τὰ τάγματα τοῦ Κοίνου καὶ τοῦ Πολυσπέρχοντος καὶ ἀκόμη τοὺς ψιλοὺς καὶ τοὺς τοξότας, ἐθάδιζεν ὀλοταχῶς πρὸς τὴν χώραν τῶν Ἀσσακηνῶν διὰ τῆς χώρας τῶν Γουραίων. Ὁ Ἀλέξανδρος διέβη τὴν χώραν τῶν Γουραίων μὲ δυσκολίαν, διότι τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ ἦτο ὑψηλόν, τότε.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγησε τὸν στρατὸν πρὸς τὰ Μάσσαγα καὶ ἐστρατοπέδευσεν εἰς τὴν περιοχὴν. Οἱ θάρβαροι, βλέποντες τοὺς Μακεδόνες ὀλίγους, ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν χωρὶς τάξιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἀντεπετέθη μὲ μεγάλῃν ὀρμὴν ἐναντίον των. Πρῶτοι ὤρμησαν

οἱ Ἀγριάνες, οἱ ἵππακοντισταὶ καὶ οἱ τοξόται, ὁ ἴδιος δὲ ὠδήγησε τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων συντεταγμένην. Συνήφθη πεισματώδης μάχη στήθος με στήθος, καθ' ἣν ἐβλήθη ὁ Ἀλέξανδρος ἐλαφρῶς με θέλος εἰς τὸν ἀστράγαλον. Οἱ θάρβαροι πρὸ τῆς ὁρμῆς τῶν Μακεδόνων ἐκλείσθησαν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ἀπέκρουον δὲ με γενναιότητα τὴν ἐπίθεσιν τῶν τελευταίων. Δύο ἡμέρας διήρκεσαν αὐταὶ αἱ μάχαι, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἡμέραν ἐπετέθησαν με μεγάλην ὁρμὴν οἱ Μακεδόνες, οἱ ὅποιοι ἔφεραν πρὸς τὰ τεῖχη καὶ ξυλίνους πύργους, ὁπόθεν ἔρριπτον θέλη κατὰ τῶν Ἰνδῶν. Τελικῶς μία γέφυρα τὴν ὁποίαν εἶχον φέρει οἱ Μακεδόνες ἐθραύσθη, με ἀποτέλεσμα νὰ χαθοῦν οἱ Μακεδόνες κατὰ τὴν πτώσιν των ἐξ αὐτῆς. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἔφε-
 ρεν ὁ Ἀλέξανδρος νέαν γέφυραν, ἀλλ' οἱ Ἰνδοὶ οἱ ὅποιοι ἐμάχοντο ἀνδρείως μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς, πληροφορηθέντες ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀσσακηνῶν εἶχε κτυπηθῆ με θέλος καὶ εἶχε φονευθῆ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὸν ὄχλον εἶχον τραυματισθῆ, ἐπρότειναν ἀνακωχὴν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Οὗτος εὐχαρίστως ἐδέχθη τὴν πρότασιν τῶν Ἰνδῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως, ὅπως οἱ ἀπομένοντες Ἰνδοὶ καταταγοῦν εἰς τὸν στρατὸν του. Ἡ συμφωνία δὲν συμπεριελάμβανε τοὺς τυχόν μὴ συμμορφουμένους πρὸς τὴν παράδοσιν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐτοποθέτησε ὁλόκληρον τὸ στράτευμά του πέριξ τοῦ λόφου καὶ τῶν τειχῶν καὶ ἐφόνευσεν ὅσους ἐξ αὐτῶν εὗρεν. Οὕτως ἡ πόλις ἡρημώθη ἀπὸ τοὺς ὑπερασπιστάς της. Εἰς αὐτάς τας μάχας συνέλαβεν ὁ Ἀλέξανδρος τὴν μητέρα τοῦ Ἀσσακηνοῦ καὶ τὴν θυγατέρα του ὡς αἰχμαλώτους. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν μαχῶν, εἴκοσι πέντε ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἔχασαν τὴν ζωὴν των.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε τὸν Κοῖνον πρὸς τὰ Βάζιρα με τὴν ἐλπίδα τῆς παραδόσεως τῶν μαχομένων Ἰνδῶν, μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως τῶν Πασσάγων. Ὡσαύτως ἔστειλε τὸν Ἀτταλον, τὸν Ἀλκέταν καὶ τὸν Ἰππαρχον Δημήτριον εἰς τὰ Ὠρα, με ἐντολὴν νὰ περιτειχίσουν τὴν πόλιν μέχρις ὅτου ἔλθῃ αὐτός. Ἡ πόλις Βάζιρα δὲν ἐκυριεύθη, διότι ἦτο καλῶς ὠχυρωμένη καὶ οἱ Βαζιρεῖς δὲν ἐδέχοντο συμβιβασμόν. Ὁ Κοῖνος περιετείχισεν ἐν ὀχυρὸν πλησίον τῶν Βαζίρων, εἰς τὸ ὅποιον ἐγκατέστησε φρουράν πρὸς ἔλεγχον τῆς περιοχῆς ὁ ἴδιος δὲ με τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στρατοῦ ἀνεχώρησε πρὸς συνάντησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ Βαζιρεῖς ἐπι-

τίθενται κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ συνάπτεται φονικὴ μάχη. Ἐκ τῶν Ἰνδῶν ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς πεντακοσίους καὶ συνελήφθησαν ἐβδομήκοντα ὡς αἰχμάλωτοι. Ὁ Ἀλέξανδρος χωρὶς δυσκολίαν ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν τῶν Ὠρων καὶ ἐστράφη ἀκολουθῶς πρὸς τὰ Βάζιρα.

Οἱ κάτοικοι τῶν Βαζίρων κατέφυγον εἰς τὴν Ἄορνον, δηλαδὴ «φρούριον ἀπόρθητον», εἰς τὸ ὁποῖον οὔτε ὁ Ἡρακλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ Διός, εἶχε κατορθώσει νὰ φθάσῃ. Τὸ πρᾶγμα καταντᾷ ὑπερβολικὸν καὶ μεγαλοποιεῖται ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς. Ἐλέγετο ὅτι τὸ κλῖμα τῆς Ἀόρνου ἦτο πολὺ δροσερόν, ἔτρεχεν ὕδωρ διαυγὲς καὶ ἐφύοντο ὠραῖα ἄνθη εἰς τὰ μικρὰ δάση. Ὁ Ἀλέξανδρος, πληροφορηθεὶς τ' ἀνωτέρω ἀπεφάσισε ν' ἀνέλθῃ ἐκεῖ. Οὕτω τὰ Ὠρα καὶ τὰ Μάσσαγα τὰ ἐκήρυξεν ὡς φρούρια, τὴν δὲ Βάζιραν ὠχύρωσεν ἐκ νέου.

Ὡσαύτως αἱ στρατιωτικαὶ δυνάμεις τοῦ Ἡφαιστῖωνος καὶ τοῦ Περδίκκα ἐτείχισαν ἄλλην πόλιν, τὴν ὁποίαν ὠνόμασαν «Ὀροβάτις». Ἐκεῖθεν κατηυθύνθησαν πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ὅπου ἡτοίμασαν γέφυραν, ἵνα διαβῇ ὁ στρατὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε τὸν Νικάνορα, ἓνα ἐκ τῶν ἐταίρων, ὡς διοικητὴν, ὁ ἴδιος δέ, διαβάς τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, κατέλαβε τὴν Πευκαλεῶτιν καὶ ἐγκατέστησεν ἐκεῖ ὡς ἀρχηγὸν τὸν Φίλιππον. Ἀλλας μικρότερας πόλεις κατέλαβεν ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος, ἀκολουθηθεὶς εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ὑπὸ τοῦ Κωφαίου καὶ τοῦ Ἀσσαγέτου, ὑποδιοικητοῦ τῆς περιοχῆς. Προχωρῶν ἔφθασεν εἰς τὰ Ἐμβόλιμα, πόλιν ἐκτισμένην παρὰ τὴν Ἄορνον, ὅπου ἀφῆκε φρουράν με ἀρχηγὸν τὸν Κρατερόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέθεσε ν' ἀγοράσῃ σίτον καὶ ἄλλα τρόφιμα διὰ νὰ δυνηθῇ, παραμένων εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ἐπ' ἀρκετόν, νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς φρουροὺς νὰ παραδοθοῦν.

Ἐκεῖ διηυθύνθη πρὸς βορρᾶν με τοὺς Ἀγριάνας, τοὺς τοξότας καὶ τὸ τάγμα τοῦ Κοίνου καὶ ὠρισμένους καλῶς ὠπλισμένους στρατιώτας. Τὴν ἐπομένην ἑστρατοπέδευσεν εἰς τὴν περιοχὴν. Εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ἦλθον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον κάτοικοι τῆς πλησίον τῆς Ἀόρνου πόλεως καὶ ὑπέδειξαν τὸν τρόπον καταλήψεως τοῦ ὀροπεδίου. Ὁ Πτολεμαῖος, καταλαβὼν λόφον παρακείμενον τῆς Ἀόρνου διὰ προδοσίας αὐτομόλων Ἰνδῶν, ἤναψε λαμπάδας διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅτι ἡ κατάληψις τῆς θέσεως αὐτῆς συνετελέσθη. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀνύψωσε τὴν ἐπιχωμάτωσιν, ἐξηκολούθει

δὲ ἡ ἐργασία αὐτὴ ἐπὶ τρεῖς εἰσέτι ἡμέρας. Οἱ Ἴνδοι ἔκθαμβοι ἀλλὰ καὶ φοβισμένοι ἔπαυσαν νὰ πολεμοῦν, ὁ δὲ μακεδονικὸς στρατὸς ἔφθασεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν περίφημον λόφον. Ὅλους τοὺς φεύγοντας συνέλαβον καὶ τοὺς ἐφόνευσαν. Καταληφθεὶς κατὰ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν τρόπον ὁ θράχος, μετετράπη εἰς ὄχυρόν, εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθη ὡς φρούραρχος ὁ Ἴνδός Σισσίκотτος, ὅστις εἶχεν ἀπὸ καιροῦ αὐτομολήσει ἀπὸ τὸν Βῆσσον, καὶ ἔγινε φίλος πιστὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ὠργάνωσεν ἐορτάς, ἐπρωχώρησε πρὸς τὴν ὄχυράν πόλιν Δύρτα. Ἐδῶ οὐδένα τῶν κατοίκων εὔρεν. Τὴν ἐπομένην ἔστειλε τὸν Νέαρχον καὶ τὸν Ἀντίοχον πρὸς κατασκόπευσιν ἄλλων ὄχυρῶν καὶ σύλληψιν Ἰνδῶν αἰχμαλώτων, μὲ σκοπὸν νὰ συγκεντρώσῃ πληροφορίας περὶ τῶν κατοίκων καὶ διὰ τοὺς εἰς τὴν περιοχὴν ἐλέφαντας.

Ἦδη ὁ δρόμος πρὸς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦτο ἀνοικτός. Οἱ Ἴνδοι εἶχον ἐκκενώσει τὰς πόλεις τῶν καὶ εἶχον καταφύγει πρὸς τὸν Ἀβίσαρην, τὸν βασιλέα τῆς περιοχῆς, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν εἰς τὴν περιοχὴν τοὺς ἐλέφαντας.

Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ ἴδιος κυνηγός, ἐφόνευσε μερικoὺς ἐλέφαντας. Οἱ στρατιῶται εὔρον ξυλείαν κατάλληλον διὰ τὴν κατασκευὴν πλοίων, τὰ ὁποῖα καὶ κατεσκεύασαν, ἔφθασαν δὲ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν γέφυραν, εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁποίας εἶχεν ἐπιβλέπει ὁ Ἡφαιστίων καὶ ὁ Περδίκκας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Β'.

Κατάληψις τῆς Νύσης

Εἰς τὸν τόπον μεταξὺ τῶν ποταμῶν Κωφῆνος καὶ Ἰνδοῦ ἔχει κτισθῆ ἀπὸ τὸν θεὸν Διόνυσον ἡ Νύσα. Ὁ Διόνυσος δὲν εἶναι ξεκαθαρισμένον ποῖος εἶναι. Εἶναι ὁ Θηβαῖος Διόνυσος, ὁ υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σέμέλης, ἡ ἄλλος θεός, ἐκστρατεύσας εἰς τὰς Ἰνδίας ἀπὸ τὸν Τιμῶλον τῆς μικρασιατικῆς Λυδίας;

Εἰς Νύσαν ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Νυσαίου ᾿Ακουφι, συνοδευομένου ἀπὸ τριάκοντα πρέσβεις. Οὗτος παρεκάλεσε τὸν Ἀλέξανδρον νὰ ἀφήσῃ τὴν πόλιν ἐλευθέραν εἰς τὸν θεόν. Οἱ πρέσβεις ἐτιμήθησαν ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸν Μακεδόνα Βασιλέα, τὸν ὁποῖον πολὺ ἐπῆνεσαν διὰ τὰ μέχρι τότε κατορθώματά του, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον διηγήθησαν τὸν μῦθον σχετικῶς πρὸς τὴν πόλιν των, καθ' ὃν αὕτη ὠνομάσθη Νύσα, πρὸς τιμὴν τῆς τροφῆς τοῦ Διονύσου Νύσης καὶ ἡ περιοχὴ ὡς Νυσαία. Τὸ ὄρος περὶ τὴν πόλιν ὠνόμασεν ὁ Διόνυσος Μηρόν, καθότι ἐντὸς τοῦ μηροῦ του τὸν ἔκρυπεν ὁ Ζεὺς, μέχρις ὅτου συμπληρωθοῦν οἱ μῆνες τῆς κανονικῆς γεννήσεώς του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμεινεν εὐχαριστημένος ἀκούων τὸν μῦθον περὶ Διονύσου. Ἀφῆκε τὴν πόλιν των ἐλευθέραν καὶ αὐτόνομον. Τελικῶς ἐζήτησε νὰ τοῦ ἀποστείλουν τριακοσίους ἵππεῖς καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἐκ τῶν ἀρίστων. Διώρισεν ἐν συνεχείᾳ ὑποδιοικητὴν τῆς πόλεως τὸν ᾿Ακουφι, ὁ ὁποῖος πληροφορηθεὶς τοὺς λόγους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐγέλασε, δίδων δὲ τὴν ἐξήγησιν, εἶπεν ὅτι ἐὰν ἑκατὸν ἄριστοι πολῖται ἤθελον χωρισθῆ καὶ παραδοθῆ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, πῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διοικηθῇ ἡ πόλις, ἐφ' ὅσον θὰ ἔστερεῖτο τῶν ἐργασιῶν τῶν ἑκατὸν ἀρίστων; Ὁ Ἀλέξανδρος εὔρε τὴν ἀπάντησιν τοῦ ᾿Ακουφι λογικὴν, ἐδέχθη τοὺς τριακοσίους ἵππεῖς ὅχι ὅμως τοὺς ἑκατὸν ἀρίστους. Ὁ ᾿Ακουφίς ἀπέστειλεν ἐπίσης τὸν υἱόν του καὶ τὸν ἐγγονόν του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεθύμει πολὺ νὰ γνωρίσῃ τὴν πόλιν. Μετέβη κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ὄρος Μηρόν, ὅπου ἦσαν φυτευμένοι κισσοὶ καὶ δάφναι καί, ἄφοῦ ἀπεθαύμασε τὴν φύσιν, συνέφαγε μὲ τοὺς ἑταίρους. Ὅλοι ἐώρτασαν τιμῶντες τὸν Διόνυσον. Περαιτέρω εἰς τὴν περιοχὴν ὑπῆρχε καὶ τὸ «σπήλαιον τοῦ Προμηθέως», ὅπου ἐσύχναζε κατὰ τὸν μῦθον ὁ ἄετὸς διὰ νὰ τρώγῃ τὰ σπλάχνα τούτου, τοῦτον δὲ τὸν ἄετὸν ὁ Ἡρακλῆς, ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος, ἐφόνευσε καὶ ἀπελευθέρωσε τὸν Προμηθέα.

Ὁ Ἀλέξανδρος, φθάσας εἰς τὸν Ἰνδὸν μετέβη διὰ τῆς γεφύρας τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ὁ Ἡφαιστίων καὶ εὔρε μεγάλα δῶρα, σταλέντα πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τὸν Ταξίλην καὶ μεταξὺ αὐτῶν δέκα χιλιάδας πρόβατα, τρεῖς χιλιάδας βοῦς, ἄλλα σφάγεια καὶ τριάκοντα ἐλέφαντας. Ὡσαύτως ἑπτακόσιοι Ἰνδοὶ ἵππεῖς προσεχώρησαν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ Ταξίλης ἐν τῇ γενναιοδωρίᾳ του προσέφερε εἰς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ τὴν πόλιν Τάξιλα, ἡ ὁποία ἦτο ἡ μεγαλυτέρα καὶ ὠραιότερα τῆς περιοχῆς. Ὁ Ἀλέξανδρος ηὐχαρίστησε τὸν Ταξίλην διὰ τὰ πλούσια αὐτὰ δῶρα.

Ὁ Μακεδὼν Βασιλεὺς ἐπείσθη, ὅτι ὁ Ἰνδὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος μετὰ τὸν Γάγγην ποταμὸς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι αἱ πηγαὶ του εἶναι εἰς τὸ πρὸς τὰ ἀριστερὰ στάδιον τοῦ ὄρους Παραπαμίσου ἢ Καυκάσου. Ἀκόμη ὅτι χύνεται εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ὅτι ἔχει δύο στόμια καὶ τὰ δύο εἶναι πλήρη ἐλῶν, ὅπως αἱ πέντε ἐκβολαὶ τοῦ Ἰστροῦ καὶ ὅτι σχηματίζει Δέλτα εἰς τὰ χῶματα τῶν Ἰνδιῶν, ἀνάλογον πρὸς τὸ Δέλτα τῆς Αἰγύπτου. Ἡ πόλις ἡ ὁποία περιθρέχεται, ὀνομάζεται Πάταλα εἰς τὴν Ἰνδικὴν γλῶσσαν. Ὁ Ὑδασπης (Jhelum), ὁ Ἀκεσίνης (Chenal), ὁ Ὑδραώτης (Ravi) καὶ ὁ Ὑφασις (Βέας) εἶναι καὶ αὐτοὶ ποταμοὶ μικρότεροι ἀπὸ τὸν Ἰνδόν, ὁ δὲ Γάγγης εἶναι μεγαλύτερος ὅλων. Τὸν Ἰνδὸν τοῦτον ποταμὸν διαβαίνει ὁ Ἀλέξανδρος μὲ τὸν στρατόν του. Συναντᾷ τοὺς Ἰνδοὺς, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι ἔκδοτοι εἰς τὰς ἡδονάς, ἀλλ' ἀπεναντίας μεγαλόσωμοι, ὀλίγον τι μαυριδεροί, ἐκτὸς τῶν Αἰθιόπων, οἱ ὁποῖοι εἶναι μαῦροι (Πλείονα εἰς Ἀρριανὸν V, 4, 5, VI, 1 - 7). Αἱ πληροφορίες περὶ τῶν πόλεων τοῦ ὄρους Ταύρου ἐν σχέσει μὲ τὸν Καύκασον καὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, εἶναι χρήσιμοι. Οἱ συγγραφεῖς ἰσχυρίζονται ὅτι πολλὰ χωρία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Μεσοποταμίας καὶ Περσίας ἔλαβον τὰ ὀνόματά των ἐκ τῶν ποταμῶν,

οἱ ὅποιοι τὰ διασχίζουν.

Περὶ τοῦ πῶς κατεσκευάσθη ἡ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τεθεῖσα γέφυρα δὲν ἐξέφερε γνώμην ὁ Ἀρριανός. Ἀλλὰ προσθέτει ὅτι ἐξεύχθη μὲ πλοῖα (Πλείονα Ἀρριανὸς VII 1-5, VIII, 1 ἐπ.).

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ διῆλθε τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἔκαμε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ Τάξιλα, τὴν μεγαλυτέραν πόλιν μεταξὺ Ἰνδοῦ καὶ Ὑδάσπου. Ἐδῶ παρεχώρησεν εἰς τὸν ὑποδιοικητὴν Ταξιλήν, ὡς ἀνταπόδοσιν τῶν δώρων τὰ ὅποια ἔλαβε, μερικὰς γειτονικὰς πόλεις. Εἰς τὰ Τάξιλα διώρισε σατράπην τὸν Φίλιππον, υἱὸν τοῦ Μαχάτα καὶ ἐγκατέστησε φρουρὰν εἰς τὴν πόλιν, ἐγκατέλειπε στρατιώτας, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀσθενεῖς καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν, ἀφοῦ παρέλαβε τὰ δῶρα τοῦ νομάρχου Δοξάρεως.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Γ '

Μάχαι με τὸν Πῶρον

Ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Πῶρος, εἰς ἐκ τῶν ἡρώων τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῶν Παρούσα, εὐρίσκετο εἰς τὴν περιοχὴν καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάθασιν τοῦ ποταμοῦ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον, ἔκρινε σκόπιμον νὰ στείλῃ τὸν Κοῖνον, τὸν υἱὸν τοῦ Πολεμοκράτους, εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν με ἐντολὴν νὰ διαλύσῃ τὰ πλοῖα με τὰ ὁποῖα εἶχε πλεύσει εἰς τὸν Ἰνδὸν καὶ νὰ φέρῃ τὰς πρώτας ὕλας εἰς τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. Τὰ μέρη αὐτὰ μετακομισθέντα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὑδάσπου, συνηρμολογήθησαν καὶ ἐσχηματίσθη νέον ναυτικόν. Οὗτος ἐπλευσε πρὸς τὰς πόλεις τοῦ Ὑδάσπου, ἀφοῦ παρέλαβε πλὴν τοῦ στρατεύματος καὶ πέντε χιλιάδας Ἰνδοὺς ἐκ τῶν σταλέντων ὑπὸ τοῦ Ταξίλου.

Ὁ Πῶρος εἶχεν στρατεύσει εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου με ὁλόκληρον τὸν στρατὸν καὶ τοὺς ἐλέφαντάς του καὶ ἐφύλαττε τὴν διάθασιν τοῦ ποταμοῦ. Εἰς τὰ εὐκολοδιάθαστα μέρη εἶχεν ἀποστείλει φρουρούς. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφ' ἑτέρου εἶχε στείλει καὶ αὐτὸς στρατιώτας διὰ νὰ φυλάττουν τὴν ὄχθην. Οὗτος εἶχε στείλει ὠρισμένους ἀρχηγούς του εἰς τὰ πέριξ διὰ νὰ προμηθευθῇ τρόφιμα. Ἡ τακτικὴ τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ στέλνῃ πλοῖα εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ πρὸς διενέργειαν κατασκοπείας, νὰ γειμίζει τὰ δέρματα με ξηρὸν χόρτον καὶ νὰ ἐτοιμασθῇ πρὸς πόλεμον με τὸν Πῶρον, ἀφῆκε τὸν τελευταῖον εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν, ἰδίως λόγῳ τῆς ἐποχῆς, καθότι ὁ ἥλιος τρέπεται πρὸς τὸ θέρος. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐτοιμάζων καλῶς τὰ πράγματα, εἶχε διαπιστώσει ὅτι ἦτο δύσκολον νὰ διαθῇ τὸν ποταμὸν ἄντικρυ ἀπὸ τὸν Πῶρον, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἐλεφάντων καὶ τοῦ στρατοῦ του, ὁ ὁποῖος ἦτο καλῶς ὀπλισμένος. Ἐφερεν ὁ Μακεδὼν Βασιλεὺς τοὺς ἵππεῖς του κατὰ τὴν νύκτα εἰς διάφορα σημεία καὶ εἶχε δώσει διαταγὴν νὰ ἐπικαλῶνται δυνατὰ τὸν θεὸν τοῦ πολέμου. Ὁ Πῶρος

πρὸ τοῦ θορύβου τῶν Μακεδόνων, δὲν μετεκινεῖτο πλέον. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε ἐμηχανεύθη ἄλλον τρόπον διὰ νὰ διαβῇ τὸν Ὑδάσπην. Ἀνυψοῦτο εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἐν ἀκρωτήριον ὅπου τὸ ρεῦμα ἐδημιούργει μίαν καμπὴν καὶ ἐσχηματίζετο μία μικρὰ νῆσος δασώδης καὶ ἔρημος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐσκέφθη νὰ κάμῃ τὴν ἔφοδον ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος. Ἀφῆκεν ἐδῶ τὸν Κρατερὸν μὲ τὸ ἱππικόν του καὶ τὸν στρατὸν του, ἰδίως δὲ τοὺς 5.000 Ἰνδοὺς τοὺς ὁποίους τοῦ εἶχε προμηθεύσει ὁ Ταξίλης, ἔδωκε δὲ ἐντολήν, ὅταν ἀντιληφθῇ τὸν στρατὸν τοῦ Πώρου νὰ κινῆται πρὸς ἐπίθεσιν, νὰ κινῆται καὶ ὁ Κρατερὸς πρὸς ἀντίκρουσιν.

Ὁ Μελέαγρος ὁ Ἀτταλος καὶ ὁ Γοργίας εἶχον τοποθετηθῇ μαζὶ μὲ τοὺς μισθοφόρους ἱππεῖς καὶ τοὺς πεζοὺς μεταξὺ τῆς νήσου καὶ τοῦ στρατοπέδου ὅπου εἶχε μείνει ὁ Κρατερός.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε δώσει ὁδηγίας εἰς αὐτούς, ὅπως διαιρέσουν τὸν στρατὸν καὶ νὰ διαβοῦν τὸν ποταμόν, ἐὰν ἴδουν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ εἶχον ἐμπλακῇ εἰς μάχην.

Ὁ βασιλεὺς ἄφ' ἐτέρου εἶχεν διαλέξει τὸ τάγμα τῶν ἱππέων, τὰ ἱππικὰ σώματα τοῦ Ἡφαιστίωνος, τοῦ Περδίκκα καὶ τοῦ Δημητρίου, τοὺς Βάκτρους, τοὺς ἐκ Σογδιανῆς καὶ τοὺς Σκύθας ἱππεῖς, τοὺς ἵπποτοξότας Δάας καὶ τὴν φάλαγγα τῶν ἀσπιδοφόρων, τὸ τάγμα τοῦ Κλείτου καὶ τοῦ Κοίνου, τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριάνας, τοὺς ὁποίους ὠδήγησε χωρὶς νὰ τὸν βλέπουν οἱ ἐχθροί. Ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὴν ὄχθην διὰ νὰ μὴ φανῇ ὅτι κατηυθύνετο πρὸς τὸ ἀκρωτήριον καὶ τὴν νῆσον, ὁπόθεν εἶχεν ἀποφασίσει νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν. Τὰ δέρματα τὰ ἐγέμιζαν μὲ ξηρὸν χόρτον καὶ τὰ ἔρραπτον. Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἔπεσε ραγδαία βροχή, λόγῳ δὲ τοῦ μεγάλου θορύβου οἱ ἐχθροὶ δὲν ἀντελήφθησαν τὴν προετοιμασίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς μάχην. Εἶχον φέρει ἐπίσης καὶ τὰ πλοῖα λυμένα καὶ τὰ ἔκρυπτον εἰς τὸ δάσος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεβιβάσθη εἰς ἓν ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ ἐπροχώρει ἔχων παραπλεύρως τὸν Πτολεμαῖον, τὸν Περδίκκαν καὶ τὸν Λυσίμαχον ἐκ τῶν σωματοφυλάκων καὶ τὸν Σέλευκον ἀπὸ τοὺς ἐταίρους καὶ τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν ἀσπιδοφόρων. Τοὺς ὑπολοίπους ἀσπιδοφόρους μετέφερε δι' ἄλλων πλοίων.

Οὕτω ὁλόκληρον τὸ στράτευμα τοῦ Ἀλεξάνδρου διῆλθε διὰ τῆς νήσου εἰς τὰ ἀνοικτά. Ἦσαν πλέον ὁρατοὶ ἀπὸ τὸ στράτευμα τοῦ Πώρου, τὸν ὁποῖον εἰδοποίη-

σαν περὶ αἰφνιδίας ἀφίξεως τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οὗτος διεπεραιώθη πρῶτος εἰς τὴν ξηρὰν καὶ τὸν ἠκολούθησεν ὁ στρατός του, ἀλλ' ἐπλησίασαν ἄλλην νῆσον, μεγαλυτέραν τῆς πρώτης. Μὲ δυσκολίαν διῆλθον καὶ τὸ νέον αὐτὸ ἐμπόδιον. Ὁ Ἀλέξανδρος ὠδήγησε τοὺς ἵπποτοξότας ἔμπροσθεν τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ πεζικοῦ ἐτοποθέτησε μετὰ τοῦ ἱππικοῦ κατὰ πρῶτον τοὺς βασιλικοὺς ὑπασπιστάς μὲ διοικητὴν τὸν Σέλευκον. Ἠκολούθει τὸ πεζικὸν τάγμα καὶ οἱ ὑπασπισταί. Εἰς τὰ ἄκρα τῆς φάλαγγος ἐτοποθέτησε τοὺς τοξότας, τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς ἀκοντιστάς. Ἐκ τοῦ πεζικοῦ ἕξ χιλιάδας περίπου διέταξε νὰ τὸν ἀκολουθήσουν μὲ κανονικὸν θῆμα, ὁ ἴδιος δὲ ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ εἶχε τοὺς ἵππεῖς μαζί του, περὶ τοὺς πέντε χιλιάδας, ἐπροχώρει μὲ σπουδὴν. Εἶχε διατάξει ἐπίσης τὸν Ταύρων, τὸν ἀρχηγὸν τῶν τοξοτῶν νὰ τὸν ἀκολουθῇ μετὰ τοῦ ἱππικοῦ. Ὑπὸ τὴν σύνθεσιν αὐτὴν ἐπροχώρει ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ ὁποῖος ἐφρόνει ὅτι, ἐὰν ὁ Πῶρος συγκρουσθῇ μὲ αὐτόν, τότε ἢ θὰ νικήσῃ εὐκόλως μὲ τὸ ἱππικὸν ἢ θὰ μάχεται μὲ προφύλαξιν, ἕως οὗτου προστρέξῃ τὸ πεζικὸν πρὸς ἐνίσχυσίν του. Εἶχε περαιτέρω ὁ Ἀλέξανδρος τὴν γνώμην ὅτι ἐπειδὴ οἱ Ἰνδοὶ ἦσαν κατάπληκτοι διὰ τὸ τόλμημα μὲ τὸ ὁποῖον διῆλθε τὸν ποταμόν, θὰ ἐφονεύοντο ἕξ αὐτῶν καὶ οὕτω θὰ τοὺς ἐξωλόθρευεν εὐκολώτερον.

Κατὰ τὸν Ἀριστόβουλον, ὁ υἱὸς τοῦ Πῶρου ἔφθασε μὲ ἑξήκοντα ἄρματα πρὶν προφθάσῃ ὁ Ἀλέξανδρος νὰ διαβῇ τὸν ποταμόν. Ἄλλοι φρονοῦν ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Πῶρου ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ μὲ τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἐπληγώθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ἐφονεύθη καὶ ὁ Βουκέφαλος. Ὁ Πτολεμαῖος περιγράφει τὴν μάχην καὶ λέγει ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Πῶρου ἔφθασε μὲ δύο χιλιάδες ἵππεῖς καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἄρματα, ἀλλ' ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἤδη περάσει τὸν ποταμόν μὲ ὅλον τὸν στρατὸν του. Κατὰ τὸν Πτολεμαῖον ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλε κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Πῶρου ἵπποτοξότας καὶ ἱππικόν, ἀκολουθῶς ἐφώρμησε καὶ ὁ ἴδιος ἐναντίον του μὲ Ἰλας συντεταγμένους κατὰ βάθος. Εἰς τὴν μάχην αὐτὴν ἐφονεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Πῶρου καὶ πλείστα ἐκ τῶν ἄρμάτων αὐτοῦ ἀφέθησαν ὡς ἄχρηστα εἰς τὴν λάσπην.

Ὁ Πῶρος (πατὴρ) ἀφοῦ ἐπληροφορήθη τὰ δυσάρεστα διὰ τὴν συναφθεῖσαν ἐντεῦθεν τοῦ ποταμοῦ μάχην καὶ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ἔκρινε σκόπιμον νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ μακεδони-

κοῦ στρατοῦ. Οὕτω ὠδήγησε 4.000 ἵππεῖς τριακόσια ἄρματα, διακοσίους ἐλέφαντας καὶ τὸ καλῦτερον τμήμα τοῦ πεζικοῦ του, περὶ τοὺς 30.000 κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ὁ Πῶρος εὗρεν ἔδαφος κεκαλυμμένον μὲ πηλὸν ἀλλὰ στερεόν, ἐτοποθέτησε τοὺς ἐλέφαντας καὶ μετὰ τὸ πεζικὸν εἰς δευτέραν σειράν, τὸ δὲ ἵππικὸν τὸ ἐτοποθέτησεν ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ πεζικοῦ καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὰ ἄρματα. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἐπροτίμησε νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ μέτωπον, ἀλλὰ ἐνήργει ἐπιθέσεις κυκλικῶς ἐκ τῶν πλαγίων, διὰ νὰ δοθῇ καιρὸς εἰς τὸ πεζικὸν νὰ ἀναπαυθῇ. Σταθμίζων τὴν κατάστασιν, ἔσπευσεν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ ἐπιτεθῇ πρὸς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ ἐχθροῦ, τὸν δὲ Κοῖνον τὸν ἔστειλε πρὸς τὴν δεξιὰν πτέρυγα. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Σέλευκον, Ἀντιγένην καὶ Ταύρων, διέταξε νὰ ὀδηγήσουν πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τὴν φάλαγγα πεζικοῦ, νὰ μὴ ἐμπλακοῦν δὲ εἰς μάχην παρὰ ὅταν ἴδουν ὅτι τὸ ἵππικὸν ἔχει ἐπιφέρει σύγχυσιν εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Πῶρου.

Ὁ Ἀλέξανδρος πλησιάσας εἰς ἀπόστασιν βολῆς βέλους ἐξαπέλυσεν ἀμέσως τοὺς ἵπποτοξότας, χιλίους περὶ τοῦτον τὸν ἀριθμὸν, ἐναντίον τῆς ἀριστερᾶς θέσεως τῶν Ἰνδῶν, μὲ σκοπὸν νὰ προξενήσῃ ταραχὴν εἰς τὸν ἐχθρόν. Ἐπὶ πλέον, ὀδηγῶν ἑτέρους ἵππεῖς, ἔτρεξε πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Πῶρου ἵνα αἰφνιδιάσῃ τὸ ἵππικὸν τοῦ προτοῦ παραταχθῇ κατὰ μέτωπον.

Οἱ Ἰνδοὶ δὲν ἔμειναν ἐν τῷ μεταξὺ ἄπρακτοι, ἀλλὰ συναθροίσαντες τὸ ἵππικὸν τῶν εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνήργουν ἐπίθεσιν κατ' αὐτοῦ ἐκ τῶν πλαγίων. Ἡ δύναμις τοῦ Κοίνου κατῴρθωσε νὰ περάσῃ ὀπισθεν τῶν βαρβάρων, οἱ δὲ Ἰνδοὶ μόλις ἀντελήφθησαν τοῦτο ἠναγκάσθησαν νὰ τροποποιήσουν τὴν παράταξιν τοῦ ἵππικοῦ εἰς δύο χωριστὰ τμήματα, ἐξ ὧν τὴν μίαν ἔστρεφον κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὴν δὲ ἑτέραν κατὰ τοῦ Κοίνου. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη ἔφερεν σύγχυσιν εἰς τὰς τάξεις Ἰνδῶν, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, εὐρὼν εὐκαιρίαν, ἐνήργησε ἐπίθεσιν κατὰ τῶν βαρβάρων οἵτινες ἔφυγον ἵνα εὕρωσι καταφύγιον εἰς τοὺς ἐλέφαντας. Εἰς τὴν παραζάλην, ἡ στρατιὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐπιβαινόντων τῶν ἐλεφάντων, μὲ ἀκόντια καὶ βέλη. Τὰ θηρία ὁμῶς ἐφώρμησαν κατὰ τῶν Μακεδόνων καὶ κατὰ τῶν ἰδίων τῶν Ἰνδῶν. Ὁ βασιλεὺς ἀφοῦ περικύκλωσε τὸ ἵππικὸν τῶν Ἰνδῶν διέταξε νὰ ἐνώσουν οἱ Μακεδόνες τὰς ἀσπίδας των καὶ νὰ κινήσουν τὴν φάλαγγα κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Οὕτω ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰνδῶν ὥς ἐπίσης καὶ

πολλοὶ πεζοὶ ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξεν ἤδη νὰ σχηματισθῇ ἄνοιγμα εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ μετώπου ἀπὸ ὅπου ἐτράπησαν πολλοὶ Ἰνδοὶ εἰς φυγὴν. Ἐν τῷ μεταξύ καὶ ὁ Κρατερός καὶ οἱ ἄλλοι ἀρχηγοί, βλέποντες ὅτι ἡ στρατιὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐνίκηα τοὺς Ἰνδοὺς, διῆλθον τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν καὶ ἐπετέθησαν ἐναντίον τῶν φευγόντων Ἰνδῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐφόνευσαν πολλοὺς, εἴκοσι περίπου χιλιάδας πεζοὺς καὶ τρεῖς χιλιάδας ἵππεῖς, κατέστρεψαν δὲ ὅλα σχεδὸν τὰ ἄρματα τῶν. Συνελήφθησαν ἐπίσης καὶ οἱ ἐλέφαντες ὅσοι δὲν εἶχον τραυματισθῇ. Καὶ οἱ φονευθέντες ἐκ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοῦ ἦσαν ἄркеτοί. Οὕτω ἐκ τοῦ πεζικοῦ ἐφονεύθησαν περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα, ἐκ τῶν ἐταίρων ἱππέων τριάκοντα, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἱππέων ὡς διακόσιοι τὸν ἀριθμὸν.

Ὁ Πῶρος ἐν τῷ μεταξύ διαπιστώσας ὅτι περαιτέρω μάχη δι' αὐτὸν ἦτο ἄσκοπος, ἐπέβη ἐλέφαντος καὶ ὀπισθοχώρησεν. Ὁ Ἀλέξανδρος βλέπων τὴν κατάστασιν καὶ ἐκτιμῶν τὴν ἀξίαν τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν γενναίων στρατιωτῶν ἔστειλεν πρὸς αὐτὸν τὸν Ταξίλην, παλαιὸν ἐχθρόν του, ἵνα ἀκούσῃ τὰς ἀπόψεις του. Ἀλλ' ὁ Πῶρος ἰδὼν τὸν ἐχθρόν του, ἐπετέθη ἐναντίον του, καὶ ὁ Ταξίλης μόλις διέφυγε τὸν κίνδυνον. Ἄλλοι ἐπίσης Ἰνδοὶ ἐστάλησαν εἰς τὸν Πῶρον καὶ μεταξύ αὐτῶν καὶ ὁ παλαιὸς φίλος τοῦ Πῶρου ὁ Μερόης, ὅταν δὲ οὗτος (ὁ Πῶρος) ἤκουσε τοὺς λόγους τοῦ Ἀλεξάνδρου διέταξε τὸν Μερόην νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἀμέσως εἰς τὸν Μακεδόνα Βασιλέα.

Ἀφοῦ ἔμαθεν ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι ὁ Πῶρος ἤρχετο ἔτοιμος πρὸς παράδοσιν συνεκινήθη καὶ ἔτρεξεν μὲ τὸ ἱππικόν του νὰ τὸν συναντήσῃ. Μόλις τὸν εἶδε ἐθαύμασε τὸ παράστημά του, τὸ κάλλος του καὶ τὴν ὑπερηφάνειάν του ὡς γενναίου στρατιώτου.

Ὁ Ἀλέξανδρος πρῶτος ἐχαιρέτησε τὸν Πῶρον καὶ ἠρώτησε τί ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ ἀπὸ αὐτόν, ὁ δὲ Πῶρος ἀπήντησεν ὅτι θέλει «βασιλέως μεταχείρισιν». «Αὐτὸ θὰ τὸ ἔχῃς», εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ «Βασιλεὺς ὅλων τῶν Ἰνδιῶν ποὺ κατέχω θὰ εἶσαι».

Οὕτως ἐτελείωσεν ἡ μάχη τοῦ Πῶρου καὶ τῶν πέριξ χωρῶν μὲ τὸν Ἀλέξανδρον.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔκτισε δύο πόλεις εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν μὲ τὸν Πῶρον, τὴν **Νίκαϊαν** καὶ τὴν **Βου-**

κεφάλαν, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ἵππου του τὸν ὁποῖον ὑπερηγάπα.

Μετὰ τὴν μάχην ὁ Ἀλέξανδρος ἔθαψε τοὺς νεκροὺς του μὲ ὄλας τὰς τιμὰς καὶ ἔκαμε γυμνικοὺς ἀγῶνας εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὑδάσπου.

Οὗτος ἐπροχώρησεν πρὸς τὴν γείτονα χώραν τῶν Γλαυγανικῶν ἢ Γλαύκων ὅπου προσῆλθον καὶ ὑπετάγησαν οἱ Ἰνδοί. Ὁ Ἀλέξανδρος κατέλαθεν πολλὰς νέας πόλεις μὲ πληθυσμὸν δι' ἑκάστην πόλιν ἀπὸ πέντε ἕως δέκα χιλιάδες. Τὴν διοίκησιν καὶ τῆς γειτονικῆς αὐτῆς χώρας ἀνέθεσεν εἰς τὸν Πῶρον. Ἐν συνεχείᾳ συνεφιλίωσε τὸν Πῶρον μὲ τὸν Ταξιλήν, τὸν ὁποῖον ἔστειλεν ὀπίσω εἰς τὴν ἐπαρχίαν του. Ἀφοῦ ἐπροχώρησε, συνήντησε τὸν ἀπεσταλμένον τοῦ Ἀθισάρου ὁ ὁποῖος εἶχε στείλει μαζί μὲ ἄλλους πρέσβεις καὶ τὸν ἀδελφόν του φέροντα χρήματα καὶ τεσσαράκοντα ἐλέφαντας ὡς δῶρον. Ἐκ τῆς περιοχῆς αὐτῆς ἔφθασαν ἐπίσης καὶ αὐτόνομοι Ἰνδοί, ὡς ἐπίσης καὶ ὑπαρχηγὸς ἄλλων Ἰνδῶν μὲ τὸ ὄνομα Πῶρος καὶ αὐτός, ἀλλὰ ὁ Ἀθίσαρης δὲν εἶχε προσέλθει αὐτοπροσώπως. Διέταξεν λοιπὸν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ διότι δὲν θὰ ἦτο εὐχάριστος ἢ συνάντησίς των εἰς τὴν χώραν του. Ἐπίσης ἀφίχθη ὁ Φραταφέρνης, διοικητῆς τῆς χώρας τῶν Παρθυαίων καὶ τῶν Ὑρκανῶν, μὲ τοὺς Θράκας τοὺς ὁποῖους εἶχεν ἀφήσει εἰς αὐτὸν νὰ διοικῇ. Ἐπίσης ἀφίχθησαν ἀγγελιοφόροι τοῦ Σισικότου, τοῦ Διοικητοῦ τῶν Ἀσσακηνῶν, λέγοντες ὅτι οἱ Ἀσσακηνοὶ εἶχον φονεύσει τὸν ὑποδιοικητὴν των καὶ εἶχον ἐπαναστατήσῃ κατὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Τούτους καθυπέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος ἀποστείλας τὸν Φίλιππον καὶ τὸν Τυριάσπιν. Διὰ τὰ μέρη αὐτὰ ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέστειλεν ἰδικόν του Διοικητὴν, καθότι ἐπρόκειτο περὶ πλατυτέρου μετώπου τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ.

Ὁ Ἀλέξανδρος διέβη τὸν ποταμὸν καὶ ἀφῆκεν ἐκεῖ τὸν Κοῖνον μὲ τὰς δυνάμεις του, διατάξας αὐτὸν νὰ συγκεντρώσῃ τρόφιμα καὶ ἄλλα εἶδη καὶ νὰ τὰ φέρῃ εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐπίσης διέταξε τὸν Πῶρον νὰ συγκεντρώσῃ ἱκανοὺς εἰς μάχην ἄνδρας καὶ ἐλέφαντας. Εἶχε σκοπὸν ὁ Ἀλέξανδρος νὰ καθυποτάξῃ τὸν κακὸν Πῶρον, ὁ ὁποῖος εἶχε δηλώσει φιλίαν ἀπὸ συμφέρον καὶ ὄχι ἀπὸ εἰλικρίνειαν. Ὁ δεῦτερος αὐτὸς Πῶρος δὲν ἠδυνήθη νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς ὡς ὑποτελὴς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐγκατάλειψας τὰς πόλεις του ἀπῆλθε μακράν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε περαιτέρω μέχρις Ὑδραώτου ποταμοῦ. Κατὰ μῆκος τοῦ Ὑδάσπου ἀφῆκεν εἰς πολλὰ μέρη φρουράς διὰ νὰ προμηθεύουν τρόφιμα. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐπανεστάτησεν ἡ χώρα τοῦ Πώρου, ὃ δὲ Ἀλέξανδρος ἐχώρισε μέρος τοῦ στρατοῦ του καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα δύο σώματα ἐκ τοῦ πεζικοῦ, τὸ ἰδικόν του ἱππικόν καὶ ἐκεῖνο τοῦ Δημητρίου, τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν τοξοτῶν, ἵνα ἄρξῃ ὁ Πῶρος αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ καί, ἂν θὰ ἦτο δυνατόν, νὰ καθυποτάξῃ καὶ ἄλλα ἔθνη πλησίον τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὑδραώτου.

Οὕτως ἐφθασεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὴν ὀχυράν πόλιν Σάγαλα ἢ Εἰδοδημίαν, κυριεύσας ἐν τῷ μεταξὺ τὰς πόλεις τῶν Καθαίων, τῶν Ὀξυδράκων καὶ τῶν Μαλλῶν, ὡς καὶ τὰς τῶν Πιπράμων, ὅπου ἔμενον οἱ Ἀδραϊσταί. Οἱ ἄνωτέρω ὑπετάγησαν οἰκειοθελῶς. Οὗτος, ἀφοῦ ἐφθασε πρὸ τῶν Σαγάλων, ἔδωκεν ἐντολήν εἰς τοὺς ἀκροβολιστάς νὰ κάμουν ἐπέλασιν ἐκ τῶν πλαγίων, διέταξε τὸ τάγμα τῶν ἱππέων καὶ τὸ ἱππικόν σῶμα τοῦ Κλείτου, τοὺς ἀσπιδοφόρους καὶ τοὺς Ἀγριάνας νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ ἐπαναστάτου Πώρου. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε τοποθετήσῃ τὸ ἱππικόν τοῦ Περδίκκα ἔναντι τῶν Ἰνδῶν καὶ μὲ τὴν δεξιὰν πτέρυγα ὥρμησε κατὰ τῶν ὡς ἄνω ἀνταρτῶν.

Ἄλλ' οἱ στρατιῶται τοῦ Πώρου, οἱ ὅποιοι ἦσαν τοποθετημένοι ἐντὸς τῶν ἀμαξῶν δὲν ἐξήρχοντο, ἀλλ' ἀπὸ τὰ ὕψηλὰ ὅπου ἦσαν, ἔρριπτον θέλη ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πρὸ τῆς πίεσεως ὁμῶς τῶν Μακεδόνων ὅλοι οἱ ἐντὸς τῶν ἀμαξῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν καὶ κατηυθύνθησαν εἰς τὴν πόλιν καταδιωκόμενοι καὶ σφαγιαζόμενοι ἀπὸ τὸν στρατὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅσοι δὲ κατῴρθωσαν νὰ διαφύγουν, εἰσῆλθον καὶ πάλιν εἰς τὴν πόλιν Σάγαλα.

Ὁ Ἀλέξανδρος περιέφραξε τὴν πόλιν μὲ χαράκωμα διπλοῦν καὶ ἐγκατέστησεν εἰς τὴν παραλίαν φρουρούς. Ἀλλὰ Ἰνδοὶ αὐτόμολοι προσῆλθον εἰς τὸν Ἀλέξανδρον καὶ κατέθεσαν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ θὰ ἐξήρχοντο ἐντὸς τῆς νυκτὸς ἀπὸ τὴν λίμνην, τὴν μὴ καλῶς ὠχυρωμένην, διὰ νὰ δραπετεύσουν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐγκατέστησε φρουροὺς εἰς τὴν περιοχὴν τῆς λίμνης καὶ μὲ στρατὸν ἐκ τριῶν χιλιαρχιῶν ἐκ τῶν ἀσπιδοφόρων, μὲ τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς τοξότας, ἔφραξε τὴν ἑξοδον, ἔδωκε δὲ ρητάς ὁδηγίας εἰς τὸν Πτολεμαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, ὅταν ἀκούσῃ τοὺς σαλπικτάς, εἰς οὐδένα

νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἔξοδον ἐκ τῆς πρὸς τὴν λίμνην ἀκαλύπτου περιοχῆς. Ὑπεσχέθη ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος νὰ εὕρεθῇ κατὰ τὴν μάχην μὲ τοὺς Ἰνδοὺς καὶ νὰ μὴ ἀποχωρήσῃ.

Ὁ Πτολεμαῖος, ἀφοῦ συνηθροίσθη ἄρκετὸς στρατὸς εἰς τὴν ἀφρούρητον πλευρὰν τῆς λίμνης, ἔστησε πασσάλους διὰ νὰ δυσχερανθῇ ἡ ἔξοδος τῶν Ἰνδῶν. Μετὰ τὰ μεσάνυκτα οἱ Ἰνδοὶ ἀπεπειράθησαν νὰ φύγουν διὰ τοῦ ἀφρουρήτου μέρους τῆς λίμνης, ἀλλ' ἠπατήθησαν. Δέκα ἑπτὰ χιλιάδες Ἰνδοὶ ἐφονεύθησαν, ἑβδομήκοντα καὶ πλέον χιλιάδες συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι, τριάκοντα ἄρματα κατεσχέθησαν καὶ πεντήκοντα ἵππεῖς ἐπίσης συνελήφθησαν.

Εἶχε καὶ ὁ Ἀλέξανδρος θύματα εἰς μικρὸν ἀριθμὸν. Οὕτως ἐφονεύθησαν ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ ὀλιγώτεροι τῶν ἑκατόν, περὶ τοὺς χιλίους διακοσίους ἐπληγώθησαν καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Λυσίμαχος ὁ σωματοφύλαξ.

Ὁ Ἀλέξανδρος πάντως ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ὑφασιν ποταμὸν, πληροφορηθεὶς ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὰ μέρη αὐτὰ καλοὶ καλλιεργηταὶ καὶ ἄριστοι ἄνδρες. Ἀλλ' ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τὴν πρόσω πορείαν δὲν εὗρισκε πλέον προθυμίαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἦρχισαν νὰ διατυπώνουν ἀντιρρήσεις, πολλοὶ ἔκλαιον καὶ ἡ ὅλη κατάστασις ἦτο τελείως ἀνώμαλος.

Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἐπληροφορήθη τὴν στάσιν τοῦ στρατοῦ του, συνεκάλεσεν ἀμέσως τοὺς ἀρχηγούς, καὶ ὠμίλησε σκληρά, εἰπὼν περίπου τὰ ἑξῆς: «^ο Ω Μακεδόνες καὶ σύμμαχοι, βλέπω δὲν ἐπιθυμεῖται πλέον νὰ προχωρήσωμεν μὲ τὴν ἰδίαν προθυμίαν, ὅπως μέχρι σήμερον Σᾶς ὁμιλῶ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ καὶ θέλω ν' ἀκούσω τὰς ἀπόψεις σας καὶ τὰ παράπονά σας. Ἦδη, ὡς γνωρίζετε, κατελήφθη ἡ Ἰωνία πρὸ καιροῦ, ὁ Ἑλλησποντος, ἡ Μεγάλη καὶ ἡ Μικρὰ Φρυγία, ἡ Παφλαγονία, ἡ Καππαδοκία, ἡ Λυδία, ἡ Καρία, ἡ Λυκία, ἡ Παμφυλία, ἡ Φοινίκη, ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Λιβύη, μερικὰ μέρη τῆς Ἀραβίας, ἡ κοίλη Συρία καὶ ἡ Μεσοποταμία. Ἐπίσης καὶ ἡ Βαβυλὼν εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν κατοχὴν μας. Ὡσαύτως τὸ ἔθνος τῶν Σουσίων, ἡ Μηδία, ἡ καθ'αυτὸ Περσία καὶ ὅσα μέρη ἐξουσίαζον αὐτὰ τὰ δύο ἔθνη, ἤδη εἶναι ὑπὸ τὴν κατοχὴν μας. Αἱ Κασπιαί Πύλαι, αἱ πέραν τοῦ Καυκάσου χῶραι, ὁ Τάναϊς, ἡ Βακτριανή, ἡ Ὑρκανία καὶ ἡ σχετικὴ θάλασσα, ὅλαι αἱ χῶραι εἶναι ἰδικαί μας. Ἀφοῦ ἐξεδιώξαμεν τοὺς Σκύ-

θας εἰς τὴν ἔρημον, ἡ χώρα μένει ὑπὸ τὴν κατοχὴν μας. Ὁ Ἰνδός, ὁ Ὑδάσπης, ὁ Ἀκεσίνης, ὁ Ὑδραώτης, εἶναι μέρη τῆς ἐπικρατείας μας».

«Διατί, λοιπόν, δὲν θέλετε νὰ προχωρήσωμεν πέραν ἀπὸ τὸν Ὑφάσιν ποταμόν; Μήπως φοβεῖσθε μὴ ἐπιτεθοῦν καὶ ἄλλοι θάρβαροι εἰς ἀνταπόδοσιν τῆς ἐπιθέσεώς σας κατ' αὐτῶν; Ὡς βλέπετε, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς Ἰνδοὺς αἰχμαλωτίζονται... Δι' ἓνα τολμηρὸν καὶ γενναῖον ἄνδρα δὲν μένει παρὰ νὰ φέρῃ τὸ ἔργον τοῦ εἰς πέρας... Ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἐπιθυμεῖτε νὰ κατατοπισθῇτε εἰς τὸ ποῦ θὰ σᾶς ὁδηγήσω, ἅς μάθουν ὅτι δὲν μένουν πολλαὶ χῶραι πρὸς κατάκτησιν μέχρι τοῦ Γάγγου ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ».

«Ἐδῶ θὰ ἰδῇτε τὴν ἔνωσην τοῦ Περσικοῦ Κόλπου μὲ τὸν Ἰνδικὸν καὶ τοῦ Ὑρκανικοῦ μὲ τὸν Ἰνδικόν. Ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου θὰ πλεύσωμεν πρὸς τὴν Λιβύην. Ἐκεῖθεν θὰ μεταβῶμεν εἰς τὰς Ἡρακλείους Πύλας».

«Ἡ Ἀσία καὶ ὅλον τὸ ἐσωτερικόν της θ' ἀνήκῃ εἰς ἡμᾶς καὶ οὕτω θὰ ἔχωμεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μας ὅλα τὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ἡ θεία πρόνοια ἐσκέφθη ὡς ὅρια τῆς γῆς».

«Ἐὰν τώρα τραπῶμεν πρὸς τὰ ὀπίσω, φοβοῦμαι ὅτι πολλὰ ἔθνη πολεμικά, μὴ ὑποταχθέντα, θὰ μένουν ἐλεύθερα πέραν τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ πολὺ πέραν αὐτῶν τῶν ὁρίων πρὸς βορρᾶν ἕως τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν καὶ τὴν Σκυθίαν. Τώρα, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν, πολλὰ μὴ φιλικὰ πρὸς ἡμᾶς ἔθνη θὰ παρακινηθοῦν ἀπὸ ἐχθροὺς πρὸς ἡμᾶς ν' ἀποστατήσουν καὶ οὕτως οἱ κόποι μας θὰ εἶναι ἄχρηστοι καὶ θ' ἀπαιτηθῇ νὰ συνάψωμεν ἄλλους ἀγῶνας πρὸς κατάκτησιν των. Σᾶς προτρέπω, ὦ Μακεδόνες καὶ ἄλλοι σύμμαχοι ἡμῶν, νὰ μείνετε πιστοί, καθότι τοὺς κινδυνεύοντας ἀκολουθοῦν τὰ ἐνδοξα ἔργα. Σημειώσατε ὅτι τὸ νὰ ζῇ κανεὶς μὲ ἀρετὴν εἶναι γλυκὺ καὶ ὅταν ἀποθάνῃ ἀφήνει ἀθάνατον δόξαν. Λάβετε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι ὁ θεὸς μας ὁ Ἡρακλῆς, ἀπὸ ἄνθρωπος ἐθεωρήθη θεὸς ἢ ἐγένετο θεός, διότι δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν Τίρυνθα, τὸ Ἄργος, τὴν Πελοπόννησον ἢ τὰς Θήβας. Οἱ ἀγῶνες τοῦ Διονύσου ἐπίσης, ὁ ὁποῖος ἦτο θεὸς ἀνώτερος τοῦ Ἡρακλέους, δὲν ἦσαν ὀλίγοι».

«Ἡμεῖς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἔχομεν φθάσει πέραν τῆς Νύσης, ὁ δὲ βράχος τῆς Ἀόρνου, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ καταλάβῃ ὁ Ἡρακλῆς, κατεκτήθη ἀπὸ ἡμᾶς.

Δύνασθε ἤδη νὰ προσθέσετε καὶ τὰ ὀλίγα μέρη τῆς Ἀσίας ποὺ ἀπομένουν, εἰς τὰ πολλά. Ἡμεῖς οἱ ἴδιοι μένοντες εἰς τὴν Μακεδονίαν χωρὶς νὰ κοπιᾶσθωμεν, παρὰ διὰ νὰ κρατήσθωμεν ἔξω τῶν συνόρων μας τοὺς γείτονας Θρᾶκας, τοὺς Ἰλλυριοὺς ἢ τοὺς Τριβαλλοὺς ἢ μερικοὺς Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀκόμη ἐχθροὶ μας, θὰ ἠθέλαμεν θεωρηθῇ γενναῖοι;»

«Ἐὰν χωρὶς νὰ κοπιᾶζω ἐγὼ ὁ ἴδιος καὶ νὰ κινδυνεύω μαζί σας ἔμενα ἀπαθῆς, τότε δικαίως ἠθέλατε θεωρηθῇ κουρασμένοι ψυχικῶς καὶ ἀποκαμωμένοι. Ἀλλ' ἤδη ἐξ ἴσου μετέχομεν ὅλοι εἰς τὸν ἀγῶνα, τὰ δὲ θραβεῖα εἶναι κοινὰ δι' ὅλους, καθότι καὶ ἡ χώρα εἶναι ἰδική σας καὶ σεῖς εἰσθε οἱ διοικηταὶ αὐτῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ χρήματα, τὸ μεγαλύτερον μέρος περιέρχεται ἤδη εἰς ὑμᾶς, ὅταν δὲ κατακτήσθωμεν τὴν ὑπόλοιπον Ἀσίαν, τοὺς περισσοτέρους ἐξ ὑμῶν θὰ ὀδηγήσω παμπλούτους εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀφοῦ σᾶς πλουτίσω ἀκόμη περισσότερον, ἢ θὰ φροντίσω νὰ σᾶς ἀποστείλω πλουσίους καὶ εὐτυχεῖς. Ὅσοι ἐξ ὑμῶν ἐπιθυμεῖτε νὰ μείνετε ἐδῶ, θὰ εἰσθε ζηλευτοὶ διὰ τὰ ἀγαθὰ σας».

Ἀφοῦ ἐτελείωσεν οὕτω τὸν λόγον τοῦ ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπεκράτησε ἐπὶ πολλὴν ὥραν σιωπῇ. Ὁ ἴδιος προσεκάλεσε τοὺς ἔχοντας παρατηρήσεις νὰ τὰς εἴπουν. Τότε ἔλαβε τὸν λόγον ὁ Κοῖνος, ὁ υἱὸς τοῦ Πολεμοκράτους, καὶ ἀπήντησεν ὡς ἐξῆς εἰς τὸν Ἀλέξανδρον:

«ὦ βασιλεῦ, ἐπειδὴ καὶ σὺ ὁ ἴδιος δὲν θέλεις νὰ ὀδηγήσης διὰ τῆς θείας τὸν στρατὸν σου, θὰ ὀμιλήσω καὶ ἐγὼ, ὅχι θεβαίως διὰ τοὺς ἀρχηγούς, οἱ ὅποιοι, οἱ περισσότεροι ἐξ ἡμῶν, ἔχομεν λάθει τὴν ἀμοιβὴν μας καὶ ὑπερέχομεν ἤδη τῶν ἄλλων, ἀλλὰ διὰ τοὺς στρατιώτας. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ δὲν θὰ ὀμιλήσω μεροληπτικῶς δι' ἑμαυτόν, ἀλλὰ μόνον δι' ὅσα θὰ σᾶς ὠφελήσουν καὶ εἰς τὸ μέλλον. Δικαιοῦμαι ἅφ' ἐτέρου καὶ λόγῳ ἡλικίας νὰ μὴ ἀποκρύψω ὅσα μοῦ φαίνονται περισσότερον συμφέροντα. Θὰ ἐπεθύμουν νὰ δώσης τέρμα εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς κινδύνους, διότι καὶ σὺ ὁ ἴδιος γνωρίζεις ὅτι ἤλθομεν μὲ πολλοὺς Μακεδόνας καὶ Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι δὲν ὑπάρχουν πλέον. Τοὺς Θεσσαλοὺς τοὺς ἔστειλες ἤδη ἀπὸ τὰ Βάκτρα εἰς τὴν πατρίδα των. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ἑλληνας οἱ ὅποιοι παραμένουν εἰς τὰς πόλεις, τὰς ὁποίας ἔκτισες δι' αὐτούς, οὔτε αὐτοὶ ὅλοι ἐπιθυμοῦν νὰ μείνουν ἐδῶ παρὰ τὴν θέλησίν των. Ὅσοι Μακεδόνες καὶ Ἑλληνες ἀπέμειναν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα,

ἄλλοι ἤδη ἀπέθανον καὶ ἄλλοι ἔγιναν ἀνίκανοι πρὸς μάχην καὶ δὲν ἔχουν πλεον δυνάμεις ἀκμαίας, οὐδὲ τὸ ἠθικόν των εἶναι ὑψηλόν. Καὶ αὐτοὶ ὅλοι ἀγαποῦν τοὺς γονεῖς των, ἐφ' ὅσον τοὺς ἔχουν ἀκόμη, τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιὰ των, τὴν πατρίδα των ὅπου ἐγεννήθησαν καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐπιστρέψουν σήμερον πλούσιοι. Σὲ θερμοπαρακαλῶ νὰ μὴ τοὺς κινήσης πρὸς τὰ ἐμπρὸς παρὰ τὴν θέλησίν των. Ἀπὸ αὐτοὺς θὰ λείπη ὁ ἐνθουσιασμός εἰς περαιτέρω ἀγῶνας. Ἀφοῦ καὶ σὺ ἐπιστρέψης, ἐφ' ὅσον τὸ ἐπιθυμεῖς, εἰς τὴν πατρίδα σου, καὶ ἰδίως εἰς τὴν μητέρα σου, καὶ τακτοποιήσης τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ φέρης τὰς ἐνδόξους νίκας σου εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου, ἡμπορεῖς ν' ἀναλάβῃς πάλιν τὸν ἀγῶνα σου, εἴτε ἐναντίον τῶν Ἰνδιῶν, εἴτε ἐναντίον τῶν κατοίκων τοῦ Εὐξεινίου Πόντου, εἰς τὴν Καρχηδόνα, καὶ ἀκόμη εἰς τὴν Λιβύην. Ἔργον ἰδικόν σου θὰ εἶναι νὰ ἐτοιμάσης αὐτὸν τὸν ἀγῶνα. Τότε θὰ σὲ ἀκολουθήσουν πολλοὶ νέοι Μακεδόνες καὶ Ἕλληνες, ἀντὶ τῶν γερόντων καὶ κουρασμένων ἀνθρώπων. Οἱ νέοι αὐτοί, μὴ ἔχοντες τὴν κούρασιν καὶ τὴν πείραν τῶν κινδύνων τοῦ πολέμου, θὰ δείξουν μεγαλυτέραν προθυμίαν εἰς τοὺς περαιτέρω ἀγῶνας. Αὐτοί, ὥς εἶναι φυσικόν, θὰ σὲ ἀκολουθοῦν εἰς τοὺς νέους πολέμους διὰ νὰ ἐπιστρέψουν ἀπὸ πτωχοὶ πλούσιοι καὶ δοξασμένοι. Ἐπίσης λάβε ὑπ' ὄψιν, ὦ βασιλεῦ, ὅτι εἶναι ἡ σὺ φρων διαγωγὴ προτιμότερα παντὸς ἄλλου διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐν καιρῷ εὐτυχίας. Ἐπίσης, ἐφ' ὅσον τοιοῦτον στρατὸν θὰ ὀδηγήσης, δὲν θὰ ἔχῃς τίποτε νὰ φοβηθῇς ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς σου». «Τὰ δὲ ἐκ τοῦ δαιμονίου ἀδόκητά τε καὶ ταύτη καὶ ἀφύλακτα τοῖς ἀνθρώποις ἐστί» (Ἀρριανός, Ε' XXVII - τέλος).

Τὸν λόγον τοῦ Κοίνου ἐπεκρότησαν οἱ παρευρεθέντες. Ὁρισμένοι ἐδάκρυσαν καὶ ἔδειξαν μὲ τὴν στάσιν των αὐτήν, ὅτι δὲν ἦσαν διατεθειμένοι νὰ προχωρήσουν, ἀλλ' ἀπεναντίας θὰ ἐπέστρεφαν εἰς τὰς πατρίδας των μὲ μεγάλην χαράν. Ὁ Ἀλέξανδρος, δυσαρεστηθεὶς διὰ τοὺς λόγους τοῦ Κοίνου καὶ διὰ τὸν δισταγμὸν τῶν λοιπῶν ἀρχηγῶν, διέλυσε τὴν συγκέντρωσιν, τὴν δ' ἐπομένην εἶπε θυμωμένος, ὅτι αὐτὸς θὰ προχωρήσῃ καὶ ὅτι κανένα ἐκ τῶν Μακεδόνων δὲν θὰ ὑποχρεώσῃ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ παρὰ τὴν θέλησίν του, καθότι θὰ εὕρῃ ἄλλους δι' αὐτό.

«Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀναχωρήσουν εἰς τὰς πατρίδας

των, δύνανται νὰ φύγουν καὶ ν' ἀνακοινώσουν εἰς τοὺς συγγενεῖς των ὅτι ἐπιστρέφουν, ἀφήσαντες τὸν βασιλέα των μεταξὺ τῶν ἐχθρῶν». Ὁ Ἀλέξανδρος ἀφοῦ ἐτελείωσε μὲ αὐτὸν τὸν λόγον τοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ καὶ δὲν ἐδέχθη κανένα ἐκ τῶν ἐταίρων, ἀναμένων νὰ τοὺς ἴδῃ μετανοοῦντας καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς αὐτόν. Ἀλλ' ἐπεκράτει μεγάλη σιγὴ εἰς τὸν στρατόν, ὃ ὁποῖος δυσηρεστήθη διὰ τὴν ὀργὴν τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ δὲν ἤλλαξε γνώμην. Ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, εἶπεν ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔκαμε θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν διάθασιν τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ, ἀλλὰ τὰ σημεῖα τῶν θυσιῶν δὲν ἐφαίνοντο αἴσια.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Δ'.

Ἐπιστροφή

Συνεκέντρωσε τότε ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς γεροντοτέρους ἐκ τῶν ἐταίρων τοῦ στρατοῦ του καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτούς, ὅτι λόγῳ ἐκθιασμοῦ τοῦ στρατοῦ του, ἀπεφάσισε νὰ κηρύξη εἰς τὸ στράτευμα ὅτι ἔλαθε τὴν ἀπόφασιν νὰ μὴ προχωρήσῃ, ἀλλὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὰ ὀπίσω.

Οἱ στρατιῶται ἤρχισαν νὰ ζητωκραυγάζουν μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ οἱ περισσότεροι νὰ δακρύζουν. Ἄλλοι ἐπλησίασαν τὴν σκηνὴν τοῦ Βασιλέως καὶ ἠὺχαρίστησαν αὐτόν, διότι ἐδέχθη τὸ αἶτημά των. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τότε νὰ κτίσουν δώδεκα θωμούς, ἴσους πρὸς μεγάλους πύργους, εἰς ἔνδειξιν τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τοὺς θεοὺς διὰ τὰς μεγάλας νίκας του. Ἀμα ὥς κατεσκευάσθησαν οἱ θωμοί, ἔκαμαν θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς, ὥς καὶ γυμνικοὺς καὶ ἵππικοὺς ἀγῶνας.

Πρὸς ἔνδειξιν τῆς φιλίας του πρὸς τὸν Πῶρον, τῷ παρεχώρησεν ὅλην τὴν περιοχὴν μέχρι τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ, ἵνα τὴν ἐξουσιάζῃ, ἐπέστρεψε δ' εἰς τὰς χώρας τοῦ Ἀκεσίνη ποταμοῦ διὰ τοῦ Ὑδραῶτου. Ἐνταῦθα εὗρε τὴν πόλιν ὀνομασθεῖσαν «Ἀλεξάνδρειαν», ἐκτισμένην, ἀνέθεσε δὲ τὴν περιτείχισίν της εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα καὶ ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἦλθον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὁ Ἀρσάκης, ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς ἐπαρχίας, ἣ ὁποία ἐγειτόνευε πρὸς τὴν χώραν τοῦ Ἀθισάρου. Ἐδῶ ἀντὶ τοῦ Ἀθισάρου ἦλθον πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Ἀθισάρου καὶ οἱ συγγενεῖς του. Ἐπειδὴ ὁ Ἀθισάρχης ἦτο ἀσθενὴς καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ προὔπαντήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον, τῷ ἔφεραν ἐκ μέρους του ἕως τριάκοντα ἐλέφαντας, ὥς δῶρον.

Ὁ Βασιλεὺς ἀνέθεσεν εἰς τὸν Ἀθισάρην τὴν διοίκησιν τῆς χώρας αὐτοῦ, μὲ βοηθὸν τὸν Ἀρσάκην.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐκανόνισε τὸν καταβλητέον πρὸς αὐτὸν φόρον καὶ διέβη τὸν Ἀκεσίνην καὶ ἦλθεν εἰς τὸν Ὑδάσπην. Ἐδῶ διέταξε νὰ ἐπισκευασθοῦν ὅσα μέρη εἶχον κρημνισθῇ ἀπὸ τὰς πόλεις τῆς Νικαίας καὶ τῆς Βουκεφάλα ἐξ αἰτίας τῶν βροχῶν καὶ ἐρρύθμισε καὶ ἄλλα ἐκκρεμῇ ζητήματα, ἀφορῶντα τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν τούτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄

Πλεῦσις πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν

Ὁ Μακεδὼν κοσμοκράτωρ, ἀφοῦ ἡτοίμασεν εἰς τὰ ὕδατα τοῦ Ὑδάσπου πολλὰ ἑλαφρὰ πλοῖα καὶ πολλὰς τριαντακώπους ὡς καὶ ἵππαγωγὰ καὶ ἄλλα πλοῖα κατάλληλα νὰ προχωρήσουν εἰς τὸν ποταμόν, ἀπεφάσισε νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ἐδῶ συνήντησε κροκοδείλους, οἱ ὅποιοι ἐκολύμβων ὅπως τὰ ἔρπετά τοῦ Νεῖλου. Ὁ Ἰνδὸς ποταμός, ρέων ἐν μέσῳ ἐρήμου χώρας, χάνεται ἀπορροφώμενος καὶ ἀναβλύζει ἀργότερον, λαμβάνων, ὡς ἐνόμιζε, τὸ ὄνομα Νεῖλος.

Ὁ Ἀλέξανδρος, γράφων διὰ τὰς χώρας αὐτὰς εἰς τὴν μητέραν του ἔλεγεν, ὅτι ἀνεκάλυψε τὰς πηγὰς τοῦ Νεῖλου ἀπὸ ὠρισμένα ἀσήμαντα σημεία. Ἀλλ' ὕστερα ἐπληροφορήθη ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους ὅτι δὲν ἦτο ὀρθὴ ἡ ἀντίληψις του περὶ τοῦ Νεῖλου, ἀλλ' ὅτι ὁ Ὑδάσπης χύνεται εἰς τὸν Ἀκεσίνην, ὁ Ἀκεσίνης χύνεται εἰς τὸν Ἰνδόν, ὁ δὲ Ἰνδὸς εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν. Ἀφοῦ ἐπλούτισε τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις του, διώρθωσε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Νεῖλον κεφάλαια τῆς ἐπιστολῆς του πρὸς τὴν μητέρα του, διέταξε νὰ ἐτοιμασθοῦν πλοῖα κατάλληλα διὰ νὰ πλεύσουν εἰς τὸν Ὠκεανόν. Ἡτοίμασεν ἐπίσης τὰ πληρώματα τῶν μεγάλων πλοίων ἀπὸ Φοίνικας, Κυπρίους, Κάρας καὶ Αἰγυπτίους, οἱ ὅποιοι παρηκολούθουν τὸν στρατόν του.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἀπεβίωσεν ὁ Κοῖνος, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ὁ πλέον ἔμπιστος ἐταῖρος τοῦ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἐτάφη μὲ ὅλας τὰς τιμὰς. Ἐπίσης ὁ Ἀλέξανδρος συνεκέντρωσεν ὅλους τοὺς φίλους του καὶ ἀνεκήρυξεν ὡς Βασιλέα τῆς περιοχῆς τὸν Πῶρον. Ἡ περιοχὴ αὕτη περιλαμβάνει ἑπτὰ ἔθνη καὶ πόλεις περὶ τὰς δύο χιλιάδας. Διήρεσεν ἐπίσης τὸν στρατόν του καὶ ἐχώρισε τοὺς ἀσπιδοφόρους, τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς καλλιτέρους ἐκ τῶν ἱππέων καὶ τοὺς ἐφόρτωσεν ὅλους εἰς τὰ πλοῖα. Ὁ Κρατερός μὲ ἐν μέρος τοῦ πεζικοῦ καὶ

τοῦ ἱππικοῦ ἔβαινε παραλλήλως πρὸς τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ. Ὁ Ἡφαιστίων ἐπροχώρει πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην, ὀδηγῶν τοὺς ἐλέφαντας, ἕως διακοσίους, καὶ ἱππικὸν ἐκλεκτόν.

Ἔδωσε προσέτι ἐντολὰς εἰς αὐτοὺς νὰ ὀδηγήσουν τὸν στρατὸν πρὸς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Σωπεΐθου.

Εἶχε παραγγεῖλει νὰ δοθῇ ἡ χώρα πέραν τοῦ Ἰνδοῦ πρὸς τὴν Βακτριανὴν εἰς τὸν Φίλιππον. Τοὺς Νυσαίους ἱππεῖς ἔστειλεν ἐπίσης εἰς τὴν Νύσαν.

Ὁ Νέαρχος διωρίσθη ἀρχιναύαρχος τοῦ στόλου, ὡς κυβερνήτης δὲ τοῦ πλοίου τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Ὀνησίκριτος, ὁ ὁποῖος ἀνακριθῶς εἶχε γράψει εἰς τὸ βιβλίον του ὅτι ἦτο ναύαρχος. Ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, ἀναβιβάζει τὸν στόλον τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς 2.000, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἱππαγωγῶν.

Ἀφοῦ ἡτοιμάσθησαν ὅλα, ἐπεβιβάσθη εἰς τὰ πλοῖα ὁ στρατός. Ὁ Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἔκαμε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ἡρακλῆν καὶ τὸν Ἀμωνα Δία, ἔδωσε τὸ σῆμα τῆς ἀναχωρήσεως. Τὰ πλοῖα ἀπείχον ἀλλήλων κανονικὰ, τὰ πολεμικὰ ἀπὸ τὰ ἱππαγωγὰ, τὰ δὲ πληρώματα κωπηλατοῦντα ἐξέφερον ἀλαλαγμοὺς (ἐπαλαλάξειαν). (Ἀρριανός, Βιβλ. Ἑκτον, ΙΙΙ).

Αἱ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ ἦσαν εἰς μερικὰ μέρη ὑψηλότεραι, ἀνταπέστελλον δὲ τὴν βοήν καὶ συνεργοῦσαν εἰς τὸν κτύπον. Οἱ θάρβαροι μὲ θαυμασμὸν παρηκολούθουν τὰ ἱππαγωγὰ πλοῖα, ὅπου διὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπον νὰ μεταφέρονται διὰ θαλάσσης ἵπποι καὶ ἄλλα ζῶα. Οἱ Ἰνδοὶ τρέχοντες πρὸς τὴν παραλίαν τοῦ Ὑδάσπου καὶ τῶν ἄλλων ποταμῶν ἔψαλλον κατὰ θαρβαρικὸν τρόπον τὴν ὥραϊαν τελετὴν τῆς ἀναχωρήσεως τῶν πλοίων. Τὰ πλοῖα τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπροχώρησαν κανονικῶς καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον συναντήσεως μετὰ τοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ τοῦ Κρατεροῦ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τοὺς στενοὺς του συνεργάτας νὰ προχωρήσουν πρὸς τὸν ὠκεανόν. Αὐτὸς δὲ ἠναγκάσθη νὰ πολεμήσῃ μὲ τοὺς Μαλλοὺς καὶ τοὺς Ὀξυδράκας, οἱ ὁποῖοι ἦσαν οἱ περισσότεροι καὶ οἱ πολεμικώτεροι, εἶχον δὲ στείλει τὰ γυναικόπαιδά των εἰς τὰς ὠχυρωμένας πόλεις τῶν παραλίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ στρατιῶται τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐπλησίασαν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Ὑδάσπου καὶ Ἀκεσίνη, ἤκουον τὸν θόρυβον τῶν κυμάτων καὶ παρηκολούθουν μὲ θαυμασμὸν τὴν κωπηλασίαν.

Πλέων πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Ὠκεανοῦ ἠνώθη ὁ Ἀλέξανδρος πάλιν μὲ τὸν στόλον του.

Οὕτως ἠνώθησαν οἱ στόλοι τοῦ Βασιλέως, τοῦ Ἡφαιστίωνος, τοῦ Κρατεροῦ καὶ τοῦ Φιλίππου. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐχώρισε τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοὺς ἀπέστειλε πέρα ἀπὸ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, ὡς καὶ τὸ τάγμα τοῦ Πολυσπέρχοντος.

Τὴν διοίκησιν τῶν ἵπποτοξοτῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἀνέθεσεν εἰς τὸν Κρατερόν. Τὸν Νέαρχον τὸν διέταξεν ὅπως, ὀδηγῶν τὸ ναυτικόν, προπορεύεται κατὰ τρεῖς ἡμέρας. Τὸν ὑπόλοιπον στρατὸν διήρεσαν εἰς τρία τμήματα. Τὸν μὲν Ἡφαιστίωνα διέταξε νὰ προχωρήσῃ εἰς ἀπόστασιν πέντε ἡμερῶν πορείας, εἰς τρόπον ὥστε, ἐὰν ὑπάρχουν φυγάδες ἐκ τῶν Ἰνδῶν νὰ συλλαμβάνωνται. Τὸν Πτολεμαῖον, τὸν υἱὸν τοῦ Λάγου, διέταξεν ὅπως, ἀφοῦ ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του στρατοῦ, συλλάβῃ τοὺς Ἰνδοὺς, οἱ ὅποιοι τυχὸν θὰ ἐνέπιπτον ἐντὸς τοῦ δικτύου του.

Ἐπιπροσθέτως διέταξεν ὅπως, ὅταν φθάσουν εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Ἀκεσίνη καὶ Ὑδραῶτου, ἀναμείνουν τὸν ἴδιον τὸν Ἀλέξανδρον καὶ ἐνωθοῦν μετὰ στρατιωτικῶν τμημάτων τοῦ Κρατεροῦ καὶ τοῦ Πτολεμαίου.

Ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τοὺς τοξότας, τοὺς ἀσπιδοφόρους, τοὺς Ἀγριάνας καὶ τὸ τάγμα τοῦ Πείθωνος, τοὺς ἵπποτοξότας καὶ τοὺς ἡμίσεις ἀπὸ τοὺς ἱππεῖς τῶν ἐταίρων, ἐπροχώρει διὰ τοῦ ἀνύδρου ἐδάφους τῶν Μαλλῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἔθνος Ἰνδικὸν αὐτόνομον. Κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς πορείας του ἐστρατοπέδευσε πλησίον μικροῦ ρεύματος ἀπέχοντος ἀπὸ τὸν Ἀκεσίνην ἑκατὸν στάδια καὶ διέταξε τὸν στρατὸν νὰ δειπνήσῃ. Μετ' ἀνάπαυσιν ἐβάδισεν ὅλην τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα καὶ τὴν ἄλλην ἡμέραν ἕως τετρακόσια στάδια, ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν τῆς φυγῆς τῶν Μαλλῶν. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀόπλους ἐκείνην τὴν στιγμὴν κατοίκους ἐφονεύθησαν, τὸ δὲ ἱππικόν του διέταξε νὰ περιτειχίσῃ τὴν πόλιν ἀντὶ χαρακώματος, διότι τὸ πεζικὸν δὲν εἶχε φθάσει ἀκόμη. Μόλις δὲ ἔφθασαν οἱ πεζοὶ διέταξε τὸν Περδίκκαν νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν του εἰς τὴν ἄλλην πόλιν κατοικουμένην ἀπὸ τοὺς Μαλλοὺς, μαζὶ μὲ τὸν στρατὸν τοῦ Κλείτου, ὡς καὶ τοὺς Ἀγριάνας καὶ ἔδωσεν ἐντολὴν νὰ μὴ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πρὶν φθάσῃ ὁ ἴδιος.

Φθάσας εἰς τὴν πόλιν ἐπετέθη ὁ ἴδιος κατὰ τοῦ τείχους μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φύγουν οἱ Ἴνδοι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑπερασπισθοῦν τὴν περιοχὴν. Ἀλλὰ ἡ ἄμυνα ἐστοίχισε πολὺ. Ἡ Ἀκρόπολις ἐκυριεύθη καὶ οἱ θάρβαροι ἐσκοτώθησαν ὅλοι, ἕως δύο χιλιάδες. Ὁ Περδίκκας, ὅσους θαρβάρους συνήντησε καθ' ὁδόν, τοὺς ἐφόνευσε, πλὴν τῶν καταφυγόντων εἰς τὰ ἔλη ἀνδρῶν. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος, φθάσας εἰς τὴν περιοχὴν, διέταξε τοὺς στρατιώτας νὰ δειπνήσουν καὶ νὰ ἀναπαυθοῦν. Μεθ' ὃ ἤρχισε καὶ πάλιν τὴν καταδίωξιν, φονεύσας πολλοὺς ἐκ τῶν Μαλλῶν Ἰνδῶν. Τέλος, ἀφοῦ ἔφθασεν ὁ Πείθων, διέταξε τὸ τάγμα του μὲ δύο σώματα ἱππέων νὰ ἐπιτεθῇ καὶ νὰ καταλάβῃ τὸ ὄχυρόν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἔγινε, οὗτος δὲ ἐπέστρεψε εἰς τὸ στρατόπεδον περαιώσας τὴν ἀποστολὴν του.

Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἡσύχασεν ἄλλ' ἐπετέθη ἐναντίον μιᾶς πόλεως Βραχμάνων Ἰνδῶν. Οὗτοι ἠναγκάσθησαν νὰ καταφύγουν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας, κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν καὶ ἐφόνευσε περὶ τοὺς 5.000. Ὀλίγοι ἄνδρες συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησεν ἀκόμη περισσότερον καὶ ἔφθασε πλησίον τοῦ Ὑδραῶτου ποταμοῦ, εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην τοῦ ὁποίου εἶχον παραταχθῇ οἱ Ἴνδοι. Εἰσβάλλει εἰς τὸν ποταμὸν μὲ μόνον τὸ ἱππικόν του. Οἱ φεύγοντες Ἴνδοι, κατέφυγαν εἰς τινὰ παρακειμένην ὄχυρωτάτην πόλιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος κατῴρθωσε νὰ διασπάσῃ μίαν μικρὰν πύλιν καὶ νὰ ὁρμήσῃ ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐπετέθη κατὰ τῆς ἀκροπόλεως, προσπαθῶν νὰ τοποθετήσῃ κλίμακα εἰς τὸ τεῖχος. Τὸ πεζικὸν τῶν Μακεδόνων δὲν ἤρχετο καὶ ὁ Ἀλέξανδρος ἐστενοχωρεῖτο πολὺ. Ἡρπασε λοιπὸν τὴν κλίμακα ἀπὸ τὰς χεῖρας ἑνὸς στρατιώτου, τὴν ἐστερέωσεν εἰς τὸ τεῖχος καὶ προσεπάθει ν' ἀνεβῇ. Τὸν ἠκολούθησεν ὁ Πευκέστας, κρατῶν τὴν ἱερὰν ἀσπίδα τῆς Τροίας. Ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἄνοδον ὁ Λεοννάτος. Ἀπὸ ἄλλην κλίμακα προσεπάθησε νὰ ἀνεβῇ ὁ Ἀθρέας, ἕνας διμοιρίτης. Ὁ Ἀλέξανδρος, φθάσας εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ τείχους καὶ στηρίξας τὴν ἀσπίδα ἐπάνω εἰς τὸ τεῖχος, ἐξεδίωκε τοὺς ὑπερασπιστὰς μέσα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, φονεύων ὅσους ἠδύνατο. Ἐν τῷ μεταξύ οἱ στρατιῶται του, φοβούμενοι διὰ τὴν τύχην τοῦ Βασιλέως, ἠθέλησαν νὰ χρησιμοποιήσουν τὰς

κλίμακας διὰ νὰ ἀνέλθουν. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔμεινεν εἰς τὰς ἐπάλξεις τῶν τειχῶν μόνος του, πολεμῶν τοὺς ἐχθρούς. Οὗτος διεκρίνετο ἀπὸ τὴν λαμπρότητα τῶν ὀπλῶν του καὶ ἀπὸ τὴν ἐξαίρετον τόλμην του. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ εἰς τὰς ἐπάλξεις. Ἐπήδησε λοιπὸν ἐντὸς τοῦ τείχους, πολεμῶν καὶ φονεύων τοὺς Ἰνδοὺς καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν ἀρχηγόν των. Τὸ θέαμα ἦτο ἄγριον. Ὁ ἀρχηγὸς ἐφόνευσεν ἄρκετοὺς ἐκ τῶν θαρσάρων. Δὲν ἠδύναντο νὰ τὸν πλησιάσουν, ἀλλ' ἔστελλον θέλη ἀπειρα ἐναντίον του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Πευκέστας, ὁ Λεοννάτος καὶ ὁ Ἀθρέας κατῶρθωσαν νὰ πηδήσουν ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἤρχισαν νὰ μάχωνται διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὸν Βασιλέα. Ὁ διμοιρίτης Ἀθρέας ἔπεσε νεκρὸς, κτυπηθεὶς μὲ θέλος εἰς τὸ πρόσωπον. Πληγώνεται καὶ ὁ Ἀλέξανδρος μὲ θέλος εἰς τὸ στήθος. Τὸ θέλος εἰσχωρεῖ διὰ τοῦ θώρακος εἰς τὸ στήθος. Ὁ ἀνδρεῖος καὶ τολμηρὸς Βασιλεὺς ἐξακολουθεῖ νὰ μάχεται ἀκόμη. Ἀλλὰ τὸ αἷμα ἀρχίζει νὰ χύνεται καὶ ὁ Ἀλέξανδρος λιποθυμᾷ καὶ πίπτει. Εἰσορμοῦν οἱ Μακεδόνες ἐντὸς τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ τὴν πύλην ἣ ὁποία εἶχε μερικῶς ἀνοιγῇ, τοποθετοῦν τὸν ἄνακτα ἐπὶ ἀσπίδος, ἀφοῦ δὲ τοῦ ἀφαιροῦν τὸ θέλος τὸν μεταφέρουν ἔξω τῆς Ἀκροπόλεως εἰς κακὴν κατάστασιν. Πράγματι μεγαλεῖον ἐξόχου ἀνδρός!

Ὅλα τ' ἀνωτέρω συνέβησαν εἰς τὴν χώραν τῶν Μαλλῶν καὶ ὄχι εἰς τὴν χώραν τῶν Ὀξυδρακῶν. Ὁ Πτολεμαῖος, ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου δὲν ἦτο παρὼν εἰς τὰς μάχας αὐτάς καὶ συνεπῶς δὲν ἐβοήθησε τὸν Ἀλέξανδρον ὅπως ἔγραψαν ὠρισμένοι συγγραφεῖς, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπεκάλεσαν καὶ σωτήρα.

Ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἀσθενείας του εἶχε διαδοθῇ ὅτι ἀπεθίωσεν ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁλος ὁ στρατὸς ἐθρήνει. Ποῖος θὰ ἦτο διάδοχος στρατηλάτης; Πῶς θὰ ἐρρυθμίζοντο τὰ ἄπειρα προβλήματα τὰ ὁποῖα θὰ προέκυπτον; Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἤρως μέγας καὶ ἐναντι τοῦ θανάτου! Διέταξε νὰ τὸν μεταφέρουν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ὑδρώτου ποταμοῦ εἰς τὴν συμβολήν του μὲ τὸν Ἀκεσίνην ὅπου ἦσαν παρόντες οἱ φίλοι του, Ἡφαιστίων ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ στρατοῦ, Νέαρχος τοῦ Ναυτικοῦ κ.ἄ. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ ἀφαιρέσουν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου διὰ νὰ εἶναι ὁρατὸς ἀπὸ ὅλους. Πολλοὶ ἐδάκρυσαν ἀπὸ τὴν θέαν αὐτὴν τοῦ ἥρωός των.

“Όταν μετεφέρθη ἀπὸ τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν τὸν ἔθλεπαν ὅλοι οἱ στρατιῶτες καὶ τὸν ἑθαύμαζαν. Ὁ καθείς κατὰ τὸν τρόπον τοῦ προσεπάθει νὰ τὸν χαιρετήσῃ.

Εἰς Βοιωτὸς γέρων πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος ἔλυπθῃ ἀπὸ τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν φίλων τοῦ καὶ ἦτο κατηφής, πλησιάσας τοῦτον τὸν προσεφώνησεν εἰπὼν ὅτι «τὰ κατορθώματα τὰ κάνουν μόνον οἱ γενναῖοι ἄνδρες». Οἱ ὑπόλοιποι Μαλλοὶ ἔστειλαν ἐπίσης Πρέσβεις, οἱ ὅποιοι εἶχον ἐντολὴν νὰ παραδώσουν τὴν πόλιν τῶν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον. Ἐπίσης ἀφίχθησαν πληρεξούσιοι τῶν Ὀξυδρακῶν διὰ νὰ συνάψουν συνθήκην εἰρήνης ὥς καὶ ἀρχηγοὶ τῶν νομάδων φυλῶν, οἵτινες, ἑκατὸν πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἐζήτουν τὴν σύναψιν εἰρήνης. Ἐδικαιολογοῦντο ὅτι ἔσφαλλον, διότι δὲν ἔστειλαν προηγούμενως πρεσβείας διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν, καθότι ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀφίξεως τοῦ Διονύσου εἶχον σκοπὸν νὰ παραδώσουν τὰς χώρας τῶν πρὸς διοίκησιν.

Ἐπίσης ἦσαν πρόθυμοι νὰ πληρώσουν φόρον καὶ νὰ δώσουν ὁμήρους περὶ τοὺς χιλίους, τοὺς ἀρίστους ἀπὸ τὰς πατρίδας τῶν, ἵνα πολεμήσουν μετ’ αὐτοῦ κατὰ τῶν ἄλλων Ἰνδῶν. Ἐπίσης παρέδωσαν καὶ 500 ἄρματα καὶ ὁδηγοὺς τοιούτων ἁρμάτων. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔλαβεν τὰ ἄρματα, ἀλλ’ ἀφῆκεν τοὺς ὁμήρους νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς πατρίδας τῶν. Ἀρχηγὸν ὧν εἶχε διορίσει τὸν Φίλιππον.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς παραμονῆς τοῦ εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο λόγῳ τοῦ τραύματός του, παρηκολούθει τὴν κατασκευὴν πολλῶν ἀκόμη πλοίων. Ἐπεβίβασε περὶ τοὺς 1700 ἵππεῖς, καὶ ἀπὸ τοὺς ἐλαφρῶς ὀπλισμένους στρατιώτας ἕως δέκα χιλιάδας. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀνέμενεν εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Ἀκεσίνη καὶ Ἰνδοῦ, τὸν Περδίκκαν, ὁ ὅποιος εἶχεν ὑποτάξει ἐν τῷ μεταξὺ τοὺς Ἀθαστανούς. Οἱ Ξάθροι ἐπίσης ἐναυπήγησαν καὶ ἄλλα πλοῖα τὰ ὅποια τῷ παρέδωσαν. Ἐπίσης καὶ τὸ ἔθνος τῶν Ὀσσαδίων ἐδήλωσεν ὑποταγὴν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Οὕτω, ὅλα τὰ ἔθνη τὰ εὕρισκόμενα εἰς τὰ μέχρι τῆς ἐνώσεως τῶν ποταμῶν Ἀκεσίνη καὶ Ἰνδοῦ μέρη τὰ καθυπέταξε, διώρισε δὲ σατράπην τῶν τὸν Φίλιππον, πρὸς τὸν ὅποιον ἀφῆκεν ὅσους Θράκας τῷ ἐχρειάζοντο πρὸς φρούρησιν τῆς τάξεως. Ὁ Ὀξυάρτης, ὁ πενθερὸς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀφίχθη ἐδῶ πρὸς συνάντησίν του. Ἐπίσης προσέθεσε καὶ τὴν σατραπείαν τῶν Παραπαμισάδων εἰς τὴν ἐπικράτειάν του, ἀφοῦ ἀντεκα-

τέστησε τὸν ἤδη νωχελῇ σατράπην Τιρυάσπην. Ἐδῶ διεκπεραίωσε τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατοῦ μετὸν Κρατερὸν εἰς τὴν ἀριστεράν ὄχθην τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, οὗτος δὲ κατέπλευσε εἰς τὰς χώρας τοῦ Βασιλέως τῶν Σόγδων, ὅπου καὶ ἐπεσκεύασε τὰ ἡμικατεστραμμένα πλοῖα του. Ἐπίσης διώρισε τὸν Ὁξυάρτην καὶ τὸν Πείθωνα ὡς Διοικητὰς τῆς περιοχῆς ἕως τὴν παραλίαν τῆς Ἰνδικῆς. Περαιτέρω στέλλει πάλιν τὸν Κρατερὸν μετὸν στρατόν του εἰς τὴν χώραν τῶν Ἀραχωτῶν καὶ τῶν Δραγγῶν, ὁ ἴδιος δὲ ὁρμᾷ κατὰ τῆς χώρας τῶν Μουσικανῶν, τὴν ὁποίαν καὶ καταλαμβάνει ἀμέσως. Ὁ Μουσικανὸς μονάρχης ἐδήλωσεν ὑποταγὴν, προσέφερε τὴν χώραν του καὶ τοὺς ἐλέφαντάς του, καὶ ἐν γένει ὑπεχώρησε πλήρως. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐθαύμασε τὴν ὠραίαν αὐτὴν χώραν τὴν ὁποίαν καὶ ἀφῆκεν εἰς τὸν Μουσικανὸν νὰ κυβερνᾷ ὡς καὶ πρότερον. Ὁ Κρατερὸς ἐν τῷ μεταξὺ ὠρίσθη ὅπως περιζώσῃ τὴν ἀκρόπολιν μετὲ τείχος. Τὸ τεῖχος αὐτὸ ἦτο κατάλληλον νὰ κρατᾷ εἰς ὑποταγὴν τὰς διαφόρους φυλάς τῆς περιοχῆς.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς συνάντησιν τοῦ Ὁξυκανοῦ καὶ κατέλαβε δύο μεγάλας πόλεις τοῦ κράτους αὐτοῦ. Εἰς τὴν δευτέραν πόλιν συνελήφθη καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς ὁ Ὁξυκανός.

Εἰς τὰ πέριξ ἦτο διοικητὴς ὁ Σάμβος, διωρισμένος σατράπης ὑπὸ τῶν ὀρεινῶν Ἰνδῶν. Οὗτος εἶχε πληροφορηθῇ ὅτι ὁ Μουσικανὸς εἶχε δηλώσει ὑποταγὴν. Ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας, γνωστὴ ὡς Σινδιμάναν, ἤνοιξε τὰς πύλας της καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ Σάμβου παρεδόθησαν. Ὁ Σάμβος ἔφερεν ἐλέφαντας ὡς δῶρα εἰς τὸν Ἀλέξανδρον.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἀλέξανδρος ἐκυρίευσε καὶ ἄλλην πόλιν ἣ ὁποία ἐπανεστάτησε, φονεύσας τοὺς ὑπαιτίους τῆς ἀνταρσίας, Βραχμάνους. Ὁ Μουσικανός, παρὰ τὴν συμφωνίαν του μετὸν Ἀλέξανδρον, ἐπανεστάτησεν. Ἐναντίον αὐτοῦ ἔστειλε τιμωρὸν τὸν Πείθωνα, τὸν υἱὸν τοῦ Ἀγήνωρος. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἐπετέθη ἐναντίον τῶν πόλεων αἱ ὁποῖαι εἶχον προσχωρήσει εἰς τὴν ἀνταρσίαν καὶ τὰς κατέσκαψε. Ὁ Πείθων ἐν τῷ μεταξὺ διετάχθη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου νὰ κρεμάσῃ τὸν Μουσικανόν. Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ὑπῆρχε καὶ ἡ πόλις Πάταλα, τῆς ὁποίας ὁ ἄρχων ἦλθεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον μετὰ δῶρα καὶ παρεδόθη. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸν Διοικητὴν νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἄρχῃ τῆς χώρας του καὶ ἔδωσεν ἐν-

τολήν νά προετοιμάσῃ κάθε τι τὸ ὁποῖον ἐχρειάζετο διὰ νά φιλοξενηθῇ ὁ στρατός του. Τὸν Κρατερόν ἔστειλε διὰ μέσου τῆς χώρας τῶν Ἀραχωτῶν καὶ Ζαράγγων εἰς τὴν Καρμανίαν. Μαζί του ἔταξίδευσαν καὶ οἱ ἀπόμαχοι Μακεδόνες οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν πατρίδα των, τὰ τάγματα τοῦ Ἀττάλου καὶ τοῦ Μελεάγρου καὶ τοῦ Ἀντιγένους καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς τοξότας καὶ ἀπὸ τοὺς ἐταίρους ὅσοι εἶχον λόγους νά φύγουν εἰς τὰς χώρας των.

Ὁ Ἡφαιστίων διωρίσθη ἀρχηγὸς τῶν λοιπῶν στρατευμάτων τὰ ὁποῖα ἐστέλλοντο μὲ πλοῖα. Τὸν Πείθωνα, ὁ ὁποῖος ἀνέλαθε νά διοικήσῃ τοὺς ἵππακοντιστὰς καὶ τοὺς Ἀγριάνας οἱ ὁποῖοι θὰ ἐστέλλοντο εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθη τοῦ Ἰνδοῦ, τὸν διέταξε νά εὔρῃ καὶ ἐγκαταστήσῃ κατοίκους μέσα εἰς τὰς ὀχυρωθείσας πόλεις.

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ πλοῦ ἀνηγγέλη εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι ὁ Διοικητὴς τῶν Πατάλων εἶχε δραπετεύσει ἀπὸ τὴν περιοχὴν ἀφοῦ ἐπῆρε τοὺς περισσοτέρους κατοίκους τῆς πόλεως.

Ὁ Βασιλεὺς ἐπροχώρησε εἰς τὰ Πάταλα χωρὶς χρονοτριβὴν καὶ οὐδένα εὔρεν ἐκ τῶν κατοίκων. Οὗτος συνέλαθε ὀλίγους αἰχμαλώτους, ἀλλὰ δὲν τοὺς κακομετεχειρίσθη, διεκήρυξε δὲ ὅτι ἡδύναντο νά κατοικοῦν ἐλεύθερα εἰς τὴν πόλιν τῶν Πατάλων. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸν Ἡφαιστίωνα νά κτίσῃ ὀχυρὰ φρούρια ἐντὸς τῆς πόλεως. Ἐπίσης ἔδωσε ἐντολήν νά στείλουν συνεργεῖα εἰς τὴν γειτονικὴν ἄνυδρον περιοχὴν, νά ἀνοίξουν πηγὰδια καὶ νά τὴν οἰκῇσουν. Τὸ ρεῦμα τοῦ Ἰνδοῦ διαχωρίζεται πλησίον τῶν Πατάλων εἰς δύο ποταμοὺς οἱ ὁποῖοι διατηροῦν τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ἐν τῷ μεταξὺ ἐκτίσθη ὁ ναύσταθμος καὶ τὰ ὑπόστεγα τῶν πλοίων. Ἀφοῦ ἐπροχώρησαν ἀρκετὰ τὰ ἔργα αὐτά, ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεφάσισε νά πλεύσῃ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀπὸ τὸν δεξιὸν κλάδον τοῦ ποταμοῦ. Διέταξεν ἐπίσης τὸν Λεοννάτον νά ὀδηγήσῃ χιλίους ἵππεῖς καὶ ὀκτὼ χιλιάδας πεζοὺς παραλλήλως πρὸς τὸν στόλον ὁ ὁποῖος ἀπετελεῖτο ἀπὸ κερκούρους, ἡμιολίας καὶ ὄλας τὰς τριακοντόρους. Λόγῳ τῆς κακοκαιρίας ὅμως ἀρκετὰ πλοῖα κατεστράφησαν.

Τέλος οἱ Ἰνδοὶ ὠδήγησαν τὰ πλοῖα πρὸς ἀσφάλειαν εἰς διώρυγα τῶν Πατάλων. Ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἦτο ἡ περίοδος τῆς ἀμπώτιδος, τὰ δὲ πλοῖα ἔμειναν εἰς τὴν ξηράν. Παρελθούσης τῆς ἀμπώτιδος, ἡ ὁποία

εἶχε προξενήσει πολλὴν ἐντύπωσιν καὶ φόβον, τὰ πλοῖα ἀνυψώθησαν χωρὶς ζημίαν, πλὴν ὀλίγων τὰ ὅποια συνεκρούσθησαν, ἐξώκειλαν καὶ κατεστράφησαν. Ἀφοῦ διέταξε νὰ ἐπισκευασθοῦν τὰ πλοῖα τὰ ὠδήγησαν εἰς τὴν περιοχὴν τὴν νησίδος Κιλλουτά. Τὴν ἄλλη ἡμέραν ἔπλευσεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν ὠκεανὸν ἵνα ἴδῃ ἂν ἡ ἔξοδος τῶν πλοίων ἦτο ὁμαλή. Ἐδῶ παρετήρησε καὶ τὴν τρίτην νῆσον ἀλλὰ δὲν ἐπροχώρησε καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν θάσιν του. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔκαμε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς, διότι τὸν ἐβοήθησαν νὰ φθάσῃ εἰς τὰ Πάταλα καὶ τὸ πέλαγος. Ἡ μεγάλη ἀγωνία τοῦ Βασιλέως ἦτο ἡ πλεῖσις εἰς τὸν ὠκεανὸν μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου, καὶ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, χωρὶς πολλὰς ζημίας.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὰ Πάταλα εὗρε τὸ Φρούριον ἔτοιμον καὶ τὸν Πείθωνα, ἐγκαίρως φθάσαντα μὲ τὸν στρατὸν του. Εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα ἔδωσε ἐντολὴν νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ ἀπαιτούμενα ὑλικά διὰ νὰ κατασκευάσῃ τεῖχος περὶ τὸν ναύσταθμον καὶ ὑπόστεγα διὰ τὰ πλοῖα. Μετὰ ταῦτα διέβη τὸν δεύτερον θραχίονα τοῦ Ἰνδοῦ, ὁ ὁποῖος ἀπεῖχε περὶ τὰ χίλια ὀκτακόσια στάδια ἀπὸ τοῦ πρώτου θραχίονος. Ἐφθασεν ἐν συνεχείᾳ εἰς μεγάλην λίμνην πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, ὅπου παρετήρησεν ὅτι ὑπῆρχον ἰχθεῖς τῆς θαλάσσης καὶ συνεπέρανεν ὅτι ἡ περιοχὴ ἦτο κατάλληλος πρὸς πλοῦν καὶ ἔξοδον τοῦ μεγάλου στόλου τοῦ πρὸς τὸν ὠκεανόν. Διέταξε συνεπῶς νὰ ἐκσκαφθοῦν πηγὰδια ὕδατος πρὸς ὕδρευσιν τῶν πλοίων. Ἀποτελειώσας ὅλας τὰς ἐργασίας ἐπέστρεψεν καὶ πάλιν εἰς τὰ Πάταλα ὅπου ἀποθήκευσε σίτον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ διὰ τέσσαρας μῆνας καὶ διάφορα ἄλλα ἐφόδια ἀπαραίτητα διὰ τὸν περίπλουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'

Νέαρχος ὁ Ναύαρχος

Ὁ Νέαρχος ἦτο ἤδη ἕτοιμος ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στόλου καὶ ἀνέμενε διαταγὰς. Ὁ Ἀλέξανδρος φεύγων ἀπὸ τὰ Πάταλα, ἐβάδισε πρὸς τὸν Ἀράθιον ποταμόν. Ἐκεῖ παρέλαθε τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν, τοὺς τοξότας, τὰ σώματα τῶν πεζεταίρων, ἐκλεκτὸν τάγμα ἀπὸ ἵππεις, ὅλους τοὺς ἵπποτοξότας καὶ ἐπροχώρησε ἔχων τὴν θάλασσαν πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἐπίσης εἶχε φροντίσει νὰ ὑπάρχουν οἱ σκαπανεῖς διὰ νὰ ἀνοίξουν πηγὰδια δι' ὕδωρ. Ἐκ τῶν πέριξ οἰκούντων οἱ Ἀραθῖται διείδον ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐγκατέλειψαν τὰς πόλεις κατέφυγον εἰς τὴν ἔρημον ὅπου καὶ ἐξωντώθησαν.

Ὡσαύτως εἰς τὴν πόλιν τῶν Ὠρειτῶν ἄλλοι ἐφονεύθησαν καὶ ἄλλοι συνελήφθησαν αἰχμάλωτοι.

Ὁ Ἀλέξανδρος παραλαβὼν τοὺς ἡμίσεις ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν Ἀγριάνων καὶ ἀρκετὸν ἱππικὸν ἐπροχώρησε πρὸς τὰ σύνορα τῶν Γαδρωσῶν καὶ τῶν Ὠρειτῶν, οἱ ὅποιοι ἠνωμένοι εἶχον ἐτοιμάσει τὴν ἀμυνάν των, ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ τῶν τελευταίων, ἀφοῦ ἐμελέτησαν τὰ πράγματα, κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παραδοθοῦν καθότι θὰ ἦτο ἄσκοπος ἡ ἐπίθεσις. Ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε Σατράπην τῶν Γαδρωσῶν καὶ Ὠρειτῶν τὸν Ἀπολλοφάνην. Ἐπίσης εἰς τὰ Ὠρα ἀφῆκε καὶ τὸν Λεοννάτον μὲ τοὺς Ἀγριάνας καὶ τοὺς ἐναπομείναντας Ἕλληνας μισθοφόρους, ὁ ἴδιος δὲ ἐπροχώρη πρὸς κατὰληψιν τῆς Γαδρωσίας, ἡ ὁποία, κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἦτο ἔρημος. Κατὰ τὴν διαδρομὴν οἱ παρακολουθοῦντες τὸ στράτευμα Φοίνικες συνέλεγον τὰς ἐκκρίσεις τῆς σμύρνας, καὶ τὰ φύλλα δάφνης. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀμπώτιδος ἐξηραίνετο τὸ ἔδαφος, ὅταν δὲ ἐπλημμύριζε τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ὥς νὰ εἶχον φυτρώσει εἰς τὴν θάλασσαν. Ὑπῆρχον εἰς τὴν περιοχὴν

πολλά φυτά, κορμοὶ ἀκάνθης μὲ ἰσχυρὰν ὁσμὴν κλπ.

Ὁ Ἀλέξανδρος διέβαινε δυσκόλους δρόμους ἐστερημένους τροφίμων ἔλειπε δὲ καὶ τὸ ὕδωρ διὰ τὸ στράτευμα. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τὸ στράτευμα ἠναγκάζετο νὰ νυκτοπορῇ μακρὰν τῆς θαλάσσης. Ὅταν ἦτο ἀναγκάσιον νὰ διατρέχῃ τὴν παραθαλασσίαν περιοχὴν, ἦνοιγε φρέατα, ἐγκαθίστα ἀγορὰς τροφίμων ὡς καὶ ἀγκυροβόλια. Ὁ Ἀλέξανδρος διηγεῖτο ὅτι εἶχεν ἀνακαλύψει ἰχθυοφάγους, οἱ ὅποιοι συνέλεγον τὰ θαλάσσια ὄστρακα μὲ τὰ ὁποῖα κατεσκεύαζον τὰς καλύβας των.

Κάπου εἰς τὴν ἔρημον συνήντησαν τόπον ὅπου ἐφύετο ἀφθόνως σίτος. Αὐτὸν διεμοίρασεν εἰς τὰ ζῶα, τὸ δὲ ἀπομένον προῖον διέταξε νὰ τὸ συγκεντρώσουν, νὰ τὸ σφραγίσουν καὶ νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς παραθαλάσσια μέρη.

Ἀλλ' ὅπως ἐπροχώρουν δὲν εὔρισκον τροφίμα καὶ οἱ φρουροὶ ἔδειξαν ἀδιαφορίαν διὰ τὴν φύλαξιν τοῦ συγκεντρωθέντος σίτου, τὸν ὁποῖον ἔτρωγεν ὁ στρατός, ὅστις ὑπέφερε ἀπὸ πείναν.

Ὁ Ἀλέξανδρος πληροφορηθεὶς τὴν πρᾶξιν συνεχώρησε τοὺς στρατιώτας διὰ τὸ παράπτωμά των, λόγῳ τῆς ἀνάγκης ἣτις τοὺς ὥθησε εἰς αὐτό.

Ἐπίσης ἐδόθη ἐντολὴ νὰ μεταφέρουν καὶ οἱ ἐντόπιοι σίτον ἠλεσμένον καὶ χουρμάδας καὶ πρόβατα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατοῦ ἐπὶ πληρωμῇ. Ἐπίσης ἐν τῇ μερίμνῃ του διὰ τὸν ἐπισιτισμὸν τοῦ στρατοῦ ἀπέστειλε καὶ τὸν ἐταῖρον Τήλεφον εἰς ἄλλον τόπον μὲ μικρὰν ποσότητα πρὸς διανομὴν. Ἀπὸ τὰ ὦρα ἐπροχώρησεν ἐπὶ ἐξήκοντα ἡμέρας καὶ ἔφθασεν εἰς τὰ Πούρα. Εἰς τὸν δρόμον ἔχασε πάρα πολλοὺς στρατιώτας ἐκ πείνης καὶ κακουχιῶν.

Ἐκ τοῦ ἰδίου δρόμου διῆλθε καὶ ὁ Κύρος, ὁ υἱὸς τοῦ Καμβύσου, ἀλλὰ διεσώθη μόνον μὲ ἑπτὰ στρατιώτας. Ἡ ἔλλειψις πρὸ παντὸς ὕδατος κατέστρεψε τὸ μέγιστον μέρος τοῦ στρατοῦ του καὶ προπάντων τὰ ὑποζύγια. Ἐκ τῶν ὑποζυγίων πολλὰ ἐσφάγησαν καὶ ἐφαγώθησαν, ὁ δὲ στρατὸς ἐδικαιολογεῖτο ὅτι τὰ ζῶα ἀπέθνησκον ἐκ πείνης, δίψης καὶ κοπώσεως. Οἱ στρατιῶται ἐν καιρῷ νυκτὸς συνήντησαν χεῖμαρρον θροχῆς. Δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ προχωρήσουν. Πολλαὶ γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιὰ ἐπνίγησαν, αἱ ἀποσκευαὶ ἐξηφανίσθησαν. Ἦτο κόλασις! Οἱ στρατιῶται μὲ πολλὰς δυσκολίας περιεσώθησαν, ὅσοι περιεσώθησαν. Καὶ τὸ θλιβερόν ἦτο

ὅτι ἐνῶ λόγῳ θροχῆς εὕρισκον ὕδωρ, ἔπινον ἀφθόνως ἐξ αὐτοῦ καὶ ἀπέθνησκον ἐν συνεχείᾳ.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροπορεύετο τοῦ στρατοῦ του πεζὸς καὶ ταλαιπωρημένος. Ὡρισμένοι στρατιῶται ἀπεμακρύνθησαν ἀπὸ τὸν ὄμιλον, συνέλαξαν ὀλίγον ὕδωρ καὶ τὸ ἔφερον εἰς τὸν Βασιλέα. Αὐτός, ἐκτιμῶν τὴν ἀφοσίωσίν των, ἔχυσε τὸ ὕδωρ, ἀφοῦ ἐπήνεσε τὴν γενναιοψυχίαν τοῦ στρατοῦ.

Ἐν τῇ πορείᾳ των οἱ στρατιῶται εἶχον χάσει τὸν δρόμον των, διότι δὲν ὑπῆρχε σημεῖον ἀναγνωρίσεως, ὡς δενδρύλλια κλπ. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἀπηλπίσθη. Ἀφοῦ παρέλαθε πέντε ἐν συνόλῳ ἵππεῖς ἀνεχώρησε καὶ εὔρε τὴν παραλίαν ὅπου κατῴρθωσε νὰ ἀνεύρη ὕδωρ καὶ οἱ ὁδηγοὶ ἀνεκάλυψαν πλεον τὸν δρόμον των.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐφθασεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῶν Γαδρωσῶν. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ Ἀπολλοφάνης, τὸν ὁποῖον εἶχε διορίσει σατράπην, οὐδὲν ἔκαμε ἀπὸ ὅσα παρήγγειλε. Τὸν ἀντικατέστησεν διὰ τοῦ Θόαντος, τὸν ὁποῖον διεδέχθη ὁ Σιθύρτιος. Εἰς αὐτὸν ἀνετέθη ἡ Σατραπεία τῆς Γαδρωσίας καὶ τῆς Ἀραχωσίας. Τὴν σατραπείαν τῆς Καρμανίας ἔλαβεν ὁ Τληπτόλεμος ὁ υἱὸς τοῦ Πυθοφάνους. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Καρμανίαν καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ σατράπης τῶν Ἰνδῶν Φίλιππος ἐφονεύθη μὲ δόλον ἀπὸ τοὺς μισθοφόρους κατόπιν ἐξυφάνθεισης συνωμοσίας ἐναντίον του. Οἱ φονεῖς τοῦ Φιλίππου ἐσκοτώθησαν ἀπὸ τοὺς Μακεδόνas. Ἄλλους συνέλαβαν ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ τοὺς κατεδίκασαν εἰς θάνατον. Ἐγγραψε δὲ πρὸς τὸν Εὐδήμον καὶ Ταξίλην ἐπιστολὴν διὰ νὰ φροντίσουν διὰ τὰς χώρας τῶν ὁποίων σατράπης εἶχε διορισθῇ ὁ Φίλιππος.

Εἰς τὴν Καρμανίαν ὅπου εἶχε φθάσει ἤδη ὁ Ἀλέξανδρος ἐδέχθη τὸν Κρατερὸν ὁ ὁποῖος εἶχε φέρει μαζί του καὶ τὸ στράτευμά του, τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὸν Ὀρδάνην, ἀρχηγὸν στασιαστῶν.

Ἐπίσης εἶχεν ἀφίχθῃ καὶ ὁ σατράπης τῶν Ἀρείων καὶ τῶν Ζαράγγων Σταςάνωρ. Μαζί μὲ αὐτὸν ἀφίχθη καὶ ὁ Φαρισμάνης, υἱὸς τοῦ Φραταφέρνη, τοῦ σατράπου τῶν Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων. Ἐπίσης ἀφίχθησαν ὁ Κλέανδρος, ὁ Σιτάλκης καὶ ὁ Ἡράκων φέροντες τὸ στράτευμά των. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν αὐτῶν εἶχον καταγγεῖλει εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ὅτι διάφοροι κλοπαῖ εἶχον διαπραχθῇ καὶ οἱ ἀρχηγοὶ εἶχον συλήσει ναοὺς

καὶ εἶχον κάμει τυμβωρυχίας. Ὅλους αὐτοὺς τοὺς ὑπαιτίους τοὺς ἐθανάτωσεν ὁ Βασιλεύς. Ὁ σατράπης Ἡράκων εἶχεν ἄθωωθῆ λόγῳ ἐλλείψεως στοιχείων ἐναντίον του, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀπεκαλύφθη ὅτι οὗτος εἶχεν συλήσει τὸν ναὸν τῶν Σούσων. Εἰσῆχθη ἐκ νέου εἰς δίκην καὶ κατεδικάσθη. Οἱ μαζὶ μὲ τοὺς Στασάνορα καὶ Φραταφέρνην ἔφερον πλῆθος ὑποζυγίων, πολλὰς καμήλους καὶ ἄλλα ζῶα τὰ ὅποια ὁ Ἀλέξανδρος τὰ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην στρατηγούς τῶν πέριξ μερῶν. Τὸν Πευκέσταν εἶχε διορίσει σατράπην τῆς Περσίας, ἀλλὰ τὸν ἐκράτησε διὰ νὰ ἴδῃ τὰς τιμὰς τὰς ὁποίας ἀπένειμε ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τοὺς γενναίους τοῦ στρατιώτας. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἕως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἑπτὰ σωματοφύλακας· τοὺς Λεοννάτον, υἱὸν τοῦ Ἀντέου, τὸν Ἡφαιστίωνα, υἱὸν τοῦ Ἀμύντορος, τὸν Λυσίμαχον, υἱὸν τοῦ Ἀγαθοκλέους, τὸν Ἀριστόνουν υἱὸν τοῦ Πεισαίου, ὅλους ἀπὸ τὴν Πέλλαν, τὸν Περδίκκαν υἱὸν τοῦ Ὀρόντου ἀπὸ τὴν Ὀρεστίδα, τὸν Πτολεμαῖον, υἱὸν τοῦ Λάγου καὶ τὸν Πείθωνα υἱὸν τοῦ Κρατεῦα ἀπὸ τὴν Ἑορδαίαν. Εἰς τούτους προσετέθη ὁ Πευκέστας ὁ ὁποῖος εἶχεν ὑπερασπισθῆ τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὰς μάχας κατὰ τῶν Μαλλῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Νέαρχος ἔχων διαπλεύσει ὅλας τὰς παραλίας τῶν Ὠρων, τῶν Γαδρωσίων καὶ τῶν Ἰχθυοφάγων, εἶχε φθάσει εἰς τὰ παράλια τῆς Καρμανίας. Οὗτος εἶχεν ἔλθει μὲ ὀλίγους φίλους τοῦ ἵνα ἴδῃ τὸν Ἀλέξανδρον ὁ ὁποῖος ἀφοῦ τὸν ἠὺχαρίστησε, τὸν ἔστειλε ὀπίσω διὰ νὰ ὀδηγήσῃ τὰ πλοῖα τοῦ εἰς τὴν παραλίαν τῆς χώρας τῶν Σουσιανῶν καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ.

Εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα ἀνέθεσε νὰ ἀκολουθήσῃ τὰ παράλια, τὰ ὅποια ἦσαν εὐχάριστα διὰ διαδρομὴν καὶ νὰ ἐπιθλέπῃ τὰ ὑποζύγια καὶ τοὺς ἐλέφαντας.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὁδεύων μέσῳ τῆς Καρμανίας ἔφθασεν εἰς Πασαργάδας.

Τὸν Στασάνορα τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν χώραν του. Τὸν Φρασάορτην δὲν τὸν ἠῦρε, διότι εἶχεν ἤδη ἀποθάνει. Ὁ Ὀρξίνης, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἐπίσημον ἀξίωμα, διοικοῦσε τὴν Περσίαν μὲ τὴν αἰτιολογίαν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἀφήσῃ τὴν χώραν καλὰ διοικουμένην. Ἐπίσης ἦλθεν εἰς τὰς Πασαργάδας καὶ ὁ Ἀτροπάτης, σατράπης τῆς Μηδίας. Οὗτος ἔφερε μαζὶ του τὸν Βαριάξην ἀπὸ τὴν Μηδίαν ὁ ὁποῖος εἶχε κηρύξει τὸν ἑαυτὸν τοῦ Βασιλέα τῆς Περσίας καὶ εἶχεν φορέσει τὸ Περσικὸν στέμμα. Τὸν τελευ-

ταῖον καὶ ἄλλους, οἱ ὅποιοι εἶχον φερθεῖ ἐχθρικῶς εἰς τὰς Πασαργάδας, τοὺς ἐθανάτωσεν. Ἐπίσης ὠργίσθη διὰ τὸ ἀνοσιούργημα εἰς τὸν τάφον τοῦ Κύρου, υἱοῦ τοῦ Καμβύσου, ὁ ὅποιος εἶχεν ἀνοιχθῇ καὶ διαρπαγῇ. Ὁ τάφος ἦτο πλουσίως διακοσμημένος. Εἶχε δὲ ἐπιγραφὴν εἰς Περσικὴν γλῶσσαν διατυπωμένην ὡς ἑξῆς:

«ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος εἰμὶ ὁ Καμβύσου ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος καὶ τῆς Ἀσίας Βασιλεὺς. Μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος».

Ὁ Ἀλέξανδρος διεπίστωσεν ὅτι ὅλα τὰ πράγματα εἶχον κλαπῇ ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Κύρου ἐκτὸς ἀπὸ τὴν λάρνακα καὶ τὸ φέρετρον. Ἄλλοι τυμβωρύχοι εἶχον συλήσει καὶ τὸν νεκρὸν τοῦ Κύρου. Ὁ Μακεδὼν Βασιλεὺς ἐπίεσε πολὺ τοὺς Μάγους οἱ ὅποιοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς τὴν ἐπίθλεψιν τοῦ τάφου, ἀλλ' οὐδὲν κατῴρθωσε νὰ ἀποσπάσῃ καὶ ἐν τέλει τοὺς ἀφῆκε ἐλευθέρους.

Ἀπὸ τὰς Πασαργάδας ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Περσέπολιν ὅπου εἶχον ὀργανωθεί τὰ ἀνάκτορα. Ἐδῶ σατράπης ἦτο ὁ Ὀρξίνης τὸν ὅποιον ἐθάρυναν πολλαὶ παραβάσεις. Οὗτος εἶχεν συλήσει τοὺς βασιλικοὺς τάφους καὶ πολλοὺς Πέρσας εἶχε φονεύσει χωρὶς δίκην. Τοῦτον ἐφόνευσαν οἱ Πέρσαι κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Σατράπην τῆς Περσίας διώρισε τὸν Πευκέσταν, τὸν σωματοφύλακα, πιστὸν φίλον του, ὁ ὅποιος ἦτο σύμφωνος μὲ τὸν Περσικὸν τρόπον ζωῆς ποὺ εἶχεν ἀποδεχθῇ ὁ Ἀλέξανδρος. Ὁ Πευκέστας, ἀφοῦ ἐγκατεστάθη ὡς σατράπης ἐφόρεσε τὴν Μηδικὴν στολήν, ἐξέμαθε τελείως τὴν Περσικὴν γλῶσσαν καὶ συνεμορφώθη πρὸς τὰ Περσικὰ ἔθιμα.

Ὁ Ἀλέξανδρος φθάσας εἰς τὰς Πασαργάδας καὶ εἰς τὴν Περσέπολιν ἐπεθύμησε νὰ πλεύσῃ διὰ τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος εἰς τὴν Περσικὴν θάλασσαν. Ἐγραψαν οἱ διάφοροι ἐρευνηταὶ ὅτι ἐπεθύμησε νὰ πλεύσῃ πρὸς τὴν Ἀραβίαν, τὴν Αἰθιοπίαν, τὴν Λιβύην, τὴν χώραν τῶν Νομάδων, τοὺς Ἀτλαντας μέχρι τῶν Γαδείρων καὶ ἀφοῦ θέσει τὸν πόδα του εἰς τὴν Λιβύην καὶ τὴν Καρχηδόνα δικαίως θὰ ἐλέγετο «Βασιλεὺς ὀλοκλήρου τῆς Ἀσίας», ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Βασιλεῖς τῶν Περσῶν καὶ τῶν Μήδων οἱ ὅποιοι κατεῖχον μικρὰ μέρη τῆς Ἀσίας καὶ ἐλέγοντο ἀδίκως μεγάλοι Βασιλεῖς. Κατ' ἄλλους, πλέων μέσα εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον, θὰ ἠδύνατο νὰ ταξιδεύσῃ πρὸς τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαιώτιν λίμνην, τὴν Σικελίαν, τὸ ἀκρωτήριο τῆς Ἰαπυγίας (με-

σημθρινῆς Ἰταλίας). Ὁ Ἀλέξανδρος θὰ ἐπεθύμει νὰ ταξιδεύσῃ καὶ εἰς ἄλλας χώρας καὶ νὰ γνωρίσῃ καὶ ἄλλα Ἔθνη.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐταξίδευσεν ἕως τὰ Σοῦσα. Τὸν Ἀτροπάτην τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν δικήν του ἐπαρχίαν. Τὸν Ἀβουλίτην καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ὁξάθρην, οἱ ὁποῖοι συμπεριεφέρθησαν κατὰ τρόπον ἀνάγωγον πρὸς τοὺς Σουσίους, συλλαβὼν τοὺς ἐθανάτωσεν.

Ἡ ἀπουσία τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς τὰς Ἰνδίας διήρκεσε πολὺν καιρὸ καὶ ἡ ἐπιστροφή του ἀπὸ τὰς Ἰνδίας εἰς τὰ Σοῦσα δὲν ἐθεωρήθη πιστευτή. Ὡσαύτως καὶ οἱ ἐλέφαντες, οἱ ὁποῖοι τὸν ἔφεραν πέραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, τοῦ Ὑδάσπου, τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ὑφάσιος τὸν εἶχον ταλαιπωρήσει πολὺ. Οἱ Σατράπαι τῆς Γαδρωσίας ἐπίστευον καὶ διέδιδον ὅτι ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψῃ ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὰς χώρας τῆς Περσίας ὕστερα ἀπὸ τόσας ταλαιπωρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Ὅμαδικοὶ γάμοι

Ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ εἰς τὰ Σοῦσα συνῆψε γάμους, συμφώνως πρὸς τὸ Περσικὸν ἔθιμον, μὲ τὰς θυγατέρας τῆς μεγάλης Περσικῆς ἀριστοκρατίας. Οὕτως ὁ ἴδιος ἔλαβεν ὡς σύζυγον τὴν Βαρσίνην, θυγατέρα τοῦ Δαρείου, καὶ κατὰ τὸν Ἀριστόβουλον καὶ τὴν Παρύσατιν, τὴν νεωτέραν κόρην τοῦ Ὠχοῦ. Ἐπίσης ὁ Ἡφαιστίων ἐνυμφεύθη τὴν Δρύπετιν, μικροτέραν θυγατέρα τοῦ Δαρείου Γ'. Εἰς τὸν Κρατερόν ἔδωκε τὴν Ἀμαστράνην, κόρην τοῦ Ἀδελφοῦ τοῦ Δαρείου Ὁξυάρτου. Τὸν Περδίκκαν ἐνύμφευσε μὲ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀτροπάτου, τοῦ σατράπου τῆς Μηδίας. Τὴν Ἀρτακόμην, κόρην τοῦ Ἀρταξέρξου, εἶχεν ὑπανδρεύσει μὲ τὸν Πτολεμαῖον, τὸν δὲ Εὐμένην, μὲ τὴν ἄλλην κόρην τοῦ Ἀρταξέρξου, τὴν Ἀρτωνιν. Εἰς τὸν Νέαρχον ἔδωκε τὴν κόρην τοῦ Μέντορος, εἰς δὲ τὸν Σέλευκον, τὴν κόρην τοῦ Βακτρίου Σπιταμένου. Οὕτω συνήφθησαν ἕως ὀγδοήκοντα γάμοι (Georges Radet, σελ. 342 ἕως 350).

Μετὰ τὸ δοθὲν μέγα γεῦμα, προσῆλθον αἱ νύμφαι καὶ ἐκάθησαν ἐκάστη πλησίον τοῦ ἰδικοῦ τῆς μνηστήρος. Κατὰ τὸ ἔθιμον, ἕκαστος μνηστήρ ἐφίλησε τὴν μνηστήν του. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐφάνη γενναῖος πρὸς ὅλους τοὺς Μακεδόνας, εἰς τοὺς ὁποίους ἐχάρισεν ἐν συνόλῳ περὶ τὰ 10.000 τάλαντα. Περαιτέρω διέταξε νὰ πληρωθοῦν τὰ χρέη τῶν στρατιωτῶν ἀπὸ τὸ ἰδιαίτερόν του Ταμεῖον. Οἱ στρατιῶται ἐφοβοῦντο καὶ δὲν παρουσίαζον τὰ συμβόλαιά των. Ὁ Ἀλέξανδρος μόλις ἐπληροφορήθη αὐτό, ἐστενοχωρήθη καὶ διέταξε νὰ πληρωθοῦν τὰ χρέη, χωρὶς νὰ ἀναγνωσθοῦν τὰ συμβόλαια. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπληρώθησαν ἄλλα 20.000 τάλαντα. Ἐπίσης ἔδωκεν ὁ Ἀλέξανδρος ποικίλα δῶρα εἰς διαφόρους στρατιώτας, ἀναλόγως τῶν ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας προσέφερον εἰς τὰς μάχας. Ἐστεφάνωσε τοὺς ἀνδρείους μὲ χρυσοὺς στεφάνους. Καὶ πρῶτον τὸν

Πευκέσταν, ὁ ὁποῖος τὸν ὑπερήσπισε μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς του. Ἐπίσης τὸν Λεοννάτον, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ῥΩρα ἐδείχθη γενναῖος. Τὸν Νέαρχον ἐπίσης τὸν ἐγέμισε μὲ δῶρα διὰ τὸν μέγαλον θαλάσσιον ἀγῶνα του. Τὸν Ὀνησίκριτον, τὸν κυβερνήτην τοῦ μεγάλου βασιλικοῦ πλοίου, καὶ τοὺς λοιποὺς σωματοφύλακας ἐτίμησεν ἀναλόγως.

Ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τῶν σατραπῶν του εἶχε συγκεντρώσει 30.000 ἐφήβους, τοὺς «Ἐπιγόνους», ὅπως τοὺς ὠνόμαζεν, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἀσκηθῇ εἰς τὰ μακεδονικὰ ὅπλα. Οἱ Μακεδόνες ἐλυπήθησαν, ὥς φαίνεται, ἀπὸ τὴν θέαν τῶν νέων αὐτῶν. Βλέποντες τὴν Μηδικὴν στολὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐλυποῦντο πολὺ, διότι ἐσυλλογίζοντο ὅτι μὲ αὐτὰ τὰ μέσα εἶχει μειωθῇ ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς Μακεδόνας. Ἦταν οἱ Μακεδόνες πολὺ λυπημένοι, διότι ὁ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ λοιποὶ ἀρχηγοὶ ἐτέλεσαν τοὺς γάμους των μὲ τὴν ἀριστοκρατίαν κατὰ τὰ Περσικὰ ἔθιμα. Ἐπίσης ὁ Πευκέστας τοὺς ἐλύπησε, διότι εἶχε φορέσει Περσικὴν στολὴν καὶ διότι ὠμίλει τὴν Περσικὴν γλῶσσαν ἀπταιστως.

Ἐπίσης οἱ Μακεδόνες ἐμίσουν καὶ τοὺς ἵππεῖς τῶν Βακτριῶν, τῶν Σογδιανῶν, τῶν Ἀραχωτῶν, τῶν Ζαράγγων, τῶν Ἀρείων, τῶν Παρθυαίων, τῶν Περσῶν, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο «Εὐάκαι», ὅσους ἐξ αὐτῶν διεκρίθησαν διὰ τὴν ἀξίαν των, τοὺς ὁποῖους ἐτίμησεν ὁ Ἀλέξανδρος (Ἀρριανοῦ Z VI, 4, 5).

Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε τὸν Ἡφαιστίωνα νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν εἰς τὴν Περσικὴν θάλασσαν. Ὁ ἴδιος ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεβιβάσθη τῶν πλοίων μὲ ὑπασπιστάς του καὶ ἄγημα ἱππέων καὶ ἔπλεε πρὸς τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ.

Οὗτος ἀφοῦ περιέπλευσε τὰς χώρας τοῦ Εὐλαίου ποταμοῦ καὶ τοῦ Τίγρητος, ἔφθασε μέχρι τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἡφαιστίωνος. Ἐκεῖθεν διέβη πρὸς τὴν ῥΩπιν τοῦ Τίγρητος, ἀφοῦ κατέστρεψε τὰς διώρυγας αἱ ὁποῖαι εἶχον δημιουργηθῇ δι' ἐμπήξεως πασσάλων. Ὄταν ἔφθασεν εἰς τὴν ῥΩπιν, διέταξεν ὁ Ἀλέξανδρος ὅπως ἐτοιμασθοῦν πρὸς ἀναχώρησιν εἰς τὴν πατρίδα των οἱ γέροντες καὶ οἱ ἀνίκανοι λόγῳ σωματικῆς ἀναπηρίας Μακεδόνες. Ἐδήλωσε περαιτέρω, ὅτι θὰ δώσῃ δῶρα τὰ ὁποῖα θὰ ζηλεύουν οἱ συμπατριῶται των. Οἱ Μακεδόνες ἦσαν δυσηρεστημένοι διὰ πολλοὺς λόγους. Ἡ

Περσική ένδυμασία, ἡ ἐκγύμνασις τῶν Περσῶν ἐπιγόνων κατὰ τὸν μακεδονικὸν τρόπον, ἡ ἀνάμιξις τῶν ἀλλοφύλων ἱππέων εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Λόγους δυσαρρεσκείας εἶχον καὶ διότι εἶχε σκοπὸν ὁ Ἀλέξανδρος, δυσανασχετῶν μὲ τοὺς Μακεδόνες, νὰ συνεχίσῃ τὰς κατακτήσεις του μὲ τοὺς Πέρσας καὶ ἄλλους ἰθαγενεῖς.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐξοργισθεὶς πολὺ διέταξε νὰ συλλάβουν δέκα τρεῖς ἐκ τῶν Μακεδόνων πρωταιτίων τῶν ταραχῶν καὶ νὰ θανατωθοῦν. Μεθ' ὃ ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ περίπου ὡς ἀκολουθῶς:

«Ὅσοι θέλετε νὰ φύγετε διὰ τὴν πατρίδα σας, εἰσθε ἐλεύθεροι καί, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμέ, νὰ κάμετε ὅ,τι θέλετε. Θὰ καταλάβετε καὶ σεῖς πῶς ἐφέρθημεν ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς καὶ πῶς ὑμεῖς εἰς ἀπάντησιν πρὸς ἐμέ. Θὰ ἀρχίσω, φυσικά, τὸν λόγον ἀπὸ τὸν πατέρα μου τὸν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος σᾶς παρέλαβε πτωχοὺς καὶ ὠρισμένους ἀπὸ τὰ θουνά ὡς βοσκούς μὲ ὀλίγα πρόβατα. Σᾶς ἔδωσε χλαμύδα νὰ φορῆτε ἀντὶ δερμάτων, σᾶς κατέβασε ἀπὸ τὰ ὄρη εἰς τὴν πεδιάδα, ἀφοῦ σᾶς ἔκαμε ἱκανοὺς νὰ πολεμᾶτε μὲ τοὺς γείτονές σας βαρβάρους, ὑποστηρίζοντες τὰ σώματά σας, ὡς ἀνδρεῖοι. Σᾶς ἐγκατέστησεν εἰς τὰς πόλεις καὶ σᾶς ἀπέδωσε τὴν ἐλευθερίαν ἀντὶ νὰ εἰσθε δοῦλοι. Ἀφοῦ κατέλαβε τὰς παραλίας τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης σᾶς ἔμαθε νὰ ἐμπορεύεσθε καὶ ἰδίως τὰ μέταλλα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὄλοι ἐκερδίσατε πολλὰ. Ἐγίνετε κυρίαρχοι τῶν Θεσσαλῶν, τοὺς ὁποῖους πρότερον ἐφοβεῖσθε. Ἐταπείνωσε τὸ ἔθνος τῶν Φωκέων καὶ σᾶς ἤνοιξε τὸν δρόμον πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπροχώρησε πρὸς τὴν Πελοπόννησον καὶ σᾶς ἐξησφάλισε τὰ πρωτεῖα. Διωρίσθη ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ἐγὼ τὴν ἤσκησα διὰ νὰ δώσω μεγαλεῖον εἰς τὸν Μακεδονικὸν λαόν. . .

»Αὐτὰς τὰς ὑπηρεσίας προσέφερεν ὁ πατέρας μου. Ἐγὼ δὲ παραλαβὼν ὀλίγα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ποτήρια καὶ ἐξήκοντα περίπου τάλαντα ἀπὸ τὸ θησαυροφυλάκιον, ἀνέλαβον χρέος πεντακοσίων ταλάντων, τὰ ὁποῖα ὠφείλοντο ἀπὸ τὸν πατέρα μου πρὸς τρίτους. Ἐδανείσθην ἄλλα 800 τάλαντα καὶ ἐπροχώρησα πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ σᾶς ἤνοιξα τὸν δρόμον πρὸς τὴν Ἀσίαν. Ἐνίκησα τοὺς σατράπας τοῦ Δαρείου καὶ σᾶς ἤνοιξα τὰς πύλας τῆς Ἰωνίας καὶ ἐκυρίευσα τὴν Αἰολίαν, τὴν Μεγάλην καὶ Μικρὰν Φρυγίαν, τὴν Λυδίαν, τὴν

Μίλητον. Μὲ συνθήκας παρέλαβον τὰς λοιπὰς γειτονικὰς πόλεις καὶ σᾶς παρέδωσα διὰ νὰ καρπωθῆτε. Ἐπίσης ἀπέκτησα χωρὶς μάχην τὴν Κυρίνην καὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ σᾶς τὰς παρέδωσα. Ἐπίσης τὴν Κοίλην Συρίαν, τὴν Παλαιστίνην, τὴν Μεσοποταμίαν, τὴν Βαβυλῶνα, τὰ Βάκτρα καὶ τὰ Σοῦσα κατέλαβον καὶ σᾶς τὰ παρέδωσα. Τὰ πλοῖα τῶν Λυδῶν καὶ οἱ θησαυροὶ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Ἰνδῶν, περιῆλθον εἰς χεῖρας σας. Ἐπίσης ὁ Ἰνδικὸς Ὠκεανὸς περιῆλθεν εἰς σᾶς καὶ εἰσθε σατράπαι τῶν χωρῶν αὐτῶν, στρατηγοὶ καὶ ταξίαρχοι. Πῆτε μου! ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους καὶ μόχθους, τί ἐπερίσσευσε δι' ἐμένα; Οὐδεμίαν ἀτομικὴν περιουσίαν ἔχω, οὔτε εἶναι δυνατόν κανεῖς ἀπὸ σᾶς νὰ μοῦ φανερώσῃ τοὺς ἰδικούς μου θησαυρούς. Ἡ ἀτομικὴ μου περιουσία, εἶναι ἰδική σας ιδιοκτησία ἢ φυλάσσονται πρὸς χάριν σας. Οὔτε ἔχω ἀτομικὸν συμφέρον, διὰ τὸ ὁποῖον τὰ φυλάττω αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ. Τρώγω τὸ ἴδιον μὲ ἐσᾶς φαγητόν, προτιμῶ τὸν ἴδιον ὕπνον. Οὔτε τὸ φαγητόν μου εἶναι διάφορον ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους ἀπὸ σᾶς ποὺ εἰσθε συνηθισμένοι εἰς τὴν καλοφαγίαν. Ξέρετε ὅτι πολλὰς νύκτας ἔμεινα καὶ μένω ἄγρυπνος πρὸς χάριν σας, διὰ νὰ δύνασθε νὰ κοιμᾶσθε σεῖς μὲ τὴν ἡσυχίαν σας. Ἀλλὰ μήπως ἀπέκτησα αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔχω χωρὶς νὰ κοπιᾶζω, ἐνῶ ἐσεῖς ἐταλαιπωρεῖσθε ἐργαζόμενοι; Τὰ τραύματά μου θὰ σᾶς δείξω, ἀφοῦ ἴδω ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔχει ὁ πλεόν πληγωμένος ἀπὸ σᾶς. Εἰς ἐμὲ δὲν ἔχει μείνει μέρος τοῦ σώματός μου ἀπρόσβλητον. Ἐπολέμησα δι' ὅπλων κρατουμένων διὰ χειρῶν, οὔτε ἀπὸ τὰ ριπτόμενα ὑπάρχουν, τῶν ὁποίων νὰ μὴ ἔχω ἵχνη εἰς τὸ σῶμα μου. Ἐχω πληγωθῆ ἀπὸ ξίφη, ἀπὸ τόξα, ἀπὸ βλήμα μηχανῆς καὶ μὲ λίθους ἀκόμη. Σᾶς ὠδήγησα ἀπὸ ἐρήμους τόπους, ὅπως καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος. Ἐκαμα γάμον μαζί σας καὶ τὰ τέκνα μου θὰ εἶναι συγγενεῖς μὲ τὰ τέκνα σας. Ἐπλήρωσα ὅλα σας τὰ χρέη χωρὶς νὰ ἐξετάσω τὴν προέλευσίν των. Ἐλαμβάνετε μεγάλον μισθὸν καὶ ἡρπάζατε, ὡς ἔγενετο κάποια λεηλασία, ὕστερα ἀπὸ μακρὰν πολιορκίαν.

»Οἱ περισσότεροι ἔχετε χρυσοὺς στεφάνους ὥς ἐνθύμιον τῆς ἀτομικῆς ἀνδρείας σας καὶ τῆς ἐκ μέρους μου ἀναγνωρίσεώς της. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀποθανόντας, ὁ θάνατός των ἐγένετο ἐνδοξος μὲ τὰς τιμητικὰς διακρίσεις ἢ χαλκᾷ στέφανα ἐκ τῆς πατρίδος των, οἱ γονεῖς των εἶναι τιμημένοι καὶ ἀπηλλαγμένοι παντὸς

φόρου ἢ ἐπιτάξεως. Οὐδείς εἶχε τὴν ἀνανδρείαν νὰ φονευθῇ φεύγων ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ, ἐν ὧς ἐγὼ διοικοῦσα τὸ στράτευμα! Εἶχα σκοπὸν νὰ στείλετε τοὺς ἀνικάνους ἐξ ὑμῶν, τιμῆς ἕνεκεν, εἰς τὴν πατρίδα των, ἐνῶ τώρα σεῖς ὅλοι θέλετε νὰ φύγετε! ΦΥΓΕΤΕ! Νὰ ἀναγγεῖλετε ὅτι τὸν βασιλέα σας Ἀλέξανδρον, ὁ ὁποῖος ἐνίκησε μαζί σας τόσους ἐχθρούς, τὸν παραδίδετε εἰς τὰς χεῖρας των! Τὸν βασιλέα, ὁ ὁποῖος κατέκτησε τὴν Περσίαν, τὴν Μησίαν, τὴν χώραν τῶν Βάκτρων καὶ τῶν Σακῶν, ὑπεδούλωσε τοὺς Οὐξίους, τοὺς Ἀραχωτάς, τοὺς Δράγγας καὶ ἔχει κατακτήσει τὴν χώραν τῶν Παρθυαίων, τῶν Χωρασμίων, τῶν Ὑρκανίων μέχρι Κασπίας Θαλάσσης καὶ πέραν αὐτῆς, διέβη τὸν Ὠξὸν ποταμόν, τὸν Τάναϊν, τὸν Ἰνδόν, τὸν Ὑδασπιν, τὸν Ἀκεσίνην καὶ τὸν Ὑδραώτην, τὸν ἀφήσατε ἔκθετον. Θὰ διέβαινεν ἐπίσης καὶ τὸν Ὑφασιν ποταμόν ἐὰν ἐσεῖς δὲν ἐφοβείσθε! Ἐπέρασεν ἀπὸ μέρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα οὐδὲ ὁ Διόνυσος εἶχε τὴν τόλμην νὰ περάσῃ. Ἐπίσης διῆλθε μὲ τὸν στρατὸν τοῦ τὴν Γαδρωσίαν, τὴν Καρμανίαν καὶ τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. Ἐπίσης περιέπλευσε καὶ τὰ πελάγη ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Ἰνδῶν μέχρι τῆς Περσίας. Αὐτὸν τὸν βασιλέα, τώρα ποὺ τὸν ἐφέρατε ὀπίσω ἐκ τῆς Περσίας, θέλετε νὰ ἀφήσετε! Ὅλα αὐτὰ ποὺ θὰ ἀναγγεῖλετε ἴσως φέρουν δόξαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἴσως καὶ εἰς τοὺς θεούς, ὥς δίκαια! ΦΥΓΕΤΕ!».

Ὑστερα ἀπὸ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἀλέξανδρος μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀπεριποίητος, οὔτε εἶδε κανένα φίλον του. Τὴν τρίτην ἡμέραν ἐκάλεσεν ὠρισμένους Πέρσας, τοὺς ἀνήγγειλεν ὅτι τοὺς κάμνει φίλους του καὶ τοὺς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν φιλήσουν, ἀναγνωρίζων τὴν τιμὴν τοῦ «συγγενοῦς». Οἱ Μακεδόνες ἀκούοντες τοὺς λόγους τοῦ Βασιλέως, ἔμειναν κατὰπληκτοι, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν νὰ φύγουν. Ὅταν ἐπληροφορήθησαν ὅτι διοικήσεις τοῦ στρατοῦ ἐδόθησαν εἰς τοὺς Πέρσας καὶ τοὺς Μήδους, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συγκρατηθοῦν, ἔτρεξαν εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ παρεκάλεσαν τὸν Βασιλέα νὰ τοὺς συγχωρήσῃ καὶ νὰ τοὺς λυπηθῇ. Ὁ Βασιλεὺς, βλέπων τὸν στρατὸν τοῦ εἰς τὴν κατὰστασιν αὐτὴν, ἐλυπήθη καὶ ἐδάκρυσε. Τότε εἰς ἐκ τῶν ἱππάρχων ὀνόματι Καλλίνης, εἶπε περίπου τὰ ἑξῆς:

«Οἱ Μακεδόνες λυποῦνται διότι ἀνεγνώρισες τὸ δικαίωμα εἰς ὠρισμένους Πέρσας καὶ Μήδους, νὰ τοὺς ὀνομάσῃς «συγγενεῖς» σου.

«Τοιαύτην συγγένειαν δὲν εἶχεν ἀπολαύσει κανεῖς ὥς τώρα».

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπήντησεν ὅτι ὅλους τοὺς Μακεδόνας τοὺς ἀποκαλεῖ συγγενεῖς του καὶ τοὺς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ τὸν φιλοῦν. Τότε πλησιάσας ὁ Καλλίνης τὸν ἐφίλησεν, ὅπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Οὕτως ἀποκατεστάθη ἡ τάξις. Οἱ Μακεδόνες ἔφυγαν ἀλαλάζοντες ἀπὸ χαρὰν καὶ κρίζοντες τὸν πολεμικὸν ὕμνον. Ὁ Ἀλέξανδρος τότε προσέφερε θυσίας εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἠυχήθη ὁμόνοϊαν εἰς τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Πέρσας. Οἱ συμμετασχόντες εἰς αὐτὴν τὴν τελετὴν ἦσαν περίπου ἑννέα χιλιάδες.

Οἱ ἀνίκανοι πλέον εἰς τὴν μάχην Μακεδόνες ἦσαν δέκα χιλιάδες περίπου. Εἰς αὐτοὺς ἔδωκε μισθὸν μέχρι τῆς ἡμέρας αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀπέστειλεν εἰς τοὺς τόπους των. Ἔδωκεν ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἑνα τάλαντον εἰς τὸν καθένα λόγῳ δωρεᾶς. Εἰς τὰ τέκνα τῶν θαρβάρων γυναικῶν δὲν ἐπέτρεψε νὰ μεταβοῦν εἰς Μακεδονίαν καὶ ὑπεσχέθη ἐν καιρῷ νὰ τὰς μεταφέρῃ, ὅταν θὰ μεγαλώσουν τὰ τέκνα των. Ὡς ἀρχηγὸν τῶν ἐπαναπατριζομένων Μακεδόνων ὥρισε τὸν Κρατερόν, ἄριστον φίλον του, καὶ τὸν ὥρισεν ὥς ἀντιβασιλέα τῆς Μακεδονίας, τῆς Θράκης καὶ Θεσσαλίας. Ὁ Ἀντίπατρος ὑπέστη θεβαίως ταπείνωσιν λόγῳ τοῦ ἀποχωρισμοῦ του ἀπὸ τὴν ἀντιβασιλείαν...

Ὁ Ἡφαιστίων συνεφιλιώθη μὲ τὸν Εὐμένην, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔφθασεν εἰς τὴν πεδιάδα, ἡ ὁποία ἦτο προωρισμένη παλαιόθεν διὰ τὴν διατροφήν τῶν βασιλικῶν ἵππων, ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδων τὸν ἀριθμόν. Ἦδη ὑπῆρχον μόνον πεντήκοντα χιλιάδες, τὸ δὲ ὑπόλοιπον εἶχε κλαπῇ ἀπὸ τοὺς Πέρσας.

Ἔδῳ ἔφθασε καὶ ὁ σατράπης τῆς Μηδίας, ὁ ὁποῖος ἔφερε μαζί του ἑκατὸν γυναῖκας ἀμαζόνας μὲ ἕνα μαστόν, ἀλλὰ μὲ ὅπλισμόν ὅπως τῶν ἀνδρῶν. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν τὰς ἐδέχθη εἰς τὸ στράτευμα φοβηθεὶς μήπως δημιουργηθοῦν ταραχαί. Μόνον εἰδοποίησε τὴν Βασίλισσάν των ὅτι θὰ ἔλθῃ κάποτε κοντά της διὰ νὰ τεκνοποιήσῃ μαζί της. Ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν μᾶλλον μύθους.

Ὅταν ἔφθασεν ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὰ Ἐκβάτανα ἔκαμε θυσίας καὶ γυμνικοὺς ἀγῶνας καὶ εἶχε δώσει ἐντολήν νὰ συγκεντρωθῇ ἡ νεολαία εἰς τὸ στάδιον δι' ἀγῶνας. Ἀλλ' ἀμέσως διεδόθη ὅτι ὁ Ἡφαιστίων ἦτο πολὺ ἀσθενής. Ὁ Ἀλέξανδρος ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν

του, ἀλλὰ τὸν εὗρε νεκρόν. Ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε ἀμέσως καὶ ἐκρέμασαν τὸν ἰατρὸν Γλαυκίαν διὰ φάρμακον, τὸ ὁποῖον εἶχε δώσει κατὰ λάθος εἰς τὸν Ἡφαιστίωνα.

Συνήντησεν εἰς τὰ Ἐκβάτανα πολλοὺς πρέσβεις καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τὸν Ἐπίδauρον. Παρέδωκεν ἐν ἀφιέρωμα διὰ τὸν Ἀσκληπιόν, ὁ ὁποῖος δῆθεν δὲν ἔδειξε φιλίαν δι' αὐτόν. Ὁ Ἀλέξανδρος τρεῖς ἡμέρας δὲν ἔφαγε καὶ ἦτο θυθισμένος εἰς βαρύτατον πένθος.

Διὰ τὴν τιμὴν τὸν νεκρὸν Ἡφαιστίωνα ὁ Ἀλέξανδρος διέταξε νὰ ἐτοιμασθῇ μεγάλη πυρὰ διὰ νὰ καῇ τὸ σῶμα τοῦ ἥρωος.

Μετὰ τὸ πένθος διὰ τὸν Ἡφαιστίωνα ὁ Ἀλέξανδρος ἐξεστράτευσε ἐναντίον τῶν Κοσσαίων, σημερινῶν Κοζάκων, ἔθνους γείτονος τῶν Οὐξίων, καὶ τοὺς ἐξωλόθρευσεν.

Μεταβαίνων ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν Βαβυλῶνα συνήντησε πρεσβεῖαν τῶν Λιθύων, οἱ ὁποῖοι τοῦ προσέφεραν στέφανον διὰ τὰς νίκας τοῦ ἐναντίον τῶν Βασιλέων τῆς Ἀσίας. Ἐπίσης ὑπῆρχον πρέσβεις ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν, οἱ Βρέττιοι. Ὡσαύτως Λευκανοί, Τυρρηνοὶ καὶ Καρχηδόνιοι ἔστειλαν πρέσβεις, ὡς καὶ οἱ Αἰθίοπες, οἱ Σκυθαὶ τῆς Εὐρώπης, οἱ Κέλτοι καὶ Ἰθῆρες.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἔστειλε τὸν Ἡρακλείδην τοῦ Ἀργαίου μὲ ναυπηγοὺς διὰ νὰ κόψουν ξύλα ἀπὸ τὰ θουνὰ τῆς Ὑρκανίας, ἵνα κατασκευασθοῦν πλοῖα.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Βαβυλῶνα συνήντησε Χαλδαίους, οἱ ὁποῖοι τὸν παρεκάλουν νὰ σταματήσῃ τὴν προέλασίν του καὶ τῷ εἶπον:

«Σὺ δέ, ὦ Βασιλεῦ, μὴ πρὸς δυσμὰς ἀφορῶν αὐτὸς μηδὲ τῇ στρατιᾷ ταύτῃ ἐπέχουσιν ἄγων παρελθεῖν, ἀλλὰ ἐκπεριελθὼν πρὸς ἑὸ μάλλον», ἦτοι: «Σὺ δέ Βασιλεῦ, νὰ μὴ προχωρήσῃς εἰς τὴν Βαβυλῶνα βλέπων πρὸς Δυσμὰς, οὐδὲ νὰ ὀδηγήσῃς τὸ στράτευμά σου μὲ διεύθυνσιν πρὸς αὐτὸ τὸ μέρος, ἀλλὰ ἀφοῦ κάμῃς τὸν γυρὸν νὰ ἀπέλθῃς, ἔχων ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς ἀνατολὰς μάλλον»... Ὁ Ἀλέξανδρος ὑποψιάζεται τοὺς Χαλδαίους ὅτι τῷ ὑποδεικνύουν νὰ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Βαβυλῶνα, διότι ἐφοβοῦντο ὅτι θὰ ἔχαναν τὴν ἐκ τῶν εἰσοδημάτων τῶν Ναῶν ὠφέλειαν.

Ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, συνήντησαν τὸν Ἀλέξανδρον πρεσβεῖαι ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων. Αἱ πρεσβεῖαι αὐταὶ ἦλθον διὰ νὰ δώσουν στεφάνους εἰς τὸν Βασιλέα διὰ τὰς μεγάλας νίκας τοῦ εἰς τὴν Ἰνδίαν

καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφήν του σώου εἰς τὴν Βαθυλῶνα. Ὁ Ἀλέξανδρος παρέδωκεν εἰς τὰς πρεσβείας ὅλα τὰ ἀγάλματα, τὰ ὅποια εἶχε φέρει ἐξ Ἑλλάδος ὁ Ξέρξης, καὶ τὰ ὅποια ἦσαν φυλαγμένα εἰς τὰς Πασαργάδας, τὰ Σοῦσα, τὴν Βαθυλῶνα ἢ ὅπουδῆποτε ἄλλου. Οὕτω μετεφέρθησαν καὶ οἱ χάλκινοι ἀνδριάντες τοῦ Ἀρμοδίου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος καὶ τὸ ἄγαλμα τῆς Κελκαίας Ἀρτέμιδος. Ἐπίσης εὑρεν εἰς τὴν Βαθυλῶνα τὸ ναυτικὸν τοῦ Νεάρχου, τὸ ὅποιον εἶχε πλεύσει πρὸς τὸν Εὐφράτην. Ἐπίσης εἶχε φέρει ἀπὸ τὴν Φοινίκην δύο πεντήρεις, τρεῖς τετρήρεις, δώδεκα τριήρεις καὶ τριάκοντα τριακοντόρους. Τὰ ξύλα διὰ τὰ πλοῖα αὐτὰ ἐκόπησαν ἐκ τῆς Φοινίκης. Ὡσαύτως συνεκεντρώθησαν καὶ ναῦται, τοὺς ὁποίους ἐστρατολόγησαν οἱ σατράπαι τοῦ Ἀλεξάνδρου. Εἰς τὴν Βαθυλῶνα ἔκαμε λιμένα ἐσκαμμένον διὰ χίλια πλοῖα. Ὁ Κλαζομένιος Μίκαλος εἶχε σταλῆ εἰς τὴν Φοινίκην καὶ Συρίαν μὲ πεντακόσια τάλαντα, ἵνα συγκεντρώσῃ ναύτας. Τὸ ναυτικὸν τὸ ὅποιον ἠτοίμαζεν εἰς τὴν Βαθυλῶνα, τὸ προώριζε διὰ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἀραβίας. Οἱ Ἀραβες δὲν ἔδωσαν σημεῖα συμφιλίωσεως μὲ τὸν Ἀλέξανδρον. Οὔτε πρέσβεις τῷ ἀπέστειλαν ποτέ. Ὡς φαίνεται, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεθύμει νὰ πολεμήσῃ τοὺς Ἀραβες.

Οἱ Ἀραβες ἐσέβοντο δύο πράγματα. Τὸν οὐρανόν, ὅπου ἦσαν συγκεντρωμένα τὰ ἀγαθὰ τοῦ σύμπαντος, τὰ ἄστρα, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην κ.λ.π., καὶ τὸν Διόνυσον, λόγῳ τῆς ἐκστρατείας του κατὰ τῶν Ἰνδῶν, ἐχθρῶν τῶν Ἀράβων.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε σκοπὸν, ἀφοῦ κυριεύσῃ τὴν Ἀραβίαν, ν' ἀφήσῃ τοὺς Ἀραβας νὰ κινοῦνται κατὰ τοὺς ἰδίους των νόμους.

Ὁ Ἀρχίας εἶχε σταλῆ νὰ ἐξερευνήσῃ τὸν περίπλου τῆς Ἀραβίας, ἀλλὰ μόλις ἔφθασεν εἰς τὴν νῆσον «Τύλος», ἐφοβήθη νὰ προχωρήσῃ πάρα πέρα. Ἐπίσης καὶ ὁ Ἰέρων ὁ Σολεὺς ἔλαβε πλοῖον ἀπὸ τὸν Ἀλέξανδρον διὰ νὰ ταξιδεύσῃ εἰς μακρὰς ἀποστάσεις, δηλ. εἰς ὅλην τὴν Ἀραβίαν, ἐπιστρέψας δὲ ἀνέπτυξε τὸ μεγαλεῖον τῆς νήσου Τύλου.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τῷ μεταξὺ ἔπλευσε πρὸς τὸν ποταμὸν Παλλακόπαν, ὁ ὅποιος ἀπείχεν ἀπὸ τὴν Βαθυλῶνα περὶ τὰ 800 στάδια. Ἀναβλύζει ἀπὸ τὰ Ἀρμενικὰ

ὄρη καὶ τὸν χειμῶνα τρέχει μὲ ἡλαττωμένην ταχύτητα, διότι δὲν ἔχει πολὺ ὕδωρ.

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, εὔρε τὸν Πευκέσταν μὲ εἴκοσι χιλιάδας Πέρσας στρατιώτας. Ὑπῆρχον ἐπίσης στρατοὶ ἀπὸ Κοσσαίους καὶ Ταμπουρίους. Ἐπίσης ὑπῆρχον πρεσβεῖαι ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Τοὺς Πέρσας τοὺς κατέταξεν ἀμέσως εἰς τὸν Μακεδονικὸν στρατόν. Ἐδῶ ἦλθον ἀπὸ τὸν Ἀμμωνα Δία οἱ Θεωροί, οἱ ὅποιοι τὸν ἠρώτησαν περὶ τῶν τιμῶν αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε ν' ἀποδοθοῦν εἰς μνήμην τοῦ Ἡφαιστίωνος! Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀμμωνος ἦτο νὰ μνημονευθῇ ὁ Ἡφαιστίων ὡς «ἥρως».

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Κ Η '

Ὁ θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου

Ἕνας ἐκ τῶν ἐταίρων ἐπωφελήθη ἀπὸ τὴν σύντομον ἀπουσίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀφήσει τὸν θρόνον κενὸν καὶ ἐκάθησεν εἰς τὸν θρόνον. Μόλις ὁ Ἀλέξανδρος διεπίστωσε τὴν προσβολήν, ἠρώτησε τὸν δράστην διατί ἔκαμε ὅ,τι ἔκαμε. Ἐκεῖνος ἀπήντησεν ὅτι ἐκάθησεν εἰς τὸν θρόνον χωρὶς κανένα εἰδικὸν σκοπὸν. Διέταξε ὁ Ἀλέξανδρος νὰ θανατωθῇ ὁ ἐπιβουλεύς. Τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας τοῦ συνηντήθη μὲ φίλους τοῦ καὶ ἡσχολεῖτο μὲ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς ναυτικῆς ἐκστρατείας τοῦ Νεάρχου. Ἐπίσης ἐμοίρασε σφάγια διὰ θυσίας. Ἐν τῷ μεταξὺ ἀφίχθη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ Μήδιος, ὁ πλέον οἰκεῖος ἐκ τῶν ἐταίρων, ὁ ὁποῖος τὸν προσεκάλεσε νὰ μεταβοῦν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διὰ νὰ διασκεδάσουν.

Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μηδίου, ἔλαθε τὸ λουτρόν τοῦ καὶ ἔφυγε διὰ τὰ ἀνάκτορα, ἔχων ὀλίγον πυρετόν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἔθυσεν εἰς τοὺς θεούς, κατὰ τὴν συνήθειάν τοῦ, καὶ ἐκοιμήθη. Μέχρις ὅτου ἔλθῃ ὁ ὕπνος ἔδιδε διαταγὰς εἰς τοὺς ἄρμοδίους, οἱ ὁποῖοι παρηκολούθουν τὰ πλοῖα ἀπὸ ξηρᾶς, νὰ ἐκκινήσουν τὴν τετάρτην ἡμέραν, εἰς δὲ τοὺς ναύτας νὰ ἐκπλεύσουν τὴν πέμπτην ἡμέραν. Μετεφέρθη ἐν συνεχείᾳ ἀπὸ τῆς κλίνης εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ἐν συνεχείᾳ πάλιν εἰς τὰ ἀνάκτορα, ὅπου ἀνεπαύθη ἐπ' ἄρκετόν. Τὴν ἐπομένην ἐλούσθη ἐκ νέου καὶ ἔκαμε τὰς συνήθεις θυσίας καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν θολωτὴν αἴθουσαν κατεκλίθη καὶ εἶχε συνομιλίας μὲ τὸν Μήδιον διὰ γενικὰ ζητήματα. Ἐπίσης διέταξε τοὺς στρατηγοὺς νὰ ἐμφανισθοῦν τὴν ἐπομένην ἐνώπιόν τοῦ. Ἐν συνεχείᾳ μετέβη ἐκ νέου εἰς τὴν θολωτὴν αἴθουσαν, ὅπου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κοιμηθῇ λόγῳ μεγάλου πυρετοῦ. Παρὰ τὸν ὑψηλὸν πυρετὸν ἐδέχθη πολλοὺς διοικητάς, εἰς τοὺς ὁποίους ἔδιδεν ὁδηγίας περὶ τοῦ ἀπόπλου τοῦ στόλου. Ὁ πυρετὸς εἶχεν αὐξηθῇ παρὰ πολὺ. Δὲν ἦτο δυνατόν

νὰ δμιλήσῃ. Τὴν ἐπομένην, καίτοι ἡ κατάστασίς του ἦτο κρίσιμος, ἐν τούτοις προσεκάλεσεν εἰς τὸ δωμάτιόν του τοὺς διοικητὰς καὶ τοὺς ἔδιδεν ὁδηγίας περὶ τοῦ ἀπό-πλου.

Τὴν νύκτα εἶχε μέγαν πυρετόν.

Ἐν τῷ μεταξύ οἱ διοικηταὶ Πείθων, Δημοφῶν, Ἀτ-ταλος καὶ Πευκέστας μετέβησαν, μεταξύ ἄλλων, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Σεράπιδος καὶ ἐκοιμήθησαν ἐκεῖ καὶ κατὰ τὴν πρωΐαν ἠρώτησαν τὸν θεὸν ἂν ἦτο σκόπιμον νὰ μετα-φέρουν τὸν Ἀλέξανδρον εἰς τὸν ναόν, ἵνα προσκυνήσῃ τὸν θεόν.

Ἀλλ' ἡ ἀπάντησις τοῦ θεοῦ ἦτο νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκετο, καθότι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μετακινηθῇ.

Δυστυχῶς μετ' ὀλίγον ὁ Μακεδὼν Στρατηλάτης ἀ-πεβίωσεν. Εἰς ποῖον ὅμως ἀφήνει τὴν βασιλείαν ἦτο τὸ ἐρώτημα εἰς τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Πτολεμαῖον καὶ τὸν Ἀριστόβουλον, ἀπήντησεν: «τῷ κρατίστῳ».

Πολλὰ ἄλλα ἔχουν γραφῇ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀ-λεξάνδρου. Ὅτι ὁ Ἀντίπατρος ἔστειλε δηλητήριον καὶ ἀπὸ αὐτὸ ἀπέθανεν. Ὅτι τὸ δηλητήριον τὸ ἐπρομήθευ-σεν εἰς τὸν Ἀντίπατρον ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τὸ μετέφε-ρεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ὁ Κάσσανδρος, υἱὸς τοῦ Ἀντιπά-τρου. ἐντὸς ὄνυχος ἡμιόνου. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸν Μήδιον ἀπεδόθη ἡ παρασκευὴ τοῦ δηλητηρίου, ἐπειδὴ ἦτο ἐρα-στὴς τοῦ Ἰόλλα, νεωτέρου ἀδελφοῦ τοῦ Κασσάνδρου. Ἐγραψαν ἐπίσης, ὅτι ἐρρίφθη εἰς τὸν Εὐφράτην ποτα-μόν, ἵνα μεταθῇ εἰς τοὺς θεοὺς, ἐκ μέρους τῶν ὁποίων εἶχε σταλῇ εἰς τὴν γῆν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀπεβίωσε κατὰ τὴν 114 Ὀλυμπιά-δα, 10 Ἰουνίου 323. Ἐζησε τριάκοντα δύο ἔτη καὶ με-ρικοὺς μῆνας. Ἐβασίλευσε δώδεκα ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας. Ἦτο ὥραϊος ἀνὴρ, ριψοκίνδυνος καὶ εὐσεβής. Ἦτο ἐγ-κρατὴς διὰ τὰς σωματικὰς ἡδονάς, ἀλλ' ἀπληστος διὰ τὰ πνευματικὰ ζητήματα. Ἦτο ἔμπειρος εἰς τὴν παρά-ταξιν καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν τῶν ἀνδρῶν του. Ἦτο ἱκανὸς ν' ἀναπετερώνῃ τὸ ἠθικὸν τοῦ στρατοῦ του, νὰ ἐξα-φανίζῃ τὸν φόβον τοῦ κινδύνου λόγῳ τῆς ἰδικῆς του ἀφοβίας. Εἰς τὰς σχέσεις του μὲ τὰς ξένας κυβερνήσεις ἦτο πολὺ συνεπής. Ἐτήρει τὰς συνθήκας καὶ τὰς διε-θνεῖς συμφωνίας. Ἦτο πολὺ προσεκτικὸς εἰς τὴν διά-θεσιν τῆς κρατικῆς περιουσίας, ἀλλ' ὑπῆρξε γενναϊό-δωρος εἰς τὰς δωρεάς του πρὸς τοὺς ἀνδρείους. Ὁ Ἀλέξανδρος παρεσύρθη ἐνίστε ἀπὸ τὰ σφάλματά του.

Ἄλλὰ δι' ἀνδρεῖον ἀρχηγὸν ἀπεράντου κράτους τὸ σφάλμα αὐτὸ ἐδικαιολογεῖτο. Ὅταν διέπραττε σφάλμα, μετενόει καὶ προσεπάθει νὰ τὸ διορθώσῃ. Ἐπίσης τὸ ὅτι ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς υἱὸν θεοῦ ἡδύνατο νὰ ἐκληφθῇ μᾶλλον ὡς τέχνασμα, διὰ νὰ εἶναι περισσότερο σεβαστός.

Τὸν Ἀλέξανδρον δὲν πρέπει νὰ κατακρίνῃ κανεὶς μονομερῶς διὰ τὰ ἐλαττώματά του. Πρέπει νὰ συγκεντρώσῃ τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ στοιχεῖα, διὰ νὰ ἐξαγάγῃ τὰ συμπεράσματά του. Ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ὡμοίαζε μὲ κανένα κοινὸν ἄνθρωπον. Ἴσως ὑπῆρχον χρησμοὶ διὰ τὸν θάνατόν του. «Καὶ ἐγὼ κατακρίνω ὠρισμένως πράξεις του. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ θαυμάζω τὸν καταπληκτικὸν αὐτὸν ἄνδρα διὰ τὸ μεγάλο ἔργον του», λέγει ὁ Ἀρριανός. Καὶ δικαίως οἱ Ῥωμαῖοι τὸν ἐχαρακτήρισαν μεταγενεστέρως ὡς ΜΕΓΑΝ.

Π Η Γ Α Ι

1) Ἡροδότης ὁ Ἀλικαρνασσεύς (Γαλλικὴ Μετάφρασις) Τόμοι 1 - 2, LIBR. GARNIER FRERES, PARIS.

2) Θουκυδίδης : Τόμοι Α - Ζ Ἀρχαῖον κείμενον, μετάφρασις ΚΑΡΒΕΛΑ.

Ἔκδοσις Παπύρου 1940 - 41.

3) Ὀξωνίας, τόμοι 2 μετάφρασις Ἐλευθερίου Βενιζέλου.

4) Δημοσθένους Φιλιππικοί, Α, Β, Γ, Δ. Ἔκδοσις Παπύρου

5) Διόδωρος Σικελιώτης. Ἀρχαῖον κείμενον - μετάφρασις εἰς τὴν Ἀγγλικήν. Ὑπὸ C. BRADFORD WELLES. Ἔκδοσις ὑπὸ WILLIAN HEINEMAN LTD. Βιβλία XVI 66 - 95 καὶ XVII LONDON - 1963.

6) QUINTUS CURTIUS: Λατινικὸν κείμενον - Βίος Ἀλεξάνδρου, Ἀγγλικὴ μετάφρασις. Τόμοι Α, Β. Ὑπὸ JOHN C. ROLFE. Ἔκδοσις W. HEINEMANN LTD. LONDON.

7) Ἀρριανοῦ - ARRIAN FLAVIUS ANABΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ - ΙΝΔΙΚΑ. Ἀρχαῖον κείμενον, Ἀγγλικὴ μετάφρασις ὑπὸ E. ILIFF ROBSON. Ἔκδοσις W. HEINEMANN LTD, LONDON 1967.

8) Ἀρριανὸς - Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις - Α - Ζ. Ἀρχαῖον κείμενον - Μετάφρασις Ὑπὸ Ν. Γρηγοριάδη, Στρατηγοῦ ἐ.ἀ. Ἔκδοσις Ἰ. Ζαχαροπούλου - Ἀθῆναι 1939.

9) Ἀρριανὸς - ANABΑΣΙΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ἀρχαῖον κείμενον - μετάφρασις ὑπὸ Δημ. Ν. Λύκα. Ἔκδοσις «Πάπυρος» - Ἀθῆναι 1938.

10) J. G. DROYSEN GESCHICHTE ALEXANDERS DES GROSSEN A. KRONER VERLAG - STUTTGART 1941.

11) PLUTARCH'S LIVES 45 - 120 μ. X. Ἀρχαῖον κείμενον - Ἀγγλικὴ μετάφρασις. Ὑπὸ BERNARDOTTE PERRIN. Ἔκδοσις W. HEINEMANN LTD. LONDON 1967.

12) Πλουτάρχου Βίοι Παράλληλοι Ἀρχαῖον κείμενον - Ἑλληνικὴ μετάφρασις - Ἄνδρ. Ἰ. Πουρνάρα. Ἔκδοσις «Πάπυρος».

13) J. G. DROYSEN. Ἱστορία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων. Τόμοι 1 - 2. Μετάφρασις Ἰ. Πανταζίδου, Καθηγητοῦ

ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου 1897 - 1899.

14) J. G. DROYSEN HISTOIRE D' ALEXANDRE LE GRAND. Μετάφρασις JACQUES BENOISTMECHIN, EDITION B. GRASSET, PARIS.

15) Κ. Παπαρρηγοπούλου Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους ἀπὸ Ἀλεξάνδρου μέχρι τοῦ Αὐγούστου. Ἐκδοσις 8η ὑπὸ Παύλου Καρολίδου. Τόμος '. Ἐκδοτικὸς Οἶκος Ἐλευθερουδάκης, ΑΘΗΝΑΙ.

16) Κ. Παπαρρηγοπούλου Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους Μακεδονικὸς Ἑλληνισμὸς, Φίλιππος - Ἀλέξανδρος. Ἐκδοσις 1886. Ἀνέστη Κωνσταντινίδη. Ἐκτύπωσις Γαλαξίας, 1969.

17) Ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ἑξελληνισμὸς τοῦ Ἀρχαίου κόσμου. Ὑπὸ GUSTAVE GLOTZ, ROBERT COHEN καὶ PIERRE ROUSSEL. Τόμος Δ'. Μετάφρασις Τάκη Τσαθέα - Ἐκδ. «Ἀκρίτας» Ἀθῆναι.

18) GEORGES RADET, MEMBRE DE L'INSTITUT, ALEXANDRE LE GRAND 7E EDITION. L'ARTISAN DU LIVRE, PARIS.

19) PAUL CLOCHE, ALEXANDRE LE GRAND. Μετάφρασις: Σάββα - Βάσω Βασιλείου Φιλολόγων. Ἐκδοσις Ἰ. Ζαχαροπούλου, 1968.

20) A. R. BURN. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Αὐτοκρατορία. Μετάφρασις Ἀλεξ. Κοτζίᾱ. Ἐκδοσις Γαλαξίας 1963 1969.

21) Ἡ Φυλλάδα τοῦ Μεγ. Ἀλέξανδρου - Α. Α. Πάλλη, Πυρσὸς Α. Ε. Ἀθῆναι - 1935.

22) ALEXANDER THE GREAT, ARTHUR WEIGALL THORNTON BUTTERWORTH LTD. LONDON.

23) THE GENERALSHIP OF ALEXANDER THE GREAT - BY MAJOR GENERAL I.F.C. FULER. Ἐκδοσις EURE AND SPOTTIZ - WOODE, LONDON, 1958.

24) PETER BMM, ALEXANDRE LE CRAND, TRADUCTION FRANCAISE SEQUORER - ELSEVIER, PARIS - BRUXELLES, 1969.

25) THEODOR BIRT. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Παγκό-

σμος Ἑλληνισμὸς Μετάφρασις Νικ. Κ. Παπαρρόδου. Ἔκδοσις Δ. Δαρέμα - Ἀθῆναι.

26) ALEXANDER THE GREAT BY PETER GREEN. Ἔκδοσις WERDEN FELD AND NICOLSON LONDON.

27) Θ. Σαράντη - Συντ. ἑ.ἁ. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν ἕως τὸν θρύλον. Ἔργον κλασσικόν. Τόμοι 2, Ἀθῆναι 1970.

28) COLLECTION: GENIES DE REALITES. ALEXANDRE LE GRAND. Ἔκδοσις HACHETTE - PARIS.

29) Χρήστου Π. Ζαλοκώστα Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Πρόδρομος τοῦ Ἰησοῦ. Βιβλ. τῆς Ἑστίας Ι. Κολλάρου καὶ Σία - Ἀθῆναι.

30) Νέα Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους - 70 Ἑλληνες ἐπιστήμονες. Τόμος Γ'. 2 καὶ Τόμος Δ'. Ἀθῆναι 1973 - 1974.

31) JOHN W. SNYDER ALEXANDER THE GREAT TWAYNE PUBLISHERS, INC. NEW YORK.

32) J. M. R. HAMILTON ALEXANDER THE GREAT 1973. HUFENSON UNIVERSITY LONDON.

33) Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας. Ἐπιφυλλίς Ἐφημ. «Ἑστία» 1972.

34) Νικ. Μ. Παπαδοπούλου. Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, Τόμοι 2 Βιβλ. τῆς Ἑστίας Ι. Δ. Κολλάρου καὶ Σία.

34) HANDBOOK FOR TRAVELLERS IN ASIA MINOR, ETC. BY MAJOR GENERAL SIR CHARLES WILSON, JOHN MURRAY, ALBEMARLS ST. LONDON - 1895.

36) Ἀρ. Παπαδοπούλου Ἱστορία τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Ἀθῆναι.

37) Ἡ. Μπακοπούλου. Ἱστορία τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου.

38) MARY RENAULT. THE PERSIAN BOY, BOOK CLUB ASSOCIATES.

39) SAQATAY ULUGAY: BUYUK ISKENDER CONPLE - 1959.

40) ROBIN LANE FOX. ALEXANDER THE GREAT ALLENLAW 1973 - 1974.

40) GEORGES CLEMENCEAU. DEMOSTHENE, PARIS.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Κεφάλαιον Α'. Προϊστορία - Γενεαλογία τῶν Μακεδόνων	11
Κεφάλαιον Β'. Φίλιππος . Μάχαι εἰς τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην καὶ Αἷμον. Πόλεμος κατὰ τῶν Ὀλυνθίων, τῶν Φωκέων, ἐν Χαιρωνείᾳ μάχη	16
Γάμος μετὰ Ὀλυμπιάδος	18
Γάμος μετὰ Κλεοπάτρας	20
Θάνατος Φιλίππου	24
Κεφάλαιον Γ'. Ἀλέξανδρος. Γέννησίς του	25
Ἀγορὰ κέλητος Βουκεφάλα	26
Μάχαι ἐν Αἷμῳ	30
Κεφάλαιον Δ'. Πόλεμος κατὰ τῶν Θηβαίων	33
Κεφάλαιον Ε'. Προετοιμασία ἐκκινήσεως πρὸς Ἀσίαν . .	37
Κεφάλαιον ΣΤ'. Ἐν Γρανικῇ μάχῃ	40
Κεφάλαιον Ζ'. Κατάληψις Σάρδεων	44
Κατάληψις Ἐφέσου	44
Κεφάλαιον Η'. Πρὸς Καρίαν	46
Κεφάλαιον Θ'. Διάλυσις τοῦ Ναυτικοῦ, πόλεις Καρίας, Λυ- κίας κ.λ.π. ὑπὸ ἔλεγχον	48
Μάχαι περὶ Ἀλικαρνασσοῦ. Μάχαι ἐν ὑπολοίπῳ Καρίᾳ. Μάχαι ἐν Λυκίᾳ, Παμφυλίᾳ, Πισιδίᾳ, Ἀσκα- νίᾳ Λίμνῃ. Κατάληψις Κελαινῶν	51
Κεφάλαιον Ι'. Κατάληψις Γορδίου, Χρησμός	53
Συνάντησις μὲ Παφλαγόνας	53
Κατάληψις Ἀγκύρας	53
Ἀνατολικῆς Καππαδοκίας	53

	Σελ.
Τυάγγων	53
Κυλικίων Πυλῶν	53
Ταρσοῦ	54
Ἀσθένεια Ἀλεξάνδρου παρὰ τὴν Κύδον	54
Κατάληψις Σόλων	54
Κεφάλαιον ΙΑ'. Μάχαι περὶ τὴν Ἴσδον	57
Σύλληψις μητρός, συζύγου καὶ τέκνων Δαρείου Β' ὡς αἰχμαλώτων πολέμου	
Κεφάλαιον ΙΒ'. Κάθοδος πρὸς Ἄραδον, Τρίπολιν, Βύ- βλον, Σιδῶνα, Τύρον καὶ Γάζαν	63
Κεφάλαιον ΙΓ'. Κάθοδος πρὸς Αἴγυπτον, Οἰκοδόμησις Ἀ- λεξανδρείας. Ἔργα ἐν Αἰγύπτῳ	67
Κεφάλαιον ΙΔ'. Κατάληψις Δαμασκοῦ, Λαμφάκου, Διέλευ- σις Εὐφράτου	71
Μάχη πλησίον Γαυγαμήλων, καὶ ὑποχώρησις Περ- σικοῦ στρατοῦ	71
Κεφάλαιον ΙΕ'. Φυγὴ Δαρείου, Παράδοσις εἰς Ἄρπαλον χρημάτων εἰς χεῖρας Παρμενίωνος	75
Θάνατος Δαρείου ἐν ἀμάξῃ	78
Βῆσσοις	80
Κεφάλαιον ΙΣΤ'. Εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀσίας. Πρὸς χώραν Μάρδων, Σουσίων	79
Ἐπίθεσις κατὰ Βήσσου	80
Κεφάλαιον ΙΖ'. Σύλληψις καταδίκη καὶ θανάτωσις Φιλώ- τα καὶ Παρμενίωνος	81
Κεφάλαιον ΙΗ'. Ἰνδικὴ ἐκστρατεία	83
Κεφάλαιον ΙΘ'. Περαιτέρω πορεία πρὸς Ἀνατολὰς	85
Κεφάλαιον Κ'. Θάνατος τοῦ Κλείτου	89
Κεφάλαιον ΚΑ'. Πορεία πρὸς Ἀνατολὰς	92
Κατάληψις Ἀόρνου	100
Κεφάλαιον ΚΒ'. Κατάληψις Νύσης	102
Κεφάλαιον ΚΓ'. Μάχαι μὲ Πῶρον καὶ συνθήκη εἰρήνης	105
Παράδοσις, ἀνέγερσις Νικαίας καὶ Βουκεφάλας	109
Συνωμοσία στρατοῦ δι' ἐπιστροφὴν	112

Λόγος Ἀλεξάνδρου πρὸς στρατιώτας, ἀπάντησις Κοί- νου	112
Κεφάλαιον ΚΔ'. Σάγγαλα. Ἀπόφασις ἐπιστροφῆς	117
Κάθοδος πρὸς Πάταλα	125
Κεφάλαιον ΚΕ'. Πλεῦσις πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν . .	119
Κεφάλαιον ΚΣΤ'. Νέαρχος, Ἀργηγὸς τοῦ Ναυτικοῦ, Διά- πλους τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ	128
Κεφάλαιον ΚΖ'. Ἄφιξις εἰς τὰ Σοῦσα. Γάμοι μεταξὺ εὐγε- νῶν Περσίδων Ἀλεξάνδρου καὶ ἐταίρων	134
Δυσαρέσκειαι εἰς τὰς τάξεις τῶν Μακεδόνων	135
Λόγος τοῦ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς δυσηρεστημένους καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Μακεδο- νίαν. Συμφιλίωσις Ἀλεξάνδρου μὲ Μακεδόνας	135
Ἐπιστροφή τῶν γερόντων καὶ ἀνικάνων στρατιωτῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν	239
Ὁ κρατερὸς ὀρίζεται ἀντιβασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Θράκης	139
Θάνατος Ἡφαιστίωνος	140
Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς Βαβυλῶνα, Συνάντησις μὲ πρε- σβείας	140
Κεφάλαιον ΚΗ'. Θάνατος Ἀλεξάνδρου	143

Τύποις :
Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ - ΣΤ. ΒΕΝΤΟΥΡΑ -
ΧΡ. ΣΠΥΡΟΥ
Ἀχιλλέως 38 — Τηλ. 521.381 — Ἀθήναι
